

Møte torsdag den 15. juni kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 89):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan) (Innst. S. nr. 225 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 8 (2005-2006))
2. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 68):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et selskapsmessig skille av vertikalt integrerte selskaper som bedre ivaretar forbrukernes interesser.»
3. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 68):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et selskapsmessig og funksjonelt skille for vertikalt integrerte selskaper med mer enn 10 000 nettkunder.»
4. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2006 (Innst. S. nr. 233 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 70 (2005-2006))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende Utlendingsdirektoratets (UDI) behandling av 197 saker, hvor arbeidstillatelse er innvilget i medhold av utlendingsloven § 8 annet ledd til nordirakere som tidligere har hatt midlertidig tillatelse som ikke dannet grunnlag for bosettingstillatelse eller familiegjenforening (MUF-tillatelse) (Innst. S. nr. 237 (2005-2006))
6. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal (Innst. S. nr. 239 (2005-2006))
7. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. juli – 31. desember 2005 (Innst. S. nr. 199 (2005-2006))
8. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2005 (Innst. S. nr. 195 (2005-2006), jf. Dokument nr. 2 (2005-2006))
9. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kodekvaliteten ved helseforetakene (Innst. S. nr. 198 (2005-2006), jf. Dokument nr. 3:7 (2005-2006))
10. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2006 som følge av takstopp-gjera for legar, psykologar og fysioterapeutar (Innst. S. nr. 228 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 71 (2005-2006))
11. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Torbjørn Hansen, Petter Løvik og Inge Lønning om tiltak for bedring av matsikkerhet (Innst. S. nr. 229 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:73 (2005-2006))
12. Forslag fra stortingsrepresentant Laila Dāvøy på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 62):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lov om endring i lov om svangerskapsavbrudd § 9 slik at kvinnens evne til å ta omsorg for barnet samt hensyn til om kvinnen har disposisjon for sykdom, ikke skal være relevante hensyn når svangerskapsavbrudd skal vurderes.»
13. Forslag fra stortingsrepresentant Laila Dāvøy på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 66):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i lov om psykisk helsevern §§ 3-1, 3-2 og 3-3 slik at psykologer med relevant praksis og videreutdanning på linje med leger gis adgang til å etablere tvungent psykisk helsevern, og § 6-2 slik at psykolog med relevant praksis og videreutdanning sidestilles med lege som medlem av kontrollkomisjonen.»
14. Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2006 – endringer i statsbudsjettet for 2006 (Innst. S. nr. 236 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 68 (2005-2006))
15. Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m. (Innst. S. nr. 222 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 64 (2005-2006))
16. Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Jørund Rytman og Kåre Fostervold om å opprette et samarbeidsprogram for å redusere skjemabelastningen for næringslivet og offentlig sektor (Innst. S. nr. 221 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:83 (2005-2006))
17. Referat

Presidenten: Representanten Olemic Thommessen vil framsette et privat forslag.

Olemic Thommessen (H) [10:02:20]: På vegne av representantene Erna Solberg, Ine Marie Eriksen, Kari Lise Holmberg og meg selv vil jeg fremme forslag om kartlegging av språkferdigheter på helsestasjonens fire-årskontroll.

Presidenten: Representanten Finn Martin Vallersnes vil framsette to private forslag.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:02:51]: På vegne av representantene Erna Solberg, Inge Lønning og meg selv

har jeg gleden av å fremme et forslag om støtte til opposisjonen i Hviterussland.

Videre vil jeg på vegne av stortingsrepresentant Erna Solberg og meg selv fremme forslag om behandling av EØS-saker i Stortinget.

Presidenten: Representanten Per-Kristian Foss vil framsette et privat forslag.

Per-Kristian Foss (H) [10:03:26]: På vegne av representanten Martin Engeset og meg selv tillater jeg meg å legge frem forslag om alternative modeller for vurdering av søkernes funksjonsevne og medisinske forhold i uføresaker.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan) (Innst. S. nr. 225 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 8 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 125 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 45 minutter, Fremskrittspartiet 25 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter og Venstre 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra partienes hovedtalere og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tore Nordtun (A) [10:05:12] (ordfører for saken): Det er en merkedag i dag. Vi har i dag til behandling den første helhetlige forvaltningsplanen for ett av de viktigste havområdene våre.

Trass i en viss uenighet, harde fronter og sterke interesser på begge sider har vi nå greid å få til en plan som vi kan være stolte av. Selvsagt kan ikke alle si seg helt fornøyde, men jeg registrerer at de fleste er rimelig godt fornøyde. Det vitner om at Regjeringen hadde gjort en god jobb da de kom med denne planen til Stortinget.

Hva er så formålet med planen? Jo, det er å legge til rette for verdiskaping gjennom en bærekraftig bruk av ressurser og goder i Barentshavet og i havområdene utenfor Lofoten og samtidig opprettholde økosystemenes struktur, virkemåte og produktivitet. Dette er etter min oppfatning oppfylt i den planen vi har til behandling i dag.

Jeg vil også sterkt understreke at alle typer næringsvirksomhet i disse havområdene skal være godt innenfor forsvarlige miljøpolitiske rammer. Prinsippet om å være føre var er helt sentralt i miljøpolitikken. Slik skal det selvsagt også være i framtiden. Forvaltningsplanen er en plan for sameksistens mellom ulike typer av virksomhet i disse havområdene. Aktivitet innenfor petroleumsnæringen skal f.eks. gå hånd i hånd med både fiske og reiselivs- virksomhet. Det er utfordringer knyttet til dette, men planen har vist oss at det er mulig å få til dette.

Det er store muligheter i framtiden innenfor reiseliv og turisme. Nord-Norge er virkelig en perle i landet. Det er framtidige internasjonale muligheter knyttet til nettopp denne landsdelen som jeg tror vi bare har sett begynnelsen av. Disse mulighetene på tas vare på og utvikles videre. Blant annet av den grunn er det viktig å drive ulike næringer gjennom en god miljøforvaltning, slik at turistene også i framtiden kan oppleve rent hav og vakker natur.

Havområdene i nord er spesielle på mange måter. Værforhold, økologi, fisk og annet dyreliv vitner nettopp om dette. Vi står også overfor store utfordringer knyttet til forurensing. FNs klimapanel har f.eks. synt oss det internasjonale alvoret i denne situasjonen. En god miljøforvaltning er og vil være helt grunnleggende i så måte, både i forhold til oss selv og ikke minst med tanke på våre barn og framtidige generasjoner. Vi har et moralsk ansvar for dette alle sammen – et ansvar som skal ligge i bunnen og være styrende for vår videre utvikling i området.

Gjennom denne planen har vi lagt et grunnlag for videre vekst og utvikling i Nord-Norge, men ikke bare i nord. Videre utvikling av petroleumsnæringen gagnar hele landet. Petroleumsnæringen er et fundament for vår framtidige velferdsstat slik vi kjenner den i dag. Helt siden oppstarten i 1970-årene og fram til i dag har denne næringen på en god måte vært med på å sikre verdiskaping for vår felles velferd. Vi ligger helt i verdenstoppen hva gjelder kunnskap og utvikling i høve til denne virksomheten.

Det blir petroleumaktivitet i store og viktige områder i Barentshavet utenfor Finnmark og utenfor det sørlige Nordland. Viktige felt som Snøhvit og Goliat skal videreutvikles. Alle områder med gitte lete- og utvinningskonsesjoner, inkludert 19. konsesjonsrunde, innenfor et 35 til 50 kilometers belte langs kysten fra russergrensen til Troms II skal fremdeles ha petroleumsvirksomhet. Oljeindustrien får med denne planen forutsigbare rammer å forholde seg til i framtiden. Ingen områder er varig vernet. Det skal foregå kunnskapsinnhenting, bl.a. skyting av seismikk i områdene utenfor Lofoten og Vesterålen. På bakgrunn av denne kunnskapen vil de få områdene som ikke er åpnet for noe aktivitet nå, vurderes på nytt i 2010. Dette er framtidsrettet og god forvaltning i områdene. Nord-Norge har framtiden foran seg.

Vi kan ikke starte en prosess som tar sikte på petroleumsvirksomhet i de mest sårbare områdene, for vi har god nok informasjon om nettopp de områdene som jeg nevnte. Vi må først vite hva vi gjør. Da er kunnskap veldig viktig og helt avgjørende. Dette er grunnen til at vi har valgt å drive kartlegging og kunnskapsinnhenting istedenfor kon-

sekvensutgreiing. Vi vil fatte avgjørdene våre i framtiden på et fakta- og kunnskapsgrunnlag.

Jeg vil òg sterkt understreke at en økologisk forsvarlig forvaltning av området i dag ikke er det samme som en forsvarlig forvaltning i framtiden. I dag mangler vi kunnskap vedrørende de sårbare områdene på mange punkter. Ulike typer faginstanser, bl.a. Havforskningsinstituttet og Norsk Petroleumsinstitutt, vil bli sentrale i søkingen etter mer kunnskap om disse områdene i framtiden. Også gjennom det arbeidet SEAPOP og MAREANO er tiltenkt i planen, vil vi få viktig kunnskap for å treffe beslutninger i framtiden.

Planen skal rulleres hvert fjerde år. Dette vil sikre at planen til enhver tid er tidsaktuell og oppdatert for framtidige beslutninger vedrørende områdene. Ny kunnskap om miljøverdiene i havet og økosystemenes sårbarhet samt den teknologiske utviklingen vil på denne måten kontinuerlig kunne bli en del av de oppdaterte og framtidige planene våre.

I Arbeiderpartiet vil vi også peke på at forvaltningsplanen er et viktig og sentralt verktøy i forbindelse med Regjeringens nordområdesatsing. Regjeringen har pekt ut nordområdene som et viktig strategisk satsingsområde i årene som kommer. Nordområdene vil utvikle seg fra å være et sikkerhetspolitisk oppmarsj område til å bli et energipolitisk kraftsentrum. Dette innebærer at området blir stående overfor store miljøpolitiske utfordringer. Planen vil bli et viktig verktøy for å ivareta norske økonomiske, miljømessige og sikkerhetspolitiske interesser i nord, som skal prioriteres høyt i tiden som kommer, og som må sees i nær sammenheng med hverandre.

Oljevernberedskapen i området, både med omsyn til skipstrafikk og med omsyn til annen petroleumsvirksomhet, skal til enhver tid være oppdatert og i fremste rekke internasjonalt. Beredskapen mot akutt forurensing skal først og fremst beskytte naturmiljøet mot skade eller ulempe. Dette gjøres både gjennom skadeforebyggende og skadeavgrensende tiltak. Det er av den grunn viktig å se tiltak for å styrke sjøsikkerheten i sammenheng med oljevernberedskapen.

Fiskeriforvaltningen i dette området er helt sentral. Framtidig næringsvirksomhet, f.eks. innenfor petroleumssektoren, må skje i nært samarbeid med fiskerne og deres organisasjoner. Havområdene i nord er et skattkammer – et stort skattkammer fullt av fisk. Fisk er god og sunn mat. Fisk er òg en viktig eksportartikkel. Fisken er og har historisk vært viktig for Nord-Norge. Vi må legge til rette for å sikre den næringen også i framtiden. Gjennom en god og ansvarlig forvaltning er fisk en fornybar ressurs.

All framtidig virksomhet i havområdene må derfor foregå innenfor de rammene som er gitt og blir gitt av natur og økologi i området. Vi har ikke råd til å skusle denne store rikdommen vår bort.

Jeg vil peke på at Norge òg skal sette den internasjonale miljøstandarden i området, bl.a. med krav om nullutslipp for hele området i tiden som kommer. Jeg ser òg fram til en snarlig ratifisering av ballastvannskonvensjo-

nen, og at Regjeringen sørger for nødvendig lovgrunnlag for tiltak.

Jeg har også merket meg Regjeringens planer om tiltak i forbindelse med problematikken knyttet til miljøgifter. Arbeiderpartiet slutter seg til Regjeringens politikk fullt ut på dette området.

Avslutningsvis vil jeg si at energi som internasjonal maktfaktor blir stadig mer framtreddende. Den internasjonale debatten som i dag foregår, viser oss dette med all tydelighet. Vi lever i dag i en verden der etterspørselen etter energi øker langt raskere enn produksjonen. I dette perspektivet har Norge en stor og viktig rolle. Vi har et ansvar for å forvalte våre energiresurser på en slik måte at det kan komme flere enn oss selv til gode. Hva vi foretar oss i havområdene i nord, vedkommer oss alle av den grunn, og vi er i samme båt.

Nord-Norge er virkelig en mulighetens landsdel nå framover. Denne muligheten skal vi ta vare på i fellesskap.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:15:27]: Representanten Nordtun var veldig fokusert på kunnskapsinnhenting. Man skulle legge kunnskap til grunn før man tok noen beslutninger. Det er jeg for så vidt helt enig i. Jeg klarer ikke helt å forstå hvorfor det er så vanskelig å si at konsekvensutredning av et område er det samme som å innhente kunnskaper, så lenge man ikke har konkludert på forhånd. Men der jeg finner enda mindre logikk i innstillingen og den politikken Regjeringen har foreslått, gjelder kunnskapsinnhenting for f.eks. Nordland VI. Når det gjelder Nordland VII og Troms II, har man sagt at man vil tillate kunnskapsinnhenting i form av seismikk i regi av Oljedirektoratet, og fugletelling og fisketelling og slikt. Men for Nordland VI ønsker man ikke engang å gjennomføre en slik kunnskapsinnhenting.

Kan representanten Nordtun forklare logikken i å nekte kunnskapsinnhenting for Nordland VI?

Tore Nordtun (A) [10:16:20]: Som jeg sa, skal vi her drive en virksomhet etter føre var-prinsippet. Vi er i så sårbare områder at her må vi være helt sikre på hva vi gjør.

Norsk oljevirksomhet, helt fra man begynte sør i Nordsjøen og oppover i Norskehavet osv., er basert på kunnskaper når man går fram i disse områdene. Det gjelder mange typer kunnskaper, men Regjeringen har bestemt, gjennom Soria Moria-erklæringen, at Nordland VI ikke skal røres i denne stortingsperioden. Når det gjelder Nordland VII og Troms II, har vi valgt å gå inn med bred kunnskapsinnhenting før vi treffer våre neste beslutninger i år 2010.

Jeg har merket meg Fremskrittspartiets forslag om at vi skal gå i gang med konsekvensutredning. Jeg går ut fra at representanten Ketil Solvik-Olsen kjenner til hva som ligger i lovverket når det gjelder konsekvensutredning. Det bygger nemlig på noe annet med sikte på tildeling av utvinningstillatelser. Det ligger i den paragrafen. Det er

nemlig meget viktig. Vi vil ha kunnskaper før vi tar det skrittet og går videre.

Ivar Kristiansen (H) [10:17:43]: Jeg vil rett og slett spørre om man har noen grunn til å kunne stole på Arbeiderpartiet i olje- og energispørsmål lenger. Når vi går mindre enn et år tilbake, mangler det ikke på løfter fra Arbeiderpartiet. Man reiste rundt i Nord-Norge og lovte høy aktivitet. Man reiste rundt i industriområder og lovte å få et nytt industrikraftregime raskt på plass. Man lovte å få på plass en grønn sertifikatordning.

Jens Stoltenberg, på Arbeiderpartiets siste landsmøte, slo klart fast at oljeleting utenfor Lofoten og Vesterålen må starte snarest for å beholde de unge i landsdelen. Hva i all verden er det som har skjedd med Arbeiderpartiet i løpet av åtte–ni måneder? Eller fremstår Arbeiderpartiet i dag som politikkenes utgave av den berømte tv-serien «X-files», du tror det ikke før du ser det? Når kan vi se resultater av det man lovte i siste valgkamp?

Tore Nordtun (A) [10:18:44]: Jeg vil forholde meg til den saken som vi har til behandling i dag i Stortinget, nemlig forvaltningsplanen i nord. Så får vi komme tilbake til det tv-programmet som representanten Kristiansen viste til, i andre sammenhenger.

Arbeiderpartiet er til å stole på. Jeg går ut fra at Kristiansen, som representant i nasjonalforsamlingen, har lest Soria Moria-erklæringen, og at vi leverer på områder etter områder. Den forrige regjeringen valgte å sette i gang en forvaltningsplan for nordområdene. Vi følger opp denne saken. Hvis representanten Kristiansen hadde tatt seg bryet med å lese forvaltningsplanen og det som ligger der, og ikke minst gått inn i 19. konsesjonsrunde og det som skjedde før 19. konsesjonsrunde, ville han ha sett at det skjer store ting i disse områdene. Arbeiderpartiet står bak hvert eneste vedtak. Jeg lurer på hvordan forvaltningsplanen ville ha sett ut hvis Bondevik II-regjeringen skulle ha fullført dette arbeidet, når vi ser spriket i innstillingen i dag mellom Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:19:52]: Ifølge olje- og energiministeren vil seismikken Oljedirektoratet skal samle inn i Nordland VII og Troms II, være basert på moderne innsamlingsmetoder etter dagens industristandard. Det er bra at vi bruker god teknologi. Det vil da heller ikke være så stor forskjell mellom Oljedirektoratets og industriens måte å kartlegge på.

Mitt spørsmål blir da: Er det Arbeiderpartiets vurdering at de seismiske dataene fra de geologiske kartleggingene av Nordland VII og Troms II bør inngå som en del av en fullverdig konsekvensutredning om petroleumsaktivitetene i disse berørte områdene?

Tore Nordtun (A) [10:20:42]: Det som man legger opp til i det havområdet som spøreren nå spør om, er basert på flere typer kunnskapsinnhenting. Vi sier klart ifra at det er Oljedirektoratet som skal ta hånd om skytingen av seismikken i disse områdene. Det er spesielle prosedyrer for skyting av seismikk. Det skal gjøres på en human

og god måte, og det skal også ha en treffsikkerhet. Så når vi tar den totale oppsummeringen i 2010, når forvaltningsplanen skal revideres og gjennomgås på nytt, har vi et skikkelig grunnlag også når det gjelder seismikk. Derfor føler vi oss trygge på Oljedirektoratet som nå setter i gang og skal gjøre jobben i dette området.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:22:04]: La meg begynne med å ta opp forslagene som Fremskrittspartiet er med på, så har jeg husket det.

Det er mange temaer man kan fokusere på i en sak som dette. Forvaltningsplanen har som oppgave å klargjøre overordnede rammer for aktivitet i havområdene. Representanten Nordtun forklarte veldig mye om det, så det skal jeg ikke gjenta. Forvaltningsplanen skal også balansere mange ulike interesser hvor petroleumsnæringen kun er en del av det store bildet, men etter Fremskrittspartiets mening en viktig del. Skipsfart, oljevernberedskap, fiskeri, distriktpolitikk, utenrikspolitikk og infrastruktur er alle viktige temaer som en kan og bør si mye om, og det har komiteen gjort i innstillingen. Men på de fleste av disse områdene er komiteen hovedsakelig enig om de grunnleggende tilnærmingene i utviklingen av nordområdene.

Alle i denne sal ønsker det beste for Nord-Norges befolkning, og alle ønsker en god balanse mellom de ulike interessene. Miljøsynet ligger godt forankret i alle partier. Uenigheten bunner mer i ulike vurderinger av risiko for og konsekvenser av uhell. Komiteen er samlet i å uttrykke viktigheten av en slik oljevernberedskap, gode seilingsleder og av å stoppe tyvfiske og fremme forsvarlig oljevirk-somhet. Mine kolleger vil komme mer inn på dette i sine innlegg.

Med så stor enighet om det generelle er det den praktiske gjennomføringen som til slutt vil målbære om Regjeringen har lyktes i sin politikk. Dessverre har brutte løfter allerede i innledende fase – allerede før skipet har satt seil – vist at det er grunnlag for bekymring for om en vil nå de målene som Regjeringen har uttrykt.

Det er nok å se på hva som har skjedd med frivillig oljevernberedskap. WWF har søkt om støtte og blitt avspist med smuler. Det er nok å vise til seilingsleder, der Regjeringen har uttrykt et mål om 30 mil fra land, men allerede i de første innlegg la man opp til 14 mil.

Kunnskapsinnhenting, som alle fokuserer på, harmonerer ikke med at en stenger Nordland VI for kunnskapsinnhenting totalt, og at Nordland VII og Troms II ikke blir konsekvensutredet.

Noen vil gjerne reagere på at debatten i dag fokuserer mye på oljevirk-somheten. For mange i nord er turisme, fiskeri og annet næringsliv fortsatt viktigere inntektskilder enn det oljeindustrien vil være. Men jeg vil likevel fokusere på oljevirk-somheten og petroleumspolitikken, for det er her den vesentligste politikken skal fastlegges i dag.

Forvaltningsplanen er mest konkret med hensyn til rammene for oljeindustrien – hvor det skal åpnes, og hvor det ikke skal åpnes i denne sammenheng. Komiteen uttaler riktignok i innstillingen at det er skipsfarten som har

de største miljømessige utfordringene, men det er likevel oljeindustrien som blir offer når SV skal innvilges noen seire i denne saken.

Mange i regjeringspartiene vil omtale forvaltningsplanen som en stor seier, selv om de innerst inne vet at de har brutt en haug med valgløfter i denne sammenheng. Alle – spesielt i nordområdene – trodde Regjeringen skulle avklare rammebetingelsene for Nordland VI, Nordland VII og Troms II. Mange velgere i Nordland og Troms trodde én stemme til Arbeiderpartiet ville gi en forvaltningsplan. I stedet fikk de en utsettelsesplan.

De mest prospektive områdene for oljevirkosomhet åpnes ikke. De stenges riktignok ikke heller. Regjeringen bare utsetter saken. Da er det jo naturlig at veldig mange vil fokusere på det.

Fremskrittspartiet ønsker en mer offensiv og optimistisk holdning til petroleumsnæringens plass i forvaltningsplanen. Over 30 års erfaring fra Nordsjøen har gitt oss verdifulle erfaringer. Vi er blant de ledende land innen petroleumsrettet teknologi. Snøhvit og Ormen Lange illustrerer at teknologiske utfordringer kan løses. Det er positive toner mellom oljenæringen og fiskerinæringen, og det gir grunn til å tro at man ville hatt suksess utenfor kysten av Nord-Norge, slik som man har hatt utenfor kysten av Rogaland. Dessverre er det politisk nødhjelp til SV som setter en stopper for aktiviteten flere steder.

Nå er ikke alt mørkt – det er en del ting å glede seg over. Det er gledelig at oljeeventyret vil få fart utenfor finnmarkskysten. Der har fornuften seiret, og ønskene til det brede stortingsflertallet som eksisterer, blir gjennomført.

Dette er mulig fordi SV heldigvis har tapt begge sine ultimative krav i valgkampen. De får ikke gjennomslag for petroleumsfrie områder noe sted. Det etableres altså ingen permanente hindringer som det blir vanskelig for andre stortingsflertall å gjøre endringer på. De får ikke stanset Goliat – et prosjekt der partiets talsmann drev sivil ulydighet for å stoppe. Miljøvernministerens uortodokse metoder i høst overfor lettevirkosomheten til oljeselskapet Eni viste seg heldigvis bare å være et slag i luften. Miljøvernministerens utsagn på SVs landsstyremøte om at kamplysten tennes av å se dresskledde oljemenn, var heldigvis bare en formulering til internt bruk.

Det er foretatt en del nødvendige og relativt ukontroversielle avklaringer i forvaltningsplanen, og det er bra. Inntil nå har en bare skjøvet en del slike spørsmål framfor seg i påvente av planen, og det er godt at de beslutningene nå kan tas.

Samtidig klarer ikke jeg å la patriotismen ta helt overhånd, slik som representanten Nordtun gjorde da han snakket med NTB den dagen komiteen avgav sin innstilling. Jeg klarer ikke å gå ut og heise det norske flagget og juble hemningsløst over det som har skjedd, for mange områder i Nordland og Troms er blitt utsatt for et regelrett politisk ran, siden forvaltningsplanen er blitt en defensiv utsettelsesplan. De færreste forstår hvorfor Regjeringen nekter å åpne for konsekvensutredning av Nordland VI, Nordland VII og Troms II. Dette er de mest prospektive områdene for petroleumsnæringen, og geografisk ligger de utenfor områder hvor fraflytting har vært det normale

i mange år. Det er et paradoks at Regjeringen vil nekte systematisk innhenting av kunnskap om konsekvensene av petroleumsvirksomhet i disse områdene. Dette skjer i en sak hvor ordet «kunnskap» brukes like ofte i komiteinnstillingen som Arbeiderpartiet brukte ordet «verktøykasse» i valgkampen. I ettertid ser vi jo at Arbeiderpartiet egentlig mente å snakke om smykkeskrin, ikke om verktøykasse, og det er den samme holdningen til ordbruk som trolig er årsaken til at Regjeringen nekter å konsekvensutrede. Kunnskap er noe Regjeringen skal smykke seg med, men ikke bruke som verktøy for verdiskaping.

Hvor er logikken når Regjeringen tillater at en skal innhente kunnskap gjennom begrenset seismikk og fugletelling, men ikke så mye at det faktisk kan gi en kvalifisert oppfatning om at petroleumsaktiviteten kan skje uten akseptabel risiko? Hvor er logikken når Regjeringen sier at det er forsvarlig å drive med seismikk i Nordland VII, men ikke i Nordland VI? Det er ingen miljømessige begrunnelser, som jeg har hørt så langt. Trolig er svaret at regjeringspartneren SV er redd for at kunnskapen skal vise at petroleumsvirksomhet er forsvarlig, og at det kan leve side om side med fiskeriene.

Jeg antar at SV har observert hvordan petroleumsindustrien gang på gang har møtt forventningene, kravene og de teknologiske utfordringene. Vi skal tross alt huske på at dersom vi tillater konsekvensutredninger i dag, så ligger en eventuell utbygging mange år, om ikke mange ti år, fram i tid. Mye teknologi kan utvikles innen de problemstillingene vi i dag diskuterer, blir løst. Det framstår derfor som ren symbolpolitikk når Regjeringen velger å gjøre som de gjør. Det er beklagelig når den rød-grønne regjeringen ikke lytter til det brede laget av befolkningen i nord, til næringslivet og til industrien, og ikke minst til sine egne folkevalgte i regionene, som ønsker at områdene skal konsekvensutredes.

Derimot er det positivt at Fremskrittspartiet og Høyre lytter til de lokale kreftene. Vi gjør det som de lokale arbeiderpartirepresentantene i alle de tre nordlige fylkene ønsker. Arbeiderpartiet kan fortsatt ombestemme seg i dag, for forslagene ligger til votering.

Vi har gjort dette på en konstruktiv måte. Vi inviterer til et samarbeid der Regjeringen ikke forplikter seg til noe som helst for Nordland VI, Nordland VII og Troms II, annet enn å foreta en konsekvensutredning. Hvis konsekvensutredningen viser at det ikke er forsvarlig med oljevirkosomhet, ja så aksepterer vi det. Da skal ikke dette åpnes for oljevirkosomhet. Men hvis det viser seg at det er fullt forsvarlig, hadde vi sluppet å kaste bort mange år på at enkelte partier skal få lov til å trenere en ønsket framdrift.

Arbeiderpartiet forsøker å plassere seg i midten i denne saken som et bevis på et godt kompromiss, noe representanten Nordtun har uttalt til NTB en rekke ganger. Sannheten er derimot at et lite mindretall i denne sal har sperret for ønskene til et stort flertall, og kompromisset handler kun om å utsette beslutninger av rent politiske og taktiske hensyn. Dette blir det smaleste oljekompromisset på Stortinget. Invitasjonen som regjeringspartiene fremmet overfor opposisjonen i høst, er ikke verdt noen ting. 87 av 169

representanter står bak det flertallet som vedtar forvaltningsplanen.

Noen forslag illustrerer riktignok at det er uenighet innen opposisjonen om hvor langt en skal gå, men denne uenigheten er langt mindre enn det Arbeiderpartiet og SV illustrerte i forrige periode da de kunne flagge sine primære standpunkt. Verre er det for Regjeringen at opposisjonen faktisk står sammen om en rekke forslag, som vi ikke får støtte for fra regjeringspartiene. Det synes jeg er trist, og det viser at regjeringspartiene opptrer som stemmekveg.

Heldigvis legger Regjeringen opp til en revidering av forvaltningsplanen allerede i 2010. Det er bra. Det er mange som er klare for omkamp. Det gjøres ingen vedtak i dag som binder framtidige regjeringskonstellasjoner i særlig grad. Det er fullt legitimt for Fremskrittspartiet å ta den omkampen og få nordområdesatsingen inn på et bedre spor. Jeg regner faktisk med at også Arbeiderpartiet vil være med i den omkampen, for vi så at de startet den omkampen allerede da forvaltningsplanen ble framlagt, og det gjorde også SV. Det viser hvor skjørt dette kompromisset dessverre er.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [10:32:25]: Jeg tror vi skal prise oss lykkelige for at ikke Fremskrittspartiets virkelighetsbeskrivelse stemmer. Jeg tror den er langt fra sannheten. Jeg må bare peke på, slik representanten Solvik-Olsen nå har beskrevet, at her har vi en landsdel i stor vekst, og her legger vi rammevilkår for den nye utviklingen i nord.

Når det så gjelder Solvik-Olsen, må jeg bare understreke en ting: Nordland VI er konsekvensutredet. Vi har bestemt at det ikke skal foregå oljeaktivitet i dette område i denne fireårsperioden.

Mitt hovedspørsmål til Solvik-Olsen er: Ser han ikke forskjellen mellom en konsekvensutredning, hvilke paragrafer og hvilken lov som ligger til grunn for en konsekvensutredning, og det vi nå foreslår med innhentning av kunnskaper, før vi eventuelt skal gå til det skritt med sikte på tildeling av utvinningstillatelse i 2010? Ser ikke Solvik-Olsen forskjell på dette, og er han ikke interessert i at vi tufter våre beslutninger på mest mulig kunnskaper om disse sårbare områdene?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:33:40]: Selvsagt er Fremskrittspartiet opptatt av mest mulig kunnskap. Det er også derfor vi sier at dette skal gjøres på en mest mulig ordentlig og ryddig måte, slik at vi får systematikk i det. Istedenfor å gjøre slik som Regjeringen har gjort, skjule seg bak en beskyttelse av SV og si at en kun vil ha begrenset seismikk, fugletelling og slike ting, ønsker Fremskrittspartiet å få systematikk på dette. Det tror jeg også representanten Nordtun vet inderlig godt, og ville sagt seg helt enig med Fremskrittspartiet i, om han hadde stått fritt og ikke vært med i en regjeringskonstellasjon.

Poenget er, som Nordtun selv tok opp, at hensikten med en konsekvensutredning er å se om en skal åpne områdene. Men det er ingen forpliktelse i en konsekvensut-

redning. Hvis konsekvensutredningen viser at dette ikke er forsvarlig, er det ingenting ved å gjennomføre en konsekvensutredning som binder en til at en umiddelbart skal åpne områdene. Da venter en, utvikler teknologi, innhenter enda mer kunnskap, og så tar en runden en gang til senere. Det er det Fremskrittspartiet ønsker.

Heidi Sørensen (SV) [10:34:49]: Man kan få en noe flau smak i munnen når man hører Fremskrittspartiets snakk om kunnskap og kunnskap, og at det skal legges til grunn for politikken. Fremskrittspartiet utmerker seg i innstillingen ved å være de som systematisk vil ta minst hensyn til miljøet. Fremskrittspartiet har ikke engang nok kunnskap til å konkludere, på linje med resten av verdenssamfunnet, med at menneskeskapte klimaendringer er den største miljøtrusselen vi står overfor. De utmerker seg også på et område til. Selv partiet Høyre, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti, støtter Regjeringens rammer for petroleumsvirksomheten, når vi ønsker et varig vern rundt Bjørnøya, og når vi ønsker at det ikke skal foregå oljevirksomhet i 65 km rundt den øya, som har verdens tettste bestander av sjøfugl. Der har vi nok kunnskap til å si at der skal det ikke foregå virksomhet. Men Fremskrittspartiet har tydeligvis nok kunnskap andre veien til å si at også helt opp i fjæresteinene der skal det foregå oljevirksomhet.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:35:52]: Som jeg sa til representanten Nordtun, jobber Fremskrittspartiet systematisk for å innhente kunnskap. Når vi sier at vi skal ha en konsekvensutredning, er det verdt å legge merke til at vi ikke sier at det skal resultere i oljevirksomhet uansett. Det er det samme vi gjør når vi ikke vil være med på at en skal verne alle områdene langs kysten. En finner ingen steder i innstillingen hvor Fremskrittspartiet sier at her skal det åpnes for oljevirksomhet i morgen, men vi sier at vi ikke vil være med på å verne det heller. Der er det en viss forskjell. Vi mener at hvis teknologien er så god og regelverket er så godt at det er minimal miljømessig risiko ved oljevirksomhet i disse områdene, har ikke Fremskrittspartiet noen ideologiske problemer med å åpne for det. Jeg skal være helt enig i at i en del av disse områdene har vi ikke den teknologien vi trenger for å ha oljevirksomhet i dag. Men Fremskrittspartiet sier heller ikke det motsatte. Vi vil ikke være med og binde oss opp til at vi skal ha et vern som skal gjelde fram til 2010, hvis vi f.eks. finner ut at teknologien etableres i morgen.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:37:07]: Representanten Solvik-Olsen hadde et innlegg der han var innom mange av områdene vi i dag diskuterer, men ett tema nevnte Solvik-Olsen ikke, og det er klimautfordringene. Det er kanskje ikke så rart, for Fremskrittspartiet er ikke med på merknader om at det er de menneskeskapte klimautfordringene som er de største, og er heller ikke med på at vi må gjøre noe med utslippsreduksjonen – dette til tross for at ekspertene i FN's klimapanel blir stadig mer sikre på at vi snakker om menneskeskapte utfordringer. Men Fremskrittspartiet vil starte konsekvensutred-

ning av Nordland VI og VII samt Troms II nå, selv om alle faginstanser sier at man ikke her kan dokumentere at oljeboring i disse områdene kan skje uten skade for fiskeri og miljø.

Er det da slik at Fremskrittspartiet kun lytter til fagekspertene når det passer partiet, og lar være når det betyr at man må fatte noen tøffe beslutninger?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:38:09]: Klimautfordringer var både representanten Holten Hjemdal og representanten Sørensen innom, så jeg knytter de spørsmålene sammen i mitt svar.

Ja, vi observerer også at enkelte steder er det værferenomen som er snodige, men det vi også observerer, er at selv om flertallet i Stortinget mener at det åpenbart er menneskeskapte CO₂-utslipp som er årsaken, er ikke alle forskere nødvendigvis enig i det. Vi mener at det er nok tvil ute til at vi bør unngå å ta bastante konklusjoner i forbindelse med de store kostnadene nå. Man kan heller bruke den samme tiden og pengene til å innhente mer kunnskap for å være sikre på hva årsakene er, hva konsekvensene vil være, og hva man eventuelt kan gjøre med det.

Så er det også litt snodig at vi blir anklaget i forbindelse med spørsmålet om klimaendringer, samtidig som alle i denne sal er enig i at man skal øke oljevirkosomheten i nordområdene, som nettopp vil ha som hensikt å øke olje- og gassutvinning som slipper ut CO₂. Flertallet i denne sal mener også at det er riktig å bruke mobile gasskraftverk i Midt-Norge. Da blir klagene på Fremskrittspartiets klimapolitikk ganske hule.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ivar Kristiansen (H) [10:39:23]: Jeg tror det er åpenbart for de fleste at Regjeringen burde gått mye lenger i sin aktivitet for å utnytte de ressursene vi har på norsk sokkel. Man burde gått mye lenger enn det man faktisk har kompromisset og dristet seg frem til når det gjelder å undersøke hva slags forekomster vi har i våre nordområder. Jeg tror at det neppe kan være særlig i samsvar med virkeligheten når saksordføreren i sitt hovedinnlegg slår fast at de fleste er fornøyd med dagens fremlegg og flertallspartiernes innstilling hva angår forvaltningsplanen. Jeg er redd for at man har utstyrt seg med særdeles elendig lytteutstyr med hensyn til alle de som i stor tillit til de mange løfter som ble presentert i valgkampen, ikke minst fra det bærende dagens regjeringsparti, om all den aktivitet man skulle gå inn for i våre nordområder. Når man ser det som presteres på dette området i dagens innstilling, tror jeg det er veldig mange som ikke strutter av begeistring, men er relativt nedslått av skuffelse.

Jeg tror at alle de som bor og lever langs kysten, på mange måter er nokså representative for det resultat som kommer frem i den undersøkelsen som komiteen har fått seg presentert, og som helt klart slår fast – jeg vil si i forståelig klartekst for alle – at de eksisterende næringene langs kysten i nord ikke er i stand til å klare å hindre en fortsatt fraflytting fra landsdelen. Da er det for meg et paradoks at den energistormakt Norge faktisk er, med vår er-

faring fra 30–40 års virksomhet i kompliserte, utfordrende områder langs norskekysten, nå velger å ta noen hvile-skjær når det gjelder den aktiviteten vi hadde forventet skulle komme i tråd med løftene i våre nordområder.

Vi har bygd ut en sokkel som har skapt en velstand på land uten sidestykke i noen annen del av verden, og Vestlandet «strutter» i dag av mangel på folk til å sette inn i de mange ledige stillinger på land, og man har bygd ut en velferd som uten sammenlikning med noen annen i verden fremstår som et mønster. Da forstår nordnorsk ungdom rett og slett ikke at ikke de skal få de samme muligheter som det er politisk bestemt at man skal få i resten av landet. Det er bare å ta til etterretning at på oppløpssiden svikket det bærende regjeringspartiet på dette området.

Saken er at dagens innstilling representerer først og fremst de mange tapte muligheter. Man taper muligheter, man taper tid, og man taper tempo. Man sørger også for at leverandørindustrien, det man kunne ha bygd opp i nord, også etter hvert taper konkurransekraft. Man taper muligheten til å være på banen med konkurransekraft og dyktighet når sokkelen en gang kommer til å bygges ut i nord, i de områdene som Høyre foreslår sammen med Fremskrittspartiet. Vi går kraftig inn for å få gjenåpnet aktiviteten på Nordland VI, Troms II og Nordland VII, og vi vil også arbeide aktivt for å hente inn seismikkdata fra de uåpnede områdene i Nordland VI på samme måten som Regjeringen går inn for når det gjelder Troms II og Nordland VII.

Jeg er også svært redd for at vi taper tempo med å utsette i det uvisse innenfor samarbeidet om å utvikle sokkelen i Barentshavet, også på russisk side. Vi taper muligheten for at norsk teknologi i verdensklasse og norsk miljøstandard i verdensklasse kan bli delaktig i utviklingen i nord. Det er bivirkningen av de kompromissene som man har gjort på Soria Moria i denne saken, og det illustrerer på mange måter at ved å begrense tempoet i utviklingen begrenser man også tempoet i utbyggingen av beredskap langs norskekysten. Så dette er langt, langt fra noen vinn-vinn-situasjon, slik man kunne tolke saksordføreren i hans innlegg i dag.

Sigvald Oppbøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [10:44:58]: Høyres freidighet undrer meg noe. Det er mye som kan tyde på at Kristiansen i dag morges må ha tatt vel mye Møllers tran, når han sier at dette er en defensiv plan, og at Arbeiderpartiet bryter løfter.

Realiteten er jo at stortingsvalget med nytt flertall og ny regjering er årsaken til en offensiv og helhetlig plan. Den forrige regjeringen ville ha lagt fram en plan – ifølge Sponheim – med veto fra Venstre, som ville inneholdt flere petroleumsfrie soner. Dette tyder på at Kristiansen og Høyre er temmelig komfortable med og glad for at de har kommet ut av det båndet som den forrige regjeringen la på Høyre, at de nå er glad for å være ferdig med det samar-

beidet som de har hatt med Kristelig Folkeparti og Venstre, og at de nå som støtteparti for Fremskrittspartiet har fått en ny og aktiv og klargjort rolle for fremtiden.

Ivar Kristiansen (H) [10:46:03]: Jeg håper at velgerne i nord er i stand til å bedømme Høyre etter hva vi faktisk har gjort i regjeringsposisjon. Vi fikk gjenåpnet aktiviteten i Barentshavet. Vi sørget for å få Snøhvit på plass, som fremstår som et eksempel på noe som Arbeiderpartiet faktisk burde ha lært av, og som man burde ha tatt med videre i alle de løfter man gav i den siste valgkampen, om hvordan Snøhvit og tilliggende områder kunne utvikles med tanke på ny aktivitet og nye arbeidsplasser.

Jeg tror at Arbeiderpartiet må sitte med den innstilling i dag at angrep er det beste forsvar. Når dagens regjeringsmedlemmer fra Arbeiderpartiet i valgkampen sa at de ikke kunne leve med en situasjon hvor det ikke snarlig ble iverksatt aktivitet på Nordland VII og Troms II, kan det neppe skyldes at jeg har tatt for mye Møllers tran. Jeg tror det er andre som har glemt å ta oppkvikkende virkemidler i bruk som kunne ha satt fart i den politiske aktiviteten på sokkelen.

Heidi Sørensen (SV) [10:47:19]: Den forrige regjeringen var tydelig på at Lofoten var det mest sårbare området vi har å forvalte i området Lofoten–Barentshavet. Områdene rundt Røst og innover mot Vestfjorden er områder som er helt avgjørende for gytebestanden til verdens rikeste torskestamme. Det er også tett med sjøfugl i området, og det er korallrev i nærheten. Det skårer høyst på omtrent alle tenkelige miljøkriterier, og ingen av de miljøfaglige eller fiskerifaglige instansene anbefaler at det skal åpnes for aktivitet i det området med den kunnskapen vi har nå.

Da planen ble lagt fram, sa Høyres leder at hun ønsket at vi skulle få aktivitet i dette området så fort som overhodet mulig. Er det slik at Høyre springer bort fra alt man lovt i forrige periode, at det man gjør, skal basere seg på kunnskap? For her er kunnskapen entydig. Med den kunnskapen man har i dag, skal det ikke åpnes for oljeaktivitet i Lofoten.

Ivar Kristiansen (H) [10:48:26]: Jeg tror SV skal være ytterst varsom i dagens debatt med å ta representanter fra norsk fiskerinæring til inntekt for sitt syn, for det er faktisk nokså fjernt fra sannheten.

Jeg tror SV har glemt den kunnskap Norge sitter med på miljøområdet og på teknologiområdet, som uten sammenligning er det beste som finnes i hele verden. Vi har 40 års erfaring på norsk sokkel som har vist at vi er i stand til å mestre vanskelige forhold. Det er faktisk ikke riktig at det generelt sett er slik når det gjelder Nordland VI, at det er så mye mer kompliserte forhold og utfordringer der enn i deler av den øvrige sokkelen i norsk territorium.

Jeg tror at det SV reelt sett slåss for – og man lenker seg faktisk fast mot aktivitet – er «fair enough», men man må ikke skyve andre foran seg i aktivitet for å hindre utvikling. Det vil ingen på lang sikt se seg noe særlig tjent med.

Ola Borten Moe (Sp) [10:49:45]: Ivar Kristiansen og Høyre har brukt tiden etter at forvaltningsplanen ble lagt fram, til å beskyldte Regjeringen for løftebrudd, og går langt i å si at man stenger viktige områder for nødvendig aktivitet. De står sammen med Fremskrittspartiet i det meste av kritikken av framlegget til forvaltningsplan, fordi man ikke går langt nok, og fordi man ikke åpner nok.

Samtidig angripes denne regjeringen av Venstre og Kristelig Folkeparti fra den andre kanten, fordi man åpner altfor mye og er for lite miljøvennlig. Kan Ivar Kristiansen fortelle meg hvordan han skulle ha sydd sammen et kompromiss hvis den regjeringen som han representerte i forrige periode, skulle ha fortsatt?

Ivar Kristiansen (H) [10:50:34]: Jeg tror vi gjerne kan diskutere om det er løftebrudd eller ikke, det som representanter fra regjeringspartiene har presentert i innstillingen i dag. Det vi gjør, er å sitere ordrett Arbeiderpartiets fremste representanter som sitter i dagens regjering. Hvis man leser innstillingen, kan ingen med utbytte av norskundervisning fra norsk skole i dag kalle dette noe annet enn løftebrudd. Jeg siterer ikke Senterpartiets eller SVs medlemmer av Regjeringen.

Jeg tror at når man skal dømme Høyre, må man gjøre det etter det vi fikk til i regjering. Vi fikk gjenåpnet Barentshavet for aktivitet, med Kristelig Folkeparti og Venstre i regjering. Vi fikk utlyst 19. konsesjonsrunde med 64 blokker, som har skapt en aktivitet uten sidestykke i disse dager i Norskehavet og i Barentshavet. Men det jeg tror må være et større tankekors for dem som reiser rundt med sin nasjonale miljøvignett, er hvordan vi nå taper tid og muligheter for et nært og godt samarbeid med Russland, som uansett vil gå videre – kanskje ut fra en annen standard enn den norske.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Heidi Sørensen (SV) [10:52:00]: Miljøverdiene i Barentshavet er rike, unike og sårbare. Barentshavet er et av verdens aller mest produktive havområder og har verdens største bestand av torsk. Ikke noe havområde har større tetthet av sjøfugl. I Barentshavet har vi også store forekomster av dypvannskoraller. Barentshavet er et unikt leveområde for hval, hvalross og isbjørn. Dette er uerstattelige miljøverdier, og all aktivitet i området må derfor skje med respekt for disse verdiene.

Tilstanden i området Lofoten–Barentshavet i dag er relativt god. Økosystemenes struktur, funksjon og produktivitet samt det biologiske mangfoldet er godt bevart. Men det er trusler mot dette havområdet. De kommer fra langtransportert forurensning, fra introduserte arter, fra akutt forurensning, fra oljeaktivitet eller transport og klimaendringer.

Sammenlikner vi likevel områdene i Lofoten–Barentshavet med f.eks. Nordsjøen, er situasjonen der helt annerledes. På grunn av den samlede miljøbelastningen er økosystemenes struktur, funksjon og produktivitet i Nordsjøen langt fra å være intakt. Forvaltningsplanen har som hovedmål nettopp å sikre at disse områdene i Lofoten–

Barentshavet skal fortsette å ha en så god tilstand framover som de har i dag. Jeg er glad for at det er en enstemmig komite som støtter det ambisiøse målet om å bevare økosystemenes struktur, funksjon og produktivitet for framtiden. Det betyr at vi ikke skal ha en utvikling i disse områdene som vi har hatt i Nordsjøen.

Det er alltid risiko forbundet med olje- og gassvirksomhet. Det gjelder ved daglig drift, ved boring, ved transport og ved uhell. Området forvaltningsplanen gjelder, kjennetegnes ved at relativt små utslipp til feil tid og på feil sted kan gjøre stor skade. I 1979 så vi et eksempel på det. Et lite oljeutslipp fra et skip i Varangerfjorden ødela og drepte mellom 10 000 og 20 000 polarlomvier. Det er slike ting som vi med forvaltningsplanen ønsker å kunne klare å unngå. Men skal vi bevare miljøverdiene i dette området, kan ikke oljeindustrien, ei heller oljetankerne, få slippe til over alt. Derfor har vi – med den kunnskap vi har i dag – skjernet de mest sårbare områdene for oljevirkosomhet.

Forvaltningsplanen slår fast at det ikke skal foregå petroleumsvirksomhet i et belte på 65 km rundt Bjørnøya, og at det ikke skal skje ved polarfronten og iskanten. Bjørnøya har altså verdens høyeste tetthet av sjøfugl, som er svært sårbare for oljeforurensning.

Videre skal det ikke åpnes for ny oljevirkosomhet i et belte på 50 km fra grunnlinjen fra kysten av Finnmark, og i et belte på 35 km fra kysten av Finnmark skal det ikke være oljevirkosomhet i det hele tatt. Det skal heller ikke være oljevirkosomhet i Lophavet utenfor Vest-Finnmark. Lophavet er et betydelig gyteområde for torsk og er tidligere også foreslått som et marint verneområde. På bunnen av Lophavet er det nylig også avdekket korallrev, som er svært rike på arter og dermed matfat for mange fiskeslag. Finnmarkskysten er også gyteområde for lodda, som er den viktigste fiskesorten i økosystemet i Barentshavet.

Eggakanten på Tromsøflaket og nordover skal heller ikke åpnes for oljeaktivitet, og det skal ikke åpnes for oljevirkosomhet i området Lofoten–Vesterålen. Området Lofoten–Vesterålen – som jeg registrerer at representanter med hang til å tenke oljeindustrien først, kaller Troms II, Nordland VI og Nordland VII, men som altså er Lofoten–Vesterålen – er det mest sårbare området vi har i dette havområdet, og det rikeste, men det er også et område vi vet ganske lite om. Samtlige av de miljøfaglige og fiskerifaglige institusjonene har sagt at vi ikke har nok kunnskap i dag til å åpne disse områdene for oljeaktivitet. Det gjelder Havforskningsinstituttet, det gjelder Direktoratet for naturforvaltning, det gjelder SFT, og det gjelder Polarinstituttet. Regjeringen har fulgt de miljøfaglige rådene og ikke åpnet for aktivitet i det området. Samtidig har vi fått til at oljetankerne skal gå om lag 30 nautiske mil fra kysten. Vi har satt i gang økte tiltak mot ulovlig fiske, og vi skal snarlig få til en ratifisering av ballastvannkonvensjonen, som er fryktelig viktig for å hindre nye introduserte arter.

Helt til slutt: Førre var-prinsippet skal ligge til grunn for norsk miljøpolitikk. Klarer vi det, klarer vi også å demonstrere en forvaltning av Barentshavet som vil være et eksempel til etterfølgelse for andre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:57:18]: Det overrasker meg litt at representanten Sørensen ikke nevnte menneskeskapt klimaendringer så veldig mye i sitt innlegg, spesielt tatt i betraktning at det alltid er med i hennes kritikk mot Fremskrittspartiet.

Vi har hørt i dag at representanter fra Arbeiderpartiet omtaler forvaltningsplanen som offensiv på petroleumsområdet. Det betyr altså at SV ønsker å støtte en politikk med økt oljeutvinning og gassutvinning i nord. Det betyr at de produktene som vi da henter opp, vil slippe ut CO₂. Hvordan harmonerer det, i forhold til den kritikken som SV til stadighet retter mot Fremskrittspartiet i klimapolitikken, når SV faktisk her går foran og vil øke utvinningen av olje, som vi vet det ikke vil være CO₂-rensing på når den er forbrukt? Riktignok har SV gått inn for mobile gasskraftverk, som da må framstå som en større miljøbølge enn Fremskrittspartiets primære løsning. Men jeg får det ikke helt til å stemme i forhold til den replikken representanten Sørensen hadde på meg.

Heidi Sørensen (SV) [10:58:36]: At Fremskrittspartiet ikke får klimalogikk til å stemme, er ingen overraskelse. Men det var interessant å høre svaret til Solvik-Olsen på replikken fra Line Henriette Holten Hjemdal tidligere, hvor han la ut om at når det gjaldt klimaendringer, hadde vi ikke nok kunnskap, at det var mange forskere som var uenige her, og alle forskerne måtte være enige før vi kunne trekke den konklusjonen at det var menneskeskapt utslipp. Når det gjelder olje, er det helt motsatt. Vi har så mye kunnskap at vi må sette i gang tvert. Og vi blir beskyldt for at vi skal ta inn mer og aldri ha nok! Vet du hva forskjellen på Fremskrittspartiet og SV er? Det er at vi har tatt inn over oss at det vil alltid være forskningsmessig tvil, og da er det sånn at vi har et føre var-prinsipp som sier at når det er tvil, skal tvilen komme naturen til gode. Når det gjelder klimaendringer, gjør Fremskrittspartiet det motsatte.

Bare for å si det helt til slutt: Jeg er helt trygg på at ingen konstallasjon i Stortinget hadde kommet til å lage en mer miljøoffensiv forvaltningsplan enn den som er lagt fram i dag.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:59:50]: SV har programfestet å gå imot petroleumssaktivitet i Barentshavet og rundt Svalbard. SV har også programfestet at Lofoten skal være petroleumsfritt område, og vi har hørt i innlegg i dag at vi her snakker om de mest sårbare områdene. Allikevel velger SV å åpne store områder i Barentshavet. De går også imot at området utenfor Lofoten og Vesterålen skal bli definert som petroleumsfri sone – tross programmet.

SV gikk for bare et år siden inn for å fastsette hvor lang tid slepebåten har på seg for å nå et havarert skip. Identisk forslag i dag kan dessverre ikke SV være med på i forhold til responstid på 6, maksimalt 12 timer. SV er heller ikke med på forslaget om nullutslipp i forhold til landanlegg,

og SV vil heller ikke vurdere å søke PSSA-status. SV er vel kanskje blitt miljøgisselet i en LO-dominert regjering.

Mitt spørsmål blir da: Erkjenner representanten fra SV at den planen som nå er lagt fram, nettopp av en statsråd fra SV, er med på svekke grunnleggende miljøspørsmål?

Heidi Sørensen (SV) [11:00:59]: Nei, det gjør jeg ikke. Jeg mener at planen som er lagt fram av en SV-statsråd, slår fast og forsterker eksisterende miljøpolitikk. Det har aldri vært lagt fram en miljøpolitikk for nordområdene med strengere miljøkrav og med bedre skjerming av sårbare områder enn det denne forvaltningsplanen gjør. Dette er en styrking av miljøvernet.

Jeg er ikke så verst fornøyd når jeg tenker på de områdene vi har behandlet og fått unntatt og skjermet fra oljevirksomhet. Vi begynner i nord: Vi har Bjørnøya, polarfronten og iskanten, så har vi 50-kilometersbeltet på Finnmarkskysten, vi har LoppHAVet, vi har Eggakanten, vi har Vesterålen og vi har Lofoten unntatt – med den kunnskapen vi har i dag – fra petroleumsvirksomhet.

Så skal jeg være ærlig og si at forvaltningsplanen er et ekte kompromiss. Det har smertet Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV på flere punkter. Men jeg er helt trygg på at ingen konstellasjon i Stortinget hadde kommet til å legge fram en mer miljøoffensiv forvaltningsplan enn den som miljøvernministeren fra SV la fram tidligere i vår.

Gunnar Kvasheim (V) [11:02:11]: Når en hørte Heidi Sørensens innlegg, kunne en få et inntrykk av at SVs politikk ligger i nærheten av det som er realiteten i forvaltningsplanen. Det faktiske forhold er at ingen partiprogrammer ligger så langt fra det som er realiteten, som nettopp SVs. Jeg antar at et SV i frigang ville stemt for alle de forslag som Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer i dag.

Det faktiske forhold, slik det framstår i dag, er at SV sier nei til olje. Resultatet er en gigantisk aktivitet i nordområdene. SV sier ja til grønn energi. Resultatet er at en stopper opp utbygging av fornybar energi. Forstår Heidi Sørensen at stadig flere rister på hodet av dette sviket og manglende konsistens i SVs miljøpolitikk? Og for sikkerhets skyld: Er det fortsatt SVs politikk at en er imot all oljeaktivitet i nordområdene?

Heidi Sørensen (SV) [11:03:07]: Nei, jeg ser ingen som rister på hodet, og jeg forstår ikke det representanten Kvasheim spør om, for det handler ikke om miljøsvik.

Jeg tror at samtlige som er opptatt av miljøvern, ser et SV i regjering som slåss for å få til en best mulig miljøpolitikk gitt de rammene stortingsvalget gav oss. Jeg er stolt over hvor langt vi kom for nettopp å sikre det i forbindelse med forvaltningsplanen. Jeg skal ikke ramse opp på nytt, men jeg er stolt over de områdene vi har skjermet for oljevirksomhet.

Men jeg er også stolt over – det er feil det representanten Holten Hjemdal sa i stad – at nullutslippet er slått fast. Det er ikke svekket, som noen prøver å si, det er derimot skjerpet. Flertallet sier nå at det også skal gjelde så langt det er mulig på landanlegg. Det fikk man ikke til i Bonde-

vik II-regjeringen, så det er en skjerping av nullutslippskravet fra det som var gjeldende regime. På flere punkter har vi gjort en masse bedre, og jeg er helt sikker på at ingen annen konstellasjon hadde lagt fram en mer miljøoffensiv plan enn det vi har gjort.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:04:36]: Aller først tar jeg opp forslagene fra Venstre og Kristelig Folkeparti.

Forvalteransvaret er helt grunnleggende for Kristelig Folkeparti. Målet med vår miljøpolitikk er å tilfredsstille dagens behov uten at det går på bekostning av framtidige generasjoners mulighet til å oppfylle sine behov. Derfor må vi forvalte jorden og naturressursene på en bærekraftig måte. Derfor må vi legge føre var-prinsippet til grunn i energi- og miljøpolitikken.

Jeg er glad for at Stortinget har fått den helhetlige forvaltningsplanen til behandling. Bondevik II-regjeringen startet arbeidet med den helhetlige forvaltningsplanen, der formålet er å etablere rammebetingelser som gjør det mulig å balansere næringsinteressene knyttet til fiskeri, sjøtransport og petroleumsvirksomhet innenfor rammen av en bærekraftig utvikling.

Jeg er svært glad for at alle partier vil legge føre var-prinsippet til grunn i sin miljøpolitikk. Dette er komite-merknader som forplikter.

For miljøet i havet er det summen av påvirkningene fra skipstrafikk, fiskeri, havbruksaktivitet og petroleumsaktivitet som er avgjørende. Når alle partier er enige om at Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten må forbli et av verdens mest uberørte naturområder, så forplikter det oss alle.

Hele komiteen mener at havområdenes sårbarhet stiller særlig høye krav til miljøstandard ved olje- og gassutvinning. Det er store ord, men de må følges opp med konkrete tiltak fordi miljøet trenger det.

Kristelig Folkeparti er bekymret for klimaendringene, og det stadfestes også i innstillingen av en samlet komite at Barentshavet er svært sårbart for klimaendringer. Ifølge CICERO har temperaturen i Arktis økt dobbelt så mye som det globale gjennomsnittet. Dette er svært alvorlig. Dessverre er det slik at det er de fattige menneskene i utviklingslandene som er mest sårbare for klimaendringene i forhold til matproduksjon, vannforekomster og bosetningsmønster. Vi må derfor tilstrebe at klimaforpliktelsene våre i hovedsak skal oppnås ved utslippsreduksjoner i Norge. Alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, understreker også i innstillingen at dagens Kyoto-protokoll bare er et første skritt for å møte de globale klimautfordringene vi står overfor.

For meg er god miljøpolitikk å vite hva man gjør, og dermed ha kunnskap også om konsekvensene. Det motsatte ville være å drive en risikosport, noe Kristelig Folkeparti ikke vil være med på. Det er derfor bra at en samlet komite mener at et godt kunnskapsgrunnlag er en betingelse for en bærekraftig, økosystembasert forvaltning av våre kyst- og havområder. Alle partiene er også enige om

at det er overordnet at vi innehar kunnskap om hva eventuell aktivitet i området vil kunne føre med seg.

Selv om mange gode tiltak er i gang, er Kristelig Folkeparti skuffet over at Regjeringen har kommet med få nye og konkrete forslag til hva de vil gjøre for å skaffe seg kunnskap. Det er også skuffende at regjeringspartiene ikke er med på forslag om at det må settes av nok midler til kunnskapsoppbygging, selv om vi alle er enige om at det er betydelige behov for å dekke kunnskapshull med hensyn til hvordan økosystemet fungerer.

Kristelig Folkeparti og Venstre har støtte fra regjeringspartiene når vi viser til meldingen, hvor det heter at «det er kunnskapsbehov knyttet til en rekke aspekter ved de marine økosystemene».

Dessverre lar regjeringspartiene heller ikke her ord følge handling i form av konkrete forslag.

Nullutslippsmålet for petroleumsvirksomheten er rettet mot de miljøfarlige stoffene. Også her er det viktig å ha en føre var-tilnærming. Kristelig Folkeparti mener at nullutslipp til sjø også må gjelde for landanlegg. Det vil være et viktig bidrag for å redusere skade på helse og miljø. Dessverre konstaterer vi at heller ikke her deler regjeringspartiene helt vårt syn.

Kristelig Folkeparti ønsker petroleumsaktivitet i nordområdene. Petroleumsaktivitet vil bidra til verdiskaping og sysselsetting i Nord-Norge spesielt, og vil være viktig for Norge generelt.

Potensialet i forbindelse med olje- og gassvirksomheten er stort, både for offshore, leverandørindustrien og nedstrømsvirksomhet. Det er viktig, slik Kristelig Folkeparti ser det, at det legges til rette for verdiskaping lokalt langs kysten der ressursene finnes. Utvinning og transport av energiressurser, fiske og havbruk er fortsatt en viktig del av grunnlaget for bosettingen i nord. Et grunnleggende hensyn i norsk nordområdepolitikk er og må være å sikre at man forvalter dette, slik at de verdiene vi har, kan høstes og videreføres av neste generasjon. Det er derfor viktig, slik Kristelig Folkeparti ser det, at det etableres et tett samarbeid mellom næringsliv, forvaltning, forskning og høyere utdanning i nord.

For å få en balansert og helhetlig forvaltningsplan mener Kristelig Folkeparti at åpning for utbygging i enkelte områder må balanseres mot petroleumsfrie soner der hvor miljøet er mest sårbart. Oljeutvinning må ikke foregå i sårbare naturområder der miljøhensyn taler for at det er uforsvarlig. De mest sårbare områdene trenger et langsiktig vern fra oljevirkosomheten. Kristelig Folkeparti mener derfor at det bør etableres en petroleumsfri sone utenfor Lofoten og Vesterålen. Det må ikke åpnes for petroleumsaktivitet før det er dokumentert at utvinning kan skje uten skade for fiskeri og miljø.

Det er svært skuffende at verken SV eller Senterpartiet, som har programfestet dette, kan støtte forslaget om å opprette petroleumsfrie soner i dette området.

I oljemeldingen som vi behandlet for to år siden, var også SV og Senterpartiet svært skuffet over at spørsmålet om petroleumsfrie soner ikke ble behandlet. SV sa til og med at de opplever dette som «et knefall for næringsinteressene». Jeg undrer meg da over hvor skuffet SV og Sen-

terpartiet egentlig er i dag når petroleumsfrie soner mangler helt i den meldingen vi har fått, og meg bekjent gjør det også nokså vondt å stå i knestående, som noen partier gjør her i dag.

Det er også ganske oppsiktsvekkende at mens til og med Fremskrittspartiet er med på en rekke forslag for å forbedre oljevernberedskapen, stiller de rød-grønne seg på sidelinjen. Kystbefolkningen er avhengig av et rent og produktivt hav. Alle partier er bekymret for konsekvensene ved akutte utslipp fra sjøtransport som følge av grunnstøting, kollisjon, strukturfeil og brann eller eksplosjon. Vi vet at dersom man tillater oljevirkosomhet innenfor 120 kilometer, vil et oljeutslipp nå viktige naturverdier på under to døgn. Resultatet kan bli uopprettelig skade for både natur og lokalsamfunn. Når man er bekymret for hvilke alvorlige konsekvenser dette kan ha for fisk og fugl i området, bør man også være med på å styrke oljevernberedskapen. Kristelig Folkeparti mener at når vi nå åpner store områder for petroleumsvirksomhet i Barentshavet, og samtidig erkjenner at langtransporten langs kysten vil øke, er det uansvarlig ikke å ruste opp oljevernberedskapen tilsvarende. Igjen er det store ord fra Regjeringens side, men ikke konkret handling. Dagens oljevernberedskap er ikke dimensjonert for framtidige behov. Det er bl.a. ikke tatt hensyn til framtidig økning i oljetransport fra Russland.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har fremmet forslag om at vi må ha en tilfredsstillende og oppdatert beredskap. Det er dessverre ikke regjeringspartiene med på. Det samme gjelder forslaget om en responstid på 6 timer og maksimalt 12 timer for slepebåter. Dette var en politikk man stod for for et år siden, men som man dessverre ikke står for i dag.

Formålet med en helhetlig forvaltningsplan var å vurdere påvirkningene av havområdene samlet, på tvers av sektorer. En viktig idé bak hele forvaltningsplanen var at den skulle være langsiktig, og virkemidlene skulle ses i et langsiktig perspektiv. Jeg mener derfor det er uheldig at Regjeringen vil rullere planen allerede tre og et halvt år etter Stortingets behandling. Det betyr at vi nå er i gang med omkampen. Vi er blitt utfordret i dag av Natur og Ungdom på om vi er klar for andre omgang i kampen om olje i nord. Det er vi. Vi skal være der. Kristelig Folkeparti har elleve gode spillere, og det er godt at vi er på den banen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torny Pedersen (A) [11:14:53]: Under hele valgkampen i fjor var Kristelig Folkeparti meget diffuse om sitt syn på petroleumsvirksomhet utenfor Lofoten og Vesterålen. Men med det samme de var ute av regjering, proklamerte de petroleumsfrie soner – ja, faktisk både i Nordland VI, Nordland VII og Troms II. Det ville ha satt en stopper for en type sysselsetting og næringsutvikling i nord for all framtid.

Petroleumsfrie soner er et begrep som ikke tar høyde for at teknologisk utvikling, høsting av erfaring eller ny kunnskap kan føre til andre konklusjoner. Jeg tror konklusjonene vil bli at fiskeri og petroleumsaktivitet kan leve i lag i framtiden, også i Lofoten og Vesterålen.

Mener Kristelig Folkeparti at det er politisk riktig å utestenge disse områdene fra næringsutvikling, og dermed si at en ønsker fortsatt fraflytting og nedlagt industri?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:16:04]: Kristelig Folkeparti har alltid vært tydelig på at vi skal legge føre var-prinsippet til grunn i vår miljøpolitikk. Jeg kan ikke være enig med representanten fra Arbeiderpartiet i at Kristelig Folkeparti har vært diffuse i forhold til hva vi har ment om petroleumsfrie soner.

Kristelig Folkeparti har et tydelig program, et helt klart program, der vi vil ha petroleumsfrie soner. Kristelig Folkeparti sier at vi må ha kunnskap før vi eventuelt kan åpne også disse sonene. Vi vil ikke være med på å drive noen risikosport her. Men vi skal være med på å finne et balansepunkt. Derfor er denne planen så viktig. Vi skal finne balansepunktet mellom miljøhensyn, fiskeri og verdiskaping. Derfor har vi sagt ja og er i dag med på å åpne områder for utvikling av olje- og gassindustri, fordi det er med på å skape sysselsetting i nord. Men vi skal hele tiden ha et føre var-prinsipp som tar hensyn til miljø, fiskeri og kommende generasjoner på lang sikt.

Heidi Sørensen (SV) [11:17:16]: Kristelig Folkeparti har åpenbart lang trening i å stå på kne. Jeg kan forsikre at det er en øvelse vi ikke har tenkt gjøre; vi står oppreist på den forvaltningsplanen som er lagt fram.

Jeg har et spørsmål til Kristelig Folkeparti. Det handler om nullutslipp. Dette er jeg opptatt av. Innstillingen har skjerpert kravet til nullutslipp, ikke svekket det, slik Line Henriette Holten Hjemdal sa.

På side 62 i forvaltningsplanen står det eksisterende nullutslippsregimet for området Lofoten–Barentshavet skissert. Der står det ikke ett eneste ord om hva som skal skje ved landanlegg. I innstillingen skriver komiteen:

«Det eksisterende nullutslippsregimet (...) må så langt det er mulig også gjelde landanlegg.»

Er ikke representanten Holten Hjemdal enig i at dette er en skjerpelse i forhold til det eksisterende nullutslippsregimet som regjeringen Bondevik beskrev i stortingsmeldingen «Rent og rikt hav»?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [11:18:22]: Takk for det spørsmålet! Jeg er også opptatt av dette.

Hvis man ser på forslaget vårt, har ikke vi fra Kristelig Folkeparti med «så langt det er mulig». Dermed er det opposisjonen som her skjerpert Regjeringens politikk. Jeg er glad for at det er en samlet komite som sier «så langt det er mulig». Men hvis man ser på forslaget, som vi mener går et steg lenger – og det er nødvendig å gå et steg lenger – er det Kristelig Folkepartis politikk.

Vi er ikke i knestående. Vi står godt oppreist, og der skal vi stå – for miljøet og for framtidens generasjoner.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Ola Borten Moe (Sp) [11:19:44]: I Senterpartiet står odelstanken sterkt. Ikke bare skal man forvalte godt det man har, det skal også overleveres neste generasjon i bedre stand enn da man overtok. Gjennom denne forvaltningsplanen legger vi et godt grunnlag for å kunne gjøre akkurat det.

Denne salen skal i dag, og i årene som kommer, fatte svært viktige vedtak for store havområder i nord, som ikke bare er et av verdens rikeste matfat, men som også kan vise seg å inneholde en av verdens viktigste energireserver. Når vi vet at tilstanden til naturen og økosystemene i dag er god, er vi svært godt fornøyd med at denne planen og et samstemt storting fastslår at vi i all framtid skal ha en utvikling og forvaltning av området som skal skje innenfor økologisk bærekraftige rammer, og med en praktisering av føre var-prinsippet tuftet på kunnskap. Vi legger dermed til grunn at framtidige generasjoner vil nyte godt av den rike naturen og høste av den på samme måte som vi har mulighet til å gjøre det.

Det har i den offentlige debatten vært stor oppmerksomhet på petroleumsvirksomheten i forbindelse med denne planen. Det er utvilsomt viktig, men denne planen peker også på en del andre utfordringer som må håndteres klokt. Forvaltningen av fiskeriressursene har vært en suksess, om vi sammenligner med mange andre havområder. Likevel er det et betydelig arbeid som må gjøres for å sikre fisken som ressurs for framtiden. Når det gjelder de øvrige biologiske ressursene i havet, må disse forvaltes på en god måte for å sikre balanse og bærekraft. Vi vet at skipstrafikken vokser raskt. Dette krever også tiltak. Ikke minst er tilstedeværelse og aktiv forvaltning viktig for å understøtte våre territoriale forpliktelser og krav.

Senterpartiet er svært godt fornøyd med det grunnlaget denne planen legger for en god og aktiv politikk på alle disse områdene i tiden som kommer. I stortingsgruppen har vi med stor tilfredshet merket oss Regjeringens fokusering og de ressursene Regjeringen setter inn på en aktiv nordområdepolitikk. Nordområdene er et av våre viktigste satsingsområder framover. Gjennom denne planen og andre viktige tiltak har Regjeringen og stortingsflertallet bevist at vi mener alvor.

Senterpartiet gikk til valg på at de mest sårbare områdene ikke skulle åpnes for petroleumsaktivitet. Det valgløftet kvitterer vi ut i dag. Samtidig har det vært en viktig bevegelse i Senterpartiet når det gjelder spørsmålet om olje- og gassvirksomhet i nordområdene. Fra å si et bastant nei tidligere har vi i stortingsprogrammet for inneværende periode åpnet for aktivitet under svært strenge krav. Dette i erkjennelse av to viktige faktorer: For det første har teknologiutvikling gjort utvinning sikrere og mer miljøvennlig, og for det andre har aktivitet innenfor olje og gass betydelige ringvirkninger for næringsliv og verdiskaping både regionalt og nasjonalt. Det er ingen som kan påstå at den utviklingen vi i dag ser i Hammerfest, ikke er positiv.

I tråd med planens hovedfokusering på kunnskapsbasert utvikling og forvaltning vil det også i Senterpartiet gå en prosess de neste årene for å forberede rulleringen av forvaltningsplanen. Å stenge havområder for petroleumsaktivitet er et virkemiddel for å beskytte svært sårbare og verdifulle områder mot forurensing. Om det skulle vise seg mulig at vi gjennom ny teknologi og viten finner det miljømessig forsvarlig å åpne større områder for olje- og gassaktivitet, avviser vi ikke dette bastant i Senterpartiet. Årene som kommer, er dermed også en utfordring til oljeindustrien. I dag frigir Stortinget områder for aktivitet i nordområdene. Om selskapene i de neste årene demonstrerer at man gjennom ny teknologi, innsats og ikke minst gjennom vilje til lokal satsing klarer å imøtekomme de krav som miljøet og samfunnet stiller, er veien til åpning av andre områder kortere. Dette perspektivet er viktig for vekst og utvikling i nord, men det er også svært viktig for å understreke at dette er ett av mange perspektiver som skal ivaretas, og at de alle avhenger av at naturen og miljøet ikke forvitrer. Selv med en sterkt voksende næring innenfor olje og gass må Nord-Norge lykkes med mange andre ting om en skal snu de negative tendensene. Fiskeri, landbruk og reiseliv er næringer som vil være avgjørende viktig for at landsdelen skal lykkes i framtiden.

Den forvaltningsplanen som legges fram i dag, der et samlet storting slutter seg til hovedtrekkene, er et framskritt for norsk ressursplanlegging og norsk nordområdepolitikk. Når avveiningene i tillegg er i tråd med vår politikk, er jeg ikke redd for å si at vi betrakter dette som en seier, og at det legger grunnlaget for en politikk som gir framtidens generasjoner de samme muligheter som vi har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:25:05]: En av problemstillingene som mange har tatt opp, men som regjeringspartiene fortsatt ikke har svart på, er logikken i forhold til at en skal tillate konsekvensutredning på Nordland VII og Troms II, men ikke ha noen som helst aktivitet og kunnskapsinnhenting på Nordland VI. Kan representanten forklare hvorfor en skal skille mellom tre områder som ifølge regjeringspartiene alle er sårbare?

Ola Borten Moe (Sp) [11:25:39]: Når det gjelder Nordland VI, slår regjeringserklæringen fast at det ikke skal være petroleumsaktivitet i denne perioden. Når det gjelder Nordland VII og Troms II, innhentes det kunnskap, ikke som en konsekvensutredning etter petroleumsloven, men i form av at staten selv innhenter denne kunnskapen. Det er det stor forskjell på, rett og slett fordi man ikke tar det neste skrittet og sier at hensikten med dette er å åpne disse feltene for utbygging.

Elisabeth Aspaker (H) [11:26:16]: Senterpartiet liker gjerne å markedsføre seg som et parti som vil ta hele landet i bruk. I sterk kontrast til dette har Senterpartiet i denne saken framstått som en kraftig bremsekloss for økt petroleumsvirksomhet i nord – stikk i strid med de forsikringer som senterpartifolk i nord gav sine velgere. Senter-

partileders rolle som megler mellom Arbeiderpartiet og SV har heller ikke bidratt til økt aktivitet, men til å dempe aktivitetsnivået. Man fratar Troms og nordre Nordland viktige utviklingsmuligheter, og regionen føler seg regelrett snytt.

Jeg har to spørsmål til representanten Borten Moe.

Kan Borten Moe forklare hvorfor Senterpartiet sier at man vil ta hele landet i bruk, men bare deler av Nord-Norge?

Og kan Borten Moe forklare hvorfor partiet ikke kan være med på merknaden fra Høyre og Fremskrittspartiet, som krever at myndighetsorganer innenfor petroleumsvirksomhet må styrkes i nord, i takt med økt aktivitet i nord?

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Ola Borten Moe (Sp) [11:27:19]: Forvaltningsplanen balanserer godt hensynene mellom næringsutvikling og miljø. Når det gjelder de mest sårbare områdene utenfor Lofoten og Vesterålen og i Troms II, slår den fast at vi i dag ikke har kunnskap nok til å åpne for aktivitet i disse områdene. Det er helt i tråd med Senterpartiets program, og det vi har sagt både før og etter valget.

Når det så gjelder områder lenger nord, er det min oppfatning at man åpner for ganske stor aktivitet med muligheter for utvikling og vekst og verdiskaping i denne regionen – også helt i tråd med Senterpartiets program.

Når det gjelder merknaden om økt administrasjon nordover, har det vært prøvd tidligere i forbindelse med Oljedirektoratet. Det ble sentralisert. Vi har valgt å støtte oss til Regjeringen, som sier at det er viktig å opprettholde et samlet fagmiljø. Det er altså faglige begrunnelser for det.

Gunnar Kvassheim (V) [11:28:30]: Ola Borten Moe sa at det har vært en viktig bevegelse i Senterpartiet når det gjelder spørsmål knyttet til olje- og gassaktivitet i nord. Det var en god illustrasjon. Senterpartiet er knapt til å kjenne igjen, og det er grunn til å spørre seg: Hvor går ferden videre?

I dagens program sier Senterpartiet at man ikke vil åpne for gass- og oljeleting utenfor Lofoten og Vesterålen. Natur og Ungdom inviterte i dag partiene til å møte på plenen utenfor for å høre på hvilken side de vil delta i dette arbeidet videre. Senterpartiet møtte ikke opp, så det kan være en god anledning å avklare det spørsmålet nå. Når en nå er i bevegelse bort fra gamle standpunkt, kan Ola Borten Moe si noe om på hvilken side Senterpartiet vil delta i neste runde, mot 2010? Vil en fortsatt arbeide for at det skal være petroleumsfrie soner utenfor Lofoten og Vesterålen, eller er det et standpunkt man er på vei bort fra?

Ola Borten Moe (Sp) [11:29:29]: At jeg ikke kom i gang tidlig nok i dag til å være med og spille fotball med representanten Kvassheim utenfor Stortinget, tror jeg ikke man skal legge altfor mye i.

Vi kommer i arbeidet fram mot den neste rulleringen av forvaltningsplanen selvsagt til å stå på at det er miljøet

som står i sentrum, og at all aktivitet skal skje med utgangspunkt i at det skal være en bærekraftig utvikling i regionen. Det gjennomsyrrer Senterpartiets program. Det gjennomsyrrer etter min mening også denne forvaltningsplanen, og jeg håper og tror at vi skal kunne ha konstruktive samtaler om det framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Gunnar Kvasheim (V) [11:30:37] (komiteens leder): Arbeidet med forvaltningsplanen ble startet av Bondevik II-regjeringen. Målet var å legge grunnlaget for en god forvaltning av miljø- og naturressursene. Planen skulle også være med og legge grunnlaget for en positiv utvikling i den nordlige landsdelen. Den planen som foreligger i dag, kan bidra til at en kan nå disse målene. Planens metodikk kan være modell for andre land som har tilsvarende utfordringer, og det bør utarbeides tilsvarende planer for andre havområder.

Men Venstre hadde også andre forventninger til denne planen. Vi ønsket en balansert plan, og vi ønsket en plan preget av langsiktighet. Disse forventningene er dessverre ikke innfridd. Arbeiderpartiets parlamentariske leder, Hill-Marta Solberg, har sagt at planen åpner for en gigantisk petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Hun har rett. Det er godt gjort av Arbeiderpartiet å få SV – det eneste partiet som er programforpliktet til å arbeide mot all petroleumsvirksomhet i nord – med på det opplegget som ligger i forvaltningsplanen. En kunne forstått det hvis det var en balansert plan, hvor det også inngikk petroleumsfrie områder der konflikten med miljø- og fiskeriinteressene var mest åpenbar. Men en slik balanse finner jeg ikke i planen. Det betyr at det er i gang omkamp selv for områdene utenfor Lofoten og Vesterålen, og utbyggingsinteressene sier de har gode prognoser og muligheter for å nå fram når planen skal rulleres i 2010. Flere sentrale arbeiderpartifolk har sagt at det ligger i kortene at disse områdene skal åpnes i neste omgang, og jeg ble ikke beroliget da jeg hørte svaret fra Senterpartiets representant her da han ble spurt om på hvilken side Senterpartiet vil delta i det arbeidet. Han avklarte ikke om Senterpartiet også utover 2010 vil gå imot aktivitet i Lofoten og Vesterålen.

Slik som regjeringspartiene opptrer, kan det dessverre være en realistisk prognose – slik oljeindustrien håper – at disse områdene blir åpnet ved neste korsvei. Venstre skal gjøre sitt for at utfallet blir et annet, nemlig en petroleumsfri sone utenfor Lofoten og Vesterålen. Det er beklagelig at Venstre og Kristelig Folkepartis forslag om akkurat dette i dag bare støttes av de to nevnte partiene.

Venstre går, i motsetning til SV, inn for petroleumsaktivitet i nord, men vi har forutsatt et balansert opplegg. Et balansert opplegg betyr at når noen områder får grønt lys og noen områder får gult lys – en skal innhente mer kunnskap før en avklarer om det blir ja eller nei – så må dette balanseres med at de mest sårbare områdene får rødt lys. Det som foreligger i dag, er en ren utbyggingsplan.

Miljøvernministeren har kalt planen genial. Det synes jeg er oppsiktsvekkende, gitt den avstanden planens realiteter har i forhold til SVs program. I tillegg til den mang-

lende balansen synes Venstre det er kritikkverdig at planen har et altfor kortsiktig tidsperspektiv. Den burde gitt avklaringer som kunne hatt gyldighet i alle fall fram til 2020.

Regjeringspartiene har flertall i Stortinget. Det betyr at de kan gjøre som de vil i denne og andre saker. Det har tidligere vært antydning at en ville søke samarbeid i Stortinget – forankre denne viktige beslutningen bredere. Det har en ikke vist vilje til – ikke på noen substansielt viktige områder har Regjeringen vist vilje til å inkludere f.eks. Venstre og Kristelig Folkeparti for å få et sterkere miljøfokus på planen. Denne manglende viljen til samarbeid innebærer at gode forslag om oljevernberedskap, slepebåtkapasitet, midler til å dekke kunnskapshull og krav om nullutslipp for landanlegg blir stemt ned her i dag. Det er oppsiktsvekkende at alle opposisjonspartiene står samlet bak flere av forslagene. Også Fremskrittspartiet er med på gode miljøforslag som SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet kommer til å stemme imot.

Det er behov for å styrke oljevernberedskapen når det blir økt petroleumsaktivitet i nordområdene. Regjeringen lover en slik styrking, men løftene er lite forpliktende, og det en gjør i praksis, er heller ikke oppløftende. For eksempel er det ikke vist vilje til å gi den nødvendige støtten til Villmarksfondets prosjekt «Ren kyst» – et prosjekt som baserer seg på å mobilisere frivillig innsats i strandsoneberedskapen. Det er viktig å ha slik frivillig innsats i tillegg til det offentlige og selskapenes egen beredskap. «Ren kyst»-aksjonen har mobilisert betydelig med folk – til lav pris – og jeg er forundret over at Regjeringen ikke ser betydningen av dette. Det lover på ingen måte godt når det gjelder viljen til å prioritere oljevernberedskap videre.

Venstre legger vekt på at forvaltningen må være kunnskapsbasert. Det er avdekket betydelige kunnskapshull, og det er naturlig at dette følges opp med en klar styrking av forskning og kartlegging. Regjeringen må sette av tilstrekkelige midler til å styrke kunnskapsgrunnlaget innenfor miljø- og klimavitenskap, rettsvitenskap innenfor sjøfarten og marinøkologi.

Regjeringen må også sørge for at det settes av nok midler til å sikre en videre kartlegging, koordinering og oppfølging av forvaltningsplanen. Forskningsmiljøene er avhengige av langsiktig og forutsigbar finansiering i sitt arbeid. Derfor foreslår vi at Regjeringen må bevilge tilstrekkelig med midler til å dekke kunnskapsbehovet knyttet til den helhetlige forvaltningen av det marine miljø i Barentshavet og i havområdene utenfor Lofoten allerede i forbindelse med statsbudsjettet for neste år. Jeg håper de tilstedeværende statsrådene i dag kan bekrefte at en slik satsing kommer allerede i neste statsbudsjett.

Det har vært praksis i konsesjonsrundene på norsk sokkel at det hentes inn miljø- og fiskerifaglige råd fra underliggende etater av Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet. Venstre forutsetter at denne praksisen videreføres, og legger stor vekt på at de miljø- og fiskerifaglige rådene er tilgjengelige for offentligheten. Venstre mener det er viktig at rådene skal inneholde forslag til hvilke blokker man bør unngå å lyse ut på grunn av konflikter knyttet til miljø og fiskeri, samt anbefalinger om eventuelle avbøtende tiltak, f.eks. boretidbegrensninger.

Venstre er bekymret for den samlede effekten av langtransporterte forurensninger, framtidig næringsaktivitet og høsting av naturressurser i kombinasjon med belastningen av klimaendringene. Venstre mener den bebudede utredningen av konsekvensene av økte CO₂-nivåer i havet og atmosfæren er svært viktig. Det må forutsettes at oljeaktiviteten som Regjeringen legger opp til, foregår innenfor rammene av Kyotoprotokollen.

Venstre mener det er nødvendig med økt fokus på kontroll og overvåking av de fornybare fiskeressursene som er i Barentshavet, og støtter Regjeringens tiltak for å sikre en god forvaltning av fiskebestandene. Det er positivt at forvaltningsplanen tar opp ulovlig fiske som eget tema, og det er viktig at en intensiverer arbeidet for å redusere det ulovlige fisket. Vi må styrke kontrollen med norsk og utenlandsk fiskeriaktivitet, både til sjøs og ved landing av fangst.

Venstre er urolig for signalene om at større trålere ødelegger havbunnen, viktige korallrev og fiskeplasser. I forvaltningsplanen erkjennes det at tråling med tung bunnredskap skader bunnen slik at bunnsamfunnene endrer karakter og dermed ødelegges. Meldingen viser bl.a. til at 30-50 pst. av Norges koraller allerede er ødelagt av slik tråling, og at det gjøres «nye» funn av svamptilstand og koraller ved hvert letetokt. Særlig er Tromsøflaket utpekt som et viktig område, hvor det i dag foregår lite tråling.

På ett område er det blitt en forandring etter at planen ble lagt fram, og vi har hatt debatt om den i offentlighet. Det har vært en positiv endring. Det ble i forvaltningsplanen varslet at Regjeringen ville legge nye påbudte seilingsleder for sjøtransport om lag 30 nautiske mil fra kysten fra Vardø til Røst. På denne bakgrunn var det skuffende og oppsiktsvekkende at Regjeringen søkte IMO om å få legge ledene mye nærmere kysten enn 30 nautiske mil. Det vakte sterke reaksjoner i miljøbevegelsen, og Fiskarlaget var fortørnet.

Da undertegnede på vegne av Venstre i Stortinget konfronterte miljøvernministeren med dette løftebruddet, var svaret at opplegget med seilingsleden var godt og ikke mulig å justere. Senere justerte man det likevel, og det er bra. Men det er fortsatt sånn at deler av leden legges inntil 18 nautiske mil fra kysten av Øst-Finnmark. Dette undergraver det faglige grunnlaget og de anbefalingene forvaltningsplanen kommer med.

De positive virkningene forvaltningsplanen kan ha for Nord-Norge, har preget debatten i dag. Det er naturlig. Også Venstre ønsker å bidra til en positiv utvikling i Nord-Norge, og vi ser at petroleumsvirksomhet kan medvirke til det. Enkelte overdriver forventningene om hva resultatet vil bli og undervurderer viktigheten av andre næringer som reiseliv og fiskeri. En positiv utvikling i Nord-Norge vil være helt avhengig av at det er et godt samspill mellom næringsutvikling og bærekraftig ressursforvaltning. Forvaltningsplanen som vi behandler i dag, bygger dessverre ikke på et slikt balansert prinsipp.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A) [11:40:52]: Komiteens leder fra Venstre sier nå at de vil etablere petroleumsfrie soner i

Nordland VI, Nordland VII – og Troms II. Det første er ikke så oppsiktsvekkende. Bondevik II-regjeringa vurderer jo også å lage en petroleumsfri sone i Nordland, men ikke i Troms. Venstre var med og la fram den politikken.

I St.meld. nr. 30 for 2004-2005, Muligheter og utfordringer i nord, det vi kaller for Nordområdemeldinga, som Bondevik II-regjeringa la fram, kan vi lese følgende, og jeg siterer det som da var Venstres politikk:

«Potensialet for nye funn i Barentshavet er godt (...) Nye funn vil kunne føre til ytterligere utbygginger utenfor Troms».

Da innstillinga til denne meldinga ble lagt fram 9. juni i fjor, var Venstre for oljeutvinning i Troms, men 8. juni i år, da innstillinga i dagens sak ble lagt fram, var de altså imot. Hva er årsaken til at Venstre har snudd i denne saken i løpet av 364 dager?

Gunnar Kvassheim (V) [11:42:10]: Venstre har hele veien sagt at de råd og anbefalinger som vi får i forbindelse med forvaltningsplanen, skal det legges avgjørende vekt på når vi skal bestemme hvilke områder som skal åpnes for aktivitet, og hvilke områder som skal være petroleumsfrie soner. Det er ut fra det prinsippet vi har gjort våre valg. Det betyr at vi følger de faglige anbefalingene på de områdene hvor vi foreslår at det skal være petroleumsfrie soner. Som det framgår av forslaget, er det primært knyttet til Lofoten og Vesterålen, fordi vi håpet at det kunne være et minimum for hva et kompromiss med regjeringspartiene burde inneholde. For vi har lagt merke til at SV har vært bastante på at en forutsetning for å få et balansert opplegg var at det måtte være noen petroleumsfrie områder. Derfor konsentrerte jeg meg om Lofoten og Vesterålen i den sammenhengen, for å danne grunnlag for støtte fra de to av tre regjeringspartier som deler vårt syn på dette området.

Jeg kan forsikre representanten fra Arbeiderpartiet at det mest forutsigbare i den debatten vi nå har om petroleumsfrie soner, er at vi kommer til å være på barrikadene ved neste korsvei for det standpunktet vi kjemper for i dag.

Heidi Sørensen (SV) [11:43:16]: Jeg sa tidligere i salen at forvaltningsplanen er et ekte kompromiss. Det betyr at det har smertet alle dem som har vært med. Jeg har også offentlig sagt hvilke punkt som smerter SV mest. Det som er oppsiktsvekkende ved behandlingen i Stortinget og i debatten i dag, er at på det punktet miljømessig som har smertet oss mest, har også Venstre og Kristelig Folkeparti blitt enige med Regjeringen.

Det som jeg mener var det vanskeligste miljømessig å akseptere ut fra faglige kriterier, er de oljeboringene som skal skje tett ved Finnmarkskysten, og de som skal skje på Tromsøflaket. De har Kristelig Folkeparti og Venstre eklatant hoppet bukk over i merknadene, og ingen har nevnt det i debatten. Det kunne selvfølgelig jeg være glad for. Men er det fordi det her på en måte er reelle interessekonflikter som Venstre ikke tør å gå inn, at her er det bare lettvis å henvise til Lofoten og Vesterålen, som alle er enig i, og så tar man ikke det reelle?

Gunnar Kvassheim (V) [11:44:37]: Jeg takker for denne vinklingen, for det gir meg en anledning til å påpeke nok et område hvor Venstre og Kristelig Folkeparti står for en mer miljøvennlig politikk enn SV og de andre regjeringspartiene. Vi forsøkte oss nemlig med en formulering når det gjaldt Goliat som minimum skulle understreke at det arbeid som nå pågår for å kartlegge ressursene, ikke skulle føre til at det automatisk ble åpnet for utbygging, at det skulle være en åpen prosess, med et åpent utfall. Det oppfatter jeg som en utstrakt hånd til regjeringspartiene for å få en formulering på et område hvor store deler av miljøbevegelsen nå frykter at råkjøret fra SV og de andre regjeringspartiene når det gjelder oljeaktivitet i nord, skal føre til at det ikke blir en reell vurdering av Goliat-prosjektet når det kommer til behandling. Det viser at vi også på dette området er konsistente i vår politikk og står på en mer offensiv linje enn SV gjør.

Ola Borten Moe (Sp) [11:45:48]: Representanten Kvassheim tok opp spørsmålet knyttet til offentliggjøring av miljøfaglige råd i sitt innlegg. Hvis jeg ikke tar helt feil, var det nettopp den regjeringen hans parti deltok i, som holdt disse opplysningene unna offentligheten. Jeg har da lyst til å spørre Kvassheim om han kan garantere det norske folk at det vil være Venstre og Kristelig Folkeparti som påtvinger Ivar Kristiansen, Børge Brende og Høyre et av deres største nederlag, om de i regjering i lag skal gå inn på de forslagene som Venstre her stiller seg som garantister bak.

Til sist: Kvassheim var opptatt av den glideflukten som Senterpartiet har foretatt. Jeg har med interesse også registrert at Venstre har gjort omtrent akkurat det samme, man var i forrige periode imot aktivitet i Barentshavet, i denne perioden er man for. Spørsmålet mitt blir dermed: Hvor skal dette ende?

Gunnar Kvassheim (V) [11:46:45]: Først til dette med hemmelighet: Det er rett at Arbeiderpartiet etablerte den praksis, som ble videreført av etterfølgende regjeringer, at informasjon i forbindelse med konsesjonsrundene ble unntatt offentlighet. Det beklaget Venstre og arbeidet mot både i posisjon og i opposisjon. Jeg er glad for at den endringen som har funnet sted, har bidratt til åpenhet rundt disse prosessene. Det vi har gjort i tillegg til å kjempe for dette i regjering og opposisjon, er å sørge for endringer i offentlighetsloven som innebærer at det blir innsyn i dokumenter fra underliggende etater, så dette er på plass.

Når det gjelder Venstres synspunkt, er det rett at vi har gått fra et standpunkt hvor vi var imot aktivitet i nord – og der skiller vi oss fra SV, som fortsatt er imot alt i nord – til å åpne for en balansert utvikling med aktivitet og vern. Det nedfeller seg i dokumentet, og det er den basis vår politikk skal bygge på, i denne perioden og i periodene framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Helen Bjørnøy [11:48:06]: Stortinget behandler i dag den første regionale forvaltningsplanen for det marine miljøet i et norsk havområde.

Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten har unike naturverdier og store fornybare fiskeressurser. Det er store bestander av torsk, hyse, sild og lodde, i tillegg til korallrev og fuglefjell av internasjonal verdi. Dette må vi ta godt vare på!

Samtidig er dette et havområde der vi forventer betydelig aktivitet i framtiden. Utvinning av olje og gass, transport av olje fra Russland langs kysten og økende trafikk med cruiseskip vil være de viktigste aktivitetene. Utfordringen er derfor å være føre var, slik at vi sikrer opprettholdelsen av den gode miljøtilstanden gjennom å styrke forvaltningen av havområdet. Dette er en viktig grunn til at Regjeringen har valgt å starte med en forvaltningsplan for Barentshavet.

Den tilnærmingen til forvaltning av havmiljøet som Regjeringen har presentert i St.meld. nr. 8, er et foregangsarbeid i internasjonal sammenheng. Forvaltningsplanen er også en milepæl i arbeidet med å etablere en helhetlig, økosystembasert forvaltning av alle norske havområder, slik Norge forpliktet seg til i Johannesburg-erklæringen fra 2002.

Regjeringen har som mål:

- Forvaltningen av Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten skal legge til rette for bærekraftig bruk av områdene og ressursene til beste for regionen og samfunnet som helhet.
- Forvaltningen skal sikre at aktivitetene i området ikke truer naturgrunnlaget og dermed mulighetene for fortsatt verdiskaping i framtiden.

I forvaltningsplanen er særlig verdifulle og sårbare områder identifisert: Dette er områder som har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i hele havområdet. Områdene er godt faglig dokumentert, med et omforent faglig grunnlag. Mulige skadevirkninger kan få langvarige effekter. Derfor er disse områdene i Regjeringens forslag gitt en høy grad av beskyttelse i forhold til menneskelige påvirkninger. Viktige tiltak her er å gå varsomt fram med petroleumsvirksomheten samt sørge for sikker sjøtransport og bærekraftige fiskerier.

Regjeringens forslag til rammer for petroleumsvirksomheten i havområdet tar hensyn til nettopp dette. Forslaget gir beskyttelse til særlig verdifulle og sårbare områder langs kysten og andre områder som har samme status. Samtidig gir forslaget forutsigbare rammebetingelser for petroleumsvirksomheten. Gjennom Regjeringens løsning er det derfor funnet en god balanse mellom hensynet til miljøet og petroleumsvirksomheten.

Noen av de andre viktige utfordringene framover er å redusere langtransportert forurensning inn i området, videreutvikling av bærekraftige fiskerier, sørge for sikker sjøtransport og å sikre at vi får dekket de viktigste kunnskapsbehovene.

Nordområdene fungerer som et sluk for miljøgifter som transporteres hit med hav- og luftstrømmer. Miljøgiftene gir skadelige effekter på sjøfugl og isbjørn. Dette er et globalt problem, og Regjeringen vil derfor styrke Norges ledende rolle i det internasjonale miljøgiftarbeidet gjennom systematisk kunnskapsoppbygging om effekter

(Statsråd Bjørnøy)

av miljøgifter, og gjennom nye initiativ i internasjonale fora som Stockholm-konvensjonen.

Regjeringen vil videre forsterke innsatsen for å sikre biologisk mangfold. Fiskeriforvaltningen skal videreutvikles, bl.a. ved at det skal fastsettes forvaltningsmål og strategier for flere av fiskebestandene som utnyttes kommersielt. Regjeringen vil særlig ha fokus på arbeidet med at ulovlig, urapportert og uregulert fiske blir stoppet.

Skipstrafikken er den største risikofaktoren knyttet til akutt oljeforurensing, og det er derfor viktig at risikoen for akutt oljeforurensing fra skip fortsatt holdes lav. Regjeringen har derfor søkt FNs sjøfartsorganisasjon IMO om etablering av påbudte seilingsleder utenfor territorialfarvannet. Dette vil forebygge ulykker til sjøs og gi mer tid til å iverksette beredskapstiltak, samtidig som oversikten og kontrollen med fartøyenes bevegelse sikres.

Vi har omfattende kunnskap om havområdet Barentshavet–Lofoten. Samtidig har vi i planen identifisert betydelige kunnskapsbehov og prioritert disse. Regjeringen vil som et svar på kunnskapsbehovet introdusere et mer koordinert overvåkingssystem for vurdering av tilstanden i økosystemene. Overvåkingen av havområdet vil gi et godt grunnlag for riktige beslutninger og tiltak i framtiden.

En effektiv overvåking forutsetter at havområdene er tilstrekkelig kartlagt. Regjeringen prioriterer nå kartlegging av utbredelsen av sjøfugl gjennom prosjektet SEA-POP, og kartlegging av havbunnen i de mest verdifulle og sårbare områdene i forvaltningsplanområdet gjennom prosjektet MAREANO. Hvor viktig kartleggingen er, fikk vi bevis for helt nylig da Havforskningsinstituttet meldte om ødelagt havbunn på Tromsøflaket. Ikke bare fant de dype trålspor på kryss og tvers i hele området, de fant også vaiere og deler av trålsposer. Dette er et område vi ønsket å ta vare på på grunn av den rike og økologisk viktige svampfaunaen. Nå spør det om det allerede er for sent for deler av dette området. Det er derfor på høy tid at vi kommer i gang med kartlegging av norske havområder.

Forvaltningsplanen omfatter norsk del av Barentshavet. Regjeringen ønsker at hele havområdet i framtiden sikres en helhetlig forvaltning. Regjeringen foreslår derfor å styrke samarbeidet med Russland på en rekke punkt, særlig i tilknytning til den nye norsk-russiske havmiljøgruppen under Den norsk-russiske miljøvernkommissjon.

Regjeringen legger stor vekt på at vi ikke kan hvile på laurbærene. Gjennom et faglig forum, en overvåkingsgruppe og et forum for risiko skal en mer koordinert oppfølging sikres. Interessegrupper skal være involvert i arbeidet gjennom en referansegruppe.

Dette skal være en levende forvaltningsplan, hvor systematisk kunnskapsinnhenting og fleksibel oppfølging sikrer at aktivitetene i området ikke truer naturgrunnlaget. Det mangfoldige og produktive havmiljøet skal sikres for framtiden. Slik sikrer vi også mulighetene for fortsatt verdiskaping for våre etterkommere.

Jeg er glad for at komiteen i sin innstilling gir støtte til grepene Regjeringen har tatt i forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Dette vil

også danne grunnlaget for denne regjeringens videre arbeid med forvaltningen av øvrige norske havområder.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:57:41]: Temaet har jeg tatt opp tidligere uten å ha fått et tilfredsstillende svar, så jeg prøver igjen, nå på høyeste nivå.

Problemstillingen rundt konsekvensutredning av Nordland VII, Troms II og Nordland VI har vært diskutert mange ganger, og er det noe som stort sett er et enstemmig politisk ønske fra fylkene i Nord-Norge, så er det at en i hvert fall kan gjennomføre en konsekvensutredning, uten at en dermed på forhånd har konkludert med at det skal resultere i en åpning eller ikke – det skal konsekvensutredningen konkludere med. Vi har sett at det er blitt gjennomført konsekvensutredninger før på norsk sokkel, uten at det har medført åpning. Da er spørsmålet: Hva er den miljømessige begrunnelsen for at en ikke kan foreta en konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II, og hva er den miljømessige begrunnelsen for at det er greit å gjennomføre seismikk på f.eks. Nordland VII, men ikke på Nordland VI?

Statsråd Helen Bjørnøy [11:58:43]: Det er jo slik at konsekvensutredning etter petroleumsløven – slik også representanten er opptatt av – gjennomføres med sikte på oljeutvinning, selv om det er helt riktig som representanten sier, at det ikke nødvendigvis er noen automatikk ved det. Men det er med sikte på oljeutvinning. Så har vi sagt i denne planen at vi ikke ønsker oljeutvinning nå, fordi vi må ha en del kunnskap om Nordland VII og Troms II. Det har spesielt vært knyttet til sjøfugl, og det har vært knyttet til havbunnen og korallrev. Den kunnskapen skal vi nå innhente.

Når det gjelder Nordland VI, har vi sagt helt uttrykkelig at det ikke skal være petroleumsvirksomhet der. Dette er et område hvor vi allerede har mye kunnskap. Det er altså ikke slik at kunnskapshullene er overalt. Der har vi mye kunnskap, og vi har så mye kunnskap at vi kan si at det er uaktuelt med petroleumsvirksomhet der.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:00:02]: Det er stort område forvaltningsplanen inneholder, og det er mange temaer som det kunne ha vært spennende å løfte fram. Men statsråden løftet i innlegget sitt fram dette med at vi nok kanskje har drevet aktivitet på havbunnen som vi – som statsråden selv sa – kanskje har ødelagt for alltid, og statsråden viste til Aftenspostens oppslag denne uken. Fra Kristelig Folkepartis og Venstres side har vi utfordret Regjeringen i innstillingen, der vi ber den «vurdere å midlertidig verne de områder som er utpekt som svært sannsynlige verdifulle bunnhabitatområder mot bunntråling nå».

På bakgrunn av det innlegget statsråden nå holdt, og med den tyngde hun la på dette, kan jeg da forvente at statsråden vurderer det, og at det også kanskje blir en positiv vurdering – at man kan si at noen områder allerede

nå må få midlertidig vern, før det store programmet er avsluttet?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:01:10]: Et av de viktigste grepene vi gjør med forvaltningsplanen, er jo å være kunnskapsbaserte. Derfor har også Regjeringen prioritert veldig mye arbeidet med kunnskapskartlegging. Vi har kunnskap om mange ting, men ett av de områdene der vi har stor mangel, er nettopp det som dreier seg om havbunnen og om korallrevene. Derfor er det på høy tid at vi kommer i gang med kartleggingen.

Når det gjelder midlertidig vern, er det pr. i dag ikke det spørsmålet som vi vil kunne bekrefte. Men det er jo slik at som minister foretar jeg kontinuerlige vurderinger både av situasjonen og av tiltak som må iverksettes for å bedre situasjonen for natur- og miljøtilstanden. Så vurderinger foretar vi kontinuerlig, og selvfølgelig inkluderer det alle typer beskyttelsesgrad.

Gunnar Kvassheim (V) [12:02:26]: Miljøvernministeren har tidligere sagt til Stortinget at det ikke var ønskelig eller mulig å justere IMO-søknaden når det gjaldt seilingsleden, slik at den ble i samsvar med forvaltningsplanen. Hun kunne i dag benyttet anledningen til å forklare hvorfor dette likevel ble gjort. Det gjorde hun ikke.

Kristelig Folkeparti og Venstre har fremmet et forslag om at Regjeringen skal innføre nullutslipp for landanlegg tilknyttet petroleumsvirksomheten. Til pressen sier en representant for Bellona at det vil være skandaløst dersom SV og Senterpartiet i dag stemmer imot dette forslaget.

Synes statsråden at dette forslaget om nullutslipp for landanlegg knyttet til petroleumsvirksomheten, er et godt forslag som kunne være til god støtte for henne i det videre arbeidet, og som ville klargjort at man på dette området skal ha et høyt og forutsigbart ambisjonsnivå?

Statsråd Helen Bjørnøy [12:03:29]: Først noen få kommentarer til det med seilingsled. Det er helt riktig som representanten Kvassheim sier, at vi har sendt inn en korrigert søknad til IMO om grensen for seilingsleden. Det er først og fremst av hensyn til nye opplysninger knyttet til fiskerispørsmål at vi har gjort det – det er mulig at også fiskeriministeren vil komme mer inn på det senere, men det er altså først og fremst det hensynet. Det gjør at vi klarer å holde denne kombinasjonen – å ha en seilingsled som ligger under overvåkingssystemet, samtidig som vi tar hensyn til bl.a. fiskeriinteressene.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torny Pedersen (A) [12:04:53]: Forvaltningsplanen omhandler havområdene utenfor Lofoten og Barentshavet, og med den forventede nordområdesatsingen som to regjeringer har lagt opp til, er denne planen med innstilling et godt dokument for den konkrete politikken som skal legges videre for nordområdene.

Forvaltningsplanen skal klargjøre de overordnede rammene for aktivitet i havområdene og legge til rette for sameksistens mellom ulike næringer som fiskeri, sjøtran-

sport og petroleumsvirksomhet innenfor de rammer hensynet til økosystemene setter. Fiskeriene i disse havområdene skal fortsatt forvaltes på en måte som sikrer utkomme for våre kommende generasjoner. Samtidig skal kultur og næring, turisme og reiseliv utvikles videre.

Det skal også petroleumsvirksomheten. Når vi vet at 25 pst. av oppdagede ressurser av olje og gass antas å ligge i arktiske områder, sier det seg selv at disse ressursene skal tas i bruk.

Vi trenger flere føtter å stå på når det gjelder næringsutvikling i den nordlige landsdelen. Da er vi helt avhengige av å kunne ta i bruk de naturressursene vi har. Dette kan bidra til at ungdom og kompetanse forblir i landsdelen.

Gjennom regjeringserklæringen og forvaltningsplanen har vi fått en utsettelse i både Nordland VI og VII og Troms II til 2009–2010. Jeg ble skuffet, og mange med meg. Men vi nordlendinger er ikke kjent for å gi opp, for med signalene i forvaltningsplanen om at ingen områder skal defineres som petroleumsfrie soner, og det ikke er satt noen restriksjoner på avstand fra land, ser vi på dette som en utsettelse mens vi styrker kunnskapsgrunnlaget.

Jeg er glad for at Regjeringen ikke fører samme politikk som Kristelig Folkeparti og Venstre. Da hadde det vært varig vern fra Lofoten til Barentshavet, og nordre Nordland og Sør-Troms hadde blitt tatt av oljekartet. Jeg undres om vi i det hele tatt hadde hatt noen forvaltningsplan dersom Bondevik II-regjeringen hadde fått fortsette. Alle vet at Sponheim fra Venstre har uttalt at uten petroleumsfrie soner utenfor Lofoten og Vesterålen hadde Venstre forlatt Regjeringen. Hvordan hadde Høyre vridd seg ut av den situasjonen?

Nordland har en stor utfordring, og den skal vi ta. Vi må systematisk opparbeide kunnskap om både naturområder og teknologi og utvikle disse sammen. Dette gjøres best i vår egen landsdel gjennom de FoU-miljøene vi har. Vi skal være forberedt når 2010 kommer.

Høgskolen i Narvik har drevet teknologisk utdanning i over 50 år. Den utdanner ingeniører på alle nivå og har også russiske og kinesiske studenter. Norut Teknologi, som er samlokalisert med høgskolen, er et teknisk-naturvitenskapelig forskningsinstitutt som er tenkt å være et sentralt element innenfor FoU som er relevant for nordområdene.

Vi har også Høgskolen i Bodø, som snart skal bli universitet. Den har gode forskningsmiljøer og har allerede etablert samarbeid med Russland om program for utdanning innen energi.

Nordland VII er blant de mest lovende leteområder på norsk sokkel, med store muligheter for påvisning av olje- og gassforekomster. Derfor er det viktig å bruke tiden fram til 2010 i forhold til miljøet, men også i forhold til hva en utbygging i dette området vil gi i form av sysselsetting og verdiskaping.

Noen hevder at petroleumsvirksomheten vil skape få arbeidsplasser i Nordland. Derfor er det verdt å merke seg at Kommunal- regionaldepartementet vil sette i gang et prosjekt for å kartlegge ringvirkningene av petroleumsaktiviteten på land i Nord-Norge.

Men det er også viktig at industrien selv er bevisst på å skape ringvirkninger lokalt. Dette kan de bevise før 2010 med de aktivitetene som er nært forestående lenger sør i Nordland, f.eks. gjennom utbygging og drift av Skarv/Idun.

Kenneth Svendsen (FrP) [12:10:13]: Dette er en trist dag for Nord-Norge, og spesielt er det en trist dag for Nordland og Troms. Sakens ordfører, Tore Nordtun, sa i sitt innlegg at Nord-Norge er mulighetenes landsdel. Det er derfor trist at denne dagen vil stå igjen som den dagen da Arbeiderpartiet lot miljøfanatikere i SV vinne over fornuften og derved nekte en hel landsdel å utnytte de mulighetene som ligger der.

Når jeg sier at det er en trist dag for befolkningen i Nord-Norge, snakker jeg ikke bare om dem som stemmer på Fremskrittspartiet, men også om alle dem som trodde på Arbeiderpartiets valgløfter om olje- og gassutvinning.

Når jeg sier at dette er en trist dag, er det ikke bare fordi olje- og gassutvinningen skyves langt ut i tid, men også fordi dette vedtaket er med på å drepe den optimisme og positivitet som var i ferd med å spre seg rundt om i landsdelen etter at befolkningen har sett hvilken virkning Snøhvit-utbyggingen har for landsdelen: flere direkte arbeidsplasser, flere arbeidsplasser i leverandørindustrien og flere arbeidsplasser gjennom underleverandørene.

Resultatet ser vi allerede. Fraflyttingen etter at Regjeringen proklamerte sitt standpunkt, har allerede skutt fart. I flere kystsamfunn, som f.eks. Bø i Nordland, hvor optimismen og tiltroen til at olje- og gassutvinning utenfor Lofoten og Vesterålen skulle igangsettes og derved gi flere arbeidsplasser, hadde fraflyttingen stagnert. Vedtaket som gjøres i dag, er et slag i ansiktet på disse småkommunene, og derfor raser også innbyggerne og de fleste kommunestyrerepresentantene, uavhengig av partitilknytning.

Jeg hører at regjeringspartiene, og da spesielt Arbeiderpartiet, fossror vekk fra sine valgløfter. Ja, de kaller til og med vedtaket positivt. Det som Arbeiderpartiet kaller positivt, oppleves kun av miljøfanatikere i SV og Venstre som en seier. De mange som jeg har snakket med fra Nord-Norge, og blant dem er kommunestyrerepresentanter fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet, oppfatter vedtaket som et svik mot Nord-Norge og som nok en spiker i kista.

Det blir av motstanderne mot olje- og gassutvinning hevdet at forurensningsfaren er så stor at hvis forurensning skjer, er konsekvensene så store at utvinning må forbys. Spesielt hevdes det fra SV.

I dette tilfellet er det ikke snakk om å tro på hva framtiden vil bringe, men i stor grad om hvilke erfaringer vi har fra olje- og gassutvinning i Nordsjøen gjennom 30–40 år. Det er min påstand at de få utslipp som har vært, ikke er målbare i dag, og ikke har hatt noen negativ effekt på livet i havet.

Oljeindustrien, i likhet med flyindustrien, er antageligvis den sikreste del av næringslivet vi har. Disse to har klare likhetstrekk. Det er risiko for at det skal gå galt med driften, det er store konsekvenser hvis det skulle gå galt, og begge to har derfor tatt forholdsregler, slik at det ikke

skal gå galt. Hver dag er det tusenvis av fly i lufta over oss, med hundretusener av mennesker. Hvis disse flyene skulle ramle ned, ville det være en katastrofe som langt overgår et oljeutslipp. Det er tusener av fly som hver dag er der oppe og forurenser med sine utslipp, selv om de ikke skulle ramle ned. Likevel hører jeg ingen, selv ikke i SV, som ønsker å forby flytrafikk.

Nå er ikke dette en oppfordring til SV og Regjeringen om å sette alle fly på bakken, men en billedliggjøring av to typer industri som opererer i felt hvor en ulykke vil få dramatiske konsekvenser. Men likevel er det nettopp disse, med sin fokusering på sikkerhet, som har færrest ulykker.

Når jeg tidligere snakket om at befolkningen i Nord-Norge er positiv til olje- og gassutvinning, bygger jeg dette på ting jeg har snakket med folk om, men også på meningsmålinger som er gjennomført, og som viser at det er et stort flertall som krever olje- og gassutvinning snarest. Ja, selv fiskerne, som tidligere har vært de største motstanderne, har snudd, og stemningen er langt mer positiv til utvinning. Flere og flere fiskere er ute i media og sier rett ut at hvis vi skal ha folk boende ute i distriktene i nord, må oljeindustrien komme snarest mulig. Og det som virkelig er interessant, er at etter at ringvirkningene fra Snøhvit har kommet for en dag, har også flere SV- og senterpartitopper vært ute og krevd utvinning.

Til slutt vil jeg si at alle ønsker sikkerhet rundt oljeutvinning, ikke minst oljeselskapene selv. Gjennom 40 år i Nordsjøen har de bevist at de kan levere en sikker produksjon. Nå er det på tide at Nord-Norge får sin del av kaka, og får delta i den verdiskapingen som har skjedd i forbindelse med oljeutvinning i andre deler av landet. Den deltagelsen vil vi gjerne ha snarest mulig, og ikke om 10–20 år.

Eva M. Nielsen (A) [12:15:31]: For noen år tilbake uttalte en av våre stortingskollegaer på et møte i Kirkenes at nordområdepolitikk er hornmusikk, balalaika og litt kultur. Denne påstanden har Stoltenberg-regjeringa gjort til skamme, og nasjonen har tatt et kvantesprang for offensivt å møte alle de utfordringene vi ser i nordområdet.

Olje- og gassutvinningen kommer til å være den dominerende drivkraften for framtidig utvikling i Barentshavet, noe som også vil få konsekvenser for den norske politikken i nord.

Sysselsettingen innenfor de tradisjonelle næringene i Nord-Norge som fiskeri og havbruk har gått vesentlig tilbake de senere år. Det er derfor behov for ny virksomhet og nye næringer som sammen med de eksisterende kan skape et robust grunnlag for bosettingen. I løpet av en 10–15-årsperiode vil petroleumsvirksomheten bli en ny basisnæring i Finnmark.

På Melkøya utenfor Hammerfest er Snøhvit-utbyggingens første byggetrinn i ferd med å bli ferdigstilt. Forberedende planlegging foregår for et trinn to, og det snakkes allerede om et tog tre. De lovende funnene på Goliat-feltet åpner for ilandføring av olje. I Nord-Norge er det stor oppmerksomhet på ilandføring og de ringvirkninger det kan medføre.

På russisk side går nå utviklingen i et ganske høyt tempo. Den planlagte utbyggingen av Sjtokman-feltet og russisk oljetransport gjennom Barentshavet kan få betydning for Finnmarks utvikling. Økt aktivitet langs Murmansk-kysten og utbygging av oljefeltene i Pechorahavet er en ny mulighet for norsk petroleumsindustri – dette under forutsetning av at det etableres et gjensidig samarbeid mellom norske og russiske bedriftsmiljøer.

Jeg er derfor glad for at Regjeringa legger opp til opptrappende beredskap langs norskekysten i takt med økt sjøtransport og annen virksomhet. I den forbindelse vil jeg sitere en av lederne ved Norsk Polarinstitutt, Bjørn Fossli Johansen, som i møte med energi- og miljøkomiteen for et par måneder siden slo fast at sammenbrudd i det norsk-russiske fiskerisamarbeidet er den største trusselen for Barentshavet.

Flere nordnorske instanser understreker at langsiktig industri- og kompetanseutvikling og maksimering av ringvirkninger i landsdelen er en forutsetning for petroleumsvirksomheten i nord. Gitt en slik forutsetning har olje- og gassutvinning stor støtte blant befolkningen, og også blant Fiskarlagets medlemmer.

Mulighetene for ny samfunnsutvikling og næringsutvikling vektlegges sterkt, og det er store forventninger til hva regionen og nasjonen kan få til av ringvirkninger av petroleumsutviklingen, når det gjelder både kompetanse og kvalifiseringstiltak, næringsutvikling og infrastruktur.

Det er derfor så bra at en samlet komitee slår fast at det er nødvendig med en strategisk satsing på infrastruktur i regionen. Videre sier en samlet komitee at en slik satsing på nødvendig infrastruktur etter komiteens oppfatning vil være en naturlig del av nordområdesatsingen og et nødvendig tiltak for å kunne få en vellykket petroleumsutvikling i Nord-Norge.

Fra Finnmarks side er vi svært godt fornøyd med at områdene sør og vest for Snøhvit- og Goliat-feltene gjenåpnes. Dette vil styrke ressursgrunlaget for de to feltene og sikre en langsiktig og effektiv utnyttelse av den infrastruktur som er i ferd med å etableres i området.

At tidligere boretidsbegrensninger i store deler av Barentshavet Sør er fjernet, vil også bidra til høyere aktivitetnivå og mer effektive operasjoner.

Eventyret om Snøhvit fortsetter, og et nytt kommer om Tornerose. Det nye eventyret om Tornerose-feltet er under skrivning. I tråd med uttalelser både fra Landsdelsutvalget for Nord-Norge og fra fylkestingene i Nordland, Troms og Finnmark vil nå oppmerksomheten rettes mot verdiskapingen og ringvirkningsperspektivet.

Petroleumsvirksomheten i nord vil gi en kraftig vekstimpuls ikke bare i form av antall nye arbeidsplasser, men også i form av økt optimisme, forbedret infrastruktur, økt privat investeringslyst og økende verdiskaping. Petroleumsvirksomheten vil gjøre det lettere å etablere kunnskapsbaserte arbeidsplasser og være med på å få høyt utdannet ungdom til å flytte tilbake til regionen. Dette blir bra!

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:20:46]: Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen

inneholder betydelige naturressurser. Fra naturens side har vi vært så heldige at torsken har valgt dette området som sitt føde- og oppvekstområde. Dette gir opphav til en betydelig fiskeriaktivitet, som har vært bærebjelken i det nordnorske samfunnet i generasjoner.

Men det stopper ikke med dette. I tillegg til de fantastiske fiskeressursene som vi har i dette området, er det også påvist store petroleumsressurser rett utenfor kysten vår. Dette eventyret startet i sør, og vi har utviklet petroleumsvirksomheten i en 40-årsperiode. Dette har bidratt til en betydelig verdiskaping både nasjonalt og regionalt. Det er kanskje verdt å understreke at vi i løpet av disse 40 årene har utviklet to internasjonalt konkurransedyktige oljeselskap, og vi har samtidig en leverandørindustri som nå eksporterer for nærmere 50 milliarder kr i året, samtidig som man også har stor aktivitet på norsk sokkel.

Det eventyret vi har sett i sør, skal fortsette også i nord. Vi tror, og det antas, at det kan være betydelige petroleumsressurser i Barentshavet og i området utenfor Lofoten og Vesterålen. Oljedirektoratet anslår at om lag en tredjedel av de gjenværende uoppdagede petroleumsressursene på norsk sokkel befinner seg i dette området. Noen vil mene at petroleumsvirksomhet i for stor grad truer de rike miljø- og naturressursene. Selvsagt er det knyttet utfordringer til forvaltning av petroleumsressursene. Det vil til tider være utfordringer med å kombinere utviklingen av petroleumsvirksomhet og beskyttelse av miljøet – la det ikke være noen tvil om det. Måten man håndterer dette på, er imidlertid gjennom en aktiv og forutsigbar forvaltning der hensynet til de ulike interessene må balanseres.

Det er det jeg mener Regjeringen har gjort på en god måte gjennom forvaltningsplanen. De viktigste miljøverdiene og de ulike sektorenes påvirkning på miljøet er identifisert gjennom en omfattende utredningsprosess. De rammer som er satt for petroleumsvirksomheten, tar spesielt hensyn til de viktigste områdene for miljø og fiskeri, enten ved at det ikke blir tillatt virksomhet i disse områdene, eller ved at det blir innført særlige restriksjoner, som f.eks. tidsbegrensninger for leteboring. Gjennom dette arbeidet har Regjeringen innhentet mer kunnskap om konsekvenser av oljevirksomhet og mer kunnskap om hvilke ressurser som finnes. Man tar hensyn til miljøet ved ikke å åpne de mest sårbare områdene. Man tar hensyn til fiskerinæringen, bl.a. i forhold til kystnære områder og i forhold til det vi gjorde i 19. konsesjonsrunde ved ikke å tildele Møre-blokkene, da fiskerinæringen hadde sterke innvendinger mot at det ble gjort.

Klare og forutsigbare rammer er avgjørende for en industri som investerer betydelig med kapital lenge før de får avkastning av disse investeringene. Gjennom forvaltningsplanen har Regjeringen nå lagt rammer for petroleumsvirksomheten som legger til rette for positiv utvikling i årene som kommer.

Utviklingen vi ser i Barentshavet i dag, er både oppmuntrende og spennende. I Hammerfest opplever man en betydelig vekst gjennom Snøhvit-utbyggingen. Vi ser at lokale bedrifter faktisk leverer betydelig mer til prosjektet enn hva man først antok at de ville gjøre. Dette viser også at nordnorsk næringsliv og nordnorsk leverandørindustri

er på banen og nå kvalifiserer seg for framtidige oppdrag. Det funnet som er gjort på Goliat og de nylig tildelte utvinningstillatelsene i 19. runde, legger også til rette for en økning i aktiviteten i årene som kommer.

Rammene som er lagt for petroleumsvirksomheten gjennom forvaltningsplanen, gir gode muligheter til å utvikle Barentshavet til en betydelig petroleumspровins i framtiden. Selvfølgelig skal dette skje innenfor en miljømessig forsvarlig ramme. En slik positiv utvikling vil gi verdiskaping, det vil gi sysselsetting, og det vil gi optimisme i Nord-Norge.

Regjeringen vil ta miljøhensyn på alvor – og har gjort det gjennom planen. Regjeringen vil legge til rette for at vi skal få størst mulig ringvirkninger av den aktiviteten som nå kommer nordover. Vi har gitt næringen forutsigbarhet og langsiktige rammer å jobbe under, bl.a. gjennom f.eks. å fjerne boretidsgrensningen i deler av Barentshavet slik at man kan ha en helårig aktivitet, innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Vi innhenter mer kunnskap om de områdene vi vet for lite om, og de sårbare områdene. Og vi har gitt selskapene den nødvendige forutsigbarhet for å kunne utvikle næringen videre i nord innenfor miljømessig forsvarlige rammer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:25:54]: Foregående talere fra regjeringskonstellasjonen gir inntrykk av at en konsekvensutredning ikke omfatter kunnskapsinnhenting. Derfor må man altså gjennomføre fugletelling, seismikk og litt andre ting før en kan foreta en konsekvensutredning. Dette er jo misvisende, og det er heller ikke i tråd med de signal som arbeiderpartirepresentanter for nordområdene kom med i valgkampen. Jeg registrerer likevel Regjeringens uvilje mot en konsekvensutredning.

Jeg skulle gjerne visst litt om begrunnelsen, når en snakker om konsekvensutredning. Hvilke kunnskapshull eksisterer i dag, f.eks. i forhold til Nordland VII, som ikke vil bli dekket gjennom en konsekvensutredning, men som altså må dekkes først? Vil ikke f.eks. fugletelling være en del av en konsekvensutredning? Er det andre områder som statsråden mener må belyses, som ikke vil bli belyst i en konsekvensutredning, siden han ikke ønsker å gjennomføre en konsekvensutredning nå?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:26:54]: En konsekvensutredning i henhold til petroleumsløven er de skritt man tar for å åpne et område for petroleumaktivitet. I motsetning til det som representanten har sagt tidligere i debatten i dag, er det ingen eksempler på at man har foretatt en konsekvensutredning uten at områdene er blitt åpnet. Det er ikke uten videre gitt at alle de områdene man foretar konsekvensutredninger av, blir åpnet, men deler av disse områdene har i enhver sammenheng blitt åpnet. Så man har faktisk ingen eksempel på at man har foretatt en konsekvensutredning uten i neste omgang å åpne dette området for petroleumaktivitet.

Regjeringen ønsker ikke å gjøre dette i denne omgang. Regjeringen ønsker å skaffe mer kunnskap om dette området slik at man når man kommer til 2010 og har den første evalueringen av forvaltningsplanen, skal ha et sikrest mulig grunnlag til å gjøre de vurderinger som Regjeringen skal gjøre i 2010 i forhold til det sårbare området som vi her snakker om. De faglige instansene har vært samstemte om at dette er det vanskeligste området i forhold til miljøperspektivet og i forhold til fiskeriaktiviteten.

Ivar Kristiansen (H) [12:28:14]: Den 14. november i fjor stod statsråd Enoksen frem over tre helsider i Dagens Næringsliv som nyfrelst forkjemper for økt oljeaktivitet i nord. Tittelen var bl.a. «Sier nei til SVs hjertesaker». «Vil gi full gass i nord» var hovedtittelen.

Det står:

«Tvert imot, Enoksen sier han tror den rødgrønne regjeringen kan bli en større pådriver for oljeaktivitet i nordområdene enn den forrige regjeringen.»

Resultatet i dag viser at slik ble det ikke.

Hva kommer det av at den nyfrelste ikke har kjempet hardt nok i egen regjering? Resultatet ble slik det ikke skulle bli. Det var SVs hjertesaker som vant frem og seiret. Forstår statsråden den dype skuffelsen som folk i nord sitter igjen med etter de mange brutte løfter fra sentrale folk i Regjeringen?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:29:24]: Nei, det har jeg absolutt ingen forståelse for. Det er ingen grunn til at befolkningen i nord skal føle seg skuffet. Befolkningen i nord er mer avhengig enn noen andre av at man tar de nødvendige miljømessige hensyn i forhold til utvikling av den aktiviteten som vi her snakker om, som kan bli viktig for denne landsdelen, og som Regjeringen vil legge til rette for. Men det er altså en aktivitet som skal balanseres opp mot fiskerinæringen; der man skal ivareta nødvendige miljøhensyn i sårbare områder. Det har Regjeringen lagt til rette for, og det vil vi også arbeide for å utvikle videre framover.

Representanten Kristiansen er vel kjent med at overskrifter og inngresser i media kan bli så mangt. Jeg har aldri sett på meg selv som en nyfrelst tilhenger av aktivitet i nord, og dernest tror jeg faktisk også det er slik at under tegnede og representanten Kristiansen legger vidt forskjellige ting i begrepet full fart i nord. Ja, Regjeringen har til hensikt å legge til rette for en balansert utvikling, ikke minst hvor nettopp hensynet til å skape aktivitet på land også skal ivaretas. Det gjør at en skrittvis tilnærming til aktivitetsutvidelse i nord er den fornuftige måten å gjøre dette på, slik at næringslivet i nord også i størst mulig grad kan kvalifisere seg for oppdrag på norsk sokkel og bidra med det dette næringslivet har av kunnskap og kvalifikasjoner.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:30:54]: Denne regjeringen har lagt opp til mer petroleumaktivitet, og det krever mer oljevernberedskap, slik Kristelig

Folkeparti ser det. Dette påpeker også Veritas i sin risiko-analyse fra 2004.

Det åpnes for utvinning i Barentshavet, og det åpnes for oljevirkosomhet langs kysten av Finnmark langt nærmere land enn det som har vært anbefalt fra faglige instanser. Det mener Kristelig Folkeparti er svært uheldig. Det åpnes uten å dimensjonere eller ruste opp oljevernberedskapen tilsvarende. Mener statsråden at vi allerede har en god nok oljevernberedskap, tilpasset de utfordringer som vi som land står overfor i tiden som kommer?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:31:46]: Spørsmålet om oljevernberedskap er et viktig spørsmål. Muligens vil fiskeriministeren komme nærmere inn på dette.

Før et oljeselskap får samtykke fra myndighetene til å bore, er et slikt samtykke også knyttet til beredskapskrav, altså krav om oljevernberedskap. Det betyr at omfanget av beredskapskravene avgjøres av forhold som nærhet til land, spesielt miljøfølsomme områder og andre næringsinteresser som det skal tas hensyn til. Det er altså slik at det ikke vil bli gitt tillatelse til boring dersom myndighetene mener at denne boringen ikke kan gjennomføres på en trygg måte, selv om selskapene har fått utvinningstillatelse i det området man snakker om. Økt aktivitet vil medføre at myndighetene også stiller strengere krav til selskapenes beredskap, samtidig som også vi fra myndighetenes side selvfølgelig må ha oppmerksomheten rettet mot den oljevernberedskap som vi som myndighet har ansvaret for. Men jeg vil understreke at det er et samspill mellom myndigheter og selskaper, hvor beredskapen blir utvidet i takt med den virksomheten som skjer.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Elisabeth Aspaker (H) [12:33:27]: Det største regjeringspartiet er ikke til å kjenne igjen fra valgkampen. Den faneflukten Arbeiderpartiet startet ved presentasjonen av forvaltningsplanen, har vi fått bekreftet her i dag.

Statsministerens mange forsikringer om at det ikke skulle stå på Arbeiderpartiet når det gjaldt å sikre et høyt aktivitetsnivå i nord, viser seg å ha null verdi. Hans opp-treden på NHOs årskonferanse kommer etter dette i et merkelig lys. Ja, faktisk burde statsministeren selv ha vært her i dag for å forklare og forsvare seg. Jeg hadde faktisk tro på at statsministeren etter NHO-konferansen ville sette foten ned og vise hvem som var sjefen. Men også her er det tydelig at sjefen har tillatt andre å ta styringen. Mange i nord undrer seg nå over statsministerens skifte i fokus – fra «hands on» til «hands off» i petroleumspolitikken.

Det er oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet i dag går til angrep på Høyre når alle vet at Arbeiderpartiet egentlig vil mye mer enn det kompromisset man er tvunget til å inngå. Debatten her viser etter mitt skjønn at Arbeiderpartiet er på defensiven og i alvorlig utakt med sine egne folk og velgere i Nord-Norge.

Selvsagt skal Nord-Norge ha flere bein å stå på og mer enn olje og gass å leve av. Men vi er knapt i gang. Og når det gjelder å få på plass et skikkelig fundament for petro-

leumsnæringen i nord, kunne denne forvaltningsplanen ha bidratt til det.

Det trengs mer enn vakre taler. Vi må satse offensivt for å videreutvikle fiskeri- og havbruksnæringen, reiseliv og turisme og det arktiske landbruket, som jeg mener er undervurdert. Poenget er at vi trenger flere bein å stå på, og da nytter det ikke å skifte ut ett bein med et annet bein. Derfor må landsdelen gis utviklingsmuligheter gjennom høyere aktivitet og leteaktivitet i nye områder der funnsjansene vurderes som særlig gode, både i Barentshavet og utenfor nordre Nordland og Troms. Slik kan vi legge det beste grunnlaget for oppbygging av en solid nordnorsk leverandørindustri for oljenæringen.

Høyres spådommer i valgkampen om at partiet SV med rød-grønt flertall ville få hånden på rattet og hindre petroleumsvirkosomhet i nord, har virkelig slått til. Arbeiderpartiet er iallfall ikke til å kjenne igjen.

Det er alarmerende når Arbeiderpartiet heller ikke vil støtte merknader om at den gradvise økningen som tross alt kommer i leteaktivitet i nord, og som følge av produksjonsstart på Snøhvit i 2007, må lede til økt myndighetsaktivitet i landsdelen.

Mye tyder dessverre på at den tidligere så brede oljepolitiske alliansen i Stortinget nå er historie. Arbeiderpartiet har hoppet av og later nå betydelige deler av Nord-Norge i stikken. Arbeiderpartiet skylder Nord-Norge svar på følgende spørsmål: Hvorfor skygger partiet unna når Høyre og Fremskrittspartiet uttrykker en klar forventning om at myndighetene nå har et ansvar for å sikre landsdelen større ringvirkninger av olje- og gassvirkosomhet i takt med økt petroleumaktivitet i Norskehavet og Barentshavet?

Nye utfordringer i nord krever at myndighetene legger vekt på å være i forkant med nødvendige tiltak. Ut fra et miljøperspektiv er det derfor avgjørende at Petroleumstilsynet styrkes slik at tilsynsvirkosomheten også i framtiden blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Dette er et myndighetsansvar, og det er en naturlig utvikling at vi får en aktivitetsvekst i den delen av landet der tilsynsbehovet vil øke i årene framover.

Oljemiljøene i Harstad har nasjonal spisskompetanse på Barentshavet. Tilsynsarbeidet i nord vil kreve tett samspill med Oljedirektoratet og Statoils nasjonale barentshavgruppe i Harstad. Høyre og Fremskrittspartiet har derfor konkret pekt på Harstad og ber Regjeringen utrede hvordan Petroleumstilsynet og tilsynsoppgavene best kan ivaretas når petroleumaktivitet øker i de nordlige havområdene, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte.

Det er med betydelig undring jeg konstaterer at regjeringspartiene ikke vil støtte forslaget. Jeg vet at mange har engasjert seg: Arbeiderpartiføreren i Harstad og fylkesrådet i Troms – og denne uken har et enstemmig fylkesting i Troms appellert til regjeringspartiene om å snu når det skal stemmes i Stortinget i dag.

Jeg har merket meg at stortingskolleger fra Arbeiderpartiet i Troms har gjort noen fortvilte forsøk på å bortfor-klare at de vil stemme mot forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet.

I næringspolitikken er vi opptatt av å kompensere for avstandsulemper. I denne saken opplever Troms og Nordland en annen slags avstandsulempe, nemlig avstanden til valgkampen i 2005. Det er kort og godt ubegripelig hvordan Arbeiderpartiet, med statsministeren i spissen, har sprunget fra soleklare valgkamplofter om letevirsomhet utenfor større deler av landsdelen.

Frustrasjonen og fortvilelsen er stor i nord. Fra Høyres side legger vi ikke skjul på at det minste felles multiplum som forvaltningsplanen representerer, ikke er ambisiøst nok om vi skal oppfylle de planer og visjoner som både den forrige og denne regjeringen har for utviklingen i nordområdene.

Forvaltningsplanen kunne markert hvordan Nord-Norge for alvor skulle ta steget inn i oljealderen og lede an i den positive utviklingen i nordområdene. Slik ble det ikke, og det må Arbeiderpartiet bære hovedansvaret for.

Statsråd Helga Pedersen [12:38:46]: Opp gjennom historien har folk langs kysten høstet av havet. Norges rikdom og velferd er i stor grad bygd på de mulighetene og ressursene som havet har gitt oss, i form av fiskeri, sjøtransport og rike petroleumsressurser. Noen av våre største framtidsmuligheter ligger også i havet og i nord. Forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten er et viktig dokument for at vi fortsatt skal kunne drive tradisjonell næringsvirksomhet, og starte ny, innenfor en bærekraftig ramme.

Fisken i Barentshavet forvaltes på en bærekraftig måte, bl.a. med bakgrunn i at vi gjennom mange tiår har drevet god havforskning og har fått til et godt samarbeid med de andre landene som forvalter og høster av bestandene.

Men det er også en mørk sky på himmelen. Den største trusselen mot en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene i Barentshavet er det ulovlige, urapporterte og uregistrerte fisket som finner sted. Derfor har Regjeringen prioritert kampen mot overfisket svært høyt, og vi jobber på mange plan for å få bukt med det.

Noe av det første Regjeringen gjorde etter at den tiltrådte i fjor høst, var å styrke budsjettet til Kystvakten og i Fiskeridirektoratet, slik at de kan trappe opp sin kontrollinnsats. Imidlertid kan ikke Norge bekjempe overfisket alene. Derfor var tiltak mot det ulovlige fisket et hovedtema i de norsk-russiske fiskeriforhandlingene sist høst. Det er et tema som er blitt fulgt opp, og fortsatt vil følges opp overfor russiske myndigheter.

Det er også viktig at vi har et godt samarbeid med EU og med EU-landene, fordi det er viktige markeder for den fisken som kommer fra Barentshavet. Og det er viktig å hindre at den ulovlig fangede fisken kommer inn i disse markedene. Det er satt ned en felles arbeidsgruppe mellom Norge og EU-kommisjonen, og det er også undertegnet en landingskontrollavtale med Portugal, noe som er et gjennombrudd. Behovet for mer effektiv havnestatskontroll er også satt på dagsordenen, gjennom FN-systemet og gjennom de regionale fiskeriorganisasjonene. I tiden som kommer, vil Fiskeri- og kystdepartementet samarbeide med næringen for å få på plass gode sporingssys-

temer, slik at forbrukeren med sikkerhet kan finne ut om den fisken som ligger i fiskedisken, er fanget lovlig.

Oljevernberedskapen er viet mye plass både i forvaltningsplanen, i komiteens merknader og også i debatten her i dag, og det er ikke så rart. Jeg vil understreke at den viktigste delen av vår beredskap er å bidra til at ulykker ikke skjer. AIS-systemet, overvåkningssystemet vårt, er et viktig redskap i så henseende. Det samme er den nye trafikkovervåkningssentralen som kommer på plass 1. januar neste år, og seilingsledene, som er omtalt i forvaltningsplanen.

Som omtalt i planen, har Regjeringen lagt fram et forslag for IMO om seilingsleder omtrent 30 nautiske mil fra kysten. Ved plasseringen av seilingsleden er det tatt hensyn til forhold som

- sikker navigasjon
- responstid for assistanse
- petroleumsvirksomheten og fiskeriene

Ledens plassering må nødvendigvis variere med grunnlinjen og andre naturgitte forhold, og man må ta hensyn til at AIS har dekning ut til 30 nautiske mil.

Forslaget om seilingsleder ble sendt til IMO 12. april i år, men på grunn av nye opplysninger om betydning av fiskefelt som ikke var framkommet i høringsrunden, ble det sendt et justert forslag til IMO i slutten av mai. I det justerte forslaget ligger både den nordgående og den sydgående leden lenger ut fra land utenfor Troms og Vest-Finnmark. Dette betyr at begge ledene går utenfor fiskefeltene i Vest-Finnmark, og dermed også utenfor Goliatfeltet. I den sammenheng vil Kystverkets AIS-kjede bli forsterket med tre nye mottaksstasjoner i Vest-Finnmark, slik at Kystverkets trafikkentraler fortsatt skal kunne kontrollere at trafikken følger ledene.

For at det norske forslaget til seilingsleder skal passe sammen med reguleringen av trafikken i russisk del av Barentshavet, er leden ikke justert utenfor kysten av Øst-Finnmark. Som på så mange andre områder som berører havområdene i nord, må vi også her samarbeide med de andre landene i området som har interesser i området.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [12:43:43]: La meg begynne med å si at jeg er glad for at Regjeringen skjønnte at den bommet med første søknad til IMO om farledsbegrensninger.

Statsråden snakker om at havet har man høstet av i århundrer. I dag er det ikke bare lovlig aktører som høster av dette havet, det var også statsråden inne på. Det er veldig mye ulovlig og uregistrert fiske. Mye tyder på at det ulovlige, uregistrerte fisket i disse dager er rekordstort. Vi har allerede fått stadfestet at den verktøykassen som statsrådens kollega Eriksen snakket om i valgkampen, er blitt et smykkekrin. Og da lurer jeg på: Hvilke konkrete tiltak har statsråd Pedersen for å hindre ytterligere økning i det ulovlige fisket i Barentshavet?

Statsråd Helga Pedersen [12:44:46]: Det ulovlige fisket i Barentshavet startet ikke ved regjeringsskiftet. Det har foregått i flere år, uten at det har fått nevneverdig po-

litisk oppmerksomhet. Dette har den nye regjeringen tatt tak i. Vi har styrket kontrollinnsatsen med et betydelig antall millioner, og vi har tatt til orde for et internasjonalt samarbeid for å få bukt med dette, for Norge kan ikke løse den utfordringen alene.

Vi har blitt enig med Russland om en rekke konkrete tiltak. Det følger vi nå opp, og de vil bli gjennomført. Vi samarbeider med EU, og vi jobber innenfor FN for å hindre at den ulovlig fangede fisken skal komme inn i markedene. Det løser vi gjennom landingskontrollavtaler, det løser vi gjennom havnestatskontroller, og det løser vi ved å hindre at fartøy som deltar i ulovlig fiske, får adgang til havner. Som jeg også nevnte i mitt innlegg, jobber vi med å få på plass skikkelige sporingssystemer. Forbrukerne vil ha lovlig fanget fisk hvis de får valget. De må vite når de kommer til butikken, at den fisken som ligger der, er fisket lovlig. Det skal vi bidra til.

Børge Brende (H) [12:46:08]: Det er historisk når et samlet storting i dag åpner for at den norske delen av Barentshavet skal åpnes for olje- og gassvirksomhet. Det er dessverre ikke et samlet storting som i dag vedtar at oljevernberedskapen skal trappes opp tilsvarende den økte olje- og gassvirksomheten i Barentshavet. Det synes jeg er ganske utrolig, og det er faktisk ganske uansvarlig.

Jeg vil gjerne høre hvorfor man ikke kan stemme for de to konkrete forslagene som opposisjonspartiene har fremmet. Det ene dreier seg om å styrke slepebåtkapasiteten, slik at man får en responstid på seks timer, og maksimalt tolv timer. Hva er årsaken til at man ikke stemmer for dette? Har statsråden tenkt å gjennomføre dette, uavhengig av hva Stortinget vedtar her? Det andre gjelder vårt forslag om å styrke oljevernberedskapen i tråd med olje- og gassutviklingen i nord. Hvorfor kan ikke regjeringspartiene støtte disse to forslagene?

Statsråd Helga Pedersen [12:47:19]: Jeg slutter meg ikke til den virkelighetsbeskrivelsen som representanten Brende her presenterer. For det første er dagens oljevernberedskap basert på de analysene som ble gjennomført i forbindelse med stortingsmeldingen «På den sikre siden – sjøsikkerhet og oljevernberedskap». Dagens oljevernberedskap er tilfredsstillende i forhold til den aktiviteten vi har i dag. Så skal vi trappe opp oljevernberedskapen i tråd med den aktiviteten som kommer. Men selv om vi åpner nye områder for petroleumsaktivitet, skjer ikke det over natten. Vi har tid til å utforme krav til private aktører, og vi har også tid til å styrke den statlige beredskapen. Det er noe som vi vil komme tilbake til i de årlige budsjettene.

Når det gjelder slepebåtkapasiteten, har vi en statlig beredskap i nord med en responstid på ti timer. I tillegg får vi på Melkøya tre private båter på plass ved årsskiftet.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Gunnar Kvasheim (V) [12:48:28]: Regjeringens vilje til å satse på oljevernberedskap ble dessverre synliggjort da en ikke kunne støtte «Ren kyst»-prosjektet til

Villmarksfondet, et bidrag til å mobilisere det sivile samfunn i beredskapsarbeid. Jeg er bekymret for den videre utviklingen.

Miljøvernministeren fikk et spørsmål fra meg om ambisjonen som ligger i Kristelig Folkepartis og Venstres forslag om nullutslipp fra landbaserte petroleumsanlegg. Én av grunnene til at miljøbevegelsen ønsker et slikt vedtak, er at det skal være så strenge krav at landbaserte petroleumsanlegg ikke er en trussel for miljøet i havet og for fiskeriressursene. Er fiskeriministeren enig i at når det gjelder petroleumsanlegg på land, må det være krav om nullutslipp, slik som Venstre og Kristelig Folkeparti i dag foreslår?

Statsråd Helga Pedersen [12:49:22]: For det første: Når det gjelder strandsoneprojektet til Verdens Villmarksfond, er det faktisk slik at de har fått støtte av Fiskeri- og kystdepartementet, riktignok ikke i det omfanget som de søkte om. Parallelt med dette har Fiskeri- og kystdepartementet satt i verk et strandsoneprojekt der vi ønsker å samle de ulike aktørene på denne arenaen – inkludert kommuner, NordNorsk Beredskapssenter og WWF – for at vi skal ha en samlet organisasjon som kan tre i kraft hvis uhellet først er ute.

Samtidig vil jeg understreke at oljevernberedskapen består av flere forskjellige ting. Det aller viktigste er at vi har på plass systemer for å hindre at ulykker skjer. Strandsonerberedskapen er det siste leddet i den kjeden. Som sagt: Risikoen i området i dag er lav. Vi skal bygge opp beredskapen i tråd med den aktiviteten som kommer. Det har aldri blitt stilt så strenge miljøkrav før som nå.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tord Lien (FrP) [12:50:49]: La meg begynne med å si at det er egentlig mer enighet i denne saken som vi behandler i dag, enn debatten kan tyde på. Det er på mange måter en forholdsvis offensiv plan. Man er enige om veldig mye. Derfor er det synd at man ikke klarer å få et større flertall enn 87 representanter bak de største delene av denne planen.

Jeg minnes statsråd Djupedal i valgkampen. Han snakket ikke bare om at han skulle stoppe flyttestrømmen fra Nord-Norge – han skulle sørge for at det ble 40 000 nye nordlendinger. Statsråd Pedersen har, siden hun kom inn i Fiskeri- og kystdepartementet, snakket om at hun ønsker at det skal være lys i husene. Jeg vil vise til den kommunen jeg er født og oppvokst i, nemlig Øksnes kommune i Vesterålen. Det er en av de kommunene flest mennesker har flyttet fra. Det er en kommune som ligger rett sør for Nordland VII. Og det kan jeg si: Denne planen gjør ikke at det blir 40 000 nye nordlendinger, denne planen skaffer ikke lys i husene i Lofoten og Vesterålen, og den stopper ikke fraflyttingen fra Øksnes og kommunene rundt.

Debatten så langt har handlet veldig mye om olje. Det finnes mer enn *det* i Barentshavet. Det finnes også rike fiskeressurser. Jeg er veldig glad for at statsråd Pedersen snakket mye om det. Fisket har vært grunnlaget for boset-

tingen i Nord-Norge i tusenvis av år. Man har eksportert fisk fra landsdelen siden 1400-tallet.

Storegga, Nordland VII, er et av de rikeste fiskeområdene i regionen. Det er klart at dette gjør at det er mange hensyn som skal tas. En konsekvensutredning truer altså ikke fisken i Storegga utenfor Vesterålen og Lofoten. Men det er helt åpenbart at det er av største betydning at fiskerieringen og oljenæringen kan samarbeide om seismikk, leteboring og produksjon i disse områdene.

Det er ikke bare petroleumsindustrien som kan være en potensiell trussel for naturmiljøet i Barentshavet og i Norskehavet. Flere sjøfuglbestander ser ut til å ha dramatisk synkende bestandstall. Jeg nevner lomvi, lundefugl, teist og havsule, men også krykkje, som er kanskje den fremste karakterfuglen for Nord-Norge – rimelig plagsom, kan man jo si, enkelte ganger, men dog en karakterfugl for landsdelen som også har sterkt fallende bestandstall. Derfor er jeg veldig glad for at SEAPOP fortsetter sitt arbeid, så vi kan finne ut hvorfor disse fugleartene har så dramatisk fallende bestandstall som de har. Vi må finne ut hva slags grep som skal til, og også Fremskrittspartiet skal være med og bidra til å redde disse bestandene.

Så er det dette med kongekrabben, som Fremskrittspartiet har fremmet forslag om og er med på merknader om. Man kaller dette en helhetlig forvaltningsplan, og man skriver mye om introduserte arter. Den aller farligste av de introduserte artene i området, kongekrabben, skriver man riktignok om, men man presenterer ingen tiltak i planen for hvordan man skal håndtere kongekrabben. Det kaller ikke jeg en helhetlig plan.

Så håper jeg at historien vil vise at Tord Lien og Fremskrittspartiet tok feil i debatten om forvaltningsplanen våren 2006, og at den fortsatte økningen i bestanden av kongekrabbe som forvaltningen og flertallet legger opp til, ikke får alvorlige miljøkonsekvenser, at forvaltningen av kongekrabben ikke fører til at tareskogen forsvinner, og at sei, rognkjeks, lodde osv. fortsatt kan finne gode beiteområder og gyteområder i tareskogen nord for Finnmarks-kysten.

Men det er jo en mulighet for at jeg og Fremskrittspartiet har rett i denne saken når vi frykter at bestanden av disse fiskeartene kan bli redusert og kanskje også kan forsvinne fra kysten av Finnmark og Troms. Da er det skuffende at vi ser så liten vilje til tiltak fra Regjeringens og flertallets side som vi gjør i denne saken. Jeg håper at Regjeringen og flertallet tør å gå lenger når den annonserte meldingen om kongekrabben kommer til Stortinget om – forhåpentligvis – ikke lenge.

Både fiskeriene og bestanden av fisk er truet av også andre faktorer. Én slik trussel er muligheten for massive oljeutslipp ved forlis. Skulle man få en situasjon der olje treffer kysten, vil dette ramme næringen i årevis på grunn av manglende og sviktende salg. Derfor er det gledelig at Regjeringen skjønnte at de hadde bommet, da de i sin søknad til IMO bad om en farled på inntil 14 mil fra land. Fremskrittspartiet støtter Regjeringens nåværende standpunkt i denne konkrete saken, men så er jo poenget med hele farledsbegrensningen at det skal ta minst seks timer fra et fartøy får motorhavari og til det treffer land. Da er

det også en forutsetning at man får en slepebåt på plass i løpet av seks timer. Det er ikke Regjeringen villig til å være med oss på, og det skuffer meg. Jeg er helt sikker på at SV heller ikke er fortrolig med akkurat den siden av saken.

Selv om vi nå ikke diskuterer Sør-Norge og øvrige deler av Norge, men Nord-Norge ned til Lofoten, vil jeg si at jeg håper at Regjeringen om ikke lenge kommer tilbake til Stortinget og forteller oss hvordan man skal sikre oljevernberedskapen også sør for Røst.

Statsråd Pedersen var inne på at en av de største truslene – om ikke den største – mot fisken og fiskerieringen i Barentshavet, er tjuvfisket. Vi har hørt mye prat fra Regjeringens side om dette. Men jeg føler at vi har sett lite handling foreløpig. Noe handling har det vært, men jeg savner mer konkret handling – en tøffere holdning fra Regjeringen i denne saken. Når pirattrålere får gå inn til norske havner og motta utrustning, blir alle ordene om kampen mot tjuvfisket litt tomme ord. Men jeg ser fram til at Regjeringen kommer tilbake med en tøffere linje på dette området. For det er slik at tjuvfisket i en årrekke har stått for 20 pst. av den totale beskatningen av fiskeartene i Barentshavet, og mye kan tyde på at tallene de siste årene har steget og kanskje nå har passert 30 pst., at 30 pst. er ulovlig og uregistrert fiske. Dette er tyveri fra de lovlige aktørene, på lik linje med annet tyveri, og det må tas på alvor. Oppskriften er veldig enkel: Vi må øke det militære nærværet i nord, og så må vi være knallharde mot dem som jukser. Og det må vi, slik statsråden sier, selvfølgelig gjøre sammen med EU og Russland. Vi må få til en ute-stengelse fra alle europeiske havner, og kanskje skal vi begynne i Fredrikstad – som dog er en norsk havn.

Men for ikke bare å stå her og spre edder og galle – jeg synes vel jeg har holdt meg ganske moderat – vil jeg avslutte med å si at dette er ikke så fryktelig ille. Et stort flertall er enig om veldig mye. Får vi gjort noe med kongekrabben og situasjonen for de reduserte sjøfuglbestandene, og får vi på plass en skikkelig oljevernberedskap og får bekjempet tjuvfisket i Barentshavet, er det bare to ting som ikke er på plass, og som skuffer meg. Det ene er at vi i dag kommer til å ha 87 stortingsrepresentanter som stemmer for de grove linjene i denne meldingen, og så er det 82 som stemmer imot. Det gir ikke den nødvendige forutsigbarheten som næringen i Nord-Norge hadde trengt. Men det som gjør meg aller mest trist når det gjelder den delen av landet det flytter mest folk fra – Vesterålen, Lofoten og deler av Sør-Troms – er at Vesterålen og Sør-Troms er blitt ofret på SVs miljøalter i denne saken.

Hill-Marta Solberg (A) [12:59:53]: Det var knyttet stor spenning til forvaltningsplanen som Stortinget behandler i dag. Mange spådde at det ville bli umulig for Regjeringen å komme fram til en omforent løsning i denne store og krevende saken. De tok feil.

Regjeringen har kommet fram til et godt kompromiss og en balansert løsning. Noen hadde ønske om større tempo med hensyn til petroleumsaktivitet, mens andre ønsket mest mulig vern. I dag vedtar Stortinget en plan med en god balanse mellom nettopp disse hensyn.

Forvaltningsplanen dreier seg om hvordan vi skal forvalte våre viktigste naturressurser i nord, det vil bl.a. si olje, gass og fisk, og hvordan gjøre det i et langsiktig perspektiv. Formålet med forvaltningsplanen er å legge til rette for verdiskaping, samtidig som man sikrer miljøet og ressursene på en forsvarlig måte. For å få til dette er påvirkningene fra petroleumsvirksomhet, sjøtransport og fiskerier sett i sammenheng.

Det er min oppfatning at denne planen legger grunnlaget for ny verdiskaping og mange nye arbeidsplasser langs kysten basert på god miljøteknologi, strenge krav til næringsvirksomhet og tett overvåking. Den helhetlige forvaltningsplanen veier fiskeriinteressene, energiinteressene og miljøhensynene i nord på en god måte.

Det blir petroleumsaktivitet i store og viktige områder i Barentshavet utenfor Finnmark og utenfor det sørlige Nordland. Viktige felt som Snøhvit og Goliat skal videreutvikles. Alle områder med gitte lete- og utvinningskonsesjoner, inkludert 19. konsesjonsrunde, skal fortsatt ha petroleumsvirksomhet. Oljeindustrien får nå forutsigbare rammer å forholde seg til. Dette vil gi grunnlag for økt verdiskaping og sysselsetting i hele landsdelen.

Ingen havområder blir varig vernet mot petroleumsaktivitet, men de spesielt sårbare områdene utenfor kysten av Lofoten, Vesterålen og Troms åpnes ikke for petroleumsaktivitet i inneværende stortingsperiode. Nå skal det gjennomføres flere undersøkelser, geologiske og seismiske undersøkelser, i disse områdene for å styrke kunnskapsgrunnlaget. Nordland VII og Troms II er altså ikke stengt for aktivitet for all framtid, men vi erkjenner at dette er områder vi må vite mer om før vi går videre og tar nye steg. Mulig framtidig olje- og gassvirksomhet her må gjennomføres i trygg sameksistens med fiskeriene. Klarer vi ikke det, mislykkes vi. Mer kunnskap vil styrke grunnlaget for framtidige beslutninger.

Regjeringens forvaltningsplan gjør at Norge kan fortsette å vise vei i utviklingen av fiskeri- og energiindustri til havs. Forvaltningsplanen er en milepæl i forvaltningen av naturressursene i norske havområder. Planen legger til rette for videre utvikling av fiskerinæringen i samspill med andre næringer, og vektlegger fiskerinæringens store betydning for verdiskaping og sysselsetting for landsdelen i nord, men også for landet for øvrig. I Nord-Norge bygger vi bosettingen og sysselsettingen på naturressurser – på fiskeri, havbruk, turisme og tradisjonell industri. Det skal vi fortsette med, men gjennom økt petroleumsaktivitet får vi også nye muligheter til verdiskaping og sysselsetting. Det trenger landsdelen.

La meg avslutte med å løfte fram et litt bredere arktisk perspektiv i dagens debatt. Klimautviklingen er en gjennomgripende faktor i nordområdene, og vil i et langsiktig perspektiv være av stor betydning for liv og aktivitet i nordområdene. Den store klimarapporten, også kjent som ACIA-rapporten, ble lansert på et arktisk ministermøte i november 2004. Over 300 forskere arbeidet sammen med urbefolkningen i Arktis for å samle tilgjengelig materiale for klimautviklingen i Arktis. Resultatene er presentert i en rapport som er alarmerende på mange områder, og som

i stor grad har vært med på å prege klimadebatten i mange arktiske land.

Det er viktig at vi i Norge støtter opp om det videre arbeidet på dette feltet, bl.a. med videre overvåking av klimaet i Arktis samt å spre den kunnskapen vi allerede har, til befolkningen. Fra høsten overtar Norge formannskapet i Arktisk Råd. Det gir oss en god mulighet til å fokusere på disse utfordringene. De arktiske land må forberede seg på de endringer som vi vet vil komme. Stigende temperatur vil endre vilkårene for næringsvirksomhet både på land og til havs, og dermed også påvirke menneskenes levekår.

Som jeg tidligere har sagt, er den helhetlige forvaltningsplanen en nyvinning. Her går Norge foran. Et langsiktig mål for samarbeidet i nordområdene må være en helhetlig forvaltningsplan som omfatter hele Barentshavet, ikke bare norsk side.

Børge Brende (H) [13:05:21]: Norge er som kjent verdens tredje største eksportør av olje og gass. Vi er også en av de aller viktigste gassleverandørene for hele Europa. EU sier klart fra at hvis de skal greie å redusere sine klimagassutslipp i årene fremover, er de avhengige av å erstatte nedlagte kullkraftverk med gass fra Norge. I dag åpner vi for at gass fra Barentshavet også kan bidra til et slikt langsiktig arbeid.

Det er også slik at dette med olje og gass ikke lenger bare er en råvare som Norge eksporterer. Vi er altså blitt verdens nest største eksportør av offshoreutstyr globalt, etter USA. I fjor eksporterte Norge utstyr for 37 milliarder kr verden over, det er høyteknologi og utstyr som er tilpasset de strengeste miljøkrav globalt.

Som jeg sa i min replikk til fiskeriministeren, er dagen i dag historisk på den måten at et samlet storting åpner for at det skal igangsettes olje- og gassvirksomhet i Barentshavet. Det er selvsagt også interessant å observere at når Stortinget samlet vedtar dette, fremstiller bl.a. SV det som en stor miljøseier. Jeg har ikke noen grunn til å kritisere SV for det. Jeg vil faktisk berømme SV for at de har gått inn og tatt ansvar, og bidratt til at Norge kan fortsette som en stor gassleverandør i årene framover.

Da er det faktisk mer interessant å følge Arbeiderpartiets utvikling. I valgkampen var det flere fra Høyre som antydte at Arbeiderpartiet i regjering kunne komme til å stoppe utviklingen utenfor Vesterålen og Troms II. Det ble totalt avvist fra Arbeiderpartiets side. At vi i det hele tatt kunne komme på en slik tanke, det var ufint. Da fiskeriministeren ble konfrontert med dette, sa hun til Dagens Næringsliv 5. september 2005:

«Jeg har ikke frykt for at olje/gass-mulighetene vil bli forhandlet bort. Jeg kan garantere at det ikke skjer. Derfor er ny regjering en stor mulighet.»

Folk i Vesterålen og Troms er skuffet over at de ikke har fått muligheten til å delta i denne olje- og gassutviklingen. De er skuffet over at Regjeringen ikke engang åpner for en konsekvensutredning. Man tar ikke da stilling til om det i fremtiden skal være olje- og gassvirksomhet der, men det er med sikte på at dette skal skje. Det var det

vi advarte mot i valgkampen, at Arbeiderpartiet kunne ofre dette på samarbeidets alter, og det har skjedd.

Der hadde jeg faktisk forventet at Arbeiderpartiets representanter hadde vært litt mer ydmyke og sagt: Ja, vi synes det er fryktelig trist at de mest utsatte områdene i Nordland når det gjelder fraflytting, måtte ofres på dette samarbeidets alter. Man burde i alle fall vært store nok til å si at når fiskeriministeren garanterte at det ikke skulle skje, så hadde vi måttet gå tilbake på det i samarbeidet med SV. I stedet forsøker man å snakke det bort ved å si at dette er en stor seier. Det er et samlet storting som nå er enig om utviklingen i Barentshavet. Seieren må i så fall være at man også har fått med seg SV på dette. Men det er ingen seier at man måtte gå bort fra de prinsippene og de garantiene man kom med overfor den nordnorske befolkningen.

Ellers har jeg merket meg at man bruker mye av tiden sin på å spekulere i hva en eventuell Bondevik-regjering ville ha gjort i denne sammenhengen. Talerne fra Arbeiderpartiet sier at forvaltningsplanen ville ha blitt strengere med Bondevik. Det var også en som siterte Sponheim. Samtidig sier representanten Heidi Sørensen at forvaltningsplanen er den mest miljøvennlige noen regjering kunne ha lagt frem. Hvordan kan dette henge sammen? Både Arbeiderpartiet og representanten Sørensen kan ikke ha rett. Det som er beklagelig, er at Nordland og Troms ikke får ta del i denne utviklingen på 15–20 år. Arbeiderpartiet ofret denne landsdelen på samarbeidets alter, og jeg synes at man skal innrømme det og beklage overfor den nordnorske befolkningen at man ikke har tatt nok hensyn til det som var ens egne løfter.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:11:02]: Stoltenberg-regjeringen har utpekt nordområdene som Norges viktigste strategiske satsingsområde. Dette området har gått fra å være et sikkerhetspolitisk spenningsområde til et energipolitisk kraftområde.

En fjerdedel av verdens uutnyttede olje- og gassressurser antas å ligge i de arktiske områdene, en vesentlig del i Barentshavet. Dette kan bli et av verdens viktigste ressursområder for olje og gass. Det forventes store funn også øst for Nordkapp. Samtidig er markedsmulighetene meget store, særlig i USA.

Kysten av Finnmark er det beste utgangspunktet for internasjonale aktører som ønsker å satse. Samtidig er kysten av Finnmark velegnet for landbaserte prosessanlegg. Derfor er det så viktig at Regjeringen nå aktivt legger til rette for en slik utvikling. Fra å være en utkant er Finnmark brakt inn i energipolitikens sentrum.

Vi må ha en nasjonal strategi hvor fem elementer etter mitt syn er viktig.

For det første må nordområdene ha utenriks- og sikkerhetspolitisk fokusering. Det har Regjeringen allerede gjort med full tyngde.

For det andre må Norge ta en lederrolle i utviklingen i Barentshavet. Norge må ha initiativet. Det er lagt til rette for det gjennom forvaltningsplanen. Men vi må være offensive i oppfølgingen. Vi må utvikle petroleumsaktiviteten i nord i samspill med Russland. Vi må ha ambisjon om

å bidra til utviklingen på russisk side, både ved at norske oljeselskaper og leverandørselskaper deltar på russisk sokkel og også ved å utvikle basefunksjoner i Norge som kan levere tjenester. Men først og fremst må vi rette oppmerksomheten mot mulighetene på norsk side. Det er selvfølgelig her den fremste norske interessen ligger. Slik må vi ivareta våre strategiske interesser, slik må vi utvikle teknologiske løsninger som gjør utviklingen mulig, og slik må vi skape arbeidsplasser i Kyst-Finnmark.

For det tredje må vi legge en miljøstandard. Olje- og gassvirksomheten må skje i samspill med fiskerinæringen. Vi må sikre hensynet til fiskeressursene. Vi må styrke overvåkingen og oljevernberedskapen. Vi må stille høye miljømessige og teknologiske krav. Men viktigst, vi må utvikle teknologi som viser at det er mulig å nå disse kravene.

For det fjerde må vi ha en målrettet nasjonal teknologitvilling. Utvikling i nye områder reiser nye teknologiske utfordringer. Norge må ha ambisjon om å videreutvikle en rolle som det fremste landet i verden på offshore petroleumsvirksomhet – undervannsinstallasjoner, flerfasetransport og gassprosessering. Våre leverandører må ha de beste løsningene. Vår oljeindustri må nå fram der oljen og gassen er. Det vil også gi vår industri konkurransekraft på russisk side.

For det femte må vi bruke olje- og gassressursene til en bevisst regional utvikling i nord. Finnmarkingene har massivt sluttet opp om en ny olje- og gassvirksomhet – men ikke for å se at alle arbeidsplassene skapes andre steder, og ikke for å se at oljen lastes på skip fra feltet og går forbi. Derfor trenger vi tre grep:

- Vi må styrke kunnskapen i nord. Dels gjennom tilrettelegging av petroleumstett utdanning på videregående og høyere nivå i Nord-Norge, og dels ved å styrke petroleumstett forsknings- og utviklingsinnsats i landsdelen.
- Vi må drive målrettet leverandørutvikling. Ringvirkningene må komme i nord, leverandørene kan ikke bli sittende i Oslo, Bergen og Stavanger. Selskapene må drive aktiv utvikling av lokale leverandører. Og vi må få til et samspill mellom store nasjonale og nye regionale leverandører. Jeg vil be Regjeringen legge til rette for et utviklingsprogram for kompetanseheving i leverandøri industrien i Nord-Norge.
- Vi må legge til rette for å bringe oljen og gassen til land. Det er slik vi kan skape de største regionale ringvirkningene. Det er slik vi kan skape flest lokale arbeidsplasser. Derfor må det også være den politiske føringen.

Olje- og gassressursene gir nordområdene – ikke minst Finnmark – enorme muligheter. Men det kreves politisk vilje og handlekraft å gjøre muligheter til virkelighet. Denne handlekraften har Regjeringen vist gjennom forvaltningsplanen.

Og da var det nokså merkelig å høre hva representanten Brende og representanten Kristiansen sa tidligere i dag. For er det ikke slik at de tre partiene som satt i den forrige regjeringen, har svært ulike syn i denne debatten? Er det ikke slik at Kristelig Folkeparti og Venstre faktisk

går inn for petroleumsfrie soner i deler av Nord-Norge? Da blir jo hovedspørsmålet ikke om den nåværende regjeringen skulle gått enda lenger, men om den forrige regjeringen i det hele tatt hadde vært i stand til å legge fram noen forvaltningsplan. Det er det man kan stille spørsmålsteget ved. Vi har hørt de tre tidligere regjeringspartienes sprikende syn i dagens debatt.

Bendiks H. Arnesen (A) [13:16:26]: Ingen kan minnes at nordområdene noen gang før har vært så mye i fokus som nå. Dette skyldes at petroleumsalderen også har nådd disse områdene og vår nordlige landsdel.

Vi har fått oss forelagt en meget omfattende og nyttig forvaltningsplan som vil ha stor nytte for så mye enn petroleumsnæringen. Jeg konstaterer at vi her har fått mye god dokumentasjon om disse store og viktige geografiske områdene, som ikke hadde kommet uten at det hadde vært snakk om olje- og gassaktivitet i nord.

Jeg er av dem som hilser petroleumsalderen hjertelig velkommen til Nord-Norge. Ingen er mer opptatt av å ta vare på naturen og miljøet i Nord-Norge enn vi som bor der, men vi er også avhengige av at landsdelen har næringsaktivitet og forhold for bosetting. Da kan ikke landsdelen bli liggende igjen som et vernet område. Derfor er jeg glad for at forvaltningsplanen ikke ble en verneplan, men at den ble en plan for forvaltning av våre rike ressurser.

Jeg ser av innstillingen at opposisjonen er sterkt splittet i denne saken. De tidligere regjeringspartiene har klart plassert seg på hver sin side av den linjen Regjeringen har trukket opp for det videre arbeidet. Dette forteller meg at Regjeringen har truffet bra, og at vi neppe hadde vært der vi er i dag, uten det regjeringsskiftet siste valg gav oss.

Snøhvit-prosjektet i Hammerfest har med all tydelighet vist hvilke muligheter som ligger i en petroleumskaktivitet i nord. Jeg håper, og jeg tror, at dette bare er begynnelsen på noe langt mer for denne næringen i nord.

Verden trenger energi, og landet, inklusiv den nordlige landsdel, trenger ny virksomhet og nye arbeidsplasser. Med dagens og framtidens teknologi og krav til sikkerhet er jeg ikke i tvil om at både miljøet og andre næringer vil kunne leve side om side med petroleumskaktiviteten på en veldig god måte. Jeg tror tvert imot at vi trenger en oppegående og sterk petroleumsnæring i den nordlige landsdel i en tid hvor det også på russisk side blir stor petroleumskaktivitet. Her har norsk teknologi og norske krav til sikkerhet utvilsomt mye å bidra med.

Jeg ser av innstillingen at Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker at Lofoten og Vesterålen omgående skal bli petroleumsfrie soner. Jeg ser også at disse partiene er opptatt av å lage programmer for å skape flere arbeidsplasser i den nordlige landsdelen, men det er ikke noe særlig konkret i det de kommer med. Landsdelen trenger noe mer konkret enn slike luftige signaler i merknadsform.

Nå må vi komme videre i arbeidet med å gjøre Nord-Norge til det energimessige kraftsenter landsdelen skal være. Vi må huske på at det tar mange år fra det gjøres

funn og til utvinning kan starte. I mellomtiden utvikles teknologien videre, slik at utvinningen blir enda sikrere.

Som innbygger på kysten er jeg opptatt av at vi har på plass en slepebåtkapasitet langs kysten, som skal være i beredskap for både petroleumskaktiviteten og annen aktivitet på havet.

Viktig er det også at Petroleumstilsynet snarest kommer på plass i nord med sin kompetanse. Oljedirektoratet er for lengst på plass i Harstad, og det vil være helt naturlig at også Petroleumstilsynet kommer dit med en avdeling så snart som mulig.

I motsetning til representanten Aspaker vil jeg ha Petroleumstilsynet etablert i nord, ikke bare få en utredning.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Aasland (A) [13:21:00]: Hovedutfordringene i denne saken er å balansere de ulike og svært mange interessene som finnes, og det synes jeg forvaltningsplanen gjør på en svært god måte.

Det er faktisk slik at framtiden vår formes av de valg vi gjør i dag. Spesielt gjelder dette kanskje hensynet til den totale miljøforvaltningen og hensynet til den totale og samlede verdiskapingen. Min tro er knyttet opp mot at alt er mulig, bare man legger det riktige tidsperspektivet til grunn. Balansen som framkommer i planen, er nettopp en stadfestelse av at alt er mulig, men det er lagt inn nødvendige og riktige tidsvurderinger.

Når det gjelder den kritikken som er kommet fram i debatten om innhenting av kunnskap, har jeg lyst til å erkjenne at det skal både mot og klokskap til for å erkjenne at man trenger mer kunnskap. Dessverre mangler noen i denne salen det motet.

Det er en god balanse mellom hvilke områder som åpnes for olje- og gassvirksomhet, og hvilke områder man velger å vente noe med. Jeg skjønner at noen ønsker å gå direkte inn i de såkalte attraktive områdene utenfor Nordland og Troms. Men det er helt nødvendig å balansere dette opp mot tid og kunnskap. Attraktive områder forsvinner jo ikke. De ligger der og er rede til utvikling i vår nære framtid. Etter uttalelser fra kanskje spesielt Høyre i debatten i dag skulle en tro at forvaltningsplanen la opp til å fjerne enkelte av områdene fra kartet, og på en måte fjerne dem for evig og alltid. Men det er jo ikke tilfellet. Det er ifølge Oljedirektoratets anslag fremdeles 26 pst. av de totale ressursene på norsk sokkel som er uoppdaget. Dette gir oss et bilde på våre muligheter, på våre tidsperspektiver og ikke minst på hva disse vil kunne bidra med i forhold til framtidig verdiskaping og sysselsetting.

Med tanke på verdiskaping og sysselsetting synes jeg det er verdt å nevne at jeg, og nok flere med meg, har klare forventninger til at de som nå skal delta i utviklingen av våre nordlige havområder, tar den landbaserte sysselsettingen på alvor. Det har vært og er slik at norsk sokkel gir betydelig aktivitet i det landfaste næringsliv, og spesielt kanskje nå i leverandørindustrien. Men denne aktiviteten kan bli høyere, og det er der fokuset må rettes. Jeg vil tillate meg å legge til at olje- og gassindustriens deltakelse i

utviklingen av den landbaserte industrien og næringslivet må være stor, og kanskje enda større enn i dag. Dette er etter mitt skjønn et av mange viktige områder og elementer som planen tar opp i seg, og som den gir godt uttrykk for.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [13:24:15]: Barentshavet og havområda utanfor Lofoten er i dag reine og rike havområde. Dei er av stor betydning for Noreg. Her har me viktige marine ressursar, det er oppvekstområde for ulike fiskebestandar, osv. Fiskerikdomen har i lang tid vore basis for eksport av nasjonal betydning. Her er det òg mange sjøfuglkoloniar, sjøpattedyr, korallrev og svampområde. Vidare er havområdet ein viktig transportveg, og ein antek at det er store mengder petroleumsressursar her oppe. Frå å vera eit tryggingpolitisk område er nordområda i dag i ferd med å verta eit energipolitisk kraftsentrum.

På grunn av at områda er så rike på naturressursar, gjev dei òg store næringsmessige moglegheiter for Noreg. Samtidig er det ei krevjande utfordring å sikra ei god samordning mellom ulike næringar, og dette må gjerast på ein berekraftig måte.

Det var med dette som bakgrunn at arbeidet med forvaltningsplanen starta. Dette er ingen industriplan. Det er heller ingen verneplan. Føremålet er nettopp å etablere rammevilkår som gjer det mogleg å balansere næringsinteresser knytte til fiskeri, sjøtransport og petroleumsverksemd innanfor ramma av ei berekraftig utvikling.

Mennesket har eit ansvar for å forvalta skaparverket. For Kristeleg Folkeparti er difor forvaltaransvaret og føre var-prinsippet grunnleggjande. Me må utnytte dei ressursane som finst i området, på ein måte som er både berekraftig og miljøvenleg. Me må òg handtera dei klima- og miljømessige forandringane som me ser er i ferd med å visa seg i dei spesielt sårbare områda i Arktis.

Kristeleg Folkeparti vil at Noreg si rolle som ein stor energiproducent skal kunna sameinast med å vera eit føregangsland når det gjeld miljø og miljøvern. Noreg skal vera verdslende på miljøvernkvalitet og miljøstandardar. Då må me òg sikra at økosystema og leveområda i nordområda vert haldne intakte og uskadd. Difor satsar me på forskning innanfor petroleumsverksemda, difor krev me nulltullepp, og difor er me opptekne av å ha ein best mogleg beredskap. Me gamblar ikkje med framtida.

Me vil etablere ei petroleumsfri sone utanfor Lofoten og Vesterålen. Desse områda er så rike på verdifulle arter og har eit ekstremt sårbart økosystem. Difor kan me ikkje akseptere nokon risiko for skade.

Kombinasjonen av ambisiøse miljøkrav og høg kompetanse har gjort at norsk industri i dag ligg langt framme når det gjeld å finna gode miljøløysingar. Denne strategien må òg leggjast til grunn for framtida. Me må ha høge ambisjonar, og me må sikra at nordområda vert føregangsområde for ei berekraftig utvikling.

Alf Ivar Samuelson (Sp) [13:27:35]: Vi behandlar nå forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavområdet, og, som andre har vært inne på før meg, dette er en historisk dag. Før jeg går inn på disse momentene, kan jeg ikke

unngå å kommentere Kvasshims forklaring på hvorfor Venstre, mens de satt i regjering, valgte å tie stille da det ble lagt lokk på viktige rapporter fra Havforskningsinstituttet og SFT. I dag er man på banen. Den gangen etterlyste vi Venstres hjelp for å få disse fram. Vi fikk det ikke.

Men så til planen. Vi har en balansert og god forvaltningsplan, som tar hensyn til miljø, sikkerhet, fiskeriinteresser, olje og gass og andre næringsinteresser i nord. For Senterpartiet er det viktig å påpeke at vi ønsker langsiktighet i vår politikk, så langsiktig at vi ser utover den oljetidsepoken som vi går inn i, og ønsker å ha en livskraftig landsdel etter at oljealderen er over. Da må vi ta de håndgrep som er nødvendig for at vi skal ha et oppegående næringsliv, en sterk fiskerisektor og et oppegående reiseliv. Vi skal utnytte den mangfoldigheten som naturressursene i nord gir oss, slik at vi også har et mangfoldig næringsliv. Derfor er det så viktig at vi har en avventende holdning når det gjelder Nordland VI, Nordland VII og Troms II. Det er dessverre noen som ikke har oppfattet at dette er særlig sårbare områder. Hvis en har interesse av det, ber jeg om at en leser de forskningsartiklene som står i bladet Ottar nr. 2, 2006, der en rekke forskere nettopp ber om at man viser stor varsomhet i dette sårbare området. Når det gjelder kunnskap, har nettopp forsker Gunnar Sander ved Polarinstittuttet ramset opp en rekke sentrale kunnskaps-hull som vi må bruke tiden som kommer, for å fylle.

Så til de som er skeptiske til at noe farer ifra oss. Hvis vi har 600–800 milliarder liggende på havbunnen i Lofoten/Tromsområdet, er det noen som tror at oljeselskapene glemmer det om de må vente noen år ekstra?

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Khalid Mahmood (A) [13:30:29]: Kunnskap er nøkkel til verdiskaping. Kunnskap er også nøkkelen til forvaltning av verdier. Kunnskap gjør det lettere å treffe gode avgjørelser og viser oss vei ut av vanskelige og farlige farvann. Alle kloke beslutninger krever god kunnskap. Derfor treffer kloke nasjoner alltid sine beslutninger basert på den til enhver tid tilgjengelige kunnskap. Forvaltningsplanen lagt fram av Regjeringen, inneholder all kunnskap som er tilgjengelig, og som trengs for å treffe de riktige avgjørelsene. Forvaltningsplanen baseres på kunnskap om og betydningen av petroleumsvirksomhet, økologisk balanse, miljøet og havressursene. Derfor bør denne planen kalles en klok og god forvaltningsplan for nålevende og framtidige generasjoner.

Det er ingen tvil om at i vår nyere tid har olje og gass vært den ressurs som på en enkel og rask måte har betydd mest for enkelte lands nasjonaløkonomi. Olje og gass har uten tvil bidratt til å heve mange lands levestandard og gitt nasjonale inntekter som ingen andre varer kan måle seg opp mot. Det er ikke til å legge skjul på at olje- og gassressurser har løftet mange nasjoner ut av fattigdommen, mens for andre har det vært avgjørende å bevare sin utviklede felles velferd. Norge er i så måte intet unntak. Derfor er det innimellom fristende å sette i gang en raskest mulig

utbygging av petroleumsvirksomhet og tjene det man kan tjene.

Men spørsmålet er om vi er villige til å tilside sette all kunnskap vi har om havressurser, miljø og økologisk balanse. Svaret er nei. Vi har ikke råd til det, ikke bare fordi vi ønsker å bevare naturen som den er, men fordi vi ser hva disse ressursene har betydd for disse områdene gjennom flere hundre år, og ikke minst hva disse representerer for framtiden.

Petroleumsvirksomhet i nord er framtiden til landsdelen. La oss slå det fast med en gang. Men det betyr ikke at det bare er denne virksomheten som er framtiden for nordområdene. Havressursene utenom petroleumsvirksomhet har også sin berettigede plass i den framtidige utviklingen i nordområdene. Derfor legges all den kunnskap til grunn for å treffe de riktige avgjørelser i forvaltningsplanen, for å skape en balanse mellom de forskjellige ressursene som disse områdene representerer.

Det er vel litt for snevert av enkelte partier å tro at det kun er petroleumsvirksomhet som skal danne grunnlag for utviklingen. Petroleumsvirksomhet i nord kan ikke alene være parameter for målingen av utviklingen av området. Det er en helhetlig plan, og helheten tilsier at vi ikke skal velge mellom ressurser og næringer. Derimot skal kunnskapen danne grunnlag for å utvikle forskjellige næringer og utnytte alle ressurser slik at man unngår motstridende interesser mellom forskjellige næringer. Helheten skal forene ulike interesser til beste for fellesskapet. Med kunnskap som vi råder over, er det fullt mulig å ta i bruk forskjellige ressurser uten at det går på bekostning av de andre. Derfor er det viktig å trå med klokskap. Vi skal ta i bruk hele landet, men med den kunnskap som vi har, for å gjøre oss maksimal nytte av alle våre ressurser til det beste for fellesskapet. La oss gå fram steg for steg av hensyn til framtidens kunnskap og framtidige generasjoner.

Torill Ø. Hanssen (FrP) [13:33:57]: Gleden i Nord-Norge var stor da vi endelig skulle få prøveboring og vise resten av landet at også vi hadde store verdier av gass og olje. Fiskeriene sammen med industri og jordbruk har vært og er våre primære arbeidsplasser. Nå skulle vi bli olje- og gass-sjeiker, men den gang ei. Den verden som så så lys ut i henhold til petroleumsvirksomhet, med bl.a. arbeidsplasser, IT og forskning i Nord-Norge, ble forskjøvet langt ut i det blå. Regjeringspartiene har for mye parti-hensyn å ta til at vi i Nordland kan få nytte godt av våre ressurser i Nordland VI og VII.

Behovet for å styrke kunnskapsgrunnlaget er regjeringspartienes argumentasjon for ikke å starte konsekvensutredning, prøveboring, men de vil vurdere dette i en forvaltningsplan i 2010. Da kan vi legge til minst 20 år før vi kan komme i gang. Er dette en god distriktspolitikk? Man skulle tro at kunnskapsgrunnlaget er godt belyst i de involverte miljøene i Norge. Man behøver kanskje ikke å finne opp kruttet to ganger!

Sist uke var jeg så heldig å få besøke Melkøya utenfor Hammerfest, og jeg fikk se de positive ringvirkningene og ikke minst den optimismen som rådde der. Den optimismen kan man ikke si rår i Nordland på grunn av Regjerin-

gens vilje, eller Regjeringens manglende sådan, til å begynne prøveboring eller konsekvensutredning på Nordland VI og VII i denne perioden.

Befolkningen i Nordland trenger å få tilbake optimismen, slik at de som er flyttet fra Nord-Norge, kan ønske å flytte tilbake igjen til landsdelen. De nordnorske kvinner og menn ser positivt på en prøveboring. Befolkningen ønsker olje- og gasseventyret velkommen. Den eneste som ikke gjør det, det er Regjeringen.

Tove Karoline Knutsen (A) [13:37:16]: Det var en gledens dag da forvaltningsplanen for nordområdene ble lagt fram tidligere i år. Det var gledelig fordi den er offensiv i forhold til å utnytte ressursene til det beste for regionen og nasjonen, og fordi den legger opp til en forsvarlig og bærekraftig forvaltning, der dette områdets sårbarhet er ivaretatt på en god måte.

Den foreslåtte utnyttinga av petroleumsressursene med heilårsaktivitet i Barentshavet er viktig i flere henseender, ikke minst fordi den hensyntar og spiller opp mot den aktiviteten som skjer på russisk side av sokkelen. Samtidig er det klok politikk å avvente leiting og utnytting av petroleumsressursene i Nordland VI og VII og Troms II. Dette er et særdeles sårbart område, hvor hensynet til fiskeriene og de øvrige marine ressursene har hatt forkjørsrett. Derfor har man ikke i denne omgang åpna for en type konsekvensutredning som petroleumsloven krever i forbindelse med leiting og utnytting av ressurser. I stedet legger forvaltningsplanen opp til at man skal kartlegge havbunnen utenfor Nordland VII og Troms II med seismikkundersøkelser. Dette er viktig med tanke på forvaltning av disse områdene i et lengre tidsperspektiv.

Forvaltningsplanen beskriver et strengt regime hva angår overvåkning og kontroll med disse sårbare områdene. Et bredt spekter av tiltak med forskning og utvikling innenfor miljøkunnskap, miljøovervåkning og miljøteknologi er viktige elementer i denne sammenheng. På den måten kan ressursutnyttinga skje i samsvar med den kunnskap og beredskap som vi til enhver tid har. De tiltak som forvaltningsplanen legger opp til, beskriver et av de strengeste regimene for petroleumsaktivitet vi kjenner til hva angår hensynet til miljø og sikkerhet.

Forvaltningsplanen omhandler først og fremst de miljømessige rammebetingelsene for en bærekraftig utvikling i nordområdene. Jeg er glad for at Regjeringa vil komme tilbake til spørsmålet om samfunnsmessige ringvirkninger og verdiskaping på land. Det er likevel fristende å kommentere de mistrøstige påstandene som deler av opposisjonen har kommet med om at forvaltningsplanen nå gjør det umulig å overleve i nord. Da må jeg minne om at Snøhvit-utbygginga aleine har gitt mer enn fire ganger så stor uttelling for nordnorske bedrifter som det man på forhånd antok. Og det er all grunn til å meine at det i nord finnes langt breiere og bedre kompetanse enn det de 2,8 milliarder kr knytta til leveranser ved Snøhvit, viser til.

Med andre ord: Den framlagte forvaltningsplanen åpner på alle måter for vekst i heile den nordlige landsdelen, ikke minst fordi denne regjeringa i sin nordområdesatsing legger opp til en politikk med deltakende og aktivt enga-

sjement for verdiskaping – ikke bare på dette området, men også innen fiskeri og marine næringer, innen reiseliv og andre oppgangsnæringer som er kunnskaps- og kulturbaserte. Det er et engasjement som må tas i nært samarbeid med operatørselskapene som får konsesjoner i nord. De har også et stort ansvar i så måte. Det er det differensierte næringslivet i nord som kan skape den utviklinga vi som bor i landsdelen, ønsker oss.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:40:36]: Jeg har med interesse fulgt folketallsutviklingen i Nord-Norge generelt, og i Finnmark spesielt. Jeg så på tallene som nå kom for første kvartal i 2006. Det man ser, som jo er foruroligende, er en generell tilbakegang i stort sett alle Finnmarks kommuner, med unntak av to, Alta og Vadsø. Noe av det mest interessante ved det er at det også var en tilbakegang i Hammerfest, med ti i første kvartal i 2006.

Det man ikke kan unngå å reflektere over når man hører denne debatten, er at en veldig stor andel av alle innlegg handler om hvordan petroleumsvirksomheten i nord skal berge Nord-Norge fra fraflytting. Så ser man at på tross av den aktiviteten har altså til og med Hammerfest en tilbakegang i den fasen der aktiviteten er på det største. Vi ser at kommuner som Loppa, Kvalsund og Passvik, som er nabokommuner, har en tilbakegang på linje med eller større enn det noen gang før har vært.

Det betyr at de svarene som her gis av en del representanter, ikke kan være de riktige. Jeg må si at da jeg hørte på Børge Brende, var han jo ikke til å kjenne igjen fra da han var miljøvernminister. Khalid Mahmood sa at man må ta hele landet i bruk, men når jeg hører Børge Brende, tenker jeg at man må jo også ta hele intellektet i bruk. For han er ikke i nærheten av de refleksjoner han gjorde tidligere om å ha et bærekraftig miljø, da man kunne se ham stå i «moon boots» i Antarktis og snakke klokt.

Det som slår en, er at fiskeriene også i et langsiktig perspektiv i Nord-Norge er nødt til å spille en nøkkelrolle. Det betyr at man er nødt til å skape en bærekraft for fiskeriene. Jeg var på Rolfsøya i høst. Der så jeg hvordan tyske turister nå begynner å få interesse knyttet til bosettingen på Rolfsøya, slik at man kan få en ny bosetting, da med utlendinger som er interesserte i å flytte dit, i hvert fall i sommerhalvåret. Det de er på jakt etter – som man kunne se i turistblader i Tyskland som retter seg inn mot tysk turisme – er jo ren natur, rent hav, fisk som kan fiskes, og som man kan spise. Det er klart at hvis ikke vi er opptatt av det samspillet mellom olje- og gassutvinning og andre ressurser i Nord-Norge, kan Nord-Norge tape enormt på det.

Bare siden jeg havnet på Stortinget i 1997, har jeg sett hvordan turismen i Finnmark-sammenheng er kommet for fullt. Nå ser man at Sletnes fyr omdannes, slik at man kan leie hele fyret og overnatte der. Man kan ta det i bruk. I Vardø ser man hvordan byen totalt er i ferd med å endres. Her ligger det et enormt potensial. Men det er naturligvis ikke slik at det er svære selskaper som står for dette, ofte er det enmannsvirksomheter og små virksomheter, men i sum kan disse gjøre enormt mye for Finnmark. Hvis vi ikke ivaretar det perspektivet, vil vi oppleve at til og med Hammerfest blir fraflyttet. Jeg må si at når man hører den-

ne debatten, er jo det et perspektiv som nesten er fraværende. Vi må ha med oss det perspektivet hvis vi virkelig skal snu flyttestrømmen.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:44:04]: Jeg vil få innlede med å vise til at for den kommende tiårsperioden har norske myndigheter fastsatt et mål om å finne 5 milliarder fat ekstra oljereserver innen 2015. Dette betyr i så fall at vi både må øke utvinningsgraden for mange felt som alt er i produksjon, vi må bygge ut flere allerede oppdagede funn, og ikke minst er det viktig med påvisning og utbygging av hittil uoppdagede petroleumsressurser.

Norges oljeproduksjon er nå synkende. Norge har de siste årene vært verdens syvende største produsentland av olje og gass, men er nå falt ned på åttendeplass på statistikken når det gjelder oljeproduksjon. Fallet i norsk oljeproduksjon har de siste årene vært på rundt 0,5 millioner fat pr. dag i forhold til toppåret for noen år siden, på 3,1 millioner fat. Dette er mye, og dette er foruroligende. Samtidig faller oljeproduksjonen i mange av verdens største og viktigste oljefelt flere steder i verden. Anslag fra IEA, Det internasjonale energibyrået, viser at verdens oljeforbruk vil øke voldsomt framover, fra ca. 85 millioner fat pr. dag i dag, til rundt 119 millioner fat i 2025. Det er altså en økning på 40 pst. i oljeforbruket de neste 20 årene som skisseres av IEA.

Både Norge og andre land med olje- og petroleumsressurser har nå et klart behov for å erstatte fallende oljeproduksjon med oppdaging og utbygging av nye funn. Oppdaging av nye felt er viktig, fordi vi vet at det går mange år fram til produksjonen kan begynne, fra selve funnet er gjort. Vi trenger av disse grunner å oppdage nye funn, uten utsettelse, og derfor er det meningsløst å føre en politikk som betyr at leting i de mest prospektive områdene på norsk sokkel utsettes uten gode grunner, slik jeg kan vurdere det.

Den rød-grønne regjeringens energipolitikk er beklagelig i så måte, og jeg tror mange i Nordland og Troms nå er skuffet over Regjeringens politikk vedrørende områdene der. Regjeringen burde kunne ha gått mye lenger, og nå taper man altså verdifull tid. Man svekker utviklingen i viktige deler av landet som var blitt lovet petroleumsvirksomhet av ikke minst Arbeiderpartiet. Nå utsettes altså disse planene i 10–20 år. Dette er meget uheldig, og dette kan vi i Fremskrittspartiet bare beklage. Vi fremmer derfor forslag som ikke ville ha skapt noen utsettelse i framdriften for f.eks. Nordland VI og VII og Troms II.

Jan Sahl (KrF) [13:47:29]: I hundrevis av år har befolkningen i nord høstet og utnyttet naturen. Det skal fortsette. Det er derfor viktig å få i stand rammebetingelser som gjør at vi nettopp kan balansere fiskeri, sjøtransport og oljevirkosomhet innen rammen av en bærekraftig utvikling.

Nordområdene antas å inneholde en stor andel av verdens uoppdagede petroleumsressurser, og i Kristelig Folkeparti er vi glade for at det er stor enighet om at vi på grunn av de svært sårbare områdene skal gå varsomt fram.

Potensialet for verdiskaping og arbeidsplasser i nord er stort, med økende petroleumsaktivitet. Kristelig Folkeparti er sterkt opptatt av at det skal legges til rette for at store deler av verdiskapingen skal komme de tre nordligste fylkene til gode. Det er derfor ganske oppsiktsvekkende at den sittende regjeringen ikke har lagt større vekt på dette aspektet i planen. Når petroleumsaktiviteten nå gradvis flyttes nordover, er det faktisk langt viktigere at både det offentlige og selskapenes kompetansearbeidsplasser flyttes med, enn spørsmålet om hvor hurtig alle områder skal åpnes, fordi arbeidsplasser kun knyttet til drift av oljeinstallasjonene, ifølge meldingen er ganske få. For Lofotens vedkommende ville en ilandføring der og arbeidsplasser etterpå tilsvare omtrent det samme som fiskeribedriften i Stamsund har av folk i arbeid i dag.

Jeg merket meg at olje- og energiministeren sa i sitt innlegg:

«Det eventyret vi har sett i sør, skal fortsette også i nord.»

Ja, da må det betydelig handling til fra en regjering som har det som erklært politikk at ingen offentlige arbeidsplasser skal flyttes ut av sentrale strøk.

For Kristelig Folkeparti er det viktig at økt myndighetsaktivitet i nord utvikles i takt med den økte petroleumsaktiviteten. Regjeringen bør derfor utrede hvordan Petroleumstilsynet og tilsynsoppgavene best kan ivaretas når petroleumsaktiviteten øker i nord, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte. Jeg signaliserer nå at Kristelig Folkeparti støtter mindretallsforslag nr. 7 om dette.

Vera Lysklætt (V) [13:50:22]: Nå har vi fått den helhetlige forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet presentert, og optimismen er stor i vår nordligste landsdel, spesielt i Finnmark, i det fylket i landet som har opplevd den største fraflyttingen, og hvor det er stor arbeidsledighet i veldig mange kommuner.

Det er da god grunn til å stille spørsmålet: Hva nå? Hva blir vegen videre for mitt hjemfylke Finnmark? Petroleumsaktiviteten har pågått lenge i Barentshavet, og det uten at det har bidratt til et nevneverdig antall arbeidsplasser i hele fylket, med unntak for deler av vestfylket. I utbyggingsfasen av Snøhvit har det vært 3 000–4 000 i arbeid over flere år. Melkøya har framstått som en maurtue, og det uten at et nevneverdig antall arbeidere fra hele Finnmark har vært sysselsatt her. Arbeiderne har stort sett kommet fra andre deler av landet og fra andre land.

Selvfølgelig må derfor hele fylket i mye større grad involveres i framtiden. Jeg stilte krav til Bondevik-regjeringen om at ved ytterligere petroleumsaktivitet i Barentshavet må sentrale myndigheter bidra slik at hele fylket sikres større ringvirkninger fra denne virksomheten. Det forventer jeg også at dagens regjering bidrar til. Skal vi ikke i fortsettelsen også kun få bli en råvareleverandør, må sentrale myndigheter trå til slik at forholdene kan legges til rette for verdiskaping og utvikling. Infrastruktur som vegger, flyplasser, havner og strømmnett må oppgraderes, og bredbånd til alle må være en selvfølge.

Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet, slik den nå foreligger, mangler områder som er varig vernet på den ene siden, men den mangler også på mange måter samfunnsiden. Hva som skal skje med næringsliv og samfunn i de berørte områdene, har på mange måter vært fraværende i den offentlige planleggingen. Vi må nå bl.a. få et mye tettere samarbeid og samhandling mellom næringslivet og hele skolesystemet enn det som har vært tilfellet fram til i dag. Skoleverket og næringslivet må ikke i fortsettelsen også leve i hver sine verdener. Rådgivertjenesten må oppgraderes, slik at våre elever fra ungdomsskolen av hvilke muligheter for arbeid de vil komme til å ha i Finnmark i framtiden. Hvilken utdanning skal våre ungdommer satse på?

Det må opprettes petroleumsrelaterte linjer ved ulike videregående skoler, samtidig som Høgskolen i Finnmark og Samisk høgskole i Kautokeino involveres, slik at de kan spille viktige roller i framtiden.

Skal vi sikre oss søkere til denne typen utdanning, må det også satses bevisst på – og skapes en mye større interesse for – realfagene både blant jenter og gutter enn det som er tilfellet i dag, i så vel grunnskolen som i den videregående skolen. Interessen for disse fagene skapes ikke ut av intet. Det må ressurser til, både med tanke på etterutdanning av lærere og i forhold til oppdatering av utstyr ved ulike skoler.

Jeg er veldig opptatt av at vi skal kunne beholde ungdommene i nord. I dag forsvinner de dessverre som dugg for solen fra vår del av landet. Parallelt med oppbygging av oljevernberedskap og en sikring av miljø og andre næringer må det derfor nå handling til, slik at vi kan være med og bremse den bekymringsfulle fraflyttingen som vi har fra Nord-Norge generelt, og fra Finnmark spesielt.

Rolf Terje Klungland (A) [13:53:37]: Dette er en veldig interessant debatt å følge med på, men det er ikke noen ny debatt. Det er heller en debatt som har kommet for sent når det gjelder Nord-Norge. Bondevik-regjeringen og miljøvernminister Børge Brendes miljøpolitiske slagskip var forvaltningsplanen. Derfor stoppet de all virksomhet i Barentshavet, unntatt Snøhvit. Fra Arbeiderpartiets side purret vi på forvaltningsplanen gang på gang i forrige periode.

Petroleumsvirksomheten i Norge startet i Nordsjøen ved at vi prøvde og feilet og jobbet fram mot det vi nå har, som er verdens mest miljøvennlige petroleumsindustri og -virksomhet. Forvaltningsplanen som i dag blir vedtatt, åpner opp for muligheten av en videre utvikling, slik at vi kan få til en bærekraftig utvikling i nord. Bærekraftig utvikling betyr at vi får en vekst og en utvikling som ikke skader mulighetene for de kommende generasjoner, de som kommer etter oss. Det er en utfordring denne regjeringen har tatt på alvor.

I forhold til det miljøpolitiske slagskipet til miljøvernminister Børge Brende og Kjell Magne Bondevik kan en vel etter å ha lest denne innstillingen si at det som er igjen, er en sundskutt og råttan pram. Jeg tror – og mener – at en Bondevik-regjering aldri ville ha greid å legge fram en så balansert plan som den vi i dag behandler. Jeg er veldig

(Klungland)

stolt over de resultatene som denne regjeringen har lagt fram når det gjelder muligheter for utvikling i en landsdel som absolutt har behov for flere ben å stå på.

Når det gjelder Fremskrittspartiets rolle, vil jeg egentlig bare komme med en oppfordring, og det er: Slutt å syte, bli konstruktive, så kan dere også være med og bygge landet stein på stein, eller fat på fat.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:56:42]: Dette burde ha vært en lykkelig dag for hele Nord-Norge, men dessverre er ikke det tilfellet. Nok en gang opplever vi at det er et lite mindretall som fullstendig blokkerer for hva det brede flertallet ønsker.

Jeg vil anbefale Arbeiderpartiet og Senterpartiet å lytte til befolkningen i nord. Over 80 pst. ønsker et høyt aktivitetsnivå, slik at både Nordland VI og Nordland VII, Troms II samt hele den norske delen av Barentshavet blir åpnet for leting og utvinning av olje og gass. SV, med sin politikk, har dessverre fått gjennomslag for sin holdning, og dette tilsier at vi har fått en pinglepolitikk overfor nordområdene.

Vi må ikke glemme at Norge er verdens ledende nasjon innenfor tekniske løsninger relatert til oljeindustrien hvor miljøperspektivet er inkludert. Det er utfordringene med hensyn til å løse våre felles nasjonale oppgaver overfor kommende generasjoner vi bør være opptatt av. Dette er vi i stand til, samtidig som vi sikrer miljøet. Ikke minst vil et godt samarbeid med Russland bli en nøkkel for å oppnå suksess. Og da må man lure på om Regjeringen er klar over hva den gjør ved å legge opp til en boikott overfor russiske interesser, istedenfor å gå veien om dialog og større norsk tilstedeværelse i Norge og Russland. Større norsk tilstedeværelse vil styrke norske interesser, og av den grunn er det også helt klart at vi burde få på plass et nordområdedirektorat som kunne samordnet og kordinert alt det som skal falle på plass.

Nord-Norge og nordområdene må ikke bli et miljøpolitisk alibi for særinteresseorganisasjoner. Befolkningen har også *der* et krav til utvikling og velstand.

Nord-Norge som region er den rikeste regionen i hele Norden på naturlige råstoffer og burde vært et område i sterk vekst. Hvordan kan det ha seg at dette området, som er det rikeste ressursområdet, samtidig er det området som blir sterkest subsidiert av staten, og hvor fraflytting er en del av hverdagen? Det er et paradoks

Vår kunnskap om ressursene i nord er ikke av ny dato, og heller ikke denne stemoderlige behandlingen av befolkningen i nord. I dag opplever vi det samme som vi har erfart tiår etter tiår, hvor det historisk sett var embetsverket som satte en fullstendig stopp for all utvikling. I dag er det ikke lenger embetsverket som er synderen, men en arbeiderpartidominert regjering som har overtatt embetsverkets rolle og gjennomført et fullstendig knefall for SV.

Tor-Arne Strøm (A) [14:00:00]: I Nordland hadde vi forventet en konsekvensutredning og var ikke noe særlig glade for at det ikke ble noen konsekvensutredning av Nordland VII og Troms II i denne omgangen. Når jeg sier

det på den måten, vet jeg med trygghet at Nordland Arbeiderparti og en samlet fagbevegelse i nord står bak. Men som representanten Torny Pedersen sa det på en glimrende måte: Vi nordlendinger er ikke så snare til å gi opp.

Disse områdene er blant de mest lovende leteområder på norsk sokkel, med store muligheter for å gjøre funn av olje og gass. Det er snakk om svært store nasjonale verdier med betydelige ringvirkninger for verdiskaping og sysselsetting i regionen, en region som er preget av utflytting med stort behov for ny næringsvirksomhet og teknologi-arbeidsplasser.

Slik jeg har oppfattet det, går det minst 15 år fra beslutning om utlysning av et felt til feltet eventuelt er i produksjon. I mellomtiden vil det skje en kontinuerlig teknologiutvikling for å tilfredsstille stadig strengere miljøkrav. Det er viktig at vi ser framover og griper de mulighetene som forvaltningsplanen gir.

Jeg er svært fornøyd med at forvaltningsplanen ikke innebærer at noen områder gis et varig vern, og at begrepet «petroleumsfrie soner» er borte. Prinsippet blir altså som før, at alt er stengt inntil det åpnes. Det er strenge og saklige miljøkrav som driver teknologiutviklingen framover, ikke petroleumsfrie soner.

Forvaltningsplanen er et godt utgangspunkt for utvikling av olje- og gassvirksomhet i Nord-Norge. Slik det ser ut nå, vil forvaltningsplanen gi forutsigbare rammevilkår og gode muligheter for petroleumsvirksomheten i Barentshavet. Det er bra. Forvaltningsplanen peker på de vesentlige miljøutfordringer framover i våre nordlige havområder som er langtransportforurensing, ulovlig overfiske og trålvirksomheten og risikoen for akutt oljeforurensing fra sjøtransport og petroleumsvirksomhet. Det er verdt å merke seg at normal olje- og gassvirksomhet ikke anses som den store synderen, slik en del har prøvd å framstille den som. Det bør gi gode kort på hånden når framtidige slag skal stå.

Så til konklusjonen. Det er viktig å se de mulighetene forvaltningsplanen gir, slik at Nordlandsregionen i framtiden skal få ta del i de muligheter som utviklingen av olje- og gassvirksomheten gir, og ikke bli et miljøalibi.

Det er positivt at en helhetlig forvaltningsplan skal revideres i 2010. Vi i Nordland har klare forhåpninger når planen skal opp til revisjon.

Lars Peder Brekk (Sp) [14:03:11]: I den debatten vi har hatt så langt i dag, har det vært størst fokusering på planens virkninger for oljevirksomheten, og da selvsagt med ulik tilnærming fra de ulike partiene.

Jeg vil imidlertid understreke at planen som nå diskuteres, viser at det i stor grad er tradisjonell næringsaktivitet gjennom fiskeriene som er den store vinneren i forvaltningsplanen, om vi skal tørre å utpeke noen vinnere. Planens oppfølging av fiskerifaglige råd både fra havforskningshold og fra fiskarlagshold med hensyn til hvilke områder som skal åpnes for ny oljevirksomhet, innebærer at vi får en meget god balanse mellom miljøinteresser og ulike næringsinteresser som både fiskeri og olje.

Senterpartiet har understreket i sitt program at vi ønsker å vektlegge både bosetting, arbeidsplasser og en fram-

tidsrettet miljøtenking i nord. Det betyr at næringsutviklingen nå må bestå av satsing både på fiskeri, oppdrett og reiseliv samt olje og gass bl.a. Forvaltningsplanen har lagt til rette for hvor oljeaktiviteten til havs skal skje de neste årene, men like viktig for regionen blir satsingen på næringsutvikling på land.

Reiselivssektoren, fiske- og havbrukssektoren er og vil være de største næringene i landsdelen i årene framover. Det må vi ha med oss når vi diskuterer forvaltningsplanen. Olje- og gassvirksomheten vil ikke kunne gi tilsvarende arbeidsplasser, men vil være et særdeles viktig supplement til de tradisjonelle arbeidsplassene på land.

Vi må knytte vilkår til petroleumsvirksomheten for å sikre at det skjer en næringsutvikling og skapes arbeidsplasser på land over hele Nord-Norge. Senterpartiet vil sette klare krav om at en vesentlig del av de nye arbeidsplassene som er knyttet til petroleumsvirksomheten i nord, både kompetanse og industriarbeidsplasser, skal komme i landsdelen. Det skal bl.a. sikres ved å stille krav til drifts- og basestruktur, og vi arbeider for at en høyest mulig andel av lokale leverandører skal sikres til anleggene i nord.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [14:05:53]: La meg få lov til å illustrere med tall noe av det foregående taler var inne på. Førsteamanuensis Peter Arbo ved Universitetet i Tromsø har gjort en undersøkelse og prognosert i 2020 følgende tall for de næringene som det ble referert til: Reiselivet har mulighet for å sysselsette 23 000 årsverk, fiskeri 18 000 årsverk, havbruk 13 000 årsverk og petroleumsvirksomheten 2 000 årsverk. Det gir et bilde av den virksomheten som man vil få i nord, og det burde trekke en del argumenter ned på et mer jordnært plan. Det er ikke oljevirksomheten som vil løse utfordringene for den nordlige landsdelen.

De tre første næringsaktivitetene vil skape et inntektspotensial som er beregnet til 71 milliarder kr. Aktiviteten i petroleumsnæringen lokalt vil bli begrenset, men vi vet at den nasjonalt legger igjen betydelige midler.

Så til Nordland VI og VII. Når Regjeringen har valgt å sette håndbrekket på og la dette toget gå litt saktere fram, er det i erkjennelse av at utviklingen i sikkerhetssektoren, teknologisk utvikling, kommer imot oss med stormskritt. La da disse tre områdene ligge der som en forlokkende juvel. Fordi noen av dem allerede er innenfor rekkevidde av horisontal boring fra land, kan vi få en utvinning fra dem. Da betyr det at vi står overfor en helt ny situasjon som nettopp kan gi landbasert virksomhet en ny giv. Det bør vi ha tid til å vente på.

Så en liten kommentar til Fremskrittspartiet. Jeg tillot meg i går på nordnorsk måte å være litt fleipende da jeg sa at Fremskrittspartiet hadde en egen kalkulator. Nå konstaterer jeg at de har fått en egen mottaker.

Det er ikke sagt at 80 pst. av befolkningen i Nordland har sagt nei. Det vi vet, er at noen er dypt skuffet. Mange har betydelige betenkeligheter og føler en lettelse over det som blir bestemt i Stortinget i dag, og mange har en uttalt glede. La oss være ærlige nok til å innrømme det. Ellers ber jeg om at Fremskrittspartiet får en annen mottaker.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:09:03]: Kristelig Folkeparti synes det er uheldig at Regjeringen legger seilingsleden så nærme land som den gjør. Det er positivt at de har forbedret søknaden etter første søknadsrunde.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å ivareta sikkerheten til sjøfolk. Kystverkets etablering av AIS langs hele kysten er et viktig tiltak. Vi mener at seilingsleden bør være innenfor AIS-kjeden, og med en dekningsgrad på 30 nautiske mil må denne forbedres.

Kristelig Folkeparti er også opptatt av verdiskaping, og at den skal ha en bærekraftig forvaltning. Derfor mener vi at det ville vært en styrke om de samfunnsmessige ringvirkningene av et eventuelt funn kunne dokumenteres av selskapene i konsekvensutredningen. Derfor har vi sagt i merknad at vi ønsker at forskriften endres i forhold til dette.

Jeg tror at det som representanten Ballo er inne på, ved en slik endring, kunne vært med på å løse de utfordringene som han pekte på, også i forhold til at vi har fokusert på at Innovasjon Norge bør opprette et program for å skape arbeidsplasser i denne sektoren.

Det er ikke mye politikk vi har fått endret på i denne innstillingen. Så ærlige skal vi være. Jeg har i dag lyst til å trekke fram ett av områdene der vi har klart det, og det er Bjørnøya. Da statsråden la fram meldingen, var Bjørnøya viktig. Vi husker det alle sammen. Det står i innstillingen:

«Flertallet legger til grunn at når dagens naturreservat på Bjørnøya utvides ut i havet til 22 km, innebærer det et varig verneområde.»

Dette har vi stadfestet. Vi har tatt kunnskapen på alvor gjennom denne stadfestelsen, og vi har skapt politikk etter det. Det er vel slik vi ønsker forvaltningen av vårt havområde.

Når det gjelder de kystnære områdene som Regjeringen har gitt konsesjon til, mener Venstre og Kristelig Folkeparti at det er svært uheldig at det er gitt konsesjon her, siden vi åpner for en aktivitet som er langt nærmere land enn det fagmiljøene anbefaler oss. Der har ikke Regjeringen valgt å ta hensyn til faginstansene. Dette beklager Kristelig Folkeparti.

Børge Brende (H) [14:12:11]: Det var representanten Ballos innlegg som fikk meg til å be om ordet nå. Jeg synes nemlig det var nødvendig å takke representanten Ballo for gode ord og ikke minst det forholdet at han savner meg som miljøvernminister. Det siste kan jeg jo forstå med tanke på at Regjeringen og regjeringspartiene i dag vil bekrefte at man neglisjerer oljevern i nord.

I dag vil representanten Ballo, hvis han ikke ombestemmer seg, stemme ned vårt forslag om å styrke slepebåtkapasiteten utenfor Finnmarkskysten. Representanten vil da også trolig, hvis han ikke ombestemmer seg, stemme ned vårt forslag om opptrapping av oljevernberedskapen i takt med utbyggingen av olje og gass, og representanten vil da også gå imot vår merknad om at WWFs prosjekt «Ren kyst» skal få økt støtte.

Etter disse hyggelige ord fra representanten Ballo får jeg vel heller leve med at han savner at jeg tar i bruk hele

mitt intellekt. Det er nemlig ikke alt som er så lett å forstå. At det måtte en miljøvernminister fra SV til for at Norge for fullt skulle åpne Barentshavet for olje- og gassutvikling, hadde kanskje ikke alle trodd, men som jeg sa i mitt hovedinnlegg, gir jeg kompliment til SV for det, for denne gassen vil erstatte kullkraft på kontinentet, og det er god miljøpolitikk.

Jeg hadde et konsistent budskap – det hadde også Høyre. Hvis det er slik at representanten Ballo mente at jeg ikke var for olje og gass i min forrige jobb, tar han faktisk feil. I 2004 krevde bl.a. Bellona og Frederic Hauge mitt hode på et fat, fordi jeg var så positiv til olje og gass, men jeg understreket alltid at det skulle være på verdens strengeste vilkår knyttet til miljø.

Jeg tror at det er mulig at fiskeri og olje og gass går hånd i hånd. Men det som ikke er konsistent, er to av regjeringens partienes opptreden her. Det er ikke konsistent at SV, som har lenket seg fast mot Snøhvit, nå går i bresjen for å stemme for full olje- og gassvirksomhet i Barentshavet. Det er ikke konsistent i forhold til hva partiene har stått for tidligere, men jeg ønsker det velkommen, og jeg ønsker velkommen det at man snur. Så er det ikke konsistent at Det norske arbeiderparti i dag går imot at man i det hele tatt skal konsekvensutrede det å drive gass- og oljevirksomhet utenfor Vesterålen og i Barentshavet. Som jeg også nevnte i mitt forrige innlegg, ble fiskeriminister Helga Pedersen konfrontert med dette i valgkampen og sa til Dagens Næringsliv den 5. september:

«Jeg har ikke frykt for at olje/gass-mulighetene vil bli forhandlet bort. Jeg kan garantere at det ikke skjer.»

Derfor er folk i Vesterålen og Troms skuffet over Det norske arbeiderparti i dag, og mener at det ikke er konsistent. De har nok et poeng der.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:15:38]: Den forvaltningsplanen vi behandler i dag, er en god plan. Det er imidlertid ikke en god plan for Nord-Norge. Det er ikke en god plan for oljeselskapene. Det er ikke en god plan for leverandørindustrien og heller ikke for Norge som nasjon. Men det er en god plan for å overleve politisk. Det er det viktigste med hele planen.

Hvis man tar utgangspunkt i det som har vært sagt fra politikere og fra dem som har sittet i regjering tidligere, er det klart en overlevelsesstrategi. Representanten Ballo nevnte at Børge Brende ikke var til å kjenne igjen fra han satt i regjering. Det svarte Børge Brende på selv på en utmerket måte i innlegget før meg. Men jeg kan forsikre representanten Ballo om at det er svært mange av stortingsrepresentantene, spesielt fra de nordligste landsdelene, som ikke er til å kjenne igjen i dag, i forhold til det de faktisk sa i valgkampen. Jeg har mange eksempler på det.

Et av de faste innslagene i valgkampen var de daglige radioduellene mellom Olav Gunnar Ballo og Hallgeir H. Langeland fra SV. Det var interessant å høre på, for der var det to vidt forskjellige meninger. Jeg savner representanten Langeland her i dag. Kanskje han står på plenen utenfor og demonstrerer mot Regjeringen, som han pleier å gjøre, eller kanskje har han tatt fly opp til Hammerfest og lenket seg fast i Snøhvit. Det hadde vært interessant.

Når det gjelder Arbeiderpartiet, har de en god tradisjon for å drive med dobbeltkommunikasjon. La meg bruke ett eksempel. Den forrige olje- og energiministeren fra Arbeiderpartiet, Olav Akselsen, stengte Nordland VI og Nordland VII i valgkampen i 2001. Så ble det regjeringsskifte. Bondevik II-regjeringen overtok. Etter at det var gått to–tre måneder, stod Olav Akselsen fram i media og sa at Bondevik II-regjeringen ikke åpnet Nordland VI og Nordland VII – han etterlyste det. Med andre ord: Arbeiderpartiet har én politikk når de er i opposisjon, og én politikk når de er i posisjon. Det har de tradisjon for. Hvem husker ikke statsminister Stoltenberg på NHOs årskonferanse i år? Der stod han, høy, mørk og mystisk, og hadde voldsomme visjoner for den nordligste landsdelen, nordområdesatsingen. Hva er nå igjen av nordområdesatsingen? Ingenting. Man prøver å åpne porten til Russland for å få i gang aktiviteter. Når det gjelder petroleumsaktiviteten, frykter jeg at man tar sjumilssteg forbi hele Nord-Norge og lander med begge beina i Russland – og der tror jeg man forblir ganske lenge.

Dette er en svart og mørk dag for store deler av Nord-Norge, og det skyldes den regjeringen vi har.

Elisabeth Aspaker (H) [14:18:56]: Jeg synes at flere av representantene fra Arbeiderpartiet og SV har gitt en veldig merkelig og karikert framstilling av Høyres argumentasjon for økt petroleumsaktivitet i nord. Men jeg forstår jo at særlig Arbeiderpartiets folk misliker situasjonen i dag og det faktum at de har gått fra veldig viktige løfter i valgkampen om et høyere aktivitetsnivå. Det kompromisset i forvaltningsplanen som foreligger her i dag, kan ikke karakteriseres på en annen måte enn en svært blek utgave av Arbeiderpartiets egentlige olje- og gasspolitikk.

La meg gjøre det helt klart at Høyre aldri har påstått at Regjeringen har utsatt Troms II og Nordland VII «for evig og alltid», som det har blitt sagt her. Men vi har tillatt oss å påpeke det faktum at utsettelsen betyr store hindringer for leverandørindustrien, som stod klar lokalt til å ta fatt. Bedriftene kan ikke overleve på sikt. De må arbeide og tjene penger i dag og i morgen for å kunne overleve.

Høyre har heller aldri påstått at Nord-Norges framtid er avhengig av olje og gass alene. Det la jeg stor vekt på i mitt innlegg. Vi har tvert imot understreket behovet for at vi trenger nye og flere – og jeg gjentar flere – ben å stå på. Ingen næringer skal byttes ut, men eksisterende næringer skal suppleres med en ny, stor og viktig næring. Olje- og gassnæringen etterspør annen kompetanse, som betyr tilvekst av nye arbeidsplasser, og som skal gi flere nordnorske ungdommer mulighet til å skaffe seg en framtid i den landsdelen der de er født og oppvokst.

Min medrepresentant, Bendiks H. Arnesen fra Troms, prøvde seg med en slags stemmeforklaring i forhold til forslag nr. 7, fra Høyre og Fremskrittspartiet, om å utrede et kontor for Petroleumsstilsynet i Harstad. Arnesen begrunnet sin stemmegivning – han skal stemme imot – med at poenget ikke er å utrede, men å opprette et kontor. Jeg føler behov for å be om en avklaring fra Arbeiderpartiet, men aller helst selvfølgelig fra Regjeringen. Er det noe Stortinget ikke har fått vite? Betyr det representanten Ar-

nesen sa, at Regjeringen sitter med klare planer – i en eller annen skuff – om å opprette en avdeling for Petroleums-tilsynet i Harstad? I så fall synes jeg at dette er en anledning til å gjøre den nyheten kjent.

Olav Gunnar Ballo (SV) [14:21:36]: Jeg synes at de tallene som Alf Ivar Samuelsen trakk fram, som han hadde funnet i bladet Ottar, og som Innovasjon Norge også har presentert på sine hjemmesider, illustrerer ganske godt det som var mitt hovedpoeng, nemlig at veldig mye av den sysselsettingen som skal og bør skje i Nord-Norge, kommer til å skje innenfor andre områder, og at potensialet er mye større innenfor andre områder enn innenfor olje- og gassnæringen. Derfor må man ta ut det potensialet.

Apropos Børge Brendes innlegg, må jeg nok si at når jeg nå har hørt på Ivar Kristiansen, Elisabeth Aspaker og Børge Brende, får jeg assosiasjoner til Bjørn Bjørnsens bok om slaget ved Narvik under den annen verdenskrig. Det høres ut som om man er i ferd med å avfolke Nord-Norge med en rekke destruktive tiltak. Det er jo ikke slik at jeg savner Børge Brende som miljøvernminister. Det jeg strengt tatt sa, var at han vel er savnet i Antarktis. Men siden han ikke var her, kan jeg ikke forvente at han siterer det korrekt.

Men mitt poeng er at på en rekke av disse områdene hadde man på en nyansert måte kunnet samle seg. Jeg synes det er grunn til å berømme både Kristelig Folkeparti og Venstre i debatten her i dag, fordi de på en nyansert måte påpeker en del av den sårbarheten som er i nordområdene, og at man må ivareta dem. Det har jeg hørt Børge Brende også være opptatt av før, mens han nå er mer opptatt av å spille rollen som opposisjonspolitiker og reindyrke den. Og det er et valg han har full rett til å gjøre.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Ivar Kristiansen (H) [14:23:20]: Slaget ved Narvik tror jeg ikke har noe som helst i denne debatten å gjøre.

Derimot synes jeg det er interessant å høre, og det gir grunnlag for en viss respekt, innleggene fra to av de tre representantene fra Nordland Arbeiderparti som har hatt ordet her i dag, som klart gir uttrykk for at man er skuffet over at ikke Nordland VII og Troms II blir konsekvensutredet, og de henviser til sine egne lokale vedtak. Så får det heller stå sin prøve at representanten Hill-Marta Solberg sier seg fornøyd, og presterer i dag kunstverket å argumentere sterkt for noe som man bare for noen få måneder siden var sterkt imot.

Når man som representantene Ballo og Samuelsen gjør her, henviser til tall – ikke uventet hentet fra Peter Arbo ved Universitetet i Tromsø, som har vært i stand til å prestere mye og mange og ulike tall, alt etter hvordan man best kan anvende disse – så lurer jeg på hvor mye dokumentasjon man egentlig trenger i regjeringspartiene hvis det er slike tall som skal være bakgrunn for en beslutning. Antall sysselsatte i norsk fiskerinæring har gått ned systematisk over mange, mange år, og alt tyder på at dette vil komme til å skje fremover også. Det er også svært lite som tyder på at antall sysselsatte i oppdrettsnæringen – på

tross av økt produksjon – kommer til å øke. Hvor mye dokumentasjon må man ha for å få med seg at flyttetallene, befolkningsnedgangen – demografien – viser en usunn og gal sammensetning langs kysten i nord? Og hvor mye dokumentasjon trenger man for å se den velstand som er bygd opp i de deler av landet som dette forum har sagt ja til skal få lov til å utvikle seg? Vi i Norge er på topp i verden i de områdene som har fått lov å ta del i dette petroleums-løpet. Vi har utviklet verdens beste teknologi og har verdens strengeste miljøstandard. Så bagatelliserer man det forhold at det «bare» er snakk om 2 000 arbeidsplasser i første omgang. Jeg vet ikke om noen i den del av landet hvor jeg kommer fra, som synes det er noen grunn til å kimse av 2 000 nye arbeidsplasser. Det er ikke noe man kan velge å se bort fra. Derfor må jeg bare si til slutt at jeg deler langt på vei den skuffelsen som Nordland Arbeiderpartis representanter Pedersen og Strøm har gitt uttrykk for her i dag. Jeg håper at man kan lytte litt mer til hva folk langs kysten selv egentlig mener og går inn for, istedenfor å skremme med gale tall, om de så er hentet nordfra, fra universitetsmiljøet i Tromsø.

Heidi Sørensen (SV) [14:26:55]: Mot slutten av debatten har jeg lyst til å takke for en stort sett konstruktiv og god debatt, som har reflektert de ulike syn i en så stor og omfattende sak som forvaltningsplanen. Det er ingen tvil om at da denne regjeringen ble dannet i oktober i fjor, visste man hva som kom til å være prøvesteinen og den vanskeligste saken man skulle lande. Det har vi klart, og behandlingen i Stortinget viser at det var et fornuftig og ekte kompromiss vi hadde inngått da vi la fram forvaltningsplanen.

La meg få stoppe opp ved noen få enkelting.

Samtidig med at vi la fram forvaltningsplanen, la vi fram 19. konsesjonsrunde. I den forbindelse så vi også på blokker utenfor det aktuelle området for forvaltningsplanen. De kystnære blokkene på Mørkekysten var viktig for oss. Der sa man faktisk nei til oljeleting, fordi det området var for sårbart – spesielt var det viktig for sild og for sjøfugl. Det var et gyteområde for sild, som ble unntatt fra oljevirkosomhet. Det lover også godt med tanke på at vi har en felles ambisjon som er jeg er glad for at vi deler med komiteen. Dette er bare første forvaltningsplan for et havområde, vi skal ta fatt på nye havområder i framtiden.

Jeg har lyst til å gjøre en kort visitt til representanten Kvasheim fra Venstre, som i debatten har sagt at Regjeringen legger opp til fullt kjøp i oljevirkosomheten. Når man går igjennom forslagene fra Venstre og Kristelig Folkeparti, ser man at det er ingen av dem som ville stoppe en eneste ny letekonsesjon i forbindelse med 19. konsesjonsrunde. Sånn sett må også Venstre være med på det kjøret.

Jeg er ellers glad for at vi har så stor bredde som vi har når det gjelder behandlingen av forvaltningsplanen. Vi har, hvis man sammenligner denne innstillingen med innstillinger fra foregående perioder, store komiteflertall. Og det er feil det som noen har sagt tidligere i dag, at det er en smal støtte til planen. Planens hovedgrep har en svært bred støtte i denne sal. Det er også støtte til de bærende prinsippene som ligger bak.

I Soria-Moria-plattformen bestemte vi at føre var-prinsippet skulle ligge til grunn for miljøpolitikken i Norge, og det betyr at tvilen skal komme naturen til gode. Det er sånn at Barentshavet er sårbart. Det er sånn at rikdommen og fiskeriressursene i det området er grunnlag for evig verdiskaping. Og ved å beskytte de sårbare områdene, som vi har gjort – Lofoten, Vesterålen, Lopphavet, Tromsøflaket og brede soner langs kysten – kan vi forvalte dem på vegne av våre etterkommere. Vi har nå muligheten til å etablere en havforvaltning som demonstrerer at vi tar et helhetlig ansvar i Barentshavet, og det kommer til å bli et eksempel til etterfølgelse.

Tore Nordtun (A) [14:30:02]: Som jeg sa i min innledning: Hvis vi ser på planen totalt sett som legges fram i Stortinget i dag – eller innstillingen som kommer fra energi- og miljøkomiteen – så er det veldig stor politisk bredde i hele saken.

La oss se på de seks hoveddelene i innstillingen. I den generelle delen legger en enstemmig komite føre var-prinsippet til grunn. Når det gjelder kunnskap, f.eks., som tas opp i del nr. to, ser vi mulighetene for å videreutvikle hele Nord-Norge og kompetansen der, osv. Det samme er tilfellet på HMS-området. I den tredje hovedbolken, som handler om det helhetlige økosystemets forvaltning, sier komiteen at dette innebærer felles faktagrunnlag, utgreiing av konsekvenser, vurdering av areal og samlet påvirkning på økosystemet og andre næringer, osv. Komiteen er samlet også på dette punktet. Når det gjelder oljevernberedskapen, er det en diskusjon om en skal ha tre statlige slepebåter om vinteren og to om sommeren, eller omvendt – det står på en halv slepebåt – men det er ting vi skal komme tilbake til hele tiden. Hvis vi går videre til tiltak i forhold til forurensning og biologisk mangfold, er komiteen enstemmig på hele fem hovedpunkter, og når det gjelder rammer for petroleumsvirksomheten, likeså.

Det gjør, tror jeg, at Stortinget, når vi oppsummerer denne debatten, er ganske samlet om den videre utviklingen i de sensitive havområdene, det økologiske systemet der oppe, forvaltningen av det og begrensningene. Det er det som ligger fast. Hvis vi ser på ytterpunktene, er det to partier som vil ha petroleumsfrie soner, og så er det noen som vil gå litt raskere fram. Om Vesterålen og Lofoten-området sier flertallet at her skal vi ha føre var-prinsippet med kunnskapsgrunnlaget i bunn. Så jeg føler at når vi oppsummerer debatten her i dag, er det lagt grunnlag for en god, solid utvikling i nord, som er basert på føre var-prinsippet, og som også er basert på en sikring av rammevilkårene og hvordan vi skal gå fram i dette systemet, og en rullering, som det er sagt, for de og de årene.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:32:59]: Innlegget til representanten Nordtun bærer nok preg av en smule lettelse i ikke minst regjeringspartiene og i Arbeiderpartiet over at de har kommet helskinnet gjennom denne debatten uten å oppleve for mange som har demonstrert på utsiden, og for store splittelser internt.

Arbeiderpartiet har nok størst grunn til å være fornøyd, for hvis vi ser på tidligere innstillinger om oljesaker, har

vi opplevd at til og med Arbeiderpartiet har vært splittet internt, f.eks. da Snøhvit ble vedtatt. Det har de unngått denne gangen.

Så kan en fokusere på at det er mye enighet. Ja, hvis en leser innstillingen, er det veldig mye som hele komiteen er enig om. Ofte er det de tingene som SV skryter av, at hadde det ikke vært for SV i regjering, så hadde ikke dette blitt gjennomført, f.eks. på miljøområdet. Da er det jo litt snodig at det er akkurat de tingene som en skryter av, som det står en samlet komite bak. Jeg tror faktisk at nesten uansett regjering hadde en fått gjennomført de tingene.

Men det er verdt å se på den samlingen med forslag som ligger bakerst i innstillingen – det er ca. 15 forslag. Så mange forslag har det ikke vært i forbindelse med en oljemelding – hvis vi kan kalle det det – på all den tid. Det viser jo at det faktisk er stor uenighet om en del ting som en skal vedta i dag. Og vi ser at det faktisk er en samlet opposisjon som står bak en del av forslagene. Det kan jeg heller ikke si indikerer at det er en bred enighet om den linjen Regjeringen legger seg på nå. Snarere tvert imot. For det skjedde vel aldri i forrige periode, så langt jeg kan huske, at Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV samlet seg om noe som helst når en diskuterte oljesaker. Men det har altså denne opposisjonen klart. Og det viser hvilket – etter mitt skjønn – dårlig forlik som ligger til grunn på enkelte områder, og som en kunne gjort noe med hvis regjeringspartiene hadde ment alvor da de i sin tid inviterte opposisjonen til samarbeid.

Nå får vi en forvaltningsplan som kun 87 av 169 representanter føler et ansvar for, og vi har allerede i dag fått demonstrert at en rekke av de arbeiderpartirepresentantene som tvinges til å stemme for den, nå gleder seg til å få ta en omkamp på den så snart som mulig. Det er ikke den type langsiktige rammebetingelser som oljebransjen burde forholde seg til, og det er heller ikke den type rammebetingelser som Nord-Norge burde forholde seg til – når til og med de som vedtar rammebetingelsene, gleder seg til å ta omkamp.

Det ligger forslag i saken i dag som, hvis regjeringspartiene hadde sett mot Fremskrittspartiet og Høyre, kunne fått 148 stemmer av 169. Da hadde en hatt en robust forvaltningsplan, som hadde overlevd nærmest enhver regjeringskonstellasjon. Det får vi dessverre ikke nå. Det betyr at de rammebetingelsene som regjeringspartiene nå skryter av er på plass, ja de varer maks i et par år. Og sprekker denne regjeringen før 2009, er jeg sikker på at de allerede da vil bli gjort om – hvis det f.eks. blir en ren arbeiderpartiregjering.

Gunnar Kvassheim (V) [14:36:22]: Heidi Sørensens og Tore Nordtuns oppsummering er ikke dekkende for de faktiske forhold. Inntil for kort tid siden var det mange som la til grunn, forutsatte, regnet med, at et opplegg for utbygging i nordområdene ville bli balansert med petroleumsfrie områder. De baserte det bl.a. på at i tillegg til Kristelig Folkeparti og Venstre ønsket SV og Senterpartiet det. En forutsatte at et balansert opplegg fra en regjering der noen av disse partiene var med, også ville resultere i at noen områder fikk status som petroleumsfrie.

Så får vi altså tilslutning i dagens storting til det som må karakteriseres som en utbyggingsplan som ikke ivaretar dette behovet for å balansere de ulike hensynene. Det er heller ikke en plan som gir en langsiktig avklaring, som mange hadde forventet at planen skulle gjøre. Den har et tidsperspektiv til 2020. Realitetene er når det gjelder områder som f.eks. Lofoten og Vesterålen, at ikke noen er på vei ned fra barrikadene når vi behandler forvaltningsplanen, de er på vei opp. Så det blir ingen ro rundt viktige avgjørelser. Det blir et opplegg for omkamp og vedvarende strid knyttet f.eks. til Lofoten og Vesterålen.

Det bildet som tegnes når det gjelder miljøengasjement, er at Venstre og Kristelig Folkeparti nå står alene igjen med posisjoner som inntil for kort tid siden også SV og Senterpartiet hadde. Det er også et bilde på denne behandlingen at det som står i Soria Moria-erklæringen om at en ønsker å forankre beslutninger om petroleumsaktivitet i nord bredt i Stortinget, ikke er en reell vilje til å søke bredt flertall på områder der det burde være mulig. Det at en ikke vil være med på forpliktende vedtak når det gjelder slepebåtkapasitet, oljevernberedskap osv., er et uttrykk for det.

Jeg registrerer også at jeg ikke, verken av fiskeriministeren eller miljøvernministeren, fikk svar på om de synes det forslaget Kristelig Folkeparti og Venstre har om nullutslipp fra landbaserte petroleumsanlegg, er et viktig forslag både for å sette en standard når det skal gis tillatelser fra miljømyndighetene, og i forhold til fiskeriinteresser. Bakteppet for det spørsmålet var at miljøbevegelsen sa at det var en skandale hvis ikke SV og Senterpartiet stemte for dette forslaget.

Så det er viktige områder hvor striden går videre, og hvor det er uenighet. På noen områder har vi fått avklaring, men ikke på så mange som vi burde hatt med det ambisjonsnivået en hadde for forvaltningsplanen da det arbeidet startet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2871)

S a k n r . 2

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 68):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et selskapsmessig skille av vertikalt integrerte selskaper som bedre ivaretar forbrukernes interesser.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2873)

S a k n r . 3

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 68):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et selskapsmessig og funksjonelt skille for vertikalt integrerte selskaper med mer enn 10 000 nettkunder.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2873)

S a k n r . 4

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2006 (Innst. S. nr. 233 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 70 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Robert Eriksso (FrP) [14:41:21] (ordfører for saken): Drøftingene om årets trygdeoppgjør mellom Regjeringen og organisasjonene ble gjennomført 22. og 23. mai i år. Organisasjonene fremmet et krav om oppregulering av grunnbeløpet med 2 418 kr fra 1. mai i år, slik at man fikk et grunnbeløp på 63 117 kr. Det innebar en lønnsvekst for pensjonistene på 3,75 pst. Staten tilbød en økning på 2 193 kr, til et grunnbeløp på 62 892 kr. Det var det partene ble enige om, som innebar en årslønnsvekst for pensjonistene på 3,5 pst.

Komiteen med unntak av Fremskrittspartiet støtter Regjeringens framlegg til trygdeoppgjør for 2006. Ved en inkurie var tallene i vedtaksdelen under kap. 2652, post 70, når det gjaldt bevilget beløp, feil. Den 9. juni 2006 mottok komiteen brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden, hvor feilen ble rettet. Brevet følger vedlagt innstillingen.

Intensjonen for folketrygden var i 1967 at full opptjening skulle gi 2/3 av inntekt. I dag får man litt over 50 pst., noe som dokumenterer et betydelig historisk etterslep. Stortingsflertallet med Arbeiderpartiet i spissen har etter Fremskrittspartiets skjønne sviktet pensjonistene totalt ved å underregulere pensjonene, slik som det har blitt gjort. Fremskrittspartiet mener at Stortinget er forpliktet til å følge opp de intensjonene som ble nedfelt i innstillingen ved behandlingen av folketrygden i 1966, og foreslår derfor i årets trygdeoppgjør en opptrappingsplan med 2,5 pst. pr. år i tillegg til den årlige utviklingen basert på lønnsutviklingen.

I dag opplever også gifte og samboende pensjonister at de blir straffet ved at grunnbeløpet blir avkortet til 85 pst. av G. Altså med andre ord: Er man gift eller samboer, blir man straffet ved at man får redusert inntekten pr. person med ca. 9 400 kr. Det er etter vårt skjønne helt urimelig at

gifte eller samboende skal bli straffet på en sånn måte. Fremskrittspartiet vil avskaffe denne urimeligheten, og fremmer derfor forslag om en opptrappingsplan, slik at gifte og samboende pensjonister blir likestilt med enslige.

Ifølge Pensjonistforbundet var minstepensjonistenes inntekt før årets trygdeoppgjør 6 500 kr mindre enn fattigdomsgrensen. Legger man til Regjeringens forslag til trygdeoppgjør, vil en minstepensjonist fortsatt ha ca. 2 600 kr mindre enn hva som er omtalt som fattigdomsgrensen. Vi vet at mange minstepensjonister har en meget stram økonomisk hverdag og ikke har råd bl.a. til middag hver dag – det har vi sett medieoppslag om – og heller ikke har råd til å hente livsnødvendige medisiner. Ser man på statistikk fra 2003, viser det seg at 6 pst. av sosialhjelpsmottakerne er enslige minstepensjonister, altså ale-neboende minstepensjonister. Vi vet også at ni av ti minstepensjonister er kvinner, og vi vet at de i årenes løp har tatt seg av hjemmet og barna mens fedrene var ute og jobbet og bygde opp landet etter krigen. Disse menneskene har altså på mange måter utført de oppgavene som dagens barnehager og SFO gjør.

Fremskrittspartiet krever også en opptrappingsplan i forbindelse med statsbudsjettet for 2007, slik at minstepensjonistene sikres en lønnsutvikling på linje med lavtlønnsgrupper. Jeg synes det er uverdigg at man i et av verdens rikeste land skal ha minstepensjonister som lever under det som politikerne selv omtaler som fattigdomsgrensen. Hadde Fremskrittspartiets forslag i forbindelse med årets trygdeoppgjør blitt vedtatt, ville en enslig minstepensjonist ha hatt 8 000 kr mer. Hadde man i tillegg vedtatt Fremskrittspartiets forslag under behandlingen av statsbudsjettet om å øke særtillegget med 5 000 kr, hadde en minstepensjonist fra 1. mai og et år framover villet ha om lag 13 000 kr mer i årsinntekt. Det tror jeg hadde vært nyttige og etterlengtede penger for mange minstepensjonister.

Til slutt vil jeg herved ta opp forslagene nr. 1, 2, 3 og 4, fra Fremskrittspartiet. Forslagene står i innstillingen.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslag han refererte til.

Lise Christoffersen (A) [14:46:49]: Flertallet i komiteen er fornøyd med at partene er kommet til enighet i årets trygdeoppgjør, og mener at det ville tatt seg litt underlig ut om Stortinget skulle gått inn og overprøvd et konkret forhandlingsresultat i ett bestemt oppgjør. Eventuelle endringer bør i så fall komme som et resultat av nye retningslinjer, slik det også er vist eksempler på i proposisjonen har skjedd tidligere. Men nå er det jo også slik at Stortinget med det aller første får seg forelagt en stortingsmelding om hele pensjonssystemet vårt, så det vil bli rikelig med muligheter til å diskutere pensjonssystemet i løpet av høsten som kommer.

Jeg ser av mindretallets kommentarer at en legger stor vekt på det en mener er en stadig underregulering av pensjonene og et stort etterslep, særlig for de laveste pensjonene, gjennom nesten hele folketrygdens periode fra 1967 og fram til i dag, grunnet underregulering av G. Jeg synes

egentlig det er litt synd at en slik generell påstand har fått lov til å festne seg. For med i det bildet hører jo også at den gangen prinsippene for regulering av grunnbeløpet ble lagt, var minstepensjonen identisk med grunnbeløpet. Når en i ettertid skal vurdere utviklingen i minstepensjonene, må en jo også ta med at allerede i 1969 ble ordningen med særtillegg innført, og at særtillegget har vært gjenstand for en selvstendig oppjustering, fra 7,5 pst. av G i 1969 til dagens nivå på henholdsvis 79,33 pst. og 74 pst. av G.

Med i bildet hører også at Stortinget før trygdeoppgjøret i 2003 presiserte retningslinjene for regulering av pensjoner, at underreguleringen fra 2002 ble rettet opp, at retningslinjene ble fulgt både i 2004 og 2005, og jeg synes det er helt naturlig at den nye flertallsregjeringen følger de av Stortinget vedtatte regler for regulering, noe som har skjedd i årets oppgjør.

Dessuten: Deler av den såkalte underreguleringen når en ser alle pensjoner under ett, inklusive de med tilleggs-pensjon, har jo også vært omforent med pensjonistorganisasjonene, fordi det samtidig har gitt rom for en omfordeling pensjonistene imellom, fra de med høye til de med lave pensjoner. Det hører også med at gifte og samboende faktisk har fått en bedring i sine pensjoner. En kan godt ha som et framtidig mål at en skal ha individuelle ytelser, og at det ikke skal være noen forskjell, men faren er da at en glemmer de enslige pensjonistene, for det er jo tross alt de som har det vanskeligst.

Dette er min første periode på Stortinget, men jeg har latt meg fortelle av mer erfarne representanter at det visstnok er en årvisst foreteelse vi nå er vitne til, og at Fremskrittspartiets stadige mindretallsforslag i trygdeoppgjøret har et visst rituelt preg over seg. Nå er det jo slik at Fremskrittspartiet i forrige periode i tre av de fire årene var del av et budsjettforlik i Stortinget, men de har, til tross for det, altså ikke greid å få gjennomslag for sine forslag på dette området. Og til sjuende og sist er det vel gjennomføringsevnen det kommer an på i politikken.

Et siste poeng, som jeg har lyst til å ta med: Helt umiddelbart kan Fremskrittspartiets forslag selvfølgelig virke forlokkende. Stilt overfor spørsmålet: «Vil du ha mer penger?» vil trolig de aller fleste svare ja. Men det er en annen side ved dette som ikke er fullt så synlig i denne saken, men ikke mindre viktig. Der Fremskrittspartiet ønsker en liberalisering av velferden, cash i handa, mens du selv må ut og kjøpe tjenester i et marked, prioriterer de rød-grønne annerledes, med større vekt på et offentlig tjenestetilbud til alle, uavhengig av lommeboka til den enkelte. Vi ser det i familiepolitikken, vi ser det også her i eldrepolitikken. Når du må ut og kjøpe eldretjenester i et marked, vil nok mange fort oppdage at det regnestykket går i minus, og at vi ikke lenger da snakker om det som til stadighet er et tema i kommunepolitikken i dag, nemlig hvor høye egenandeler du skal betale når du kanskje må ut og dekke hele kostnaden i et privat marked. Det synes jeg også er en del av bildet. Vektingen – tjenester eller penger – og hvor ligger den balansen? Der er vi grunnleggende uenige.

Det er mye visdom i gamle ordtak – ett av dem lyder: «Det er ikke gull alt som glimrer.»

Dagfinn Sundsbø (Sp) [14:51:39]: Trygdeoppgjøret skapte ikke de største overskriftene i årets inntektsoppgjør, men er vel likevel det enkeltoppgjøret som berører flest mennesker. Av Regjeringens framlegg for Stortinget framgår det at det er nær 1 million mennesker som har pensjon/overgangsstonad fra folketrygden som inntekt. 279 000 av disse er minstepensjonister.

Partene i trygdeoppgjøret har kommet fram til et anbefalt forslag til trygdeoppgjør gjennom reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden med 3,5 pst., eller det samme som antatt lønnsvekst i samfunnet generelt. Det gir altså personer som har sine inntekter fra pensjon i folketrygden, en prosentvis lik inntektsutvikling med innbyggerne for øvrig, og heldigvis en reallønnsutvikling, fordi vi fortsatt har en lav prisstigning.

Det er ingen grunn til å hevde at våre mange minstepensjonister med dette er sikret en god økonomi. Det er ikke det vi står og smykker oss med i dag. Vi erkjenner alle, tror jeg, at minstepensjonen, som for en enslig nå vil bli 112 788 kr, gir begrenset albuerom, selv med gunstige skatteregler for pensjonister. Det kan komme godt med at vi i morgen reduserer egenandelen for helsetjenester.

Det at partene i oppgjøret har kommet fram til en omforent avtale, betyr imidlertid at vi kan vedta et trygdeoppgjør som er i samsvar med de forutsetninger Stortinget har lagt, og at det er et akseptabelt resultat, både for dem som omfattes av oppgjøret, og for dem som har forhandlet det fram.

Når jeg tok ordet, var det også for å kommentere et av Fremskrittspartiets forslag som vi tidligere har stått sammen med Fremskrittspartiet om. Helt fra 2002 har vi fremmet forslag hvor regjeringen blir bedt om å legge fram en opptrappingsplan som sikrer at fullt opptjent pensjon i folketrygden skal utgjøre to tredjedeler av lønnsinntekt. I våre forslag er det henvist til at dette var intensjonen da folketrygden ble vedtatt innført i 1966. Etter Stortingets vedtak om gjennomføring av pensjonsreform er det ikke lenger så aktuelt å drøfte pensjonsutvikling ut fra Stortingets vedtak om etablering av folketrygden i 1966. Vi står nå foran en rekke endringer i folketrygdloven og har også vedtatt innføring av obligatorisk tjenstepensjon. Fra Senterpartiets side kan vi derfor ikke se at det lenger er naturlig å stå bak et slikt forslag. Nå må vi avvente de behandlinger som kommer når det gjelder den framtidige folketrygden. Det er det som vil gjelde, uansett hva vi sier om det andre nå.

André N. Skjelstad (V) [14:54:36]: Trygdeoppgjøret er av stor betydning for nesten en fjerdedel av landets inn-

byggere og er dermed en av de viktigste forhandlingene om inntekt som er gjennomført i år. Regjeringen og Norsk Pensjonistforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, LO, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner, Unio, YS og Akademikerne har i drøftinger blitt enige om å øke grunnbeløpet med 2 193 kr til 62 892 kr fra 1. mai, som det tidligere er blitt gjort rede for her i dag. En minstepensjonist vil da få en lønnsøkning på 3,5 pst. og vil få 112 788 kr i året.

Fattigdomsgrensen i Norge er satt etter OECD-normen, noe som betyr at man blir regnet som fattig hvis man har mindre enn 88 000 kr å leve for. Bruker en derimot EUnormen for fattigdom, er en fattig hvis en har mindre enn 127 000 kr utbetalt. Nå skal ikke jeg begi meg ut på en lang debatt om hvem som er fattig eller ikke her i landet, men jeg vil poengtere at noen av dem som i dag har minst, er minstepensjonistene. Pensjonen er deres eneste inntekt, og de har en svært begrenset mulighet til annen inntekt.

Venstre uttalte i vår i forbindelse med vårt landsmøte at vi ville øke minstepensjonen til to ganger grunnbeløpet. Derfor har vi i komiteens innstilling fremmet et eget forslag hvor vi ber Regjeringen legge fram en forpliktende opptrappingsplan for minstepensjon opp til to ganger grunnbeløpet. Dette må imidlertid ses i sammenheng med valg av opptjeningsmodell i folketrygden, og Regjeringen har bebudet at den vil legge fram for Stortinget en sak om det i løpet av nær framtid. Vi fremmer dermed dette forslaget fordi Venstre mener at skal vi klare å løse fattigdomsproblemet, må vi ha tiltak rettet mot dem som trenger det mest. Å leve for 112 788 kr i året er absolutt ikke lett, spesielt ikke hvis man er enslig. Derfor ønsker Venstre at vi i løpet av denne stortingsperioden får et løft for de eldre som i dag lever av minstepensjon. Det løftet, å øke minstepensjonen til to ganger grunnbeløpet, er et løft Venstre kan se ut til å stå alene om i første omgang.

Avslutningsvis fremmer jeg Venstres forslag om at Stortinget ber Regjeringen legge fram en forpliktende opptrappingsplan for minstepensjon opp til to ganger grunnbeløpet.

Presidenten: Representanten André N. Skjelstad har tatt opp det forslaget han refererte.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, se side 2873)

Da er den reglementsmessige tiden for formiddagsmøtet over. Møtet blir nå hevet, og nytt møte settes kl. 18.

Møte tysdag den 15. juni kl. 18

President: S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 89)

S a k n r . 5

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vedrørende Utlendingsdirektoratets (UDI) behandling av 197 saker, hvor arbeidstillatelse er innvilget i medhold av utlendingsloven § 8 annet ledd til nordirakere som tidligere har hatt midlertidig tillatelse som ikke dannet grunnlag for bosettingstillatelse eller familiegjensforening (MUF-tillatelse) (Innst. S. nr. 237 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 80 minutt og fordelt med inntil 10 minutt til kvart parti og inntil 10 minutt til medlemmer av Regjeringa.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Dagfinn Høybråten (KrF) [18:03:19] (ordfører for saken): På bakgrunn av brevveksling mellom kontroll- og konstitusjonskomiteen og Arbeids- og inkluderingsdepartementet samt enkelte medieoppslag vedtok komiteen i møte 25. april 2006 å igangsette forberedelser til en sak til Stortinget om Utlendingsdirektoratets behandling av de såkalte MUF-sakene. Saken gjelder 197 tillatelser som er innvilget med hjemmel i utlendingsloven § 8 annet ledd. Tillatelsene ble i disse sakene gitt til mennesker fra Nord-Irak som tidligere har hatt midlertidig tillatelse som ikke dannet grunnlag for bosettingstillatelse eller familiegjensforening. En egen regjeringsoppnevnt kommisjon har gransket UDIs behandling av disse sakene og avlevert en delrapport 22. mai. Kontrollhøring i saken ble avholdt 1. juni i år.

Det er enstemmighet om hovedlinjene i komiteens innstilling, og jeg regner med at de respektive fraksjoner som har særmerknader, redegjør for disse i debatten.

Det er politikere, ikke tjeneste- og embetsmenn i forvaltningen, som skal styre flyktning-, asyl- og innvandringspolitikken. Dette er selve kjernen i denne saken. Det er et grunnleggende trekk i vår styreform at statsråden er konstitusjonelt ansvarlig for den politikk som utøves i vedkommende del av statsforvaltningen. En regjering kan fjernes gjennom valg eller ved mistillit fra Stortinget dersom det er kvalifisert misnøye med den politikk som føres. Dette gjelder ikke for embets- og tjenestemenn i forvaltningen. Det er derfor avgjørende at det etableres styringssystemer som sikrer at det oppdrag som gis til for-

valtningen gjennom lover, forskrifter og instruksjer, blir fulgt opp.

Målet for komiteen i denne saken er å sikre en betryggende politisk styring på dette feltet og en best mulig utlendingsforvaltning som har tillit hos folk, og ikke legge opp til endringer i utlendingspolitikken i denne sammenheng.

Politisk styring avhenger av at informasjon som er avgjørende for politikuttformingen, formidles til politikere. UDIs rapporteringsplikt er fra departementets side presisert gjentatte ganger overfor UDI. Tross dette viser den gjennomførte gransking og den åpne høring at rapporteringsplikten er brutt i denne saken. UDI skulle ha rapportert om praksisen de la opp til ved behandlingen av de såkalte MUF-sakene etter utlendingsloven § 8 annet ledd. En samlet komite finner den manglende rapporteringen meget kritikkverdigg.

Vårt demokratiske folkestyre er avhengig av en lojal oppfølging i forvaltningen av de lover som gis av Stortinget, samt regler og instruksjer som gis av Regjeringen og departementene som utøvende myndighet. Graverkommisjonens rapport betegner den praksis UDI la seg på i behandlingen av MUF-sakene, som «åpenbart i strid med de politiske intensjonene». UDI konkluderer selv i brev av 13. mars 2006 med at praksisen ikke var i samsvar med «de tydelige politiske intensjonene». Komiteen ser alvorlig på at UDI ikke fulgte opp de politiske føringene fra departementet i behandlingen av disse sakene.

De ansattes representanter forklarte under kontrollhøringen 1. juni at UDI hadde en praksis som var forankret i ledelsen, om at man i tvilssaker skulle avgjøre saken i søkerens favør. Komiteen anser at en slik praksis er å trå inn på politikernes område og innebærer en politisk føring for skjønnsutøvelsen i saksbehandlingen – hvis en ser bort fra de føringer som er gitt av FN's høykommissær i saker av beskyttelseskarakter.

Fremskrittspartiets medlemmer fremmer i denne sammenheng et forslag om at Stortinget skal be Regjeringen sørge for at UDI ved tvil skal avslå når det gjelder søknader om asyl, opphold, familiegjensforening og lignende.

Under høringen 1. juni kom det også fram at praksisen i UDI ved behandling av asylsøkere med usikker identitet ikke har vært i overensstemmelse med departementets føringer om at det ikke skal gis permanent opphold i Norge dersom det er tvil om identiteten. Selv etter at daværende statsråd Erna Solberg informerte Stortinget om praksis i slike saker, som ikke var i overensstemmelse med praksisen som faktisk ble fulgt i UDI, fortsatte UDIs praksis, dette til tross for at også ansatte i UDIs statsborger- og bosettingsenhet slo alarm gjennom et lengre notat til sine nærmeste overordnede. Dette finner komiteen alvorlig.

Både UDIs praksis overfor asylsøkere med usikker identitet og i tvilssaker og MUF-sakene vitner om at det har vært en uklar rolleforståelse i UDIs ledelse om hva som er forvaltningens område, og hva som er politikernes område. Dette finner komiteen alvorlig og kritikkverdigg.

I det juridiske miljøet har det vært ulike oppfatninger om hvorvidt UDIs behandling av MUF-sakene etter utlendingsloven § 8 annet ledd var lovstridigg. Komiteen finner

ikke grunn til å gå nærmere inn i denne diskusjonen i denne sammenheng. Uansett hva man måtte komme til ved en slik juridisk vurdering, mener komiteen det er kritikkverdig at direktoratets ledelse var klar over at man tøyde grensene langt, men likevel unnlot å foreta seg noe nærmere for å finne ut hvor grensene gikk, eller for å sikre at saksbehandlingen holdt seg på riktig side av grensen. Alminnelig aktpågivenhet i forhold til politisk følsomme spørsmål tilsier en nøyere avveining av dette.

Komiteen mener i likhet med Graver-kommisjonen at det er påfallende at direktoratet først 8. mars 2006 stanset ytterligere behandling av MUF-sakene, selv om det fra departementets side var uttrykt uenighet om praksisen allerede i et kontaktmøte 2. februar 2006. Tidligere direktør Manuela Ramin-Osmundsen forklarte i høringen 1. juni 2006 dette med at beskjeden fra departementet ikke var klar og foregikk i et uformelt rom, mens arbeids- og inkluderingsministeren i samme høring mente beskjeden fra departementet var tydelig nok. Komiteen mener at dette viser et behov for klarere rutiner i styringsdialogen, og at den er skriftliggjort og lett sporbar.

En samlet komite stiller spørsmålet om ikke begge de ansvarlige statsråder i større grad burde forsikret seg om at disse rutinene fungerte godt, i og med den erkjennelsen de satt inne med, og fordi det gjaldt et sentralt politikkområde som flyktning- og innvandringspolitikken. Disse spørsmål inngår som tema for delinnstilling 2 fra Graverutvalget, og komiteen har derfor ikke gått videre inn i denne side av saken nå.

De kritikkverdige forhold som er avdekket, kan ikke ignoreres eller avfeies. De krever politiske grep. En samlet komite forventer at departementet nå tar et overordnet ansvar for at utlendingsforvaltningen får en organisering, innen den rolledeling mellom de ulike organer som lovgivningen fastsetter, som ivaretar behovet for politisk styring og kontroll. Det må fokuseres på ledelse, styringsdialog, saksbehandling, rolleforståelse og kultur. Det må gis et klart oppdrag til direktoratets ledelse, og departementet må over en periode følge tettere opp enn det som er vanlig i en løpende driftssituasjon.

Komiteens oppfatning er at det er behov for en forbedret styringsdialog og klarere rutiner for en sporbar og tydelig kommunikasjon mellom departement og direktorat. Styringssystemene og rutinene for styring må bli bedre. Komiteen ber departementet følge opp dette og melde tilbake om hvilke tiltak som er iverksatt, i forbindelse med statsbudsjettet for 2007.

Komiteen ber videre om at departementet foretar en kritisk gjennomgang av egen kompetanse, kapasitet og ressurser for å sikre god kontroll med et så vidt komplisert og komplekst fagfelt som utlendingsforvaltningen er.

Det er svært viktig, både for den enkelte søker og for samfunnet, at saksbehandlingstiden i UDI ikke er urimelig lang. De siste årene er det gjort en solid innsats i UDI for å redusere saksbehandlingstiden, og det er gitt anerkjennelse for dette også gjennom høringen. Det er et arbeid som fortsatt er viktig. Samtidig er det viktig at kvaliteten i saksbehandlingen holder et høyt nivå, og at det også fokuseres på dette ved resultatrapportering og -vur-

dering. Komiteen ber departementet vurdere om det er behov for å styrke UDI ressursmessig for å oppnå dette.

Denne saken har avdekket forhold som viser et tydelig behov for å sikre god rolleforståelse hos både ledere og saksbehandlere. Komiteen er positiv til et eget rolleutvalg eller tilsvarende ordning der representanter for departement og direktorat kan drøfte hva som ligger i de ulike rollene. En samlet komite vil be arbeids- og inkluderingsministeren om å etablere arenaer der også Utlendingsnemnda – UNE – kan fremme kritiske merknader til saksbehandlingspraksis i UDI. Komiteen ber også statsråden om å følge praksisutviklingen på området og sikre at den nyetablerte stornemnda i UNE blir et effektivt redskap for å sikre likebehandling på alle nivåer i utlendingsforvaltningen.

Det må tilstrebes en trygg og åpen styringskultur og et godt arbeidsmiljø i UDI. Det er viktig at innvendinger og kritikk ikke stoppes på laveste ledernivå, men bringes opp for vurdering og avklaring. Komiteen ber departementet vurdere å gjennomføre en ny arbeidsmiljøundersøkelse i UDI.

Annen del av Graver-utvalgets arbeid skal omfatte en mer generell gjennomgang av ansvarsforholdene og forankring ved utforming av praksis i UDI. Dersom granskningen gir grunnlag for det, skal det også legges fram forslag til endringer på ulike områder. Komiteen forutsetter at departementet nøye vurderer rapporten og de tiltak den foranlediger, og ber om at Stortinget i St.prp. nr. 1 blir orientert om oppfølgingen av så vel utvalgets arbeid som den innstillingen Stortinget i dag behandler.

I denne saken har det viktigste for meg som saksordfører vært å jakte på lærdom, ikke å jakte på syndebukker. Jeg vil mene at det i innstillingen ligger mye lærdom, både for departement og direktorat i denne spesielle saken. Jeg vil være så fri å si at jeg synes det også ligger mye lærdom for departementer og direktorater i bredere alminnelighet. Derfor er det mitt håp at denne saken skal føre til noe positivt for norsk forvaltning, selv om utgangspunktet er alvorlig og negativt.

Svein Roald Hansen (A) [18:13:29]: La meg først få takke saksordføreren for solid og samlende arbeid med denne innstillingen, og også fordi han i høringen som første utspørter satte en saklig tone og gjorde spådommene i media om at dette skulle bli grilling og sirkus, grundig til skamme.

Kjernen i denne saken er forholdet mellom politikk og forvaltning. Den handler ikke om hvorvidt vi skal ha en streng eller en raus innvandringspolitikk. Den handler om tilliten til at forvaltningen iverksetter de vedtak som er fattet av Regjeringen, i tråd med de politiske føringer som er gitt, og innenfor de rammer som er trukket opp, der det må være rom for skjønnsutøvelse.

Det er dette som er sakens kjerne, og derfor er det en samlet komite som finner det kritikkverdig at UDI i behandlingen av de 197 såkalte MUF-sakene gikk utover de politiske føringene fra departementet.

Rapporteringsplikten er helt sentral i det samspillet som må være mellom politikk og forvaltning. I denne sa-

ken overholdt ikke UDI den plikten, noe som i ettertid er erkjent, både av tidligere direktør Trygve Nordby og av på det tidspunktet konstituert direktør Manuela Ramin-Osmundsen. Og det er dette som gir grunnlag for komiteens alvorlige formulering «meget kritikkverdige».

Denne skarpe kritikken baseres også på at det innad i UDI ble reist spørsmål om den praksis det ble lagt opp til, var i tråd med den midlertidige forskriften. Når spørsmålet var reist, burde ledelsen sørget for en avklaring med departementet for å forsikre seg om at man var på riktig side av de politiske intensjonene bak forskriften.

Kjernen i denne saken er prinsipiell, og derfor er kritikken sterk og berettiget.

Når denne saken har fått så stor oppmerksomhet i media, er årsaken ikke bare denne prinsipielle siden. Skandalen, som det fort heter i våre dager om feil som begås, skyldes også at den er skjedd på et politisk følsomt område.

Da jeg i sin tid begynte som journalist i Arbeiderbladet i 1970, fantes det på setteriet noe som het «Jesu gjenkomst-bokstaver». De var aldri i bruk den gangen. I dag er de i daglig bruk i mange aviser, uten at gjenkomsten har inntruffet.

Disse bokstavene ble også tatt i bruk i denne saken. Derfor vil jeg si at de følger den feilen som ble begått, har fått, er jo ikke at 197 har fått varig opphold på urettmessig grunnlag. Det de har fått, er en tillatelse til å arbeide og forsørge seg selv, eller å oppholde seg i asylmottak i ett år.

Jeg sier ikke dette for å dempe styrken i den kritikk en enstemmig komite står bak. Det er ingen formildende omstendighet ved at forvaltningen går utenfor politiske føringer, at skadevirkningene er begrenset, men det hører med i bildet når vi skal bedømme hva i denne saken som eventuelt fortjener ordet «skandale».

Jeg tror at man i hele UDI-systemet har lært mye av denne saken – at aktsomheten i forhold til de politiske føringene som gis, er skjerpet, og at både ledelses- og saksbehandlingsrutiner vil bli bedret. Da er det betryggende å vite at kostnadene ved denne lærdommen er avgrenset, innvandringspolitisk sett.

Det er et annet forhold som ble avdekket under granskningen av denne saken, som er langt alvorligere, nemlig det faktum at UDI, i strid med politiske føringer, innvilget permanent opphold til asylsøkere med ukjent identitet.

UDI har med denne saken fått et sterkt og kritisk søkelys på seg. Det er avdekket kritikkverdige praksis i forhold til politiske signaler, og det er kommet fram at det er behov for å bedre ledelsesrutiner og saksbehandlingsrutiner. Men det er også kommet fram at det gjennom de siste fire–fem årene er skjedd betydelige forbedringer i UDI, som i 2001 var i alvorlige problemer, bl.a. med urimelig lange saksbehandlingstider. Den gang var det politiske hovedoppdraget å få produksjonen opp og saksbehandlingstiden ned. Dette har UDI langt på vei lyktes godt med.

At det i en slik omstillings- og endringsprosess, som var nødvendig, oppstår både frustrasjon og feilgrep før interne rutiner og en god praksis er på plass, er ikke unormalt. Det er fortsatt mye å forbedre, og komiteen peker da

også på noen hovedprinsipper som bør ligge til grunn for det arbeidet framover, slik også saksordføreren gikk ganske grundig inn på. Her vil også Graver-utvalgets neste rapport kunne gi viktige innspill til forbedringer.

Grunnlaget for gode kommunikasjons- og rapporteringsrutiner mellom et departement og et forvaltningsorgan er selvsagt også et ansvar for departementet. Her har Graver-rapporten pekt på at selv om mye ble gjort, var det altså ikke nok. Derfor retter da også komiteen en liten pekefinger til både tidligere kommunalminister Erna Solberg og nåværende statsråd, Bjarne Håkon Hanssen. De kunne begge gjort mer for å forsikre seg om at rutinene for god kommunikasjon og rapportering var tilstrekkelige.

Litt om Fremskrittspartiets forslag og merknader. Partiet har åpenbart behov for å bruke andre og sterkere ord for å underbygge komiteens felles kritikk. Dette er et markeringsbehov som bare kan tjene én hensikt, nemlig å trekke innvandringspolitikken innhold inn som en klangbunn i denne sakens egentlige kjerne. Det kan ikke være av hensyn til ivaretagelsen av Stortingets kontrolloppgave. Det er nok mer et håp om at det fortsatt kan være poeng å hente i meningsmålinger ved å spille på fremmedfrykt og fordommer.

Fremskrittspartiet foreslår at UDI-direktørstillingen skal omgjøres til en embetsstilling. Det er en debatt man gjerne kan ta. Men i den saken kontrollkomiteen har behandlet, finnes det ikke snev av sammenheng mellom det kritikkverdige som er skjedd, og fargen på UDI-direktørens pass.

Da Fremskrittspartiets representant i kontrollkomiteen Carl I. Hagen reiste dette i et TV 2-intervju, sa han følgende – og jeg siterer fra en utskrift:

«Det skal ikke være noen tvil om lojaliteten til fedrelandet, og tilknytningen til det norske folks historie og tradisjon, og at man skal ivareta dette landets interesser. Dersom man er innflytter fra et annet land med familie og røtter andre steder, kan det reises spørsmål om hvor man har sin lojalitet.»

Dette er en ganske grov insinuasjon om at innflyttere, for å bruke Hagens egne ord, som tar stillinger i norsk forvaltning, kan være illojale overfor sin arbeidsgiver, fordi de altså har hatt sin oppvekst utenfor Norge.

Og så trekkes dette i innstillingen videre til et forslag om at alle stillinger med instruksjonsmyndighet i UDI skal besettes med det jeg vil kalle rotekte nordmenn. I tillegg til at dette vil være i strid med prinsippene i EØS-avtalen, er det å se bort fra at det også finnes et habilitetsprinsipp i norsk forvaltning, som selvsagt også gjelder i UDI.

Men kjernen i disse forslagene fra Fremskrittspartiet er jo å bruke også denne saken til å spille på innvandringskortet. Det gjøres med sedvanlig subtilitet. Her benyttes antydningens fine kunst til å si noe som egentlig er ganske ufint, om at tillit i dette samfunnet er noe vi bare kan være sikre på å ha mellom etniske nordmenn. Her snakkes det ikke om lojaliteten til en arbeidsgiver, men til fedrelandet, intet mindre.

Her snakkes det om å ivareta «dette landets interesser», men Fremskrittspartiet har altså ikke reagert og funnet

grunn til å reise spørsmål om danske Poul Engberg-Peder- sen kan betros dette landets bistandsinteresser som NORAD-sjef.

Jeg hadde håpet at Carl I. Hagen skulle benyttet den anledning denne debatten gir, til å be alle innflyttere som arbeider i Norge, om unnskyldning for den insinuasjon han har kastet på dem gjennom spørsmålet om hvor de kan ha sin lojalitet. Det er over 220 000 av dem her i landet. Men på bakgrunn av de forslag som er reist i innstillingen, forstår jeg at han ikke vil innfri mitt håp om at han skulle vise den storhet overfor mennesker som har kommet til Norge for å bidra enten i verdiskapende arbeid eller i norsk forvaltning – mennesker som gjennom Fremskrittspartiets utspill helt ubegrunnet har fått kastet et mistenkelighetens skjær over seg.

Fremskrittspartiet har etablert egne partilag i Spania, der mange tusen nordmenn daglig nyter godt av den integrasjon og nedbygging av grensene som er skjedd i Europa gjennom 50 år. Der nede blir Fremskrittspartiets medlemmer og andre nordmenn behandlet som om de var spanske – selv om ikke alle viser vilje til å tilpasse og integrere seg i det spanske samfunn ved f.eks. å lære seg spansk.

Der nede er budskapet fra Fremskrittspartiet at spanjolene bør lære seg norsk, slik at de kan ta seg godt av oss når vi trenger sykehjemsplass der nede.

Her hjemme er budskapet til innflytterne at vi er ikke sikre på om vi kan stole på deg, fordi du har feil farge på passet og mangler tilknytning til det norske folks historie og tradisjon.

Det er nok et eksempel på Fremskrittspartiets politiske janusansikt. Og det er ikke noe tiltalende ansikt.

Carl I. Hagen (FrP) [18:23:11]: La meg først slutte meg til de innledende ordene fra Svein Roald Hansen med ros til saksordføreren, Dagfinn Høybråten, og at sakens kjerne da kontroll- og konstitusjonskomiteen startet sin behandling og vedtok å reise sak, var forholdet mellom forvaltning og politisk ledelse. Jeg er veldig glad for at det er et samstemt storting som understreker betydningen av vårt konstitusjonelle system med at forvaltningen skal følge de vedtak som fattes i storting, i regjering og i departement, og at det er de politiske vedtakene, føringene og instruksene som skal være grunnlaget for avgjørelser, iverksettelse, fortolkning og bruk av lover, regler, instruks osv. Det er helt fundamentalt.

I mange samfunn er det slik, f.eks. etter et valg og det blir regjeringsskifte, at veldig mange, både i direktorater og departementer, bytter plass. Det er altså mange politikere, f.eks. i USA og også i andre land, som går inn i departementene. Det er relativt begrenset i Norge, selv om det har vært en dramatisk vekst de siste 25 årene i antall statssekretærer, rådgivere osv. med politisk bakgrunn som har kommet inn i departementene. Det er hele grunnlaget for styringen i Norge. Det er kjernen. Vi er alle i dette hus enige om å understreke det, og særlig når det ble avdekket at slik var det ikke i Utlendingsdirektoratet.

Gjennom høringen er det vår oppfatning at det kom en helt klar tilleggsdimensjon inn i saken. Vi har i dette hus

mange ganger hatt klare debatter både om asylpolitikk, flyktningpolitikk og innvandringspolitikk. Det er delte oppfatninger mellom partiene – med SV og Fremskrittspartiet på hver sin side, og kanskje Venstre sammen med SV. Vi i Fremskrittspartiet vil ha en streng innvandringspolitikk, en streng praktisering av vårt lovverk og regelverk, mens SV og Venstre vil ha en liberal – det vi kaller snillistisk – praktisering. Det er et politisk spørsmål. Det er politikken som skal avgjøre praksisen, og hvilken politikk som skal gjennomføres.

Det som er avdekket gjennom høringen, er at dette området har vært privatisert. Det har ikke vært storting, regjering eller departement som har styrt. Det har vært, slik som det kom til uttrykk fra den tillitsvalgte for Juristforbundet i Utlendingsdirektoratet, direktøren i Utlendingsdirektoratet som har avgjort dette helt klare politiske spørsmålet. For det blir et politisk spørsmål når en saksbehandler som behandler en søknad om asyl, familiegjenforening, opphold eller beskyttelse på humanitært grunnlag, skal avgjøre den saken. Er da den politiske instruks at hvis det er tvil, skal søknaden innvilges, eller er den at hvis det er tvil, skal den avslås? Det er det politiske spørsmålet. Det har altså aldri vært forelagt departementet. Det har vært fastlagt av direktøren i Utlendingsdirektoratet.

Jeg spurte Stein Wik om følgende i høringen:

«Var det en – skal vi si – en retningslinje som var i form av en lov, en forskrift, en instruks fra departementet, eller hadde man forståelsen av at dette var en instruks fra UDIs ledelse?»

Stein Wik svarte:

«Vi hadde en forståelse av at det var en instruks eller en ordre fra UDIs direktør.»

Det var, som han tidligere sa, en soleklar beskjed: Var man i tvil, skulle søknaden innvilges. Det er grunnen til at vi, etter at høringen var avsluttet, har tatt opp dette. Det var første gang Stortinget fikk vite at praksisen i Utlendingsdirektoratet var at hvis man er i tvil, skal søknaden innvilges. Hvis Stortinget er av en annen oppfatning, skal vi da vente til det kommer en sak fra Regjeringen til høsten med å gripe inn og si ifra? Vi synes det er naturlig at saken da får en ny dimensjon. Det er vår begrunnelse for vårt forslag om at instruksene skal være: Hvis man er i tvil, skal søknadene avslås.

Det er for så vidt det samme Stein Wik var innom, for han påpekte i høringen det helt riktige at hvis UDI avslår en søknad, er det faktisk en sikkerhetsventil gjennom en ankemulighet til Utlendingsnemnda. Da får man altså en fornyet behandling, som en sikkerhetsventil. Men hvis den snillistiske linjen er at man innvilger søknader som egentlig burde ha vært avslått – og mye tyder kanskje også på det – et avslag som UNE, altså Utlendingsnemnda, også ville ha stadfestet, da kommer den ikke til Utlendingsnemnda. Den stopper, for det er jo ingen som klager på å ha fått sin søknad innvilget. Det er etter vår oppfatning i høyeste grad et politisk spørsmål. Det er derfor vi fremmer dette forslaget.

Jeg er helt enig både med Dagfinn Høybråten og Svein Roald Hansen i at til å begynne med var ikke dette et tema.

Men når det gjennom saksbehandlingen og høringen avdekkes relativt viktige ting, nemlig at det avgjørende politiske spørsmålet om en skal være snill eller streng, i realiteten er privatisert, da er det på tide at Stortinget sier noe.

Jeg har også et spørsmål til statsråden, for i høringen refererte også Stein Wik til etiske retningslinjer i UDI som ble utarbeidet i Trygve Nordbys tid. Han refererte til at det står følgende under punktet lojalitet i arbeidssituasjonen:

«Det er rom for motforestillinger før en beslutning er tatt. Ansatte har rett og plikt til å nekte hvis han får ordre om å gjøre noe som er klart ulovlig eller klart umoralsk. Denne retten foreligger ikke ved faglig uenighet eller uenighet om virksomhetens politiske mål.»

Det politiske målet var altså det som Trygve Nordby hadde sagt: Hvis tvil, skal man innvilge søknaden. Det er ikke sikkert at dette bare dreier seg om 197 søkere. Det kan være mange, mange – flere hundre – som urettmessig har fått innvilget sine søknader, der kanskje en grundigere og bedre saksbehandling ville medført at de ikke ville ha fått opphold. Derfor har vi tatt opp det forslaget.

Det som også, synes vi, er helt fantastisk, er hvordan dette kunne gå hus forbi hos enkelte i ledelsen i UDI når det høsten 2004 ble reist spørsmål til Erna Solberg fra Per Sandberg i Stortingets spørretime om dette. Det ble da sendt et brev til ledelsen – oppad i linjen – på 18 sider, fordi – som det står i dette brevet – de var usikre på om departementet visste, som det står:

«Denne usikkerheten ble ikke mindre da vi observerte at statsråden i Stortingets spørretime gav uttrykk for en regelforståelse vi ikke følger opp i praksis. Det kan synes som om ansvarlige myndigheter ikke er kjent med at praksis er å innvilge disse sakene.»

At ikke alarmbjellene da gikk i hele toppledelsen i UDI! Da begynte man jo å skjønne at man ville bli tatt på fersken, for å si det slik. Dette ville vært avskjedigelsesgrunn for en direktør, hvis vedkommende fremdeles hadde vært der, når han var blitt gjort oppmerksom på at statsråden – på grunn av hans eller direktoratets mangelfulle informasjon til departementet – stod på Stortingets talerstol og førte Stortinget bak lyset. Det ble oppdaget, det ble sagt fra, men intet skjedde i det hele tatt før saken dukker opp mye, mye senere. Det er derfor vi har fremmet det ene forslaget som Svein Roald Hansen hadde en del å si om.

Så til slutt til det siste forslaget. Vi kommer sikkert til å ha mange debatter om vi fortsatt skal forbeholde stillinger til norske statsborgere. Vi mener at særlig i Utlendingsdirektoratet, som avgjør om utlendinger skal få arbeidstillatelse, opphold, asyl og beskyttelse i Norge, er det helt naturlig at en slik stilling utøves av norske statsborgere. Vi snakker om norske statsborgere, og alle norske statsborgere er like gode, enten de er blitt norske statsborgere etter å ha kommet hit, eller om de er det ved fødselen av. Vi har ikke skilt mellom det. Og hvis Svein Roald Hansen hadde tatt seg bryderiet med å se hele det 9 minutters intervjuet med meg i TV 2, der de sendte ca. 30 sekunder, og sett på spørsmålene, ville han skjønt at alle de

anklagene han nå kom med, er fullstendig feilaktige. Men vi er også klar over at Arbeiderpartiet gjør hva de kan for å sverte oss i enhver sammenheng der vi prøver å få en saklig meningsutveksling. Så det tar vi ad notam.

Så nevnte Svein Roald Hansen at dette vil være i strid med EØS-regelverkets ånd. Det er det jo ikke. I del III, om fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital, kapittel 1, artikkel 28 punkt 4, står det:

«Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke anvendes på stillinger i den offentlige administrasjon.»

UDI er en offentlig administrasjon, og det er faktisk helt i samsvar med EØS-avtalen. Men etter det innlegget som Svein Roald Hansen holdt, ser jeg frem til at Arbeiderpartiet fremmer forslag om å oppheve en del av grunnlovsbestemmelsene, bl.a. § 92, som fordrer norsk statsborgerskap for embetsstillinger. For konsekvensen av det han sa, må jo være at han er imot enhver forskjellsbehandling av norske og utenlandske statsborgere i norsk forvaltning.

Jeg tillater meg å ta opp de tre forslagene som står i innstillingen.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Per-Kristian Foss (H) [18:33:44]: La meg innledningsvis slutte meg til den ros som er gitt til sakens ordfører både for innstillingen og høringen, gjennomføringen av den, og også for innlegget som ble holdt her i dag, som også dekker mitt syn. Derfor skal jeg fatte meg i korthet.

Heldigvis er denne saken og den sterke kritikk som her rettes mot embets- og tjenestemenn, et unntak i norsk forvaltning. Norsk forvaltning er av høy kvalitet, og lojalitet er et gjennomgående trekk. Men i denne saken er det åpenbart at man har tøyd regelverket, man har unnlatt å informere, og man visste at man unnlott å informere der man burde ha gjort det. Det er det som er grunnlaget for at den sterke kritikk som ligger i Graver-utvalget, bl.a. med formuleringen «meget kritikkverdige», også tiltres av en enstemmig komite.

Det er åpenbart noe galt enten med holdninger eller med systemer når det i en rapport fra en rekke ansatte i UDI rett og slett står følgende: Nå har UDI gitt statsråden – daværende statsråd Solberg – opplysninger som er i strid med det vi gjør. Det er noe av det mest alvorlige en statlig etat kan gjøre. Jeg kjenner selv til hvordan departementer og etater bestreber seg til det ytterste for å være pinlig korrekte i alt som skal leveres videre til Stortinget, men altså ikke i denne saken. Da er det min konklusjon at noe med holdninger eller noe med systemet åpenbart har sviktet i UDI. Men det er ikke grunnlag for, etter min oppfatning, den oppfatning som representanten Hagen gav uttrykk for i siste innlegg, nemlig at generelt har alle saker blitt behandlet galt, ut fra et slags pålegg om: Ved tvil – si ja. Det er riktig at én representant for de ansatte mente at det var en tendens til dette. Men verken Graver-utvalget eller helheten i høringen gir etter min oppfatning grunnlag for så bastant å slå det fast. Nå kommer det en ny rapport fra Graver-utvalget. De skal gå inn i andre saker og i mer

prinsipielle forhold som gjelder organiseringen av UDI i forhold til departementet. Så da får vi se.

Det andre forslaget fra Fremskrittspartiet, som skiller seg ut, dette med at direktøren skal gjøres til embetsmann, skjønner jeg ikke hvor er tatt fra. Det finnes ikke noe fnugg av indikasjoner i Graver-utvalget, ei heller i høringen, på at det ville være noe fornuftig.

Så gir man en instruks om at saksbehandlerstillinger på et visst nivå skal være forbeholdt norske statsborgere. For meg er det uforståelig og ubegrunnet.

Prinsipielt synes jeg også det er viktig å si at alle tre forslagene går over grensen for hva Stortinget skal legge seg bort i i forhold til statens styre. Noe ansvar tillegges statsråden. Vi skal gjerne gjøre noe med resultatene av det, men det er statsråden som styrer sine kontorer, for å si det slik. Jeg synes at alle tre forslagene her går over den grensen. Vi skal styre gjennom lovvedtak, ikke gjennom å blande oss inn i hvordan man organiserer statens virksomhet for øvrig.

Dessuten må jeg si at det forslaget om at saksbehandlere som ikke er norske statsborgere, liksom ikke skal kunne ansettes der, det finner jeg heller ingen begrunnelse for, verken i høringen, i den offentlige debatten generelt eller i Graver-utvalget – aller minst i det. Så langt jeg er kjent med, er det en rekke ansatte i UDI som har annet statsborgerskap. Det gir selvfølgelig juridisk ingen inhabilitet i seg selv. Og for ordens skyld: Jeg er da kjent med at UDI praktiserer en ordning slik at saksbehandlere ikke kan behandle saker fra eget land, som en ekstra sikkerhetsforanstaltning, som gjør at man da er på den absolutt trygge siden. Det synes jeg er en meget tilfredsstillende praksis.

Det farlige ved dette forslaget synes jeg nok er det inntrykket man forsøker å gi, nemlig at lojalitet til arbeidsgiver er noe som er forbeholdt etniske nordmenn. Det er det ikke.

Inge Ryan (SV) [18:38:59]: Jeg vil også slutte meg til at vi har hatt en saksordfører som har hatt en saklig og ryddig måte å lede denne saken på. Jeg er også glad for at høringa foregikk på en god måte, på en veldig saklig og flott måte.

Jeg vil aller først reflektere litt rundt dette med direktoratene, som vi stadig har fått flere av i Norge de siste årene. Flere av de foregående talerne har også vært inne på direktoratenes behov for å være lojal mot de styringssignalene som kommer fra storting, regjering og departement. Det er en stor utfordring. Det gjelder ikke bare Utlendingsdirektoratet. Også i en rekke andre direktorater vil det alltid være gråsoner for når man skal utøve skjønn og ikke utøve skjønn. Jeg skal ikke trekke fram noe annet direktorat, men vi vet at i en rekke saker har vi sett en betydelig skjønnutøvelse i direktoratene, som naturligvis skal være basert på forskrifter eller styringssignaler fra departementene, men som enkelte ganger ligger i denne gråsonen. De siste årene har vi fått langt flere direktorater også. Og det betyr jo på en måte at vi som politikere har sagt at vi ønsker å gi fra oss en del av makta nettopp til direktoratene.

Et av de mest kompliserte direktoratene vi har, tror jeg er Utlendingsdirektoratet. Det er komplisert, for for det første så kommer det enormt mange krevende saker inn i Utlendingsdirektoratet som det skal tas stilling til. Det er saker som handler om menneskeskjebner, og det er saker som er usedvanlig kompliserte, både i forhold til dokumentasjon og i forhold til å skaffe seg skikkelig innsyn i hva sakene dreier seg om. Når man da ansatte ny direktør i 2001, var altså Utlendingsdirektoratet i en situasjon der produksjonen var liten, og der sakene hadde hopet seg vesentlig opp. Så da Trygve Nordby ble satt på den jobben, var det én klar bestilling han fikk, og det var at han måtte få opp produksjonen og få flere saker fort gjennom i direktoratet. Det mente man i høringene, og det mente statsrådene som vi har hatt på høringene, at Trygve Nordby faktisk klarte. Han kom inn i et utlendingsdirektorat som ikke fungerte tilfredsstillende, og ryddet faktisk opp i det. Det tror jeg det er viktig å ha med seg i dette bildet, at det skjedde.

Hovedspørsmålet i Graver-rapporten er samtlige enige om, nemlig at Utlendingsdirektoratet burde ha informert og klarert med departementet i denne saken. Også direktøren sier at i ettertid beklager han at det ikke skjedde, og ser at det var feil. Det er vi enige om alle, både de ansatte, statsrådene, ledelsen og andre som har uttalt seg om dette, at det burde ha skjedd. Så hovedsaken er vi enige om.

Men så tar Graver-rapporten også opp en del andre forhold som jeg har lyst til å kommentere. Den peker bl.a. på at det på en måte har vært en ukultur i UDI. SV syns at de konklusjonene er tuftet på et veldig tynt grunnlag. Man viser til en gammel arbeidsmiljøundersøkelse, man viser til intervju med noen få personer, og så konkluderer man bastant med at her har det vært en ukultur som på en måte har befestet seg. Vi kan ikke slutte oss til at det har vært noen ukultur i UDI. Det har vært en organisasjon i stor omstilling, med meget krevende saker. Så det skulle bare mangle at det ikke blir litt uro når man da setter press på produksjonen og man stadig må ta grep for å tilfredsstille de politiske bestillingene som har kommet.

Jeg mener at i Graver-rapporten burde man ha gått langt grundigere til verks med å la de berørte bl.a. få sjansen til å uttale seg og komme med sine vurderinger, i stedet for bombastisk å fastslå en del ting som etter min mening er altfor tynt begrunnet.

Jeg syns at Graver-rapporten i for liten grad tar hensyn til den kompleksiteten som jeg nettopp pekte på i starten av mitt innlegg, med at her har man ekstremt krevende saker og et stort produksjonskrav fra politikerne.

Hvem er det så som har ansvaret i denne konkrete saken? Det er opplagt at det er Utlendingsdirektoratet som har ansvaret, bare for å få lagt det på plass. Men det er jo slik at mellom et departement og et direktorat skal det foregå en toveis kommunikasjon. Og hvis et departement er i en situasjon der man mener at ting muligens ikke fungerer godt nok, så påhviler det også det departementet å ta kontakt mot sitt direktorat for å opprette den kommunikasjonen, slik at man klarer å få ting på plass dersom man er i utakt og det ikke fungerer.

Vi er veldig glade for at vi har en statsråd som ser framover, og som har tatt tak i disse problemene. Jeg har tatt med meg en lapp opp på talerstolen for å kunne sitere statsråd Bjarne Håkon Hanssen, som i sitt avsluttende innlegg i høringen – som han for øvrig gjennomførte på en glimrende måte – sa følgende:

«Men jeg vil nok en gang understreke, som jeg også gjorde i min første innledning, at formålet med å si det ikke er å lete etter syndebukker. Formålet mitt er ikke å forsøke å ramme den forrige statsråden. Formålet mitt er ikke å forsøke å ramme departementet eller UDI. Formålet mitt er nettopp nok en gang å ha fokus på det vi nå må gjøre.»

Jeg syns statsråd Bjarne Håkon Hanssen fortjener honnør for at han på en måte nå er opptatt av å se framover, slik at man faktisk unngår denne type saker i framtida.

Til slutt må jeg kommentere Fremskrittspartiets tredje forslag. Jeg mener – i likhet med foregående talere – at dette jo er Fremskrittspartiets fremste frontsak, der man spiller på fremmedfrykt og faktisk innfører yrkesforbud for enkelte i Norge. Jeg har full tillit til at man – enten man er tyrkisk eller fransk – er profesjonell, og at man er lojal på den arbeidsplassen man er, enten det er UDI eller andre steder. Jeg må si at dette er et forslag som overhodet ikke hører hjemme i denne saken, og jeg hadde håpet at Carl I. Hagen – som den erfarne politikeren han er – hadde kunnet si at man trekker dette forslaget. Jeg regner ikke med at det skjer, men jeg har håpet på det, fordi forslaget gir uttrykk for et menneskesyn som man egentlig bare må ta avstand fra. Det er nå engang slik at hvis vi skulle begynne å føre den tankegangen som Fremskrittspartiet har, videre, ville mange av de nordmennene som er i utlandet, faktisk si til seg selv: Tenk om vi skulle bli behandlet på den samme måten! Tenk om vi skulle bli mistenkt – hvis vi jobber i utlandet – for ikke å være gode nok arbeidstakere fordi vi er norske statsborgere og bor i utlandet! Det er liksom litt av den tenkningen som jeg syns Fremskrittspartiet og Carl I. Hagen bør ta med seg, når man fremmer et slikt forslag i Stortinget.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [18:48:20]: UDI si behandling av dei såkalla MUF-sakene er interessant, fordi ho har ført til eit breitt og djupt ordskifte om skiljet mellom politikk og forvaltning, mellom politisk ansvar og forvaltningmessig skjøn.

Slik vårt parlamentariske system har utvikla seg over lang tid, er det konstitusjonell sedvane at Stortinget berre kjenner statsråden. Samtidig skal statsråden sine avgjerder, instruksar og føringar verta følgde opp lojalt og til punkt og prikke av hans eller hennar embetsverk og underliggjande etatar.

Komiteen si behandling av UDI-saka har medverka til å presisera dette. Eg vil òg gi honnør til saksordføraren, Høybråten, for hans saklege og gode vektlegging av viktige hjørnesteinar når det gjeld den måten vårt representativt demokrati fungerer på.

Kjernen i denne saka og det som kontroll- og konstitusjonskomiteen har retta kritikk mot, er at UDI ikkje informerte departementet og statsråden om sin nye praksis og

om sine vurderingar som galdt menneskelege omsyn. I ettertid har òg leiinga i direktoratet teke sjølvkritikk for mangelen på slik informasjon.

Informasjonsplikta er sentral, og ein samla komite har peikt på at denne plikta burde ha vore følgt opp på eit heilt anna vis i samband med dei såkalla MUF-sakene. Det er god grunn til å tru at Stortinget sin kritikk fører til skjerpa medvit både i departementet og i ytre etatar om kor viktig god kommunikasjonsflyt, påliteleg forvaltningsskikk og respekt for politisk ansvar er og må vera.

Eg vil samtidig ikkje leggja skjul på at Senterpartiet meiner denne saka har vorte noko overdimensjonert. Då eg under kontrollhøyringa spurde utvalsteiaren, Graver, om utvalet hadde gjort noka vurdering av kor stor sak dette er, svarte han m.a. følgjande:

«Jeg vet ikke om saken er så stor at den fortjener de ressurser som har blitt brukt på den totalt sett. Det vil jeg kanskje sette spørsmålsteget ved.»

Feil og manglar kan oppstå utan at det inneber kørkje systematisk ukultur eller illojalitet overfor politiske styresmakter. UDI-saka er alvorleg i seg sjølv, men ho dannar ikkje grunnlag for allmenne konklusjonar om at UDI generelt har vore vanstyrt og prega av utillateleg dagleg drift.

Saka har likevel gitt innspel til ein ny diskusjon om styringsforholda på utlendingsfeltet. Senterpartiet ynskjer den diskusjonen velkomen. Vi ser fram til delrapport 2. Vi ser òg fram til at departementet skal følgja opp denne saka med tiltak både når det gjeld organisering av og politisk styring og kontroll med dette viktige feltet innanfor norsk samfunnsliv.

Stortinget drøfta styringsforholda på utlendingsfeltet både i juni 2004, i samband med behandlinga av St.meld. nr. 21 for 2003–2004, og i fjor vår, i samband med behandlinga av Ot.prp. nr. 31 for 2004–2005. Eg finn grunn til å minna om at eit fleirtal i den dåverande kommunalkomiteen, Arbeidarpartiet, Framstegspartiet, SV og Senterpartiet, i ein merknad i innstillinga peika på at det er eit uutnytta rom for politisk styring gjennom forskrift ved klarare presisering av sentrale omgrep som m.a. «sterke menneskelege omsyn» og «særlege omsyn». Det var berre SV og Senterpartiet som fremma forslag om å utarbeida ei slik forskrift, og det var då Bondevik II fekk fleirtal for forslaget om å innføra eit tilgjenge for departementet til å gi generelle instruksar til UDI om lovtolkning og skjønnsutøving.

Storingsrepresentantar, statsrådar og framståande embets- og tenestemenn spelar sentrale roller i norsk samfunnsliv og ikkje minst i norsk offentlegheit. Dei må difor tola både offentleg kritikk og kritisk søkjeljos. Offentlege granskningar medverkar i særleg grad til akkurat dette. Graver-kommisjonen er ikkje noko unntak i så måte.

Vi bør nok alle hugsa at slike offentlege granskingskommisjonar representerer ei ekstraordinær form for utgreiing. Vidare er det slik – som det står i rundskrivet «Regler for granskingskommisjoner» – at offentlege granskingskommisjonar berre bør «brukes i tilfelle der vedkommende myndighet finner det klart at kommisjonsbehandling er den beste løsning sammenlignet med andre

muligheter for undersøkelse». UDI-saka kravde ei slik granskning. På same tid er det ein viktig lærdom at fleire av dei involverte har kome med svært kritiske merknader til korleis denne saka faktisk har blitt granska. Det er lett å slutta seg til kritikken som har gått på at tida var knapp, noko som delvis medførte at fleire har meint at både rettstryggleik og partsrettar ikkje har vore sikra i tilstrekkeleg grad. Dette er alvorleg, og det bør mana til endå større forsiktighet når nye granskingskommisjonar eventuelt skal oppnemnst i framtida.

Eg ser – til liks med ein samla komité – positivt på at Regjeringa skal gå gjennom retningslinene som ligg til grunn for offentlege granskningar. Dei som no gjeld, skriv seg tilbake til 1975. Samfunnet har endra seg betydeleg sidan då. Spesielt har media fått eller teke til seg ei anna rolle. I større grad enn før set media sjølve dagsordenen og driv saker fram. Dette er tidvis svært positivt, men det hender at baksida av medaljen – slik ein har erfart i denne saka – er personifisert skandalejag med ein gapestokk-funksjon. Media si rolle bør i det heile vera med i vurderinga når retningslinene for offentlege granskningar no skal under lupa.

Så har alle som har hatt ordet, kommentert Framstegspartiet sine tre forslag. Eg sluttar meg til det som er sagt til dei forslaga, både frå saksordføraren, frå Høgre, frå Arbeidarpartiet og frå SV. Mi anbefaling til Framstegspartiet er at dei trekkjer desse tre forslaga.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [18:57:27]: Jeg har selvfølgelig lyttet veldig nøye her i kveld, og jeg benytter anledningen til å takke for saklige og viktige innspill i forhold til mitt videre arbeid.

I mitt avslutningsinnlegg under høringen stilte jeg spørsmål ved om det i den såkalte MUF-saken er et samsvar mellom sakens alvor og det apparatet vi har satt i gang for å trenge inn i den. Den kvelden var min konklusjon helt klar: Dette har faktisk vært nødvendig. Vi har fått belyst og diskutert grunnleggende prinsipper i forholdet mellom politikk og forvaltning, og vi har gjort det på en slik måte at jeg tror det får positive virkninger langt utover det som gjelder denne konkrete saken. Jeg har merket meg komiteens presisering av at vårt demokratiske folkestyre er helt avhengig av at forvaltningen lojalt følger opp love og regler som gis av nasjonalforsamlingen, samt regler og instruksjoner som gis av regjeringen som utøvende myndighet. Det er dette jeg hele tiden har sagt er sakens kjerne. Med det styringssystem som er lagt på utlendingsfeltet, er det en forutsetning at departementet er oppdatert når det gjelder praksis og mulige praksisendringer i UDI, og det forutsetter at UDI er lojale til rapporteringsplikten. Granskingskommisjonen har med tydelighet vist at det ikke har vært tilfellet i den saken dette gjelder, og komiteen finner det tilsvarende godt gjort at det i saken om de 197 MUF-søknadene foreligger brudd på informasjonsplikten.

Komiteen forventer at departementet tar et overordnet ansvar for at utlendingsforvaltningen får en organisering som ivaretar behovet for politisk styring og kontroll. Graver-kommisjonen skal i del 2 særlig vurdere behovet for

endringer i styringsdialog, regelverk eller retningslinjer som sikrer at UDIs praksis følger gjeldende lov, forskrift og instruks. Jeg kan forsikre om at departementet nå og i forlengelsen av Graver-kommisjonens rapport vil følge opp der det er grunnlag for det. Det er allerede satt i gang et arbeid internt i departementet og i UDI som fokuserer på styringsdialogen, rolleforståelsen, kompetanse og kapasitet. Jeg viser her til de tiltak jeg skisserte under høringen 1. juni. Stortinget vil bli orientert om arbeidet i forbindelse med framleggelsen av budsjettet for 2007.

Jeg ser alvorlig på de forhold som er avdekket. Det er likevel også grunn til å understreke at det er mange sider ved Utlendingsdirektoratets virksomhet som fungerer godt i dag. Blant annet er saksbehandlingstiden i utlendingsaker redusert de siste årene. Det samme gjelder antallet restanser. Det er også gjort en stor innsats de siste årene for å forbedre UDIs service og tilgjengelighet for brukerne og allmennheten.

Jeg ser i tiden framover et klart behov for å sikre at vi har gode rutiner for kvalitetssikring av direktoratets skjønnsutøvelse. Jeg vil foreta en grundig gjennomgang både av rutiner og kriterier for rapportering. Departementet sendte allerede i april i fjor et brev som påla UDI en omfattende rapporteringsplikt i forhold til praksisendringer. Av brevet framgår det klart et krav til skriftlighet. Dette er også tatt inn i tildelingsbrevet for UDI for 2006.

Jeg ser imidlertid at det er behov for ytterligere gjennomgang av rutinene og å tydeliggjøre i enda større grad overfor UDI hvordan rapportering skal skje. Jeg vil i St.prp. nr. 1 komme tilbake til hvilke konkrete tiltak som settes i verk i den forbindelse, men jeg kan allerede nå varsle at det vil gå presiserende brev til UDI både når det gjelder form på rapporteringene, og hvilke kriterier det skal rapporteres etter. Også departementets tilbakemeldingspraksis vil bli omtalt.

For øvrig har jeg bedt UDIs fungerende direktør legge fram en plan for hva som kan og bør gjøres internt i UDI. Direktøren har påbegynt en gjennomgang av direktoratets styringssystemer for å sikre at praksis er i samsvar med gjeldende politikk, regelverk og retningslinjer. UDI skal også gjennomgå sine rapporteringsrutiner til departementet.

God styring med praksis er en krevende oppgave. UDI foretar ca. 70 000 vedtak årlig, og det dreier seg om mange ulike sakstyper og problemstillinger. Jeg vil, slik komiteen også peker på, foreta en kritisk gjennomgang av departementets kompetanse og kapasitet for å sikre bedre kontroll med feltet.

Komiteen har bedt departementet om å sikre at den nyetablerte stornemnda i UNE blir et effektivt redskap for å sikre likebehandling på alle nivå i utlendingsforvaltningen. Jeg er opptatt av at vi skal ha en aktiv bruk av stornemnda for å sikre en ensartet praksis og likebehandling av saker. Departementet vurderer fortløpende om det er saker og sakskomplekser som det er naturlig å bringe inn for stornemnda, og vi vil forsøke å bidra til aktiv bruk av denne.

Komiteen ønsker større grad av offentlighet rundt UDIs praksis i asylsaker, og det bes om at departementet

(Statsråd Hanssen)

legger til rette for utarbeidelse av jevnlig oppdaterte praksisbeskrivelser. Jeg er enig i at åpenhet rundt praksis er viktig. Jeg har derfor allerede bedt UDI påbegynne arbeidet med å legge til rette for at direktoratets praksis gjøres tilgjengelig for offentligheten. Samtidig er jeg innforstått med at stor grad av detaljering av offentlige praksisnotater kan misbrukes, f.eks. ved at søknader kan skreddersys. Jeg vil imidlertid, i samarbeid med UDI, se på hvordan vi kan sikre større åpenhet rundt praksis framover, uten å åpne for slikt misbruk.

Fremskrittspartiet fremmer tre egne forslag i innstillingen. To av dem dreier seg om å sørge for at stillinger i UDI skal forbeholdes norske statsborgere. For meg er det en noe underlig kobling å knytte spørsmål om habilitet i saksbehandlingen til statsborgerskap.

For denne regjeringen er det et mål at den statlige arbeidsstyrken i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Det er viktig å oppnå en balansert alders- og kjønnsammensetning og å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn til sentrale stillinger. Dette gjelder selvsagt også for UDI. Når det gjelder lederstillinger spesielt, er det viktigste for meg at den som skal lede et direktorat som UDI, er den som er best kvalifisert. Deres vedkommende i tillegg til å være best kvalifisert har innvandrerbakgrunn, ser jeg det bare som et pluss. Fremskrittspartiets forslag vil etter departementets oppfatning også være i strid med de forpliktelser vi er bundet av som følge av EØS-avtalen.

Jeg vil understreke at UDI har klare etiske retningslinjer, herunder om habilitet, for behandling av saker etter utlendingsloven og statsborgerloven. Dette gjelder for alle ansatte, enten de er norske statsborgere eller ikke, og jeg er derfor glad for at forslagene fra Fremskrittspartiet ikke støttes av komiteens flertall.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [19:06:05]: Mitt første spørsmål er: Hvordan kan statsråden hevde at det skulle være i strid med EØS-avtalen når det i Del III Fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital, Kapittel 1 Artikkel 28 punkt 4 står:

«Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke anvendes på stillinger i den offentlige administrasjon.»

– altså at man skal likebehandle. Den gjelder *ikke* for stillinger i offentlig administrasjon.

Mitt andre spørsmål er om statsråden vil ta noe initiativ eller kan klargjøre hvilken praksis UDI nå har når det gjelder behandling av saker hvor man er i tvil. Stein Wik sa i høringen:

«Jeg kan i den forbindelse si – det var vel noe som ble tatt opp i høringen her tidligere – at man ikke skulle bruke for lang tid på sakene. Hvis man var i tvil om å si ja eller nei, var beskjeden klar. Våre medlemmer oppfattet den beskjeden som soleklar. Var man i tvil, så

ja. Hvis man mente noe annet, kunne man på en måte risikere å få beskjed om at det kanskje ikke var det man burde mene – for å si det slik.»

Er dette en praksis som statsråden mener bør videreføres, eller har statsråden tatt nødvendig initiativ til at denne praksisen er endret?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:07:14]: Til det første: Det er ikke sånn at man i henhold til EØS-avtalen kan si at man kan forlange norsk statsborgerskap for alle stillinger i offentlig forvaltning. Nei, det er det ikke. Uansett hvor mye Carl I. Hagen nikker, så er det ikke sånn. EØS-avtalen åpner for at man i noen spesielle stillinger kan velge å diskriminere EØS-borgere. Men den generelle forståelsen av EØS-avtalen, slik den forstås både av oss og av Europa, er at det vil være diskriminerende. Derfor er vår vurdering helt klar, at det forslaget som Fremskrittspartiet har fremmet, vil være i strid med EØS-avtalen.

Dagfinn Høybråten (KrF) [19:08:19]: Statsråden gav en grundig og solid redegjørelse for de tiltak som departementet har satt i verk og vil sette i verk, og de vurderinger som nå gjøres i UDI når det gjelder oppfølgingen av denne viktige og alvorlige saken.

Det jeg vil spørre statsråden om, er knyttet til en merknad som komiteen har på side 13 i innstillingen, der en enstemmig komite sier:

«Det må gis et klart oppdrag til direktoratets ledelse, og departementet må over en periode følge opp dette oppdraget tettere enn det som er vanlig i en løpende driftssituasjon.»

Jeg vil gjerne at statsråden overfor Stortinget bekrefter at han ikke bare vil gi oppdrag, men at han og departementet også vil ha en tett og nøye rapportering og tilbakemelding fra UDI, og en oppfølging av den tilbakemeldingen i en periode, til man er forsikret om at de forhold som er avdekket, er ryddet av veien.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:09:25]: Jeg tror at det absolutt er i våre interesser å etablere en tettere oppfølging og dialog med direktoratet i en normal situasjon. Min opplevelse er at direktoratet selv er interessert i å få det på plass. Jeg tror både vi og direktoratet har like stor interesse av at departementet og direktoratet ikke skal komme i en tilsvarende situasjon igjen. Det er mye dyktige folk både i direktoratet og i departementet som har opplevd det som en veldig krevende sak vi nå har vært gjennom.

Heldigvis tror jeg at vi nå i fellesskap velger å se framover og er opptatt av å finne systemer, kontrollrutiner og tilbakemeldingsrutiner som sørger for at vi ikke igjen skal komme dit vi har vært. Derfor er det som komiteen anbefaler, helt i tråd med det vi tenker selv.

Carl I. Hagen (FrP) [19:10:37]: Jeg har forståelse for at det ikke er mulig for statsråden å svare på ett minutt på en replikk, så han skal få en sjanse til på det andre spørsmålet mitt.

Det dreide seg om noe han sa i sitt innlegg, om at det var viktig å se på UDIs skjønnsutøvelse og praksis på en rekke områder, og det er jeg glad for at statsråden vil gjøre; det ble også avdekket i høringen. Det var i alle fall inntrykket fra juristenes tillitsvalgte, og jeg refererte til noe Stein Wik sa. Spørsmålet må jo være politikken, om man har en snill eller en streng innvandringspolitikk. Vi har fått nok av eksempler også i denne debatt på at Fremskrittspartiet står for en streng innvandringspolitikk, mens andre står for hva man kan kalle en snill innvandringspolitikk.

Spørsmålet er om det er saksbehandlerne i UDI som skal styre dette, eller om det er vi politikere som skal gi en klar politisk instruks. Den foregående UDI-direktør hadde sagt at hvis man var i tvil og man hadde kort tid til saksbehandling – hvis man var i tvil – skulle man si ja til søknadene. Hva er statsrådets og Regjeringens syn på dette? Skal man si ja, eller skal man si nei?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:11:46]: Først vil jeg slutte meg til de forbehold som flere så langt har vært inne på, at dette ikke er en gjennomgående beskrivelse, og heller ikke en påstand dokumentert av Graverutvalget at det har vært en slik praksis.

Jeg synes også at det er en noe kunstig innfallsvinkel til en beskrivelse av politikk. Politikk må handle om på hva slags grunnlag skal du få et opphold. Først og fremst: Er du utsatt for forfølgelse? For det andre: Har du sterke menneskelige grunner? Vi driver nå og definerer det noe nærmere gjennom arbeidet med ny utlendingslov.

Så vil det være saksbehandlers oppgave å vurdere saken. Dersom det er slik at det er et grunnlag for opphold i tråd med disse forskriftene, skal man få det, og dersom det ikke er grunnlag for opphold i tråd med forskriftene, skal man ikke få det. Det vil sikkert være tvilstilfeller, men det må jo være hva som heller mest i retning av ja eller nei, som er avgjørende.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H) [19:13:18]: Innstillingen fra komiteen er gledelig enstemmig når det gjelder hovedprinsippet, som fastslår den nedarvede forståelse i norsk statskikk i forholdet mellom forvaltning og politisk ledelse. Det synes jeg er gledelig.

Når jeg fant behov for å be om ordet, er det fordi de tre mindretallsforslagene fra Fremskrittspartiet for meg fremstår som gåtefulle. Jeg kan ikke se at noen av disse forslagene er svar på noen av de problemene som er avdekket i Graver-rapporten eller i komiteens innstilling.

Forslag nr. 1 vil erstatte én uholdbar praksis med den motsatte enda mer uholdbare praksis – nemlig ved å si at alle tvilstilfeller skal behandles på samme måten, men i dette tilfelle til ugunst for den enkelte søker. Det er i strid med all rettstradisjon i alle siviliserte samfunn. Jeg kan ikke skjønne at det kan være gjennomtenkt i det hele tatt.

Når det gjelder forslag nr. 2, som vil gjøre direktørstillingen til embetsstilling, må man spørre seg: Hva ønsker man å oppnå med det? Hvis man leser Grunnloven, ikke bare § 92, som det vises til, men også §§ 21 og 22, vil man oppdage at det eneste man oppnår med det, er å gi direktøren et rettsvern som han i dag ikke har. Han vil nemlig bli uavsettlig. Etter Grunnloven § 22 vil det eneste tilfelle hvor en regjering eventuelt vil kunne avsette en UDI-direktør, være når vedkommende faller for aldersgrensen. Hvordan det kan være et svar på de problemene som er avdekket i denne saken, går langt over min begripelse.

Når det gjelder det tredje forslaget, er det ikke bare at det har et meget anstrengt forhold til prinsippene i EØS-avtalen, men det er jo loddrett på kollisjonskurs med det nordiske arbeidsmarkedet, som vi har hatt traktatfestet mellom de nordiske landene i mange tiår. Man kan da ikke mene at man ved et pennestrøk kan begynne å sette til side slike avtaler og innføre spesialregler som innskrenker det prinsippet som vi har i forholdet mellom de nordiske landene.

Jeg må si at det er meget lenge mellom hver gang man leser forslag i en komiteinnstilling fra Stortinget som er så lite gjennomtenkte som disse forslagene åpenbart er.

Heikki Holmås (SV) [19:16:18]: Jeg føler behov for å understreke tre ting som er underkommunisert i denne saken – ikke utelatt, men underkommunisert.

For det første: Alle er enige om at utlendingsfeltet skal styres politisk. Fra 2001 og helt fram til september 2005 var styringsinstrumentene menneskerettigheter, lov, forskrift og praksis. Menneskerettighetene er menneskerettighetene. Lovene har vi her i salen bestemt. Forskriftene har departementet bestemt. Praksis var fram til 2005 fastsatt av UDI over tid, UDIs ledelse, men også forankret i den praksisen som hadde ligget helt fra den gangen Justisdepartementet var klagebehandler tidligere. Hvis det har hersket en praksis om at hvis du er i tvil, si ja, innvilg – jeg sier hvis, for det er ikke gransket av Graver og ikke bekreftet av tidligere UDI-direktører – er det riktig at det er, og her siterer jeg komiteen, «å trå inn på politikernes område».

Med det gamle systemet var dette faktisk overlatt til UDI og dens ledelse dersom det ikke var gitt andre politiske signaler, enten gjennom lov eller forskrift. Det er litt viktig å ta med seg, for det regelverket, den praksisen man beveget seg etter i september og etter det, var forankret i tidligere praksis, med mindre det var fattet vedtak om ny.

For det andre synes jeg det er viktig å understreke at dette rommet var ganske stort, og her siterer jeg Terje Sjeggstad:

«De juridiske rammene angis av både menneskerettslige forpliktelser, lov, forskrift og etablert praksis. Men fortsatt er det til dels vidt skjønnsrom.»

Dette skjønnsrommet var det faktisk bare to partier på Stortinget som ønsket å fylle, og foreslo at man skulle fylle, med konkrete forskrifter, og det var ikke Fremskrittspartiet. Hvis Fremskrittspartiet og representanten Carl I. Hagen er misfornøyd med, slik han gav uttrykk for, at dette var politikk som var overlatt til UDIs ledelse, er det slik

som representanten Magnhild Meltveit Kleppa tidligere sa, at Fremskrittspartiet var klar over at det var et stort rom for politisk handling, men de stemte aldri for de forslagene som SV og Senterpartiet fremmet om å fylle dette politiske rommet. Hvis Fremskrittspartiet var misfornøyd med den praksisen som var fattet, har de seg selv å takke når de ikke har bedt om at denne praksisen ble fylt av andre.

Det tredje er at det ikke er dokumentert overfor kontroll- og konstitusjonskomiteen at kurdere urettmessig har fått opphold etter UDIs instruksjer. Lovavdelingen er klar på at alle elementene som UDI i sin praksisvurdering la vekt på, kunne tas hensyn til. Men vurderingen av § 8 annet ledd burde vært lagt fram for Bjarne Håkon Hanssen, Regjeringen og departementet. Det er de klokkeklare på, og det er komiteen og hele Stortinget enige om at burde vært gjort.

Karin Andersen (SV) [19:19:39]: Jeg tar ordet for å understreke det som representanten Holmås nettopp sa, at hovedmodellen, fram til det ble gitt et nytt regime på styringsområdet, var at det innenfor loven og forskriftene var UDIs og UNEs oppdrag og ansvar å etablere praksis, det vil si å ta de skjønsmessige avveiningene som i mange tilfeller kunne ha en politisk dimensjon. Praksis skulle konstituere praksis, og det var et politisk rom som forvaltningen var satt til å fylle. Det var kjent, og det var villet. SV har etterspurt og foreslått forskrifter nettopp for å klargjøre hva som skulle være denne politisk bestemte fortolkningen av bestemmelsene, og for å dekke eller innsnøvre – for å si det sånn – skjønnsrommet i forvaltningen. De skulle altså ikke ta signaler, som noen sier, men skulle styre etter forskrift og lov.

Da Stortinget i forrige periode gjorde endringer i styringsforholdene på utlendingsfeltet, forandret noen av disse styringsmekanismene seg, og det gav departementet hjemmel til å instruere UDI, også muntlig. SV advarte mot det, og jeg er glad for at flere i dag har sagt at man heretter må være mye mer nøye med at det er skriftlighet, for det er demokratiske betenkeligheter knyttet til muntlig instruksjon. Derfor er det gledelig.

Jeg er i likhet med de andre her helt enig i hovedkonklusjonen på hovedspørsmålet i dag, nemlig at det skulle vært informert. For under begge regimene foreligger det rapporteringsplikt. Forvaltningen skal være lojal, og det betyr jo også at forvaltningen må gjøre det oppdraget som man har fått. Noen ganger betyr det faktisk også å forvalte et skjønn. Derfor ser jeg fram til at vi får en gjennomgang på dette området. SV ønsker klarere regler, men det kommer nok heller ikke til å løse alle de avveiningene som må tas. Til det er virkeligheten for vanskelig og komplisert.

Så til slutt: Fremskrittspartiet benytter denne saken, som alle andre saker, til å spre gift og mistanker om at det bare er norsk statsborgerskap som garanterer habilitet og lojalitet. Jeg har aldri vært så enig med representanten Lønning i noen sak som jeg var i det innlegget han holdt i dag. Det er noe alvorlig i Fremskrittspartiets forslag, men det blir også noe komisk, for utlendingsforvaltningen behandler faktisk saker der det er norske statsborgeres inter-

esser som ivaretas. Da er det vanskelig å se for seg, hvis det er en norsk statsborger som søker familieegjenforening med en ektefelle fra Thailand f.eks. Er det da samme grunn til å mistenke dette statsborgerskapet og ta mer hensyn til sine egne? Eller gjelder dette bare andre statsborgerskap enn norske?

Carl I. Hagen (FrP) [19:22:55]: Det kom noen påstander som jeg bare må få lov til å dokumentere. Vi har prøvd å undersøke litt.

Når det gjelder EØS-avtalen, som flere har vært opp-tatt av, står det ordrett i Del III Fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital, Kapittel 1 Artikkel 28, som omhandler disse spørsmålene. Det står bl.a. i punkt 2:

«Den frie bevegelighet innebærer at all forskjellsbehandling av arbeidstagere fra EFs medlemsstater og EFTA-statene på grunnlag av statsborgerskap skal avskaffes når det gjelder sysselsetting, lønn og andre arbeidsvilkår.»

Men så heter det i punkt 4 i Artikkel 28:

«Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke anvendes på stillinger i den offentlige administrasjon.» – Relativt klart!

Så til Norden. Dette er hentet fra Nordisk Ministerråd: «Krav på medborgarskap för offentliga anställningar och uppdrag i Sverige». Der står det:

«Enligt regeringsformen (...) får endast den som är svensk medborgare inneha eller utöva:» – og så står det åtte–ni strekpunkter.

Videre står det:

«Enligt lagen om offentlig anställning (...) får endast svenska medborgare ha anställning som:

- åklagare eller polis
- militär.»

Og så står det:

«Regjeringen ges även befogenhet att föreskriva eller för särskilda fall besluta att vissa kategorier av anställningar skall förbehållas svenska medborgare. Dessa kategorier omfattar:» – og så er det tre omfattende strekpunkter.

Det står videre når det gjelder Finland:

«Krav på medborgarskap för offentliga anställningar och uppdrag i Finland. Enligt statstjänstemannalagen kan man utnämna endast finska medborgare til följande tjänster» – og så 14 strekpunkter.

Det står også henvist til vår grunnlov § 92 når det gjelder en del ting om Norge, altså krav om statsborgerskap for offentlige stillinger og oppdrag i Norge, og de omfattende bestemmelser som er der.

Det står også tilsvarende under punktet om krav om dansk statsborgerskap ved ansettelse i staten – en lang rekke ting som er der.

Når man henviser til nordisk samarbeid, kunne man altså tatt seg bryderiet med å gå til informasjoner som vi har hentet ut fra Nordisk Ministerråd, fra www.HalloNorden.org, og så ville man funnet at Fremskrittspartiet har helt rett.

Det er Norges storting og Norges regjering som beslutter hvilke stillinger som vi ønsker skal forbeholdes norske

statsborgere. Jeg aksepterer at det kan være uenighet om hvilke stillinger det bør være.

Vi vil fastholde vårt syn, at UDI er i en særstilling. Det er jo for så vidt bekreftet, bl.a. av Per-Kristian Foss, som sa at av forsiktighetshensyn i UDI sørger man for at ingen saksbehandler som er utlending, behandler søknader fra en som kommer fra det samme landet som vedkommende er statsborger i. Man har allerede gjort visse ting – da har man erkjent visse ting. Da er det jo bare et spørsmål om en grensedragnings: Hvor streng skal man være? Vi fastholder vårt forslag, som er i samsvar med alle våre interasjonale forpliktelser, inkludert Nordisk Råd.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:26:25]: Jeg skal på ingen måte gi meg ut for å være noen EØS-rettssekspert. Men jeg har vært med såpass lenge og prøvd å forstå EU-rett og EØS-rett at det å lese opp bare én artikkel og dermed tro at man har det hele og fulle bildet, i hvert fall ikke er en innfallsvinkel som jeg normalt vil anbefale som den totale juridiske forståelsen av ulike bestemmelser.

Vi har forelagt det spørsmålet som Carl I. Hagen her er opptatt av, for de juristene som jobber med arbeidsretts-spørsmål, bl.a. i Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Deres konklusjon er helt klar på at dersom man fra norsk side forsøker å gå til saksbehandlere i administrasjonen, altså i forvaltningen, og foreta et skille, gjøre folk ikke-ansettbare fordi de ikke har norsk statsborgerskap, men f.eks. svensk, så vil det være et brudd på EØS-retten. Jeg vil holde fast ved at det er vår vurdering av det spørsmålet. Det aner meg jo at vi skal skrive noen notater om dette etter hvert, med basis i dagen i dag.

Jeg skal ikke forlenge debatten med å ta opp alt som sies, men jeg føler behov for å presisere noe i forbindelse med innleggene fra Heikki Holmås og Karin Andersen. Det stemmer jo at det skjer et veldig viktig skille i styringen av forvaltningen når departementet får instruksjonsmyndighet utover lov og forskrift.

Men så er det også viktig å være klar over at også i den forrige regjeringens periode kunne jo statsråden og regjeringen instruere UDI, men da gjennom forskrift. Hvis UDI la opp til en praksisendring, kunne man instruere gjennom forskrift. Men fundamentet må jo uansett være at departementet og regjeringen er klar over at UDI legger opp til en praksisendring. Det er heller ikke slik at UDI i det forrige systemet kunne gjøre hva de ville innenfor lovens skjønnsrom. Derfor har det hele tiden ligget klart at praksisendringer måtte varsles, slik at departementet kunne benytte sin styringsrett gjennom lov og forskrift. Endringer av det styringsinstrumentet er først og fremst knyttet til at det å måtte styre bare gjennom lov og forskrift kan være krevende, og derfor har man forenklet det til også å kunne gjelde instruks.

Inge Lønning (H) [19:29:50]: Jeg finner det nødvendig å kommentere det siste innlegget fra representanten Hagen. Jeg har ikke trukket i tvil at det er adgang for partigrupper eller enkeltrepresentanter i Stortinget til å fremme lovforslag som gjennom lov fastsetter bestemte regler av den typen som Carl I. Hagen hadde røsket sammen fra

våre nordiske naboland, men da må det skje gjennom lovvedtak. De lovvedtakene må være i samsvar med Grunnloven, selvfølgelig. Det spesielle i denne sak er at man har fremmet anmodningsforslag til Regjeringen i en innstilling om en helt spesiell sak, nemlig den kritikk som er rettet mot saksbehandlerpraksis i UDI. Derfor blir det en avsporing hvis man begynner å diskutere hva som måtte stå skrevet på .org her eller der.

Mitt grunnleggende spørsmål er: Hvilke av de saksforhold som en enstemmig komite har kritisert, ville ha kommet i en annen stilling dersom ett eller flere av Fremskrittspartiets forslag hadde vært realisert? Svaret på det er, så vidt jeg kan skjønne, at det eneste som hadde kommet i en annen stilling, var at direktøren i UDI i så tilfelle hadde vært uavsettelig, og at man i tilfelle måtte ha reist retts sak mot direktøren, fordi han da ville hatt et stillingsvern som bare embetsmenn har etter norsk statsrett. Og hvordan det skulle være et svar på de kritikkverdige forhold som man her peker på, går langt over min begripelse. Det er rett og slett ingen saklig, substansiell sammenheng mellom det denne saken dreier seg om, og de demonstrasjonsforslagene som man har funnet det opportunt å henge på saken.

Dagfinn Høybråten (KrF) [19:32:10]: La meg først takke for den anerkjennelse som er blitt meg som saksordfører til del fra alle partier i denne saken, men først og fremst for den brede enighet som er demonstrert om det som er en enstemmig innstilling.

Jeg konstaterer at vi ikke helt unngikk å få en innvandringspolitisk debatt, det har både Fremskrittspartiet og SV bidratt til.

La meg da si at jeg for min del føler behov for å understreke at det at et direktorat er krevende å lede – og jeg vet litt om ledelse av krevende direktorater – er ingen unnskyldning for brudd på informasjonsplikten. Det er ingen unnskyldning for at man unnlater å rette opp feil som en statsråd formidler til Stortinget i god tro. Det er ingen unnskyldning for at man bevisst tøyer grenser i et politisk følsomt område uten å vurdere hvor grensene går. Det er ingen unnskyldning for at man trår inn i det som er politikernes domene.

Jeg er derfor svært opptatt av at statsråden forsikrer seg om at det blir luftet skikkelig ut i UDI, og at statsråden sørger for at hele UDIs organisasjon forstår alvoret i denne saken og forstår at det har konsekvenser for måten UDI skal drives på framover. For hvis en i framtiden ser tendenser til å bagatellisere alvoret i denne saken, vil det virkelig være krise for UDI. Jeg har den tiltro til statsråden, med det alvoret han har lagt i denne saken, at han vil gjøre sitt ytterste for å oppfylle disse forventninger fra Stortingets side.

Presidenten: Carl I. Hagen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Carl I. Hagen (FrP) [19:34:24]: Først til Inge Lønning: Hvis man hører saksordføreren innlegg, Svein Roald Hansens innlegg og i hvert fall mitt innlegg, og kan-

skje et par til, vil det være helt klart at det hadde vært grunnlag for å reise avskjedssak mot direktør Trygve Nordby hvis han fortsatt hadde innehatt stillingen. Det er i hvert fall min mening etter at jeg har hørt på alle disse innleggene. Om vedkommende hadde vært embetsmann, hadde ikke det vært noen hindring for fjerning i dette tilfellet.

Det andre, det som var hovedgrunnen til at jeg bad om ordet, var at statsråden benyttet en juridisk vurdering fra noen jurister i departementet som grunnlag for sine synspunkter. Jeg tillater meg bare å spørre om vi i vår gruppe kunne få en kopi av den juridiske betenkningen han benyttet som grunnlag for det han sa fra Stortingets talerstol.

Heikki Holmås (SV) [19:35:28]: Jeg tok ordet for å si noe annet, men jeg vil gjerne først bare si til representanten Dagfinn Høybråten at jeg stiller meg litt undrende til det han sa om at det var SV som drog i gang en innvandringsdebatt her. Det var ikke hensikten. Men det er mange her som har tatt opp akkurat de problemstillingene knyttet opp mot de vurderingene som ligger rundt det som går på styringen av dette feltet i forhold til instruks og forskrift.

Jeg vil gi ros til statsråden på to forskjellige punkter. Det er helt riktig, som han trekker fram, at det er mulig å styre utlendingsfeltet gjennom forskrift hvis man kjenner til praksisendringer. Det er bare det at det var veldig klart for alle oss som jobbet med dette fagfeltet i forrige runde, at grunnen til at man ønsket muligheten til å styre ikke gjennom forskrifter, men gjennom lovtolkninger – det kom klart fram i en av stortingsmeldingene som ble lagt fram om styringsforholdene på utlendingsfeltet – var et ønske om raskt å kunne gjøre tilstramminger. Det er klart at når det gjelder raskt å kunne gjøre tilstramminger, er ikke forskrifter egnet, fordi de vil være generelle og gjelde alle grupper: sterke menneskelige hensyn, kjønnsbasert forfølgelse og sterk tilknytning til riket, som noen forhold.

Så vil jeg bare ta for meg representanten Carl I. Hagen. Det som er problemet, og det som er litt trøblete med debatten slik som den er blitt nå, en lovdebatt fram og tilbake, om det er riktig eller ikke riktig etter EØS-rett, er jo at man ikke går inn og ser på hva det er representanten Carl I. Hagen faktisk sier. Representanten sier at det kan stilles spørsmål ved lojaliteten til utenlandske statsborgere. Representanten Hagen sier ikke at han stiller spørsmål ved lojaliteten til utenlandske statsborgere, men han sier bare at det kan stilles spørsmål ved lojaliteten. Da er det åpenbare spørsmålet til Carl I. Hagen: Er det sånn at Carl I. Hagen mener at eksempelvis franskmenn, nederlendere, portugisere eller brasilianere er dårligere egnet til å forvalte et så globalt spørsmål som immigrasjonspolitikken til et land som Norge? Er det sånn at representanten Hagen mener at en flyktning som har kommet til Norge eksempelvis fra Chile eller Irak, et menneske som har flyktet fra en diktator som Carl I. Hagen mente at man skulle fjerne ved folkerettsstridig krig, er dårligere egnet til å vurdere hvem det er som faktisk har rett til å være flyktning etter internasjonale konvensjoner og får rett til å

komme til Norge? Mener Carl I. Hagen det, vil jeg gjerne at han sier hvorfor, og begrunner hvorfor han mener akkurat det.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Inge Lønning (H) [19:38:31]: Det skal bli meget kort. Jeg siterer fra Grunnloven § 22 om embetsmenn:

« ... de maa ei, uden efter Dom, afsættes, ei heller, mod deres Vilje, forflyttes.»

Det betyr at hvis, som representanten Hagen sa, UDIs direktør hadde sittet i stillingen og hadde vært embetsmann som Fremskrittspartiet foreslår, ville han bare ha kunnet avsettes etter dom. Det pleier å ta ca. tre år gjennom alle rettsinstanser før en slik dom foreligger. Hvis han hadde sittet i stillingen og hatt den status som UDI-direktøren nå har, kunne man ha fjernet ham øyeblikkelig og uten at rettsapparatet hadde vært koblet inn i det hele tatt. Det betyr at Fremskrittspartiets forslag vil gi vedkommende person som i fremtiden blir sittende i denne stillingen, et rettsvern som går langt, langt, langt utover det rettsvern som vedkommende har i dag.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [19:39:48]: Det som fikk meg til å ta ordet, var det siste innlegget fra Carl I. Hagen. Det er åpenbart at Carl I. Hagen aldri har ledet et departement, hvis han tror at all dialog og rådslagning mellom embetsverk og statsråd foregår gjennom skriftlige notater. Dette er altså et spørsmål som jeg har tatt opp med mitt embetsverk, vi har diskutert det, vi har sett på ulike sider av lovspørsmålet, og jeg har redegjort for den konklusjonen jeg har formidlet i møter med mitt embetsverk. Derfor har jeg ikke noen kopi av noe notat som kan deles ut til Carl I. Hagen, og i den grad jeg hadde hatt et internt notat om det, hadde jeg heller ikke delt det ut til Carl I. Hagen. Men jeg skal lage et notat om det, som jeg skal oversende til Fremskrittspartiets stortingsgruppe.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 2876)

S a k n r . 6

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal (Innst. S. nr. 239 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 45 minutter og fordeles med inntil 10 minutter til saksordfører, inntil 5 minutter på hver av de øvrige partienes hovedtalere samt inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Per-Kristian Foss (H) [19:41:47] (ordfører for saken): Det er et bredt politisk flertall som mener at det er riktig at staten skal ha en aktiv rolle i omstillingen i Årdal; det er ikke det denne saken dreier seg om. Det denne saken derimot dreier seg om, er valget av omstillingsprosjekt og behandlingen av denne saken.

Det har sin bakgrunn, som kjent, i Innovasjon Norges vedtak om å støtte etablering av en dørfabrikk i Årdal. Vedtaket i Innovasjon Norge ble fattet den 1. februar i år. Komiteen henvendte seg for første gang i brev av 28. mars til nærings- og handelsministeren og bad om å få oversendt de relevante dokumenter i saken, deriblant markedsanalysen, som statsråden tidligere hadde uttalt at han forutsatte at Innovasjon Norge hadde gjennomført. Komiteen mottok først en klippet versjon av saksdokumentene. Først etter nye brevrunder mellom komiteen og statsråden fikk komiteen innsyn i de deler av dokumentasjonen som av Innovasjon Norge var klippet av hensyn til forretningshemmeligheter. Dette burde egentlig vært en nødvendig øvelse. Representantene har i henhold til forretningsordensens § 60 taushetsplikt for behandling av slike saker i komiteen, og statsråden kunne og burde følgelig ha formidlet all relevant dokumentasjon ved første henvendelse. Saken har også en praksis i tidligere saker i kontrollkomiteen.

Komiteen har i denne saken vært opptatt av å belyse tre forhold.

1. Nærings- og handelsdepartementets befattning med søknaden fra Dooria AS i forhold til behandlingen i Innovasjon Norge og i forhold til SIVAs rolle
2. styret i Innovasjon Norges begrunnelse for hvorfor de har endret mening mellom førstegangs og annengangs behandling av søknaden fra Dooria AS
3. markedet for den type produkter og mulige uheldige virkninger av statens rolle i saken, altså uheldige virkninger for andre virksomheter innenfor samme bransje

I innstillingen har et flertall bestående av regjeringspartiene ikke sett noen grunn til å stille kritiske spørsmål ved noen sider av saken. Jeg regner med at flertallet selv vil redegjøre for sine synspunkter.

Et mindretall bestående av de øvrige partiene representert i komiteen har funnet grunn til å stille spørsmål ved Innovasjon Norges saksbehandling i denne saken og deres valg av omstillingsprosjektet i Årdal.

Det springende spørsmål i denne saken er knyttet til prosjektets samfunnsøkonomiske lønnsomhet. Innovasjon Norge sier selv at et prosjekt som har som mål å ta markedsandeler fra dagens aktører, sjelden vil kunne defineres som samfunnsøkonomisk lønnsomt. Det hersker ikke tvil om at en ny dørfabrikk i Norge – i Årdal – vil ta markedsandeler, sannsynligvis betydelige, fra de eksisterende aktørene. Videre er det ingen som benekter det faktum at denne bransjen ikke har noe vekstpotensial av be-

tødning, samt at aktørenes marginer er svært beskjedne. Innovasjon Norge betegner selv bransjen som moden. Likevel mener de at Dooria Årdal-prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Innovasjon Norges argumentasjon for hvorfor dette er tilfellet, hviler på to viktige forutsetninger, for det første at bransjen er under omstrukturering, og at det i fremtiden kun vil være plass til to–tre store internordiske aktører, og for det andre at Dooria er eneste norske alternativ som vil kunne hevde seg. At bransjen er under omstrukturering, er noe også aktørene i bransjen har bekreftet. Det er akkurat derfor flere av dem har investert betydelige summer i ny teknologi og ekspansjon.

Norges største dørprodusent i dag, Nordic Dørfabrikk AS i Lyngdal, som er lokalt eid og har 140 ansatte, har etablert seg i Sverige og Danmark og gjennomført kostnadskreven investeringer i Lyngdal nettopp for å møte fremtiden. Dette er en hjørnesteinsbedrift i en kommune med 7 500 innbyggere om lag.

Under kontrollhøringen redegjorde Bindalsbruket AS for at også de har gjennomført investeringer for å møte denne omstruktureringen. Bindalsbruket sysselsetter 120 mennesker i en kommune med bare 1 750 innbyggere. Det er enkelt å forstå at det vil være en katastrofe for dette lokalsamfunnet hvis Bindalsbruket skulle gå over ende.

Dette er eksempler på aktører som er vel befestet i dagens marked, og som bestrider Innovasjon Norges forutsetning om at Dooria er det eneste norske alternativet.

Det er på sin plass å minne om at staten har et særdeles frynsete rykte når det gjelder å intervensere i dørbransjen for å styrke norsk næringsliv. Da Innovasjon Norges forløper ville restrukturere markedet på 1970-tallet, gikk staten inn med 100 mill. kr i etablering i en bedrift i Nome i Telemark. Resultatet etter noen år med dårlig lønnsomhet var salg til Sverige, nedleggelse og tap av norske markedsandeler. Bindalsbruket var også den gangen en av dem som i tillegg til å møte den normale konkurransen i markedet, møtte staten som konkurrent.

Som kjent var det først ved andre gangs behandling i styret i Innovasjon Norge at de fant å kunne støtte Dooria Årdal-prosjektet. Det er vanskelig å se hvilken ny informasjon av betydning som har tilkommet saken mellom første og andre gangs behandling, og som kan forklare styrets kuvending. Vekstraten for de aktuelle produktene i det nordiske markedet er begrenset, og det er mer enn nok kapasitet i bransjen i dag.

Ut fra dette fremstår det som åpenbart at en ny og moderne dørfabrikk med en særdeles gunstig finansieringspakke vil gi negative strukturelle konsekvenser for andre norske aktører i bransjen. Det er fristende å spekulere i at man mener at målet helliger midlet i denne saken, at en mener det er nødvendig å støtte Dooria Årdal-prosjektet, selv om dette kan gå på bekostning av andre lokalsamfunn. Dette var iallfall ikke Stortingets intensjon da det ble bevilget midler til omstillingen i Årdal.

Dørbransjen er, som også Innovasjon Norge sier, en moden bransje. Marginene er små, og aktørene konkurrerer i et velfungerende marked. Det er derfor gode grunner rent intuitivt til å stille spørsmål ved om Dooria Årdal-

prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Dette spørsmål kunne ha vært overflødig hvis behandlingen av saken i Innovasjon Norge hadde vært grundigere og i større grad etterprøvbare. Det mindretallet i komiteen spesifikt peker på, er mangelen på innhenting av uavhengige, eksterne konsekvensutredninger eller markedsanalyser. Innovasjon Norges avgjørelse kan bety liv eller død for bedrifter, ikke bare de direkte involverte, men også for tredjeparts-bedrifter. Da holder det ikke bare å basere beslutningsgrunnlaget på en telefon fra en saksbehandler til Bransje-forbundet.

Mindretallet i komiteen har derfor funnet saksbehandlingen i Innovasjon Norge kritikkverdig i denne saken. I den grad statsråden er fullt ut komfortabel med den måten Innovasjon Norge har håndtert saken på, er dette også å lese som en kritikk av ham.

Denne saken har vist at det er behov for prøvbare markedsanalyser og konsekvensutredninger. Mindretallet i komiteen foreslår derfor:

«Stortinget ber Regjeringen om å gå gjennom regelverket for behandling av saker i Innovasjon Norge, med sikte på å sikre at systemet på en tilfredsstillende måte ivaretar behovet for overvåking og etterprøvbarehet av beslutninger og beslutningsgrunnlag i Innovasjon Norge.»

Jeg tar med dette opp forslaget fra mindretallet i innstillingen.

Statsråden signaliserte under høringen at han ville se på de rutinene og den måten det jobbes på, slik at en kan unngå lignende situasjoner eller lignende tilfeller i fremtiden. I lys av dette finner jeg det noe overraskende at ikke engang hans eget parti er med på å støtte forslaget fra mindretallet. Uavhengig av regjeringspartiens stemmegivning i denne saken må det forutsettes at statsråden har til hensikt å følge opp sin egen erklæring overfor komiteen. Jeg bare forutsetter at Stortinget blir involvert i dette arbeidet.

Presidenten: Representanten Per-Kristian Foss har tatt opp det forslaget han refererte.

Ivar Skulstad (A) [19:50:06]: La meg først også i denne saken få takke saksordføreren for en godt gjennomført høring, og også komitelederen for det samme.

Saksordføreren har med sitt utgangspunkt gjort rede for mindretallets syn vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal. Komiteens flertall har imidlertid et annet utgangspunkt. Sogn og Fjordane fylkeskommune ble i revidert nasjonalbudsjett for 2004 og i statsbudsjettet for 2005 tildelt skjønnsmidler til omstilling som følge av den planlagte nedtrappingen i aluminiumsproduksjonen bl.a. i Årdal. Det er Innovasjon Norge som på vegne av fylkeskommunen behandler, kvalitetssikrer og tar beslutning om søknader fra bedriftsrettede prosjekter. Ved siden av tilgangen på kraft er Årdals viktigste naturgitte fortrinn for næringsvirksomhet det industrielle miljøet i kommunen. Få steder i Norge verdsettes yrket industriarbeider like høyt som i Årdal.

Årdal-samfunnet har en stor utfordring i å snu negative trender i forhold til befolkningsutvikling og sysselsetting. Derfor fortjener Årdal selvfølgelig sin status som omstillingskommune, noe jeg er glad for at hele komiteen mener.

Men det er også viktig å merke seg at hele Årdal sitter ikke med hendene i fanget og venter på at denne statusen skal løse alle utfordringene for dem. Nei, de tar selv strategiske og aktive grep, så vel som å være kreative i et krevende utviklingsarbeid for små og mellomstore bedrifter og i videreutvikling av Årdals øvrige næringsliv.

Komiteen har ønsket å belyse tre hovedproblemstillinger gjennom høringen. En viktig problemstilling har vært Nærings- og handelsdepartementets befatning med søknaden fra Dooria AS i forhold til behandlingen i Innovasjon Norge. Når det gjelder departementets befatning med saken, fjernet høringen all den tvil noen måtte ha hatt om at departementet gjennom hele prosessen har behandlet saken og forholdt seg til Innovasjon Norge AS på vanlig og korrekt måte. Normal prosedyre innebærer at departementet holdes orientert om aktuelle prosjekter, men uten at departementet går inn og vurderer de enkelte prosjekter.

Den åpne høringen etterlot seg heller ingen tvil om at statsrådenes håndtering av saken har skjedd i henhold til gjeldende praksis og uten forsøk på å påvirke styrets beslutning. Dette burde ikke komme som noen overraskelse, med bakgrunn i de opplysninger som var og ble gjort kjent på forhånd. I så måte var, etter min mening, bruk av høringsinstituttet i denne saken nærmest unødvendig.

Det som gjenstår som resultat av høringen, er et mindretallsforslag om å gjennomgå regelverket for behandling av saker i Innovasjon Norge. Dette forslaget finner flertallet det unødvendig å gi sin støtte til, i og med at statsråden selv bemerket under høringen at han ville se nærmere på behovet for en slik gjennomgang. Det er også vanskelig å forestille seg hva en slik overvåking som forslaget legger opp til, skulle innebære, og hvem som i realiteten skulle ha ansvar for dette. Enhver praksis i forvaltningen skal det være mulig å etterprøve og kontrollere som følge av vanlig forvaltningsskikk og av Riksrevisjonens arbeid.

Når det gjelder spørsmålet om styret i Innovasjon Norges ulike konklusjoner i de to rundene med behandling av søknad fra Dooria AS, viser flertallet til at styret etter at endringer og ytterligere opplysninger forelå, fant å ville støtte prosjektet. Dette er en helt legitim beslutning og innen rammen av styrets fullmakter. Innovasjon Norge har bred erfaring ved tildeling av næringsstøtte, og selskaps uavhengige stilling gjør sitt til at flertallet ikke ser grunnlag for å stille spørsmål ved de faglige vurderingene styret har foretatt.

Som kjent konkurrerer Dooria AS på et internasjonalt marked, med hovedvekt på Norden. Høringen bekreftet at det ville ha blitt etablert en ny dørfabrikk uansett statlige støtteordninger til Årdal, enten i Sverige eller i Finland, og med bedre støtte enn det man får i Norge. Hadde det skjedd, ville Norge ha gått glipp av enda flere industriar-

beidsplasser, uten at det hadde hatt noen positive utslag for noen av de resterende fabrikkene i Norge.

Jan Sahl (KrF) [19:55:40]: Kristelig Folkeparti står for en aktiv og helhetlig næringspolitikk. Vi må bruke brede økonomiske virkemidler for å sikre gode rammevilkår. Gjør vi ikke det, tvinges konkurranseutsatte arbeidsplasser ut av landet.

Samtidig vil vi bruke særlige tiltak overfor bransjer, virksomheter og regioner som sliter. Ensidige industri-samfunn som må gjennom store endringsprosesser, er i en slik utsatt posisjon. Derfor støttet også Kristelig Folkeparti bevilgninger på til sammen 100 mill. kr til Årdal og Høyanger i 2004 og 2005. Målet var å bidra i omstillingsprosessen og skape ny virksomhet og et bredere næringsgrunnlag.

Kristelig Folkeparti er altså ikke imot å støtte Årdal-samfunnet. Tvert imot, det er vi for. Men det er grunn til å stille spørsmål ved prosessen rundt støtten til etablering av Dooria dørfabrikk. Det er også grunn til å stille spørsmål ved om det er lagt tilstrekkelig vekt på betydningen en slik etablering vil få for andre sårbare lokalsamfunn.

Søknaden til Dooria ble behandlet på Innovasjon Norges styremøte den 15. desember 2005. Her ble den avslått. Noen uker senere, den 1. februar 2006, ble saken tatt opp til ny styrebehandling. Da kom en til stikk motsatt konklusjon. Det var ingen endringer i markedet i løpet av disse ukene. Samtidig vet vi at det var et sterkt press fra Regjeringen, som hadde gått høyt på banen for å komme opp med en løsning for Årdal. Høringen gir ikke grunnlag for å hevde at departementet har instruert Innovasjon Norge i denne saken. Men fortsatt sitter nok mange med følelsen av at om ikke styret var underlagt instruksjon, fikk de i alle fall sterk inspirasjon fra regjeringshold til å endre sitt tidligere vedtak.

Nordic Dørfabrikk på Kvavik i Lyngdal bidrar med 140 arbeidsplasser. Det betyr mye for en kommune med 7 500 innbyggere. I Bindal kommune i Nordland vil en nedleggelse av Bindalsbruket medføre en arbeidsledighet på over 18 pst. Bindal kommunes utsatte posisjon skulle i alle fall være kjent for statsråden fra Helgeland. Det er ille dersom massiv statlig subsidiering av en nyetablering i en konkurranseutsatt og moden bransje skal bety kroken på døren for allerede etablerte produsenter som har stor betydning for sine lokalsamfunn.

Høringen gir etter Kristelig Folkepartis mening grunn til å stille spørsmål ved om undersøkelsene av de samfunnsøkonomiske konsekvensene har vært gode nok i denne saken. Andre norske dørfabrikanter har foretatt omfattende investeringer for å møte konkurransen i markedet, med lite eller ingen offentlig støtte. Produsenter som Nordic i Lyngdal og Bindalsbruket mener de vil klare seg, men det forutsetter at de får konkurrere på like vilkår og med langsiktige, forutsigbare rammebetingelser. Det bidrar ikke statens særskilte subsidiering av Dooria til. Det er grunn til å spørre om det ikke var mulig å finne andre og bedre løsninger for Årdal-samfunnet.

Vi må passe oss for en medieskapt næringspolitikk. Den statlige næringspolitikken må være opptatt av ram-

mevilkår og skape forutsigbarhet for langsiktige investeringer.

Kristelig Folkeparti har merket seg følgende uttalelse fra statsråd Odd Eriksen under høringen:

«Beslutningen til Innovasjon Norge bygger på en totalvurdering, og i den vurderingen ligger det ikke en forutsetning om at dørfabrikk i Norge skal legges ned på grunn av en mulig etablering av en dørfabrikk i Årdal.»

Denne uttalelsen skaper stor fallhøyde, og det hviler nå et stort ansvar på næringsministeren. Regjeringen risikerer virkelig å møte seg selv i døren dersom den senere må inn med betydelige offentlige midler til omstilling i andre kommuner på grunn av gjennomføringen av dette prosjektet i Årdal.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Gunn Berit Gjerde (V) [20:00:19]: Venstre har ikkje medlem i kontrollkomiteen, og vi har såleis ikkje vore med og behandla Dooria-saka. Men vi vil likevel signalisere at vi støttar Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti i framlegget om ein gjennomgang av regelverket for behandling av saker i Innovasjon Norge, med sikte på å sikre at systemet verkar slik det skal når det vert teke avgjerd om tilskot og lån.

Det er litt merkeleg at styret ombestemte seg og gav tilskot til dørfabrikken Dooria utan at det låg føre nemnande nye opplysningar, og at det ikkje vart gjort marknadsundersøkingar i ei sak der Innovasjon Norge var i så sterk tvil som dei var i denne saka.

Venstre meiner det er heilt naudsyant å satse på utvikling i Årdal, og vi støttar sjølvsaft at det vart avsett midlar til dette i Innovasjon Norge. Men vi er usamde i val av det prosjektet som skal skape nye arbeidsplassar i dette lokalsamfunnet, som har hatt ein eintidig industri – og såleis har vore svært sårbart. Satsing på dørfabrikken kan verte eit nytt nederlag for Årdal. Å satse på ei så moden næring med eit så lågt inntektspotensial, så sårbar for konkurranse og utan noko nytt og originalt i seg, er eit stort risiko-prosjekt – i tillegg til at det kan skape problem for andre lokalsamfunn som får sterkare konkurranse enn dei alle-reie har i denne marknaden.

Det er derfor synd at næringsministeren ikkje hadde med seg eit heilt nytt og spennande næringsprosjekt i lom-ma då han vitja Årdal, etter at regjeringspartia hadde gått høgt på bana om Årdal-samfunnet i valkampen. Problema med å skaffe ny næring i Årdal og i andre bygder som har vore i liknande situasjonar, viser kor viktig det er at Noreg satsar på forskning og utvikling for å skape nye og fram-tidsretta næringsplassar. Det vil vere synd om også Dooria-fabrikken, trass i store investeringar og tilskot frå staten, får problem i Årdal. Då har dei statlege ordningane berre vore med og kasta blår i augo på folk som bur og vil ha arbeidsplassen sin der.

Eg trur Dooria-saka er ei sak som må tene som eksempel på at Innovasjon Norge og styresmaktene ikkje må gripe til uheldige naudløysingar. Vi må kome dit at vi hel-

ler legg eit grunnlag for at bedrifter som har berekraft og utvikling i seg, kan etablerast.

Det har i heile industrihistoria i Noreg, som i andre land, vore slik at bedrifter har gått inn, og nye har vore starta opp. Venstre har ikkje tru på å drive med kunstig andedrag. Vi har meir tru på å bruke pengar på å gje liv til framtidsette næring.

Statsråd Odd Eriksen [20:03:44]: Jeg oppfatter innstillingen slik at komiteen støtter opp under omstillingsarbeidet i Årdal. Det er jeg glad for. Regjeringen har lenge vært opptatt av situasjonen i Årdal. Jeg har gjennom møter med berørte parter fått innblikk i arbeidet som gjøres av lokalsamfunnet, næringslivet, kommunen og Hydro for å skape nye arbeidsplasser i Årdal.

Arbeiderpartiet har lang tradisjon for å mene at nasjonale myndigheter må ta ansvar når større omstillinger er nødvendig. Vi sørget derfor, sammen med de tre daværende regjeringspartiene, for en bevilgning på 100 mill. kr til omstillingen i Årdal og i Høyanger. Intensjonen med midlene var å sikre næringsvirksomhet og et bredere næringsgrunnlag. Stortinget forutsatte at Innovasjon Norge og SIVA skulle delta aktivt i omstillingsarbeidet. Det gjør de på en konstruktiv måte.

Den klare arbeidsdelingen mellom myndighetene og Innovasjon Norge vil ligge til grunn også for det videre arbeidet. Departementet vil gi overordnede politiske føringer for hvordan Innovasjon Norge skal forvalte midlene Stortinget bevilger. Innovasjon Norge vil på bakgrunn av dette ta beslutninger om å gi støtte til enkeltbedrifter. Beslutningene vil være basert på uavhengige, faglige vurderinger. Styret i Innovasjon Norge sikrer at dette skjer.

Departementets kontroll av Innovasjon Norge bør fortsatt skje gjennom krav til rapportering og jevnlig evalueringer av deler av virksomheten, og ikke overprøvinger i enkeltsaker. Det er nødvendig med klare bestemmelser på dette området. Komiteen har selv vært opptatt av nettopp dette skillet mellom departementet som politisk organ og Innovasjon Norge som behandler av enkeltsaker. Dette er de samme styringsprinsippene som ble foreslått av Bondevik-regjeringen i stortingsdokumentene som lå til grunn for etableringen av Innovasjon Norge, og som Stortinget sluttet seg til.

I formålsparagrafen til Innovasjon Norge står det at selskapet skal fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet. De skal altså satse på bedrifter som vil bidra til verdiskaping i lang tid framover. Det krever at man gjør seg opp en mening om framtidssiktene til bedriften og de markedene den opererer i.

Jeg har forståelse for at denne type vurderinger kan være omdiskuterte. Det er en viktig debatt hvor omfattende støtte som bør gis, og hvorvidt dette kan gjøres uten at markedet påvirkes i uheldig retning. Statsstøttereguleringen gir ytre rammer til hjelp i denne debatten.

I sin avslutningsmerknad uttaler mindretallet i komiteen på generelt grunnlag at de ikke er kritiske til støtten som er gitt til Årdal-samfunnet. Det er jeg glad for. Jeg tar det som et tegn på at det er bred politisk enighet om å arbeide for et mer variert næringsliv i Årdal. Det gir et godt

grunnlag for et videre omstillingssamarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen, næringslivet, Innovasjon Norge og SIVA.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Peter Skovholt Gitmark (H) [20:07:34]: I valgkampen så vi sentrale representanter for dagens regjeringspartier som brukte sin mulighet i valgkampen til å snakke om et nytt kraftregime, om redning av arbeidsplasser både i Skien og i Årdal, om en aktiv eierskapspolitikk og bedre avskrivningsregler, for å si noe. Dette var den aktive næringspolitikken – i valgkampen. Den aktive næringspolitikken har nå vist seg i praktiske resultater.

Jeg vil samtidig si at det er ingen på Stortinget som bestrider at Årdal-samfunnet skal ha omstillingsstatus. Det er et samlet storting som også støtter opp om støtten som er gitt til Årdal. Når Hydro fjerner over 100 arbeidsplasser, er det nødvendig å gi omstilling, men spørsmålet som blir stående her, er: hvorfor dørfabrikk? Årdal har i dag svært liten ledighet, faktisk 1 pst., eller 34 personer.

Når en går inn i saksgangen til Innovasjon Norge, som leder fram til at man finner ut at Doorias dørprosjekt er det rette, er det åpenbart feil og mangler. Innovasjon Norge søker informasjon fra bransjeforeningen for trearbeidende industri i april i år. Det var over to måneder etter at styret hadde gitt sitt ja for bl.a. statlige midler til ny dørfabrikk. Burde det ikke vært slik ved god forvaltningsskikk at når man har plikt til å gjennomføre en markedsanalyse, foretas også den markedsanalysen faktisk eksternt og blant de menneskene og organisasjonene som sitter med kunnskap om markedet, ikke kun de lokale?

Jeg har selv – for redelighetens skyld – den største dørfabrikken, Nordic, i min egen valgkrets. Det er teknologisk absolutt den dørfabrikken som er lengst fremme. Den vant også anbudet på Ahus, Norges nye store sykehus. Dooria falt ut, og Nordic ble vurdert som best nettopp i teknologisk henseende, og ut fra at den er allerede den største dørfabrikken i Norge.

Likevel hevdes det fra Innovasjon Norge at Dooria er eneste alternativet for fremtiden. Man bestrider for så vidt ikke at Nordic er den dørfabrikken som er kommet lengst teknologisk. Jeg bestrider at skattebetalerpenger, betalt inn bl.a. i Lyngdal, skal gå med til å bygge opp konkurrerende virksomhet i Årdal, som på sikt vil kunne gå ut over lokale arbeidsplasser i Lyngdal. Det er en svært uheldig situasjon at Innovasjon Norge er med på å bygge opp alternativ industri som vi allerede har i dag, i et marked hvor konkurransen er hard.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 2876)

S a k n r . 7

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. juli – 31. desember 2005 (Innst. S. nr. 199 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2876)

S a k n r . 8

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2005 (Innst. S. nr. 195 (2005-2006), jf. Dokument nr. 2 (2005-2006))

Carl I. Hagen (FrP) [20:12:03] (ordfører for saken): Det er en samlet komite som ser meget positivt på den måten Riksrevisjonen nå har presentert sine aktiviteter i 2005 på, med faglige innspill, strukturert på en slik måte at helheten kommer frem klart og balansert.

Vi ser viktigheten av at Riksrevisjonen fokuserer på de endringsprosesser som finner sted i forvaltningen, med bl.a. spesielt henblikk på etableringen av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen som ble vedtatt av Stortinget våren 2005. At også Riksrevisjonen følger opp den digitale utviklingen og legger vekt på at offentlige virksomheter organiserer og gjennomfører omstillings- og rasjonaliseringspotensialet som ligger i disse elektroniske prosessene, er særdeles viktig. Vi er tilfreds med Riksrevisjonens arbeid på dette området.

Det er også en samlet komite som uttaler viktigheten av at Riksrevisjonens mange anmerkninger til regnskapsene må følges opp ved senere revisjon, slik at de påpekte uregelmessigheter og svakheter blir rettet opp ved første mulige anledning. Dessverre er det slik at også komiteen sitter med et inntrykk av at en rekke departementer og andre reviderte statlige virksomheter ikke tar Riksrevisjonens anmerkninger alvorlig nok. Vi forutsetter at statsråder er aktive med å påse at Riksrevisjonens anmerkninger tas alvorlig.

Vi vil også understreke at Riksrevisjonens rolle i arbeidet med misligheter, som også inkluderer korrupsjon, blir betraktet som særdeles viktig – ikke bare avdekking, men særlig forebygging av korrupsjon. Vi ser viktigheten av en skjerpet revisjon og kontroll innenfor dette området.

I denne forbindelse bør Riksrevisjonen føre en skjerpet kontroll med kjøp og salg av tjenester, med sikte på å avdekke mulig korrupsjon både i det offentlige og hos private kunder og leverandører, ettersom mange private selskaper kjøper og selger varer og tjenester til og fra offentlige virksomheter for milliardbeløp.

Komiteens ser i dagens samfunn behov for at det offentlige i sine viktigste og største kontrakter med private aktører i avtaleteksten bygger inn Riksrevisjonens adgang til innsyn samt adgang til å stille konkrete spørsmål i spesielle saker via de respektive private selskapers valgte revisor. En slik mulighet kan være et meget nyttig redskap for å forebygge og eventuelt avdekke misligheter og misbruk av offentlige ressurser. Jeg håper at alle statsrådene og Regjeringen merker seg disse enstemmige synspunktene fra en samlet kontrollkomite – altså prøve å få inn i avtaleteksten med private aktører at Riksrevisjonen skal sikres adgang til innsyn. Det vil være noe nytt, og det håper og forventer vi at Regjeringen følger opp.

Til slutt: En samlet komite ser positivt på Riksrevisjonens internasjonale aktiviteter, dog på en slik måte at disse ikke må gå ut over de primære, nasjonale arbeidsområdene. Såfremt personellsituasjonen tillater det, vil allikevel denne typen aktiviteter bidra positivt til Riksrevisjonens faglige utvikling og generelle kunnskapsnivå. Det vil være meget positivt i seg selv. Når det gjelder bistandspolitikken, vil samarbeid med den norske riksrevisjonen til å utdanne og assistere og hjelpe riksrevisjonene i bistandslandene, være av sentral betydning for å påse at det meste av bistandsmidlene som stilles til rådighet for land, brukes og forvaltes etter hensikten, og at det ikke går bort i korrupsjon og misligheter. Så det å bygge opp aktive riksrevisjoner i mottakslandene av norsk bistand, vil i seg selv være meget, meget fornuftig ut fra et bistandspolitisk synspunkt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [20:16:33]: Som ny medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen har eg lyst til å understreke at Riksrevisjonens melding om verksemda i 2005 gir eit godt og interessant innblikk i ein institusjon som altfor få eigentleg kjenner til. Med omdømmeverdiane objektiv, uavhengig og kompetent og samspelverdiane lagånd, openheit og respekt er målsetjingane høge. Riksrevisjonen har og skal ha ambisjonar.

Dokumenta frå Riksrevisjonen får ulik oppfølging frå Stortinget si side. Mange hamnar i kontroll- og konstitusjonskomiteen som eigne saker, som t.d. neste sak, Dokument nr. 3:7.

Frå Senterpartiet si side har vi med stor interesse motteke to rapportar, Administrativ rapport nr. 1/2005, om fastlegeordninga, og Administrativ rapport nr. 2/2005, om Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga sitt arbeid med utforminga av EØS-relevant regelverk. Den fyrste av desse vart følgd opp av Helse- og omsorgsdepartementet. Den andre er ein viktig reiskap for ei regjering som vil føra ein meir aktiv europapolitikk utan EU-medlemskap, og som dette året har arbeidd med ein handlingsplan for akkurat det.

Senterpartiet er einig i at Riksrevisjonens internasjonale verksemd gir kompetanse og kunnskap. Eg ser gjerne at Riksrevisjonen vurderer korleis erfaringa, t.d. med revisjon av EFTA og NATO, kan meldast til Stortinget. NATO er jo elles fyldig og informativt dekt i Observasjonsposten nr. 2 for 2006, Riksrevisjonens sitt høgst leseverdige blad.

Lat meg til slutt understreke det gledelege i at òg Riksrevisjonen driv utviklingsarbeid. Det er gitt fleire døme på det i årsmeldinga – i Zambia, i Malawi og i samband med Indonesia si deltaking i oppbygginga av Ache-provinsen etter tsunamien. Styrking og effektivisering av riksrevisjonar i utviklingsland og i andre land der det går føre seg demokratibyging, er heilt klart eit viktig instrument for å sikra utvikling og kjempa mot korrupsjon. Det er bra at den norske Riksrevisjonen òg engasjerer seg på det feltet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.
(Votering, se side 2876)

S a k n r . 9

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kodekvaliteten ved helseforetakene (Innst. S. nr. 198 (2005-2006), jf. Dokument nr. 3:7 (2005-2006))

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [20:20:11] (ordfører for saka): Styra og leiinga i helseforetaka varetek ikkje godt nok det ansvaret dei har for å etablere system som sikrar god kvalitet for koding av diagnosar. Ei viktig årsak til låg kodekvalitet er at kvar tredje lege ikkje har fått systematisk opplæring i regelverket. Det er heller ikkje etablert rutinar som sikrar at koding og kvalitetssikring er ein del av drifta. Dette er hovudkonklusjonen i Riksrevisjonen si undersøking, slik det går fram av Dokument nr. 3:7 for 2005-2006.

Innsatsstyrt finansiering – ISF – vart innført i 1997. ISF inneber at staten refunderer ein del av kostnadane som regionale helseforetak har ved behandling av pasientar. Frå 1. januar i år utgjer ISF 40 pst. av finansieringa av helseforetaka. Prosentsatsen har elles variert.

Komiteen leverer ei samrøystes innstilling. Framstegspartiet har ein eigen tilleggsmerknad som eg føreset at dei gjer greie for sjølve.

Ei rettviss refundering krev at den medisinske kodinga av pasienthandsaminga er korrekt. Di fleire feil og manglar det heftar ved koding av diagnosar og klassifisering av kirurgiske inngrep, di meir tilfeldig vart finansieringa av dei regionale helseforetaka, og di vanskelegare vart det for staten å bruka ISF til å nå helsepolitiske mål. Stortinget har tidlegare meint at tilliten til ISF som finansieringsystem er heilt avhengig av at helseforetaka evnar å koda diagnosar og prosedyrar einskapleg og korrekt, jf. Innst. S. nr. 110 for 2003-2004.

Uttrykket «kodekvalitet» var gjenstand for mykje merksemd i samband med avsløringa av systematisk feilkoding i Helse Sør i 2003. Føremålet der var å gi visse pasientgrupper meir lønsame diagnosar og dermed sikra meir midlar til føretaka.

Riksrevisjonen har tidlegare peikt på dårleg kvalitet på dei medisinske kodane som ISF byggjer på. Det vart difor sett i gang ein forvaltingsrevisjon på dette området. Det er utfallet av denne revisjonen, gjennomført ved 14 sjukehus, som no ligg føre i dagens dokument. Komiteen meiner handsaminga av denne meldinga til Stortinget er særskild viktig, fordi denne forvaltingsrevisjonen, som har vore venta, gjeld betydelege offentlege utgifter. Den omfattande ressursbruken som denne forma for revisjon krev, gjer òg at det kan gå ei tid før Stortinget på ny får eit naturleg høve til å handsama dette temaet.

Dei viktigaste resultatane er følgjande: Nær 38 pst. av hovuddiagnosane er koda feil, noko som inneber at ein med 95 pst. sannsyn kan seia at 35–42 pst. av desse diagnosane er feilstilte. Feilkoding av bidiagnosar, andre tilstandar som vart handterte eller oppstår i løpet av behandlingsperioden, er endå meir omfattande. I tillegg er om lag kvar tiande prosedyrekode, klassifisering av kirurgiske inngrep, feil.

Den påviste feilkodinga kan synast høg jamført med ei rekke internasjonale studiar av medisinsk koding i andre land, jf. SINTEF-rapport «Kvalitet på medisinsk koding og ISF-refusjoner» frå 2005. Til dømes vart det der vist til ein analyse av koding i Sveits basert på over 2 500 sjukehusopphald ved til saman 14 sjukehus i 2002. Her var 76 pst. av hovuddiagnosane rett registrerte. 7 pst. var delvis korrekte. Berre 17 pst. av hovuddiagnosane var feil.

Målet med forvaltingsrevisjonen har vore ein grundig analyse av årsakene til denne låge kodekvaliteten. Riksrevisjonen meiner at mangelfull opplæring i gjeldande regelverk for medisinsk koding er ei slik årsak. Det er vidare bakgrunnen for at nesten halvparten av legane i Riksrevisjonen si spørjeskjemaundersøking melder at dei ikkje kjenner godt nok til den sentrale koderettleinga.

Komiteen sluttar seg til Riksrevisjon si vurdering at dette eit stykke på veg kjem av at helseforetaka har lite systematisk styring av kodekvaliteten, og at koding og kvalitetssikring av kodinga ikkje er tilstrekkeleg integrert i drifta av dei regionale helseforetaka. Det ligg til styra, og det ligg til leiinga av helseforetaka å sjå til at det vart etablert system som sørgjer for god kodekvalitet.

Betre kodekvalitet er avgjerande med omsyn til både pasientstatistikk, forskning og styring av helseforetaka. Dette gjeld uavhengig av val av finansieringsmodell. Bondevik II-regjeringa sette i 2003 i verk ein nasjonal strategi for betre kvalitet. Det er likevel viktig framleis å fokusera på arbeidet for å betra kvaliteten på koding og DRG-poeng.

Komiteen er fornøgd med at Helse- og omsorgsdepartementet signaliserer eit engasjement for å betre kodekvaliteten. Dette vart seinast framheva i bestillingsdokumentet til dei regionale helseforetaka for 2006, medan Sosial- og helsedirektoratet no har fått eit heilskapleg ansvar for kode- og klassifikasjonsarbeid.

På spørsmål frå komiteen har departementet kommentert Riksrevisjonen sitt forslag om å utvikla ein nasjonal indikator på kodekvaliteten. Komiteen er tilfreds med at departementet no ser nærare på eit slikt forslag, og at dei òg i denne samanhengen innhentare relevante erfaringar frå land det er naturleg å samanlikna seg med. Vi har elles merka oss at departementet uttaler at nasjonale indikatorar tidlegast kan takast i bruk i løpet av 2007.

Lodve Solholm (FrP) [20:27:17] (leiar i komiteen): Eg tillèt meg å knyte nokre kommentarar til våre særmerknader sett i høve til den felles innstillinga. Eg er i det heile samd i det saksordføraren sa.

Som ein del av helseforetaka sitt økonomiske grunnlag, saman med basistilskotet, vart innsatsstyrt finansiering – ISF – innført i 1997. Det gjer at sjukehusa sine inntekter delvis er avhengige av aktivitetsnivået. ISF, innsatsbasert finansiering, slik ho i dag er organisert, er basert på DRG, diagnoselaterte grupper, som gjer at dei ymse ledda i prosessen rundt behandlinga av pasientar blir identifiserte ved hjelp av kodar som representerer dei respektive diagnosane.

Skal utgiftene til den einskilde diagnosen stå i best mogleg samsvar med den betalinga som blir ytt, er det

altså heilt naudsynt at kodinga er korrekt. Framstegspartiet meiner det må vere eit absolutt mål at den summen som blir løyst ut ved hjelp av kodinga, dekkjer utgiftene til behandlinga. Skal sjukehusa sin økonomiske situasjon kome i balanse og stå i direkte samsvar med den jobben som blir utført, slik at køar og ventetid kan reduserast til eit rett og naudsynt nivå, er eit system der inntektene dekkjer utgiftene, einaste høvelege finansieringsmåte.

Ifølgje Riksrevisjonen sin rapport i Dokument nr. 3:7 har dei fleste føretaka som mål at «kreativ koding» ikkje skal førekome. Det er derimot ikkje nedfelt skriftlege krav til kodekvaliteten, og det er ikkje utvikla mål som gjer det mogleg å etterprøve om den ønskje kvaliteten på kodinga er oppnådd.

Det er den einskilde legen som vel medisinske kodar. I undersøkinga til Riksrevisjonen vart legane spurde om årsakene til at kodinga ikkje blir i samsvar med regelverket. Eit fleirtal av dei som svarte, viste til at kodeverket er vanskeleg, og at opplæringa er for dårleg. Nesten halvparten av legane gir opp at oppgåva med koding ikkje blir prioritert. Legane må kunne regelverket for å kode rett. Kvar tredje lege i undersøkinga svarta at dei ikkje hadde fått opplæring i koding.

Riksrevisjonen peikar òg på at rett koding gjer ordninga lettare å føresjå ved at stykkprisen blir halden stabil, og pasientstatistikken blir rettare og styringsinformasjonen i føretaka betre.

Framstegspartiet støttar i hovudsak dei vurderingane og konklusjonane som Riksrevisjonen legg fram.

Vi meiner likevel at det bør utdannast merkantilt personell som blir spesialistar på sitt område, til å utføre kodinga. Legane bør ikkje nytte tida si til koding, men til å utføre dei oppgåvene dei først og fremst er utdanna til. Helseføretaka må vere klåre i høve til sitt ansvar for korrekt koding, og retningslinene for koding må vere så klåre at dette kan gjerast likt over heile landet. Ein må betre ISF-systemet og DRG-ane må vere mest mogleg i samsvar med dei reelle diagnosane og kostnadene ved den einskilde pasientbehandlinga.

Riksrevisjonen har peika på at rett kodekvalitet gjer ordninga lettare føreseieleg ved at stykkprisen blir halden stabil. Stykkprisen blir i dag brukt til å regulere den samla utbetalinga gjennom ISF. Dersom volumet blir større enn det som er lagt til grunn i bestillarbrevet, samla sett, blir stykkprisen redusert i ettertid når endeleg oppgjer skjer året etter at tenestene er utførte.

Framstegspartiet meiner at stykkprisen må liggje fast slik at resultatet blir lett å føresjå. Dette føreset då korrekt koding.

Det er derfor heilt vesentleg for ISF som system og sjukehusa sin økonomiske situasjon og høve til å oppnå balanse i rekneskapen at Riksrevisjonens rapport blir følgd opp.

Laila Dåvøy (KrF) [20:31:47]: Jeg vil også gjerne få knytte noen få kommentarer til denne rapporten fra Riksrevisjonen. Kristelig Folkeparti vil framholde at god kvalitet i helseforetakene er av stor betydning. Det vil bidra

til en mer korrekt og pålitelig informasjon om resultatene av virksomheten. Det er også nødvendig for å sikre en best mulig ressursutnyttelse, og det vil være til hjelp for foretaksledelsen i styringen av foretakene.

Bondevik II-regjeringen satte i 2003 i verk en nasjonal strategi for nettopp å forbedre kodekvaliteten. Sentrale elementer her er hyppigere kostnadsrevisjoner, fortsatt kartlegging av registreringsendring, standardiseringsarbeid i samarbeid med det kliniske miljø og mer aktiv bruk av Avregningsutvalget for å sikre at utbetalingene til de regionale helseforetakene blir mest mulig korrekte og rettfærdige.

Helseforetakene har de siste årene gjennomført tiltak for å forbedre kodekvaliteten. Derfor har vi i dag en mer fullstendig koding, både av diagnoser og av prosedyrer, men tilstanden er likevel ikke god nok. Det er bekymringsfullt at undersøkelsen fra Riksrevisjonen viser mangel på engasjement fra ledelsen i helseforetakene når det gjelder å få på plass sikrere systemer, og spesielt vil jeg framheve etterprøvbare mål og rapportering på kodekvaliteten.

Et annet viktig moment jeg ønsker å framheve, er helseforetakenes ansvar for at systematisk opplæring gis til alle leger som skal bruke kodeverket. Den opplæringen må gis jevnlig både til nyansatte og til vikarer i den grad de skal bruke systemet. I et slikt opplæringsprogram er det også viktig å bruke erfaringer og kontroller som læringselementer for brukerne av kodesystemet, ikke minst fordi feilkodingsprosenten fortsatt er for høy.

Til sist vil jeg si at det er positivt at Sosial- og helsedirektoratet har fått som oppdrag, og allerede er i gang med, et utviklingsarbeid med sikte på å etablere en nasjonal indikator på kodekvaliteten.

Helt til sist vil jeg påpeke viktigheten av at man også i framtiden jevnlig fokuserer på bedring av kodekvaliteten. Dette er viktig uansett hvilken finansieringsform sykehusene har.

Gunvald Ludvigsen (V) [20:34:25]: Å sjekke kodekvaliteten er viktig, fordi korrekt koding betyr at vi får korrekt medisinsk diagnose. Det er kanskje det aller viktigaste. Vidare, dersom vi har korrekt koding, får vi korrekt statistikk, som igjen gir grunnlag for forskning, viktig medisinsk forskning.

Korrekt koding gir også god styringsinformasjon som ikkje minst er nyttig og viktig for å få ei tilfredsstillande økonomistyring av spesialisthelsetenesta.

Det har vore snakka litt om årsaka til den dårlege kodekvaliteten. Det har også vore peika på enkelte ting. Eg skal ikkje seie så mykje om det, men eg er heilt sikker på at manglande kunnskap, manglande kompetanse og manglande opplæring har betydning. Men det er eitt moment som kanskje er endå viktigare, og det er ikkje minst haldninga til dei som jobbar i sjukehusa og har ansvaret for dette, altså haldninga til koding og ressursbruken i forhold til koding. Det er klart at det er ein balansegang her, mellom ressursar brukte til arbeid med koding og direkte pasientbehandling.

Som det står i dokumentet, er det ca. 510 ulike DRG-er. Vi veit at det er masse bi-diagnosar og mange prosedyrar. Slikt kan kombinerast, og då blir det eit ganske svært arbeid, med veldig mange kombinasjonar. I klartekst betyr det at det ikkje er lett å kode alt 100 pst. rett – eg trur ikkje det er oppnåeleg. Men sjølv sagt må ambisjonen vere at vi må få ei betydeleg betring i kodekvaliteten – mykje betre enn han som er i dag.

Statsråd Sylvia Brustad [20:36:40]: Kodekvaliteten ved sjukehus har etter innføring av innsatsstyrt finansiering i 1997 blitt betydelig bedre, men rapporten om Riksrevisjonens undersøkelse av kodekvaliteten i helseforetakene viser at det fremdeles er et stort potensial for forbedring, slik flere talere har påpekt her i dag.

Korrekte medisinske registreringer i sjukehusenes pasientadministrative system er viktig når disse registreringene skal brukes i forskning, i statistikk og som styringsinformasjon, og dermed som grunnlag for finansiering fra staten til regionale helseforetak og innad i de regionale helseforetakene.

Jeg vil for ordens skyld understreke at feil koder ikke skal påvirke behandlingen av den enkelte pasient, og at selve finansieringssystemet er innrettet slik at endret koding ikke skal ha konsekvenser for samlede utbetalinger fra staten til de regionale helseforetakene. Men det kan ikke utelukkes at enkelte sjukehus kan få kortvarig økonomisk gevinst ved å endre kodinga.

Myndighetene arbeider med flere tiltak for å sikre god kodekvalitet i norske sjukehus. Det er bl.a. etablert en nasjonal strategi for å forbedre kvaliteten. En viktig del av denne strategien er samarbeidet mellom SINTEF Helse og Legeforeningen, som har som mål å skape felles forståelse og faglig enighet om hvordan regelverket skal tolkes. I rapporten fra Riksrevisjonen framgår det at dette arbeidet bidrar til å skape en større forståelse. Riksrevisjonen ber departementet vurdere om det bør etableres en nasjonal indikator for å kunne måle og følge utviklinga i kodekvalitet. Jeg synes det er et interessant forslag, og har derfor bedt – som flere talere allerede har sagt – Sosial- og helsedirektoratet sette i gang et arbeid for å utvikle indikatorer som kan gi en balansert og dekkende beskrivelse av kodekvaliteten.

Jeg mener at Riksrevisjonens grundige undersøkelse av kodekvaliteten i helseforetakene er et veldig nyttig bidrag i arbeidet med å forbedre kvaliteten på den medisinske kodinga. Riksrevisjonens rapport er derfor sendt til Sosial- og helsedirektoratet og til de regionale helseforetakene, og vil selvfølgelig inngå som en del av grunnlaget for det videre kodekvalitetsarbeidet.

Jeg er særdeles opptatt av å oppnå god kodekvalitet i helseforetakene. Jeg vil at dette skal skje innenfor en ramme der legenes hovedoppgave skal være å bruke tid på pasientbehandling og ikke på administrativ koding.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 2877)

S a k n r . 1 0

Innstilling frå helse- og omsorgskomiteen om endringar i statsbudsjettet for 2006 som følgje av takstoppgjera for legar, psykologar og fysioterapeutar (Innst. S. nr. 228 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 71 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2877)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Torbjørn Hansen, Petter Løvik og Inge Lønning om tiltak for bedring av matsikkerhet (Innst. S. nr. 229 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:73 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Saksordføreren er ikke til stede, men Hans Frode Kielland Asmyhr ønsker ordet.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [20:40:41]:

Jeg vil berømme forslagsstillerne for det forslaget de har fremmet. Det er et helt nødvendig forslag, og det er helt nødvendig at man i forhold til den situasjonen vi har vært igjennom i vinter, fokuserer på bedring av matsikkerheten.

Vi har jo trodd at her i Norge har maten vår vært trygg. Vi har sågar trodd at maten har vært vesentlig tryggere enn den har vært i andre land. Det bildet har nok raknet en del nå. Bedring av matsikkerheten er helt avgjørende, for dersom vi som forbrukere og innbyggere mister tilliten til den maten vi kjøper, er vi ille ute å kjøre. Den minste tillitssvikt til matmarkedet vil fort gjøre at både landbruket, næringsmiddelindustrien og dagligvarehandelen får problemer.

Vinterens hendelser har satt manglende matsikkerhet i fokus. Vi har hatt flere uheldige saker. Vi har hatt E. coli 103-saken, vi har hatt mange historier om skitne dyr, saker om dårlig hygiene og om dårlig matmerking. Dette viser at vi har behov for økt kontroll, tilsyn og betydelig økt fokus på disse problemstillingene. Regjeringen har i flere redegørelser her i Stortinget og i debatter lovt at man skal ha et økt fokus på disse forholdene. Men jeg vil benytte anledningen til å stille spørsmålet: Hva konkret har skjedd etter disse sakene, bortsett fra at man har satt ned noen utvalg som skal evaluere den situasjonen man har vært igjennom? Det er påkrevet at man handler aktivt og kom-

mer med konkrete tiltak overfor næringene, slik at slike situasjoner kan unngås.

Informasjonen til forbrukerne er ikke god nok. Vi hadde en debatt her i Stortinget i går, hvor statsråden deltok, og hvor jeg mener at statsråden gikk veldig langt i å bekrefte at informasjonen til forbrukerne må bli bedre, fordi den ikke er god nok slik som den er på emballasjen i dag. Det er også et betydelig behov for økt fokus på dette med opprinnelsesmerking. Det er viktig nå når norsk mat får økt konkurranse fra utlandet, slik at det kan skape trygghet hos forbrukerne.

Jeg vil utfordre statsråden på hvilke konkrete tiltak Regjeringen vil komme med når det gjelder matsikkerhet. Hun bør, nå når hun er her i Stortinget, kunne svare på hvilke konkrete tiltak Regjeringen har innført og planlegger å innføre i den nærmeste tid. Det er også nødvendig å stille seg spørsmålet om hvilke konkrete endringer som har skjedd fra Mattilsynets side etter de konkrete sakene som vi har vært vitne til. Spørsmålet er også om det har vært bedre og hyppigere kontroller.

Det er positivt med eksterne granskinger. Nå skal vi altså ha en evaluering av disse situasjonene. Gilde har satt ned et utvalg som skal granske dem selv, og også Mattilsynet skal gjennomgås. Det er viktig at Stortinget får seg forelagt en sak fra Regjeringen når resultatet av disse granskningene er klare.

Fremskrittspartiet har i sine merknader stilt spørsmål ved om fagansvaret for Mattilsynet er riktig, om det er en uheldig deling mellom Helsedepartementet og Landbruksdepartementet, om det er vanskelige ansvarsforhold, og hvem som har det reelle ansvaret. Er det mulig at det er blanding av næringshensyn og kontrollhensyn? I så fall vil det være uheldig. Det er forbrukernes interesser som er det viktige, og vi mener at departementet for forbrukersaker bør ha ansvaret for disse sakene.

Jeg vil også vise til det forslaget som mindretallet har fremmet, og vil ta opp det.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har tatt opp det forslaget han refererte til.

Inge Lønning (H) [20:46:01]: Det er heldigvis gått noen tid uten at vi har hatt daglige nyhetsmeldinger om nye problemer av den art som Stortinget har vært opptatt av denne våren når det gjelder norsk matsikkerhet. Det skal vi være glad for. Forhåpentligvis betyr det at det ikke vil dukke opp nye utgaver av akkurat den samme type problemstilling som den vi har hatt litt for mange eksempler på.

Jeg ser ikke noen dramatiske politiske uenigheter i komiteens innstilling. Det dreier seg vel snarere om nyanser i hvorledes man ønsker at saken videre skal håndteres. Komiteen viser i sin innstilling til de redegjørelsene som ble gitt i Stortinget 28. mars i år av henholdsvis helseministeren og landbruks- og matministeren. Begge statsrådene viste den gang til at man ville foreta en uavhengig evaluering, og det ble også sagt tydelig fra landbruksministeren at Stortinget ville bli holdt orientert «på egnet måte» om dette arbeidet. For så vidt har Regjeringen altså

gitt et halvveis løfte om at man skal komme tilbake til Stortinget på en egnet måte. Derfor forbauser det meg vel litt at ikke en samlet komite har kunnet slutte seg til det forslaget som er fremmet av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti i saken, som nettopp ber om å få en slik sak til behandling i Stortinget.

Det evalueringsutvalget som Regjeringen har nedsatt, er et aldeles utmerket tiltak, og jeg vil gjerne gi uttrykk for at jeg synes det er prisverdig at Regjeringen har gjort det på den måten at man har hentet inn ekspertise fra utlandet som kan sikre at det blir foretatt en helt uavhengig vurdering av alle de spørsmålene som er skrevet inn i mandatet. Jeg synes mandatet er fyllestgjørende. Det er lagt spesiell vekt på i et eget punkt at man skal vurdere kommunikasjon, samhandling og samarbeid, og det er også lagt vekt på at man skal evaluere informasjonen og kommunikasjonen utad. Det punktet er etter mitt skjønn kanskje det aller viktigste, fordi mitt inntrykk så langt er at det kanskje er det punkt hvor det sviktet mest i håndteringen av matsikkerhetsproblemene denne våren.

Jeg har heller ingenting å innvende mot at man i mandatet for evalueringsutvalget uttrykkelig har sagt at utvalget ikke skal evaluere spørsmålet om departementsansvaret og myndighetsfordelingen etter matloven. For det er klart at det har ingen mening å be utenlandske eksperter om å foreta den type evalueringer. Det er et politisk ansvar, som jeg antar at Regjeringen må ta etter at man har fått evalueringsutvalgets innstilling.

Det samme gjelder det siste punktet som er understreket, nemlig at rettslige spørsmål og spørsmålet om erstatningsansvar naturligvis ikke håndteres av et slikt utvalg. Rettslige spørsmålsstillinger hører hjemme i rettsapparatet og må eventuelt håndteres der.

Så langt tror jeg altså jeg vil konstatere at det er full enighet om at evalueringsprosjektet er et riktig prosjekt slik som Regjeringen har satt det i gang. Uenigheten som blir tilbake, er hva som skal skje etter at evalueringsutvalget har gjort sitt arbeid og levert sin innstilling. Det er der jeg skulle ha ønsket at hele komiteen og Stortinget kunne ha sluttet seg til ønsket om å få en egen sak som også inneholder, som det sies i forslaget, «en tiltaksplan for hvordan arbeidet med matsikkerhet kan bedres, herunder fremtidig organisering av Mattilsynet». Med den siste formuleringen er det ikke tatt noe standpunkt fra forslagsstillerens side til hva det riktige svaret på dette er. Men ønsket går ut på at det fra Regjeringens side skal komme som resultat av evalueringsrapporten en konkret tiltaksplan, med helt konkret beskrivelse av hvilke tiltak man på grunnlag av evalueringen vil iverksette, og at det fra Regjeringens side også skal legges frem for Stortinget et egnet grunnlag for å ta standpunkt til organiseringen av Mattilsynet.

La meg bare knytte en liten kommentar til til den skikkelser som komiteens innstilling har fått. Som man vil se, er det et flertall i komiteen, bestående av medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, som har stilt seg bak en merknad som uttrykkelig sier at man finner det «viktig at Stortinget får seg forelagt en egen sak» til behandling. Da er det, så langt jeg kan se, litt vanskelig å gjennomskue hvorfor det ene av de partiene

som står bak denne merknaden, nemlig Venstre, ikke har fulgt opp med også å stille seg bak det forslaget som de tre andre partiene har fremmet, for i sak er det, så vidt jeg kan se, fullt samsvar mellom merknaden fra flertallet og innholdet i det forslaget som er fremmet av de tre partiene.

Lars Egeland (SV) [20:52:52]: SV – og jeg går ut fra også resten av flertallspartiene – deler i høyeste grad forslagsstillernes synspunkt om at en høy grad av matsikkerhet er grunnleggende for forbrukernes trygghet. Når det gjelder SV, har jo vi gjennom mange år vært opptatt både av merking av opprinnelse og kontroll med import, for ikke å snakke om at vi har vært opptatt av å få en innretning på landbrukspolitikken som styrker det økologiske landbruket. Norske forbrukere skal kunne være trygge på at maten de kjøper, enten den er importert eller norskproduert, er trygg. Hvis vi skal vurdere den siste tidas hendelser systemkritisk, snakker vi kanskje om at det vi ser, er de mørke sidene av et svært industrialisert landbruk og en svært industrialisert matvareproduksjon.

Det er klart at konsekvensene av dårlig hygiene og smitte blir større der produksjonen er industriell, og der maten blir transportert over store områder før den når forbruker. SV er bekymret for den sentraliseringen av slakterier som landbrukets samvirkeorganisasjoner har blitt tvunget til å gjennomføre. Lang transportveg kan medføre uakseptable forhold for dyrene. Lokal produksjon for lokale markeder er den mest bærekraftige produksjonen, både i forhold til sysselsetting og i forhold til miljø.

Vi må ha en landbrukspolitikk som fremmer hensynet til matvaresikkerhet gjennom å sikre også små bruk og forutsigbare rammevilkår. Ikke minst betyr det at vi i WTO-forhandlingene må sikre oss retten til å kunne føre en nasjonal landbrukspolitikk.

Det er også grunn til å være kritisk til den omorganiseringen som har skjedd når det gjelder Mattilsynet, både når det gjaldt tempoet og innholdet i den privatiseringen av laboratoriene som fulgte ved avviklingen av de kommunale næringsmiddeltilsynene.

Vi har nok trodd at dyrehelsen og slaktehygiene har vært mye bedre i Norge enn i land vi har kunnet sammenligne oss med. Både myndigheter, industri og forbrukere har svevd i troen på at matskandaler bare var noe som skjedde i andre land. E. coli-skandalen har en gang for alle tatt fra oss den troskyldigheten. Slik sett kan det jo komme noe godt ut av E. coli-skandalen. Men prisen har selvfølgelig vært høy – den har vært altfor høy. Men etter SVs mening har Regjeringa fulgt opp saken med det nødvendige alvorret som forslagsstillerne ber om. Det er satt ned et granskingsutvalg, som skal avgi rapport innen 1. november. På basis av rapporten fra dette utvalget må Regjeringa vurdere hvilke endringer og hvilke tiltak som bør settes inn. På forhånd å forutsette at dette innebærer å måtte legge fram en stortingsmelding – slik opposisjonen foreslår – er etter vår mening å foregripe evalueringsutvalgets konklusjoner.

Det vil snart bli fremmet et utkast til ny dyrevelferdslov. SV mener at denne loven må innebære en skjerping som sikrer bedre forhold for dyr både i det enkelte fjøs,

ved transport av levende dyr og ved håndtering og avlivning av slaktedyr. Landbruks- og matministeren har også varslet at sporing av maten er et satsingsområde – da tenker jeg på prosjektet «E-sporing», som skal gi effektiv informasjon om hvor maten kommer fra, noe som kanskje er et av de mest målrettede tiltakene vi kan gjennomføre.

Vi vil helt sikkert komme tilbake til denne saken når evalueringsutvalgets innstilling foreligger, men jeg føler meg trygg på at Regjeringa følger opp med det tilstrekkelige alvorret.

Laila Dávøy (KrF) [20:57:02]: Maten vi spiser, må være trygg. Når mange blir syke, som i E. coli-saken tidligere i år, der et barn døde, viser det at matsikkerheten ikke er godt nok ivaretatt. Andre mindre, men likevel for mange alvorlige tilfeller av matinfeksjoner leser vi faktisk om i avisene nesten daglig. Jeg tenker ikke minst på Folkehelseinstituttets siste melding om at så mye som 45 personer nå er registrert syke som følge av salmonellainfeksjon. Dette er alarmerende. Ifølge Mattilsynet er opphavet til dette dansk salami av typen «First Price».

God matsikkerhet er først og fremst et offentlig ansvar, gjennom at statlige myndigheter sikrer og kontrollerer kvalitet i hele produktkjeden, fra produsent til ferdigstilt produkt. Videre er det også et individuelt ansvar, gjennom god hygiene hjemme hos hver enkelt forbruker. Det forutsetter god informasjon til forbrukerne om hvordan den enkelte kan sørge for god hygiene på eget kjøkken.

Matsikkerhet handler også om trygge forbrukere. Vi skal slippe å være redde for at det er noe galt med maten vi spiser. I forbindelse med uønskede situasjoner som i E. coli-saken bør informasjonen om tiltak og anvisninger til forbrukerne være klar og tydelig. Man skal vite hvilken mat det er trygt å spise, og hvilken mat man skal holde seg unna. Samtidig er det viktig ikke å skape unødvendig frykt. Det bør også fokuseres på hvilke informasjonskanaler som brukes, slik at man når flest mulig. Informasjonen må i tillegg være lett å forstå, og helt konkret. I slike situasjoner bør også ansvarsforholdene være klare, slik at avgjørelser kan tas raskt og, ikke minst, med myndighet til å håndheve det. Med tanke på dette er det ikke særlig betryggende å lese i Aftenposten i går om at det oppstod full krangel under E. coli-saken mellom Mattilsynet og innleide informasjonsrådgivere. Som stortingsrepresentant skal jeg vokte meg vel for å ta stilling til realitetene her, men det bekymrer selvsagt når det fra utenforstående informasjonsrådgivere settes spørsmålstegn ved Mattilsynets beredskaps- og sikkerhetsrutiner. Jeg anser det som selvsagt at statsråden også går inn i disse forholdene.

I en undersøkelse gjennomført av SIFO går det fram at folk fortsatt oppfatter norsk mat som trygg. 66 pst. oppfattet informasjonen som god nok i forbindelse med E. coli-saken. Likevel, så mange som 31 pst. vurderte informasjonen de fikk fra Mattilsynet, som uklar. Videre har 60 pst. av kvinnene og 48 pst. av mennene endret kjøkenvaner i retning av bedre hygiene på kjøkkenet etter E. coli-saken. Det er bra. Likevel er det ifølge Forbrukerrådet behov for satsing på informasjon og opplæring på området.

Det er positivt at Regjeringen har nedsatt et eksternt evalueringsutvalg som skal gå gjennom E. coli-saken, men Regjeringen burde etter min mening også ha forpliktet seg til å legge fram en stortingsmelding om matsikkerhet. Det ville gitt en helhetlig gjennomgang av virkemidlene på området. Stortinget bør få seg forelagt hva som blir resultatet av granskingene, og hvilke tiltak som vil bli vurdert iverksatt for å hindre at det kan skje igjen. En stortingsmelding ville også ha vært et viktig signal til forbrukerne om at Regjeringen tar det som skjedde i vinter, på dypest alvor. I en stortingsmelding om matsikkerhet ville Regjeringen også ha kunnet presentere for Stortinget en ny forvaltningsstruktur som ville sikre klare ansvarsforhold i forbindelse med situasjonen der matsikkerheten er truet.

Norske forbrukere må være sikre på at den maten de spiser, er trygg. For Kristelig Folkeparti er det ønskelig at Regjeringen i det minste når de, slik vi oppfatter det, nå har sagt nei til en stortingsmelding, utarbeider en tiltaksplan i kjølvannet av granskingen av E. coli-saken, som presenterer hvordan arbeidet med matsikkerhet skal bedres for fremtiden.

Dette er en så viktig sak for oss alle at vi forventer at man kommer tilbake til Stortinget med en sak om dette så raskt som mulig.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [21:01:57]: Saken er alvorlig fordi mange ble syke, én døde, og mange begynte å stille spørsmål om den maten vi spiser, er trygg. Usikkerhet omkring disse tingene som skjedde i befolkningen vår, er ikke bra.

Hvis vi husker tilbake, husker vi at det var veldig kaotisk. Det kom stadig nye opplysninger, og en var raskt ute med opplysningene fordi en ønsket at vi som forbrukere skulle ta forholdsregler. Så det ble gitt opplysninger som kanskje ikke var de rette, men de ble gitt i den tro at dette skulle hjelpe oss som forbrukere.

Representanten fra Fremskrittspartiet etterlyste i sitt innlegg handling fra Regjeringen. Jeg synes det som Regjeringen har gjort, nemlig å nedsette et bredt sammensatt evalueringsutvalg som skal være uhildet i forhold til de miljøene vi snakker om her i Norge, er veldig betryggende. Så mener jeg det er viktig at vi gir oss tid til å vente på hva dette evalueringsutvalget kommer fram til ut fra det mandatet de har fått, som det, etter det jeg hører, er stor enighet om er et godt mandat, et bredt mandat. Vi må ha såpass is i magen at vi venter på resultatet fra evalueringsutvalget før Regjeringen vurderer om det skal settes i verk tiltak, eventuelt hva slags tiltak som skal settes i verk. På forhånd å fremme forslag om at en skal sette i gang det ene og det andre, synes jeg er lite klokt. Jeg har stor tiltro til at dette evalueringsutvalget vil gjøre et viktig og nødvendig arbeid, og så får Regjeringen ta stilling til hvordan saken videre skal behandles.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Gunvald Ludvigsen (V) [21:04:26]: Det er svært viktig at folk er trygge på at maten dei får servert, er så fri som mogleg for helseskadelege bakteriar. Vårens svært uheldige tilfelle av skadelege E. coli-bakteriar, som ramma både barn og vaksne, viste at det ikkje var god nok praksis gjennom alle produksjonsledd for m.a. levering, mottak og handtering av skitne dyr, og gjennom prosessen med behandlinga av slakta dyr. Det er også uakseptabelt at produkt som ein veit kan vere smitta av E. coli-bakteriar, likevel ved ein feil blir sende ut i marknaden.

Mange karakteriserte med rette Regjeringa si handtering og informasjonsstyring av saka som uklar og kaotisk. Venstre meiner likevel at dagens regelverk og forskrifter er nokså tilfredsstillande. Det er praktiseringa av lovverket og forskriftene som ikkje er god nok. Venstre er uroleg for ein allereie gjennomregulert bransje kor ytterlegare forskrifter og lover berre vil bli oversett og ikkje følgde opp.

Det er ikkje tillate å levere skitne dyr til slakteria i dag, men E. coli-saka har vist at praksisen ikkje har vore god nok. Det er svært trist at så mange måtte bli sjuke før denne problematikken blei teken skikkeleg på alvor. Venstre har tru på at heile bransjen gjennom alle ledd, også kontrollmyndighetene, no følgjer opp gjeldande lover og forskrifter, slik at ein tragedie som denne ikkje skjer igjen.

Venstre er oppteke av at forbrukarane skal vere trygge på at maten som blir eten, er tilfredsstillande og fri for bakteriar. Ei gledeleg utvikling i kjølvannet av desse sakene har vore undersøkingar som tyder på at folk flest også er blitt meir opptekne av kjøkkenhygiene og tilstrekkeleg varmebehandling, noko som er ein svært viktig faktor for å få i seg trygg mat. Ei styrking av dette informasjonsfeltet vil vere eit viktig ledd for å sikre folk rein og trygg mat.

Betre sporing av mat har vore nemnt før i dag. Betre sporing av mat er, så vidt eg forstår, eit politisk satsingsområde, og det er gledeleg at Regjeringa tek dette på alvor. Venstre trur at ein føresetnad for at dette skal fungere etter føremålet, er at forbrukarane kan forstå systemet. Då er det viktig, etter Venstre si meining, at systemet ikkje blir for komplisert. Det må vere såpass kurant og enkelt at ein vanleg forbrukar vil kunne dra nytte av informasjonen.

Heilt til slutt skal eg kome litt inn på det som representanten Inge Lønning riktig påpeika, at usemja mellom partia i komiteen og i salen ikkje er veldig stor. Det er nokre nyansar. Det som Venstre har sagt, og som også går fram av merknaden, er at vi har valt å støtte regjeringspartia si innstilling her, som går på at dokumentet skal leggjast ved protokollen. Men Venstre legg sjølvstilt grunn at Regjeringa følgjer opp saka i etterkant av evalueringsutvalet sitt arbeid, når det ligg på bordet. Det reknar vi heilt sikkert med.

Statsråd Sylvia Brustad [21:08:21]: Jeg forstår at bakgrunnen for dette dokumentforslaget er den tragiske saken med smitte av E. coli O:103 i kjøttvarer som vi alle kjenner godt til fra i vinter.

(Statsråd Brustad)

Matloven som trådte i kraft 1. januar 2004, erstatter som kjent 13 tidligere lover. Den omfatter nå alle forhold i matproduksjonskjeden, fra og med primærproduksjon til og med omsetning til forbruker. Som kjent er det også slik at som følge av EØS-avtala er det aller meste av den norske lovgivninga på matområdet nå harmonisert med EUs lovgivning på området. EU-lovgivninga gjennomføres i norsk rett etter hvert som rettsakter tas inn i EØS-avtala. Vi er derfor bundet av det felles EØS-regelverket også når det gjelder forhold i Norge. Fra 1. januar 2006 har EU gitt en ny, samlet lovgivning om hygiene og kontroll av mat og fôr. Denne vil selvfølgelig også gjelde i Norge så snart den er tatt inn i EØS-avtala.

Jeg vil gjerne kommentere forslaga enkeltvis. For det første: forslaget om strakstiltak mot møkkete husdyr – kontroll med dyrevelferd.

God slaktehygiene i samsvar med gjeldende lovgivning er selvfølgelig viktig for å sikre trygg mat. I et møte med landbruks- og matministeren og Mattilsynet i forbindelse med saken som verserte i vinter, lovte kjøttbransjen å se på ytterligere tiltak for å hindre at skitne dyr kommer til slakteriene og også rapportere til Mattilsynet om eventuelt skitne slaktedy.

Når det gjelder kontrollvirksomheten knyttet til dyrevelferd, viser jeg til oppfølginga av St.meld. nr. 12 for 2002-2003, Dyrehold og dyrevelferd. I denne sammenhengen har Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet utarbeidet utkast til ny dyrevelferdslov, som etter planen skal på høring etter sommeren.

Når det gjelder forslag nr. 2, er det virksomhetene som har plikt til å etablere systemer for sporing og ha ordninger for dette. Driftsansvarlig for virksomheten skal kunne identifisere enhver leverandør av næringsmidler eller råvarer og de foretaka som har mottatt deres produkter.

Landbruks- og matministeren har varslet at bedre sporing på matområdet er et politisk satsingsområde for denne regjeringa. Matdepartementet har satt i gang et ramme-prosjekt kalt «E-sporing» for gradvis utbygging av en nasjonal, elektronisk infrastruktur for effektiv utveksling av informasjon i matkjeden. Ambisjonen er at systemet skal være operativt i 2010. Det skal kunne brukes til å spore matvarer og til forbrukerinformasjon og merking.

Når det gjelder forslag nr. 3, fastslår matloven at alle matvarer som omsettes i Norge, skal være helsemessige trygge. Det skal ikke være nødvendig for forbrukerne selv å gjøre særskilte tiltak for å sikre at maten er trygg utover det som følger av alminnelige rutiner og vanlig kjøkkenhygiene.

Matportalen ble lansert på Internett i mai 2003 og var ett av tiltaka i Handlingsplan for forbrukerretting av matpolitikken. Matportalen presenterer forbrukerrettet informasjon, også om trygg håndtering av mat. Slik informasjon finnes også på Mattilsynets sider. Mattilsynet har fått i oppdrag å samarbeide med Sosial- og helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet om å utvikle et hensiktsmessig undervisningsopplegg vedrørende matproduksjon, hygiene, ernæring og merking av matvarer, som er tilpasset barn og unge. Opplegget skal omhandle tema som omta-

les i den nye læreplanen for mat og helse. Jeg vil også understreke nå, som jeg har gjort tidligere, at informasjon i vid forstand er avgjørende viktig også på dette området.

Når det gjelder spørsmålet om stortingsmelding om mattrygghet, var det, da Stortinget behandlet matreformen, bred enighet om den, slik den ble. Regelverket fornyes løpende i lys av matreformen og internasjonal utvikling. Jeg mener at hovedutfordringen nå i stor grad består i å sikre at den nye matreformen faktisk etterleveres. Vi vil ikke utelukke at det også kan være behov for endringer her, men vi avventer altså E. coli-utvalgets gjennomgang.

Da landbruks- og matministeren og jeg redegjorde for E. coli O:103-saken for Stortinget i mars, varslet vi som kjent at vi tok sikte på en ekstern gjennomgang av denne saka. Utvalget er som kjent nedsatt, og det har kort frist. Da vil jeg forsikre om at Regjeringa skal se veldig nøye på de konklusjoner som dette utvalget kommer fram til. Vi skal også sørge for at Stortinget selvfølgelig blir orientert på en egnet måte og sette i verk eller foreslå endringer om det er nødvendig. I hvilken form dette skal skje, vil vi komme tilbake til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Inge Lønning (H) [21:13:30]: Det var ingen ting jeg er uenig i i den redegjørelsen som statsråden gav, men jeg har et spørsmål til statsråden, gitt at denne saken er veldig spesiell.

Det er meget sjelden at to fagstatsråder ber om å få gi en redegjørelse samme dag i Stortinget, og på meget kort varsel. Det er også meget sjelden at man nedsetter denne type utenlandske ekspertutvalg for å vurdere – nær sagt – kvaliteten på de rutinene vi følger i Norge. Vi er enige om at saken er ekstraordinær, og at den påkaller ekstraordinær oppmerksomhet. Men mener ikke statsråden da at en logisk konsekvens av det er at de tiltak Regjeringen akter å iverksette på grunnlag av evalueringen, blir presentert i en samlet form for Stortinget?

Det er jo det forslaget fra mindretallet tar sikte på. Vi har ikke sagt uttrykkelig en stortingsmelding, men en egen sak med en tiltaksplan, slik at Stortinget samlet kan ta standpunkt til dette.

Statsråd Sylvia Brustad [21:14:41]: Jeg er helt enig i første del av Lønnings replikk. Jeg vil igjen understreke at dette var en helt ekstraordinær og dessverre altfor tragisk sak, ved at det også endte med et dødsfall. Vi må gjøre alt som står i vår makt for å forhindre at det skjer igjen i framtida. Derfor har Regjeringa selvfølgelig en veldig åpen holdning til resultatene av gjennomgangen som dette utvalget nå skal foreta av alt som skjedde i den prosessen.

Regjeringa vil, når det er gjort, konkludere på om vi skal ha en egen stortingsmelding, om vi kommer tilbake til Stortinget gjennom budsjettproposisjonen eller på andre måter. Men det som er helt klart, er at Stortinget selvfølgelig skal bli orientert og involvert. Det kan også være at det kommer forslag om konkrete endringer. Det er da en selvfølge at Stortinget skal være med på det, og til slutt

sikkert også å beslutte en del ting, avhengig av hva vi kommer til å foreslå – uansett i hvilken form det blir.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [21:15:50]: Eg skjønner at statsråden ikkje vil forplikta seg til å leggja fram ei stortingsmelding om mattryggleik, men at ho vil avventa evalueringsutvalets rapport.

Når Kristeleg Folkeparti har stressa ei stortingsmelding så sterkt, er det for å kunna diskutera dette i samanheng, for både å evaluera og sjå på erfaringane med matskandalane, sjå på organiseringa av Mattilsynet og kontrollorgana, sjå på dei utfordringane som er knytte til miljø, endra global handel, forbrukarendringar osv. og å diskutera strategiar for korleis ein skal møte desse utfordringane. Vår hensikt er å koma på offensiven, slik at me, om nye saker kjem, ikkje igjen skal koma halsande etter ballen.

No oppfattar eg både i innlegget og i svaret på den førre replikken ein viss positiv klang. Det kunne vore greitt om statsråden bekrefta at ho ikkje utelukkar ei stortingsmelding når ho har fått sett på evalueringsutvalets rapport.

Statsråd Sylvia Brustad [21:16:54]: Ja, jeg kan gjerne bekrefte at Regjeringa ikke utelukker at resultatet kan bli en stortingsmelding, men vi sier at vi gjerne vil se hva utvalget kommer med av konklusjoner og anbefalinger før vi konkluderer med i hvilken form vi vil komme tilbake til Stortinget med dette.

Jeg er helt enig med representanten Sørfonn. Jeg oppfatter at det er et bredt flertall for at vi må gjøre alt vi kan for å hindre lignende tragiske tilfeller i framtida. Derfor akter Regjeringa å være på offensiven og ikke på defensiven.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:17:29]: Jeg synes at statsråden kunne svart mye mer forpliktende i forhold til at Regjeringen vil drøfte disse problemstillingene med Stortinget. Jeg tror Regjeringen og statsråden undervurderer hva Stortinget kan bidra med i denne saken.

I mitt innlegg tok jeg opp spørsmålet om hvem som har fagansvaret for Mattilsynet, og at delingen i denne saken mellom Helsedepartementet og Landbruksdepartementet kan være uheldig, skape vanskelige ansvarsforhold og virke utydelig utad. Det kan også utad være spørsmål om hvem som har det reelle ansvaret. Det kan være vanskelig for både oss her på huset og folk utenfor å se hvem som har det reelle ansvaret.

Spørsmålet er om statsråden ser at det å samle dette ansvaret i ett departement kan gjøre ansvarsforholdene klarere.

Statsråd Sylvia Brustad [21:18:33]: Regjeringa føler ikke at dagens organisering er problematisk. Vi har hele veien sagt at vi er åpne for synspunkter på det, men akkurat hvordan Regjeringa velger å organisere sitt arbeid, mener jeg er Regjeringas indre anliggende.

Jeg har ikke noe ønske om å undervurdere Stortinget på noen som helst måte. Selvsagt har jeg ikke det. Selv-

følgelig skal Stortinget få lov til å være meget delaktig i det som måtte komme av endringer. Det jeg sier, er: Regjeringa har ikke konkludert med i hvilken form den kommer tilbake til Stortinget. Men at Stortinget i høyeste grad skal få være med på å bestemme hva som skal skje videre, er helt åpenbart.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inge Lønning (H) [21:19:37]: Jeg har bare behov for å komme med et par presiseringer i forhold til ting som har vært sagt i debatten.

Representanten Ludvigsen redegjorde for Venstres syn i innstillingen og understreket at Venstre hadde funnet grunn til å slutte seg til regjeringspartiernes forslag om å vedlegge saken protokollen. Bare for at det ikke skal oppstå misforståelser: Jeg oppfatter ikke innstillingen slik at den legger opp til en alternativ votering mellom forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti og innstillingen, for når det er votert over forslaget vårt, vil vi rimeligvis gi vår tilslutning til at forslaget vedlegges protokollen.

Jeg har også behov for en liten merknad til innlegget fra representanten Egeland fra SV. Han hadde en del alminnelige synspunkter på industrialisering av jordbruksproduksjonen og problemstillinger i forbindelse med frakt av mat. Man kan være enig eller uenig i dette, men jeg tror egentlig det treffer veldig dårlig som kommentar til denne saken. For det første er vel ikke norsk landbruksproduksjon spesielt industrialisert sammenlignet med det man finner i de fleste andre land i vår del verden. Og for det andre er det da bemerkelsesverdig at vi ikke har hatt matskandaler av dette omfang knyttet til importert mat, som jo dels er fraktet fra andre verdensdeler til Norge. Det er et betydelige kvanta av de kjøttprodukter som selges i Norge, som stammer fra henholdsvis Latin-Amerika og Afrika, og vi har ikke hatt denne type problemer knyttet til det. Så den forklaringen kan umulig holde stikk. Problemene må ligge andre steder.

Så bare en siste merknad til behandlingsmåten. Jeg tolker statsråden slik at hun holder døren åpen for at Regjeringen kan finne det riktig å gjøre slik som forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti forutsetter, nemlig å komme med en samlet tiltaksplan til Stortinget, som Stortinget kan ta standpunkt til. Og jeg oppfatter også hennes svar dit at hun holder døren åpen for at det i den sammenheng også kan bli aktuelt å diskutere organiseringsspørsmålene når det gjelder mattrygghet. Da er vi relativt nær hverandre i sak, og det finner jeg meget tilfredsstillende.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 2877)

S a k n r . 1 2

Forslag fra stortingsrepresentant Laila Dāvøy på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 62):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lov om endring i lov om svangerskapsavbrudd § 9 slik at kvinnens evne til å ta omsorg for barnet samt hensyn til om kvinnen har disposisjon for sykdom, ikke skal være relevante hensyn når svangerskapsavbrudd skal vurderes.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2878)

S a k n r . 1 3

Forslag fra stortingsrepresentant Laila Dāvøy på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2006 (jf. Innst. O. nr. 66):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i lov om psykisk helsevern §§ 3-1, 3-2 og 3-3 slik at psykologer med relevant praksis og videreutdanning på linje med leger gis adgang til å etablere tvungent psykisk helsevern, og § 6-2 slik at psykolog med relevant praksis og videreutdanning sidestilles med lege som medlem av kontrollkommisjonen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2878)

S a k n r . 1 4

*Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksopp-
gjøret 2006 – endringer i statsbudsjettet for 2006
(Innst. S. nr. 236 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 68 (2005-
2006))*

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 70 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og landbruks- og matministeren 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra partienes hovedtalere og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Sigrun Eng (A) [21:24:57] (ordfører for saka): Innst. S. nr. 236 og St.prp. nr. 68 bygger på eit framforhandla

resultat frå Norges Bondelag og staten. Norsk Bonde- og Småbrukarlag følgde ikkje med heilt til underteikninga. Dei meinte avtala ikkje var god nok for sine medlemmer. I botnen for dette oppgjeret ligg føringane frå St.meld. nr. 19 for 1999-2000, og Regjeringa har lagt sine premisser inn i regjeringserklæringa.

Så kan mykje seiast om innhaldet, og eg skal kome meir inn på det, men fyrst vil eg kommentere ynsket og forventningane bøndene hadde og har til det som står i Soria Moria-erklæringa. Mange avvegingar skal gjerast når ein skal leggje føringar for ein ny politisk kurs – endringar for ei næring som ynskjer langsiktigskap og ein føreseieleg situasjon.

Soria Moria-erklæringa står fast. Ho har eit fireårige løp. Innretninga på jordbruksavtala er blitt ei anna enn under den førre regjeringa. Fordelingsprofilen tilgodeser meir til dei som har mindre og mellomstore bruk, der nærninga likevel er ein viktig del av inntektsgrunnlaget.

På nokre område skal partane sjå på konsekvensane av den politikken som har vorte ført dei seinare åra, før ein eventuelt justerer strukturen. Ikkje minst for dei som har gjort investeringar, og som er avhengige av innteninga, er det viktig.

Eg skal ikkje dvelje lenge ved opposisjonen sine haldningar til avtala, men eg må få lov til å seie litt om det felles synet Høyre, Framstegspartiet og til dels Venstre har på jordbruksforhandlingane. At desse politiske partia ynskjer å fjerne forhandlingsretten, er mildt sagt oppsiktsvekkjande. Eller er det kanskje ikkje det? Er ynsket om å «knuse» organisasjonsstrukturen så sterkt at det ikkje kan pakkast inn lenger, men kjem klart til syne? Regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti meiner forhandlingsretten er ein demokratisk prosess og støttar opp om den.

Komiteen sine medlemmer, alle utanom Framstegspartiet, skriv saman i merknad at vi i Noreg skal ha ein nasjonal matproduksjon som er tufta på naturgrunnlaget, og som bygger opp under spreidd busetnad og lokale produksjonar. Vi i regjeringspartia har eit større fokus på at familiebruka sitt inntektsgrunnlag skal styrkjast, òg for å sikre nyrekruttering.

Bønder bør i større grad få utnytte ressursar som dei rår over. Det har over år blitt eit etterslep i investeringane i høve til tiltak og pålegg om dyrevelferd. Da hjelper det godt at det i årets avtale blir avsett eit betydeleg beløp til investeringstilskot, òg for å oppnå meir rasjonell drift. Det gjev viktige signal om at vi ynskjer å satse på landbruket.

Vi hadde i 1989 100 000 jordbruksbedrifter. No nærmar vi oss halvparten. Landet vil totalt endre karakter om dette held fram. 38 pst. av jordbruksarealet er leigejord. Det har blitt 30 pst. færre mjølkeprodusentar i løpet av dei siste 15 åra. Når det gjeld samdrift, med kolossale investeringar, er talet no 1 500.

Dette er nokre eksempel på dramatiske endringar som kan få utilsikta verknader om vi ikkje gir stimulerings-tilskot for å demme opp for ei utvikling vi ikkje ynskjer oss.

I 2004 vart dei norske fjordane kåra til verdas beste naturbaserte reisemål. Da er det eit paradoks at utviklinga

innan landbruket på Vestlandet tilseier størst avgang på talet på gardsbruk i landet. Kva skal turistane oppleve om teigane gror att? Kva om dyra blir borte som «ryddemannskap»? Det er dei som demmer opp for attgroing.

Tilleggskvota på 1 million liter mjølk til Finnmark for å styrkje mjølkeproduksjonen der er òg eit godt eksempel på ein villa politikk som styrkjer grunnlaget for vidare drift.

Det var nødvendig med beitetilskot i årets oppgjer. Samspelet mellom dyr og menneske sørgjer for det biologiske mangfaldet i langt større grad enn vern. At dyra får gå i skog og mark, styrkjer i tillegg dyrehelsa, og det viktigaste som vi ser, er at krattskogen ikkje får overtak der beitedyra hjelper til. Fjell blir framleis fjell og ikkje nedgrodde av småskog.

Årets jordbruksavtale har fleire element i seg, både på friske pengar og skattegrep. Effektiviseringsuttak er med som eitt av elementa, og ei forventa utflating av utgiftene ligg òg til grunn. Auka jordbruksfrådrag er eit anna.

Til saman har partane, på bakgrunn av tal budsjett-nemnda kalkulerer med, kome fram til at dette utgjer om lag 270 mill. kroner i påpluss ut over lik prosentvis utvikling med samanliknbare grupper. Og heile avtala inneheld 850 mill. kr meir til bønder. Det er resultatet.

Innretninga er auka satsing og stimulering for meir økologisk produksjon. Målet om 15 pst. økologisk i 2015 er høgt, men om alle ledd er med i dette samarbeidet, heilt fram til varehandelen, skal vi lykkast. Folk er villige til å betale meir, og folk er opptekne av helserelaterte råvarer, som økologisk mat er. Det er òg viktig at marknadspris blir mest mogleg lik målpris. Det styrkjer økonomien, og det gjeld spesielt svineproduksjonen, der det for tida er ein stor overproduksjon.

At ein no har fått forbetra ordningar for velferdstiltak, og at ein har fått forbetra avlørsarordning ved sjukdom, har mykje å seie, særleg for yngre bønder. Det å kunne få nokre dagar ferie med familien, vite at ein ikkje må «truge på» når ein helst skulle liggje i senga, men har dei nødvendige ordningane som alle andre har, er ein tryggleik.

Satsing på skog er viktig. Ungpleie og nyplanting er blitt godt teke imot, og det er tilfredsheit i skogbruket. Vi skal stimulere til biobrensel og andre miljøtiltak, men vi må faktisk ikkje gløyme at skogen har sin plass når det gjeld eksportinntekter og papirproduksjon. Og så er det ein fornybar ressurs på linje med sol og vatn. Her kan ein med god forvaltning få til mange arbeidsplassar og inntektsauke av stor betydning for store delar av landet.

Landbrukspolitikken er vanskeleg å få full oversikt over. Forvaltninga ligg på mange nivå. Samtidig er det vår oppgåve å sørgje for at mest mogleg av overføringane kjem bønder og forbrukarar til gode. Både innanfor forskingsområdet og innanfor Mattilsynet sine oppgåver skjer det samordningar. Eg tenkjer f.eks. da på rapporten om «Helhetlig kvalitetssystem i norsk matproduksjon».

Vi har, og vil i åra som kjem, få auka fokusering på dokumentasjon om produksjonskjeda frå jord til bord. Det viste òg siste saka som var til behandling her.

Eg er glad for at næringa er så bevisst på desse utfordringane og aktivt jobbar for å utnytte ressursane best mogleg for å tilfredsstille oss forbrukarar.

Når det så gjeld Mattilsynet si rolle, står det uttrykkelig i Soria Moria-erklæringa at ein større del av utgiftene til drift skal dekkjast av det offentlege. I Arbeidarpartiet ventar vi at det skjer. Bønder betaler uforholdsmessig mykje, og oppgåvene kan heilt sikkert sjåast i samanheng med veterinær som ofte er på gardsbesøk.

Noreg ligg langt mot nord. Vi har dei beste føresetnadene for å ha rein og trygg mat. Kalde vintrar sørgjer for at sprøytemiddelbruken er låg. Eple frå Argentina er sprøyte mange fleire gonger enn det våre er.

Vi brukar pengar på å få fram gode dyrerasar, jf. pengar vi brukar til utskifting av geiter.

Den norske matproduksjonen er langt på veg økologisk, og stimuleringstilskot må auke over år for at vi skal kome til målet.

Landbruket har mange oppgåver, men i ei rekkjefølgje der nasjonal matproduksjon står fyrst. Vi må sørgje for vår eiga sjølvforsyning, og får da i tillegg levande bygder og beitande dyr, som demmer opp for attgroing. Dyrehald bidreg til eit biologisk mangfald, som gir oss alle eit kulturlandskap vi er glade i.

Føringane i Soria Moria-erklæringa har klare formuleringar for å nå desse måla. Årets jordbruksavtale gir innretninga. Det blir partane si oppgåve å ta det i bruk.

Bondelagets leiar sa under høyringa at årets jordbruksavtale var ein viktig snuoperasjon for å få betre vilkår for næringa, og vi er samde med Bondelaget i at vi i fellesskap er godt i gang med jobben. Dette gir grunn til optimisme, og det trengst.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:34:10]: I innstillingen fra komiteen sier flertallet i en merknad:

«For å gi bøndene en inntektsutvikling på linje med andre grupper, er det viktig å nytte ut dei ressursane garden har.»

Det er ingen tvil om at det norske landbruket er den mest gjennomregulerte næringen som fins her i landet, antakeligvis den mest gjennomregulerte landbruksnæringen i hele verden.

Er det staten eller er det den enkelte gårdbruker som vet hvilke ressurser den enkelte gård har? Og tror saksordføreren at å oppheve reguleringer og gi bonden næringsfrihet tilbake, slik som alle andre næringsdrivende har, vil kunne bidra til å gi den enkelte bonden en inntektsutvikling utenfor offentlige budsjetter, slik at bonden også da kan stå på egne ben?

Sigrun Eng (A) [21:35:19]: Eg har nesten lyst til å begynne med å seie at vi er på kvar vår planet når det gjeld den landbrukspolitikken Framstegspartiet står for, og den Arbeidarpartiet står for – og regjeringspartia, for den sakkas skuld.

Når Framstegspartiet er veldig oppteke av å oppheve reguleringar, er det fordi dei plukkar landbruket ut av heil-

skapen. For oss er det viktig å sjå landbruk saman med at vi òg skal bruke det som ei distriktsnæring.

Vi vil ha nokre fleire formål med målsetjinga for landbruket vårt. Vi vil ikkje tømme bygdene og la dei gro att for at nokre store bruk på det sentrale austlandet, eventuelt på Jæren, skal få lov til å blomstre fram – og så ha import på resten. Vi skal ha matproduksjon i heile landet. Vi har heilt andre formuleringar og heilt andre tilnærmingar til det som er landbrukspolitik, og der er vi så fundamentalt usamde at eg trur faktisk ikkje at det er nødvendig å kommentere noko meir.

Torbjørn Hansen (H) [21:36:28]: Landbruks- og matministeren har gitt uttrykk for at hvert bruk som blir nedlagt, er et nederlag for landbrukspolitikken. Vi har altså nå en situasjon hvor vi har en nedgang i antall bruk og årsverk hvert eneste år på 3–4 pst.

Mitt spørsmål er om Arbeiderpartiets landbrukspolitiske talskvinne deler statsrådets syn, at hvert bruk nedlagt er et nederlag. Eller ser også Arbeiderpartiet at landbruket fortsatt har et behov for omstilling, at utviklingen når det gjelder antall bruk, vil fortsette, og at det er en nødvendig utvikling for landbruket? Kan vi se for oss at Regjeringens politikk i slutten av perioden vil ha medført at man faktisk ser at nedgangen stopper opp, og at man ikke får disse «nederlagene», som statsråden definerer det som?

Sigrun Eng (A) [21:37:16]: Til det siste spørsmålet: Eg håpar iallfall at det ikkje skal vere 4 pst. nedgang når vi har hatt fire år med Soria Moria-politikk – berre så det er sagt.

Ja, landbruket har behov for omstilling, og det vil vere omstilling i landbruket. Det vil òg vere effektivisering, og det vil vere slik at maskinar tek over. Eg skal ikkje bruke dei orda som statsråden har brukt – eg er ikkje sikker på om eg klarer å følgje han fullt ut der – men vi ser vel kvar dag at det blir borte nokre bruk. Det er nokså alvorleg når det er slik at bruk for 20–30 år sidan hadde 100 mål i snitt og no har 200 mål.

Det blir atskilleg fleire brukarar. Og vi er snart på tur til å setje av pengar i budsjettet til krattrydding fordi dyra blir borte.

Kva skal vi bruke landbrukspolitikken til? Vi må snart ha nokre drøftingar som er om – nær sagt – det heilt elementære: Kva vil vi med landbruket? Det trur eg vi bør ta ein debatt om i fellesskap.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [21:38:31]: Representanten sa at jordbruksoppgjøret var starten på ei kursending. Eg må innrømme at eg kanskje ser ei lita kursjustering – det kan sjølvstapt ha si årsak i at eg har litt vanskeleg for å få auge på denne kursendinga – og ei lita kursjustering, det er noko anna. Eg ser at omtrent halvparten av jordbruksoppgjøret er gjeve i form av skattelette, og dersom kursendinga går i retning av at skattelette skal verta hovudverkemiddelet i jordbruksoppgjøret, ser eg at det kan vera ei kursending.

Men ei kursending er ikkje eit mål i seg sjølv. Det er eit verkemiddel for å nå eit mål. Så eg er litt nysgjerrig når

det gjeld denne omtalte kursendinga – som eg ikkje har fått auge på enno. Kor hen har regjeringspartia tenkt seg? Kva hamn har dei tenkt å føra oss til, med denne kursendinga som dei ser for seg?

Sigrun Eng (A) [21:39:25]: Dersom eg fyrst gir meg til å kommentere skattelette, er sikkert representanten Sørfonn og eg einige om at det var ei god ordning denne gongen å gi nokre signal om at dette var noko ein kunne putte inn i den grøne boksen. Vi står altså framfor nokre store utfordringar i forhold til WTO. Det blir nok ikkje det store framover. Vi må nok finne nokre andre verkemiddel. Vi synest at vi allereie har gitt nokre signal i den retninga.

Eg har lyst til å kommentere f.eks. noko som i seg sjølv er lite, men som betyr veldig mykje: beitetilskot. Vi ynskjer eit distriktslandbruk. Vi aukar overføringane til distrikta. Vi gir tilskot til smådyrhold – sau og geit – som betyr mykje meir enn det: Det betyr at vi får nokon som gneg – noko vi sannsynlegvis er opptekne av begge to – og ikkje dei store sentrale mastodontane, der dyra knapt nok skal kome ut og trekkje frisk luft.

Vi vil sjå mange kursendingar, men som eg òg sa i innlegget mitt – som representanten kanskje la merke til: Ein kan ikkje snu alt over ende over natta. Dette er ei næring som ber om at ein er litt langsiktig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:41:01]: Innledningsvis vil jeg ta opp de forslagene i innstillingen som Fremskrittspartiet står bak.

Vi har nå lagt bak oss vårens dyreste eventyr – jordbruksoppgjøret. Regjeringen og Norges Bondelag markedsfører årets jordbruksavtale som en stor seier og en ny kurs og vending innen jordbrukspolitikken. For andre enn disse to partene er det svært vanskelig å se hva denne nye kursen innebærer, og hvorfor det i år er grunn til å heise flagg og bruke hornmusikk og fanfarer for å feire. Selv ved bruk av lupe kan man ikke finne noen større endringer. Når dette skrytet av en avtale kommer uten at det nære samarbeidet mellom Norges Bondelag og Senterpartiet nevnes i det hele tatt, bør noen varselklokker ringe.

Det ville være helt utenkelig at Norges Bondelag skulle bryte årets forhandlinger, slik Småbrukarlaget har gjort. Det ville ha stilt Senterpartiet i en helt uholdbar situasjon og vært et stort prestisjenederlag. Landbruksministerens nære relasjoner til ledelsen i Norges Bondelag illustrerer dette godt.

Fremskrittspartiet stiller seg sterkt kritisk til den jordbrukspolitikken som har vært ført i etterkrigstiden, og som fortsatt ønskes videreført av den sittende regjeringen. Vi kan derfor ikke på noen måte stille oss bak den fremforhandlede jordbruksavtalen, fordi den ikke bærer bud om noen ny innretning i landbrukspolitikken – til tross for at både landbruksnæringen og andre aktører som er knyttet til landbruket, har bedt om en kursomlegging av landbrukspolitikken. Den politikken som har vært ført mot landbruket gjennom mange år, er et sosialistisk eksperimen-

ment, som har bidratt til at den norske bonden har blitt fanget inn i et nett og i et system som det nå er tilnærmet umulig å komme ut av.

Landbrukspolitikken er preget av en sterk iver etter å regulere landbruksnæringen helt ned til den minste detalj, og hvor offentlige byråkrater og et særdeles detaljert regelverk har tatt over styringen av hvordan utviklingen i landbruket skal skje. Den styringen som den enkelte bonde skal ha over sin egen eiendom og arbeidsplass, har blitt borte. Bøndene er i dag mer å anse som offentlig ansatte og utøvere av en offentlig politikk enn selvstendig næringsdrivende innenfor matproduksjonsbransjen, som de burde ha vært. Dette har ført til at kreativitet, satsingsevne og ønske om å ta risiko nærmest har blitt fraværende i store deler av landbruket.

Det er også grunn til å påpeke at landbruksavtalesystemet har blitt så innviklet og komplisert at få utenom det sentrale byråkratiet i Landbruks- og matdepartementet har mulighet til å sette seg inn i alle systemets sider og forstå det fullt ut. Det bør være bekymringsfullt. Det er også verdt å merke seg at det ikke er noe annet land innen OECD-området – eller i hele verden – som har funnet det formålstjenlig å praktisere et system med en landbruksavtale.

Det er god grunn til å anta at det omfattende regelverket i landbruket skaper et enormt byråkrati – både i offentlig forvaltning og hos aktørene i næringen – som legger bånd på store ressurser, som heller kunne ha vært benyttet til verdiskaping i landbruket og tilflytt aktørene i næringen som inntekt heller enn som offentlige overføringer, som i dag. Jeg har stilt statsråden spørsmål om hvor mange byråkrater som jobber med jordbruksrelaterte spørsmål. Det er vanskelig å få noe klart svar på det. Jeg synes det er merkelig at statsråden ikke ønsker å svare på hvor mange offentlig ansatte som er knyttet til landbruket i statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning. Det er god grunn til å anta at antallet ansatte landbruksbyråkrater er svært høyt, og at lite gjøres for å redusere antallet. Fremskrittspartiet mener at dette har avdekket en svakhet i offentlig forvaltning ved at man ikke har oversikt over hvilke arbeidsoppgaver de ansatte i offentlig sektor har.

Dagens oppslag i media rundt WTO viser at det vil bli et sterkt redusert importvern i kjølvannet av den internasjonale utvikling gjennom WTO-forhandlingene. Dette er en utvikling som Norge ikke styrer alene. Utviklingen bærer bud om en gradvis økt konkurranse for norske landbruksprodukter. Til tross for et høyt tollvern har ikke norske myndigheter lagt noen plan for hvordan det norske landbruket skal møte en slik utvikling. Dette er svært kritikkverdige. Resultatet kan bli at det norske landbruket får seg en blåmandag når resultatet fra WTO-forhandlingene blir kjent. Jeg tror også at det er helt uaktuelt for den sittende regjering å legge ned noe veto mot noen WTO-forhandling. Det tror jeg ikke Arbeiderpartiet vil være med på.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at utviklingen av en mer robust produksjon basert på markedsøkonomiske kriterier må ha topp prioritet og må utvikles før import-

vernet faller. Den norske næringsmiddelindustrien er under press fra utlandet, og det er viktig at den norske landbrukspolitikken sikrer at industrien får råvarer til en konkurransedyktig pris. For å oppnå dette er det nødvendig med en strukturrasjonalisering av landbruket, slik at enhetskostnadene går ned.

Industrien er konkurransedyktig i forhold til utenlandske aktører på foredling og industriell produksjon. Men råvarekostnadene er for høye i forhold til våre boland og kan med økt import true viktige arbeidsplasser og verdiskapingen i industrien. Næringsmiddelindustrien står for om lag 20 pst. av sysselsettingen og verdiskapingen i industrien. Et fellestrekk er at produksjonen er relativt arbeidsintensiv til tross for at bedriftene har tatt i bruk svært moderne teknologi. Norge må derfor benytte den tiden som ennå er igjen, til å tilpasse primærproduksjonsleddet til den nye hverdagen som alle ser vil komme i forholdsvis nær fremtid. Regjeringen må derfor ha en aktiv holdning til dette og ikke, som i dag, forholde seg helt passiv til den utvikling som gradvis skjer. Resultatet av en slik politikk vil gjøre stor skade i næringsmiddelindustrien. Jeg viser også til våre marknader hvor vi viser til anbefalingen fra et flertall i det regjeringsoppnevnte Industriutvalget når det gjelder hvilke rammevilkår næringsmiddelindustrien må ha for å overleve i fremtiden. Det er verdt å merke seg at også sentrale representanter fra enkelte av regjeringspartiene er blant det flertallet.

Landbrukspolitikken medfører betydelige kostnader i form av offentlige utgifter, høye priser på matvarer og innskrenket næringsfrihet for bøndene. Alle de begrensningene og hindringene som er satt gjennom konsesjonsbegrensninger, administrative priser, produksjonskvoter og selektive støtteordninger, har vært ødeleggende for bøndene. Fremskrittspartiet vil derfor prioritere en kraftfull omlegging der deregulering, avbyråkratisering og konkurranse settes i høysetet.

Analyseselskapet ECON utarbeidet i 2004 en rapport på vegne av Landbruks- og matdepartementet. Denne rapporten konkluderer med at de mange reguleringene i landbruket med fordel kan oppheves, da de først og fremst legger en begrensning på utviklingen av næringen og virker negative i forhold til verdiskapingen i landbruket. De konklusjoner som fremkommer i ECON-rapporten, må snarest gjennomføres, slik at ny vekst og optimisme i landbruket kan sikres. Det vil jo være oppsiktsvekkende dersom Landbruks- og matdepartementet ikke vil gjennomføre konklusjonene i en rapport som de selv har bestilt, så derfor regner jeg med at denne rapporten er godt lest i departementet, og at vi her i Stortinget vil kunne se resultatet av den ganske snart.

Jeg vil også kommentere et forhold i denne innstillingen som er svært interessant. Innstillingen viser at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ser svært likt på landbrukspolitikken. Det lover godt for et samarbeid også om landbrukspolitikken, og jeg mener at alt bør ligge til rette for at disse partiene i innstillingen neste år kan utarbeide en rekke felles merknader som kan vise ny vei og ny kurs i landbrukspolitikken. Dette står i kontrast til hva enkelte

har uttalt i mediene om Fremskrittspartiets landbrukspolitikk.

Representanten Ivar Kristiansen fra Høyre sa til Stavanger Aftenblad den 19. mai at det er «lysår» mellom Fremskrittspartiets og Høyres landbrukspolitikk, og at Høyre nå skal ha en ny kurs i landbrukspolitikken. Det er godt å konstatere at representanten Ivar Kristiansen ikke har fått gjennomslag for sitt syn i Høyre, men at Høyre ønsker å føre en mer offensiv landbrukspolitikk. Jeg kan også i stor grad slutte meg til mange av de merknadene som også Venstre har i innstillingen.

Nå er det viktig å fokusere på utviklingen videre i landbruket, skape optimisme, stanse den ensidige problemfokuseringen som er i norsk landbruk, gi bonden friheten til bake og stimulere til nytenkning.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Sigrun Eng (A) [21:51:15]: Det er eitt parti som skiller seg sterkt ut i denne innstillinga, og det partiet er – ikkje overraskande – representanten Kielland Asmyhr sitt, Framstegspartiet. Dersom Framstegspartiet hadde fått gjennomslag for sin politikk, ville det ikkje ha vore mykje landbruk att i dette landet, med den konsekvensen det ville fått.

Framstegspartiet hevdar at talet på bruk og aktive bønder avskalar raskare med dagens landbrukspolitikk enn om dei hadde fått sleppt til. Ja, det er rett at omstilling og rasjonalisering skjer i landbruket, men det er jo forskjell på å barbere seg og å skjere av seg heile hovudet.

Framstegspartiet vil modernisere landbrukspolitikken ved ikkje lenger å innlemme landbruket i distriktpolitikken. Har Framstegspartiet tenkt på kva slags konsekvensar dette ville få for busetjingsmønsteret og kulturlandskapet?

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:52:12]: Det er helt riktig observert av representanten at Fremskrittspartiet på dette området står for en annen politikk enn mange av de andre partiene. Det gjør Fremskrittspartiet også på mange andre samfunnsområder. Det har noe med det å gjøre at Fremskrittspartiet er et offensivt parti, det er et parti som tenker nytt, det er et parti som tør å ta de utfordringer som vi opplever i samfunnet. Jeg synes det er ganske freidig av en representant fra Arbeiderpartiet som har sittet med styringen over landbrukspolitikken i hele etterkrigstiden, å beskyldte Fremskrittspartiet for avfolkning av norske distrikter, når man ser hva som har vært situasjonen. I denne perioden har det vært en stor fraflytting fra distriktene inn til sentrale strøk, og man kan i dag høre mye klagesang fra det man kan kalle distrikter. Man bør gjøre opp eget bo før man skyter på Fremskrittspartiet.

Torbjørn Hansen (H) [21:53:26]: Fremskrittspartiet stemmer mot årets jordbruksoppgjør og har begrunnet det i sin innstilling. Der viser de til et spørsmål til landbruksministeren hvor det av svaret framgår at det ikke er noe

annet land i OECD-området som har en slik jordbruksavtale som fastsettelsesordning for rammevilkår for jordbruket. Men av det samme svar framgår det at både EU og USA har høringsprosesser og konsultasjonsordninger som gjør at landbruket har en mulighet til å påvirke sine rammevilkår og til å gi innspill før dette kommer i statsbudsjettet. Det vil jeg tro er ganske viktig, fordi det er veldig mange enkeltparametre her som vil påvirke landbruket i stor grad.

Ser ikke også Fremskrittspartiet at hvis vi skal gå bort fra jordbruksoppgjøret som en form for landbrukspolitikk, må man ha en konsultasjonsordning eller en høringsprosess i forkant av at disse rammevilkårene kommer i statsbudsjettet?

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:54:24]:

Jeg synes det er et merkelig spørsmål fra en representant fra partiet Høyre. Fremskrittspartiet er et parti som generelt er positivt til høringsordninger. Men jeg skulle like å vite hvilke andre næringer Høyre har en konsultasjonsordning med før næringenes rammevilkår fastsettes.

Fremskrittspartiet vil ha en nær og tett dialog med samtlige næringer i dette landet. Vi fører en tett dialog og tar opp de utfordringer og problemstillinger som disse næringene står overfor. Det vil være naturlig at man også fra landbruket kommer inn til Stortinget under en høring når statsbudsjettet skal fastsettes, slik at Stortinget kan få innspill om hvilke utfordringer landbruksnæringen har, i tråd med det også andre næringer har – f.eks. industrien – hvor det i dag ikke er noen konsultasjonsordning. Jeg vil anta at Høyre heller ikke vil ha den typen konsultasjonsordning i forhold til den type næring.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [21:55:39]: I sine alternative budsjetter har Fremskrittspartiet alltid foretatt dramatiske kutt i støtten til landbruket. I forrige periode hadde Fremskrittspartiet anledning til å påvirke landbrukspolitikken. Realiteten var at de årene de gjorde opp budsjettene med regjeringen, ble det vedtatt 40 milliarder kr til bøndene. Det er et betydelig gap mellom de kuttene som ble foreslått, og det faktiske resultatet. 14 milliarder kr ble foreslått i kutt over tre år, og 20 mill. kr ble oppnådd – og kuttene på 20 mill. kr var til overmål på Mattilsynet og Veterinærinstituttet, som i dag begge er viktige kompetansetilgjenger med tanke på jakten på farlige matbakterier.

Da mener jeg det er grunn til å spørre om Fremskrittspartiet egentlig tror at de kuttene de ønsker seg, er mulige å gjennomføre når det kommer til stykket.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [21:56:27]: Representanten vet at vi ikke lever i noen ideell verden. Jeg vil anta at SV heller ikke får gjennomslag for alle sine programposter i det samarbeidet som de er i nå.

I forrige periode forhandlet vi om budsjettet med de daværende regjeringspartiene. Vi fikk gjennomslag for veldig mye fremskrittspartipolitikk i de fire årene – og vi måtte gi oss på andre områder. Landbrukspolitikken var et av de områdene vi ikke fikk stort gjennomslag på, selv om

det da var en mer positiv utvikling i landbrukspolitikken enn det vi kommer til å se i de neste fire årene.

Våre budsjetter og merknader er skrevet ut fra at Fremskrittspartiet har flertall i Stortinget. Jeg vil anta at det også gjelder for SV – at man i et samarbeid ikke kan anta at man får gjennomslag for alle sine programformuleringer.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torbjørn Hansen (H) [21:57:50]: Jordbruksforhandlingene og det endelige oppjøret for 2006 ble etter min mening et noe overraskende opplegg. Forhandlingstilbudet inneholdt ikke vesentlige kursendringer verken på innretning eller på ramme fra den politikken Bondevik II-regjeringen førte, og forhandlingene endte dessuten med at Bonde- og Småbrukarlaget brøt ut og gikk imot avtalen.

Bonde- og Småbrukarlaget skriver i sin sluttkommentar i høringsnotatet til næringskomiteen at avtalen viderefører hovedtrekkene i dagens landbrukspolitikk, og er i strid med de mål Regjeringen selv har kommunisert for norsk landbruk. Bonde- og Småbrukarlaget illustrerte dette overfor næringskomiteen ved å gi komiteen et timeglass som et symbol på landbrukspolitikken under Senterpartiet med følgende sitat inngravert: «Hvert bruk som legges ned er et nederlag». Dette stemmer godt med landbruksministerens uttalelser i Varden 26. januar 2006:

«For meg er kvar nedlegging eit nederlag.»

Antall jordbruksbedrifter falt med 46 pst. fra 1989 til 2005, en nedgang på 46 200 bruk totalt på 16 år. Prognosen for 2006 med ny regjering er en fortsatt nedgang på nesten 4 pst. Landbruksministeren står dermed ansvarlig for en politikk som i år gir om lag 2 100 nedlagte bruk, og vi kan gjerne beskrive dette som 2 100 nederlag for Regjeringen bare i år. Det er imidlertid underlig at Regjeringen ikke viser tegn til å justere den politiske kursen i nevneverdig grad dersom man oppfatter den utviklingen som en nederlagets utvikling. Her er avstanden mellom retorikken i valgkampen, Soria Moria-erklæringen, kommentarer fra statsråden og den faktiske politikken utført av Regjeringen, betydelig.

Vi står altså overfor et tradisjonelt jordbruksoppjør. Dette viser at de utviklingstrender og utfordringer norsk landbruk står overfor, er de samme nå som før valget, og at virkemidlene for å møte utfordringene er de samme nå som før valget. Et møte med virkeligheten, slik bl.a. Senterpartiet nå får oppleve, tror jeg er sunt for debatten om norsk jordbrukspolitikk.

Høyre mener at jordbruket er en viktig næring for mange bygder og kommuner, og at livskraftige lokalsamfunn betyr mye for en desentralisert bosetting. Høyre mener i likhet med flertallet, med unntak av Fremskrittspartiet, at Norge må ha en matproduksjon som tar hensyn til matsikkerhet, lokale tradisjoner og naturgrunnlaget. Å ha muligheter for landbruk i alle deler av landet er et viktig virkemiddel for å opprettholde en desentralisert bosetting. Norske bønder trenger stabile og forutsigbare rammevilkår på linje med annet næringsliv.

Dette betyr ikke at framtidens landbruk blir slik som det er i dag. Omstillingstakten er høy, og jordbrukets effektiviseringsprosesser går kontinuerlig. Høyre er opptatt av å fremme forslag som sikrer bedre lønnsomhet og bedre rekruttering i jordbruket.

Men selve jordbruksavtalen som virkemiddel er vi prinsipielt imot. Høyre mener det er prinsipielt feil at bondeorganisasjonene alene sammen med staten forhandler fram rammevilkår for egen næring, for næringsmiddelindustrien og for forbrukerne samt sentrale deler av distriktspolitikken, og at alt dette skjer utenom ordinær budsjettbehandling.

I år er det også slik at en av organisasjonene, Bonde- og Småbrukarlaget, har brutt og tatt avstand fra avtalen. Dermed blir det hele et oppjør og en avtale mellom Bonde- og Regjeringen. Dette mener vi er problematisk i et demokratiperspektiv og et hinder for å se denne delen av nærings- og distriktspolitikken i sammenheng med andre deler av politikken, slik statsbudsjettet legger opp til.

Jordbruket er svært gjennomregulert, og jordbruksoppjøret fastsetter i detalj rammevilkår for mange bønder. Vi mener at kompleksiteten er høy, og at justeringer på enkelte parametere vil kunne få store konsekvenser for mange bønder. Høyre mener derfor at bondeorganisasjonene og næringsmiddelindustrien bør få en fast konsultasjonsordning med staten for å kunne gi innspill til budsjettet. Dette vil da være en spesiell ordning for denne næringen i motsetning til andre bransjer, men det vil være et betydelig skritt i forhold til dagens ordning med egne forhandlinger og et jordbruksoppjør før statsbudsjettet.

Konsultasjonsordninger og høringer er også den metoden som brukes i andre vestlige land i jordbrukspolitikken. Så langt vi kjenner til, er det ingen andre land som har jordbruksforhandlinger. Det sier litt om at dette instituttet har gått ut på dato for lenge siden. Høyre fremmer på denne bakgrunn to forslag, ett hvor vi går imot årets jordbruksavtale, og ett hvor vi foreslår en konsultasjonsordning i forbindelse med statsbudsjettarbeidet.

Høyre synes det er positivt at regjeringspartiene nå igjen børster støv av skattelettelse som næringspolitisk virkemiddel. Dette vil komme bønder med næringsinntekter til gode. Men for Høyre er det uakseptabelt dersom Regjeringen planlegger å finansiere disse skattelettelsene til bøndene med næringsfiendtlige skatteskjerpelser for andre grupper. Høyre vil ikke delta i en slik inndekning dersom den skulle komme i statsbudsjettet. Vi vil for øvrig vise til at dette er en kursendring, i og med at Regjeringen skjerpet skattleggingen av bl.a. jordbruket betydelig i budsjettet for 2006.

Høyre er opptatt av å gi den enkelte bonde som næringsdrivende størst mulig evne til å stå på egne bein og til å utnytte de ressurser og muligheter som ligger på det enkelte gårdsbruk. Vi mener at det helt åpenbart er den enkelte bonde, ikke staten eller bondeorganisasjonene, som er best skikket til å bestemme hvordan driften bør innrettes for å oppnå størst mulig avkastning. Vi mener derfor at jordbruksnæringen trenger færre reguleringer og bedre rom for kreativitet.

I den sammenheng har vi pekt på at samdrifter er en måte å organisere driften på som kan frigjøre ressurser. Samdrift er ikke bare moderne og lønnsomt. Det gjør også næringen mer attraktiv for unge mennesker som vil satse på jordbruk. Jeg tror at de som i dag satser med friskt mot på jordbruket, er opptatt av å ha muligheter for en ordnet arbeidstid, ferie og fritid. Vi reagerer derfor på at bønder flere steder blir nektet å organisere seg i samdrifter som følge av et stivbeint regelverk for antall deltakere. Vi merker oss også at senterpartirepresentanter fra Ørskog i Møre og Romsdal protesterer på dette stivbeinte regelverket, uten at de blir hørt av sine partifeller i Landbruksdepartementet. Høyre lytter imidlertid til disse innspillene, og vi fremmer derfor forslag til oppmykning av regelverket for samdrift.

Høyre mener at en sterkere eiendomsrett innen jordbruket og i distriktene er nødvendig for å sikre at bøndene får beholde sine verdier, og for at bønder som næringsdrivende kan føle trygghet for framtidige investeringer. Når eiendomsretten blir svekket, blir også prisene ved omsetning av bruk fastsatt på et for lavt nivå, og få tar sjansen på å investere i framtidig infrastruktur.

Dagens strenge regulering av bruk og omsetning av eiendom virker sterkt hemmende på utviklingen av jordbruksnæringen. Høyre vil derfor oppheve det generelle delingsforbudet i jordloven. Vi legger her avgjørende vekt på den argumentasjonen som skogbruksnæringen fører i forhold til at bonden selv er best egnet til å ta beslutninger som berører egen eiendom, og vi tar avstand fra en politikk som ikke respekterer de verdier som norske bønder har bygget opp på sine bruk gjennom generasjoner.

I tillegg vil en mer liberal omsetning av eiendom gjøre det lettere for andre enn bønder å bo på eller i nærheten av jordbrukseiendom. Dette tror vi i Høyre er en viktig kvalitet i forhold til å bo på landsbygda, noe jeg ser at kommunalministeren i dagens Aftenposten også er opptatt av. Vi må ta mulighetene i distriktene i bruk skal vi klare å gjøre det attraktivt for flere å bli boende i distriktene.

Vi står også sammen med Fremskrittspartiet på en merknad om at vi ønsker likeverdige konkurransevilkår også innen meierisektoren. I den sammenheng er det viktig at ordningen med etterkontroll blir videreført fram til vi får på plass et fungerende system med kapitalavkastningskrav for Tine. At det haster å få orden på konkurransevilkårene i meierisektoren, blir kraftig understreket ved at Q-meieriene i dag har tatt ut søksmål mot staten. Q-meieriene krever erstatning på minimum 150 mill. kr for feil og åpenbare mangler ved utforming og gjennomføring av markedsordningene som etter deres oppfatning er i strid med Stortingets forutsetninger. Høyre synes det er beklagelig at vi har fått denne situasjonen på meierisiden, og vil oppfordre Regjeringen til å rydde opp, slik at konkurransen kan skje på mest mulig like vilkår.

Jeg vil avslutte med å ta opp Høyres forslag i innstillingen.

Sigvald Oppbøen Hansen hadde her igjen teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Bendiks H. Arnesen (A) [22:06:13]: For nøyaktig to år siden i dag vedtok de daværende regjeringspartiene, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, sammen med Fremskrittspartiet å fjerne hovedavtalen for fiskerinæringen, den såkalte fiskeriavtalen. Denne nesten 40 år gamle viktige samfunnsavtalen ble fjernet uten noen forutgående drøfting med fiskerinæringen, og i en innstilling som gjaldt en helt annen sak. Jeg tillot meg den gangen å stille spørsmål ved når jordbruksavtalen ville gå samme vei. Den gangen fikk jeg sterke reaksjoner fra Høyre, med beskjed om at dette ikke var en aktuell politikk. Jeg hørte ikke noe om det i representanten Hansens innlegg her i dag.

Hva er det som har skjedd i disse to årene som gjør at Høyre nå fremmer et forslag som betyr en fjerning av jordbruksavtalen? Har Høyre denne gangen hatt kontakt med de berørte næringene om hva de mener om dette forslaget, før det ble fremmet?

Torbjørn Hansen (H) [22:07:18]: Jeg vil innledningsvis si til representanten Arnesen at det å fjerne fiskeriavtalen har jo gått aldeles utmerket. Jeg har ikke registrert mange i næringen som savner den i særlig stor grad. Hvis det skal være grunnlaget for å beholde jordbruksoppgjøret som rammevilkår for landbruket, tror jeg ikke dette er noe stort problem. Men vi ser også at utviklingen i landbruket går raskt nedover, uten at dagens innretning av disse oppgjørene har nevneverdig effekt.

Vi mener at man må gjennomføre en avregulering av bransjen. Vi tror at det er fornuftig at dette blir gjort i budsjettmessig sammenheng, slik at man får sett disse virkemidlene i sammenheng med andre næringspolitiske virkemidler. Vi tror at en slik konsultasjonsordning og en slik høringsprosess som vi ser at mange land, både i EU og USA, tar i bruk, er virkemidler som gir landbruket gode muligheter til å påvirke sine rammevilkår. Det tror vi er en bedre løsning enn dagens ordning, som vi mener har gått ut på dato.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [22:08:27]: På side 14 i innstillingen hevder de tidligere regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre, at den landbrukspolitikken som ble ført i perioden 2001–2005, skapte ny optimisme i næringen og dannet grunnlag for satsing for dem som vil skape et levebrød innenfor den utvidede landbrukspolitikken.

For det første kunne det være interessant å høre hvorfor ikke Høyre har sluttet seg til denne virkelighetsbeskrivelsen fra sine tidligere kolleger. Er Høyre uenig? Det er mulig at forklaringen ligger nettopp i at Høyre ønsker å avvikle forhandlingsinstituttet – selve grunnpilaren i norsk landbrukspolitikk, ja i norsk forhandlingsøkonomi.

Det kunne være interessant å høre om det også er andre områder hvor Høyre ønsker å avvikle forhandlingsinstituttet. Hvis ikke, kan representanten Hansen forklare

hvorfor det derimot er riktig å beholde forhandlingsinstittuttet innenfor reindriftsnæringen, som jo er neste sak på programmet?

Torbjørn Hansen (H) [22:09:22]: Jeg synes det står mye fornuftig i Kristelig Folkepartis og Venstres merknader, men vi har skrevet våre egne merknader og har valgt å legge vekt på dem. Jeg ser derfor ikke noen grunn til å gi ytterligere kommentarer til det som Kristelig Folkeparti og Venstre har sagt.

Vi har ikke planer pr. i dag om å fjerne reindriftsavtalen, men den er jo en avtale som er av et format på rundt 100 mill. kr, mens jordbruksoppkjøret utgjør over 11 milliarder kr hvert år. Det er jo et virkemiddel av en slik dimensjon at det i en budsjettmessig sammenheng er naturlig å se jordbruksoppkjøret i sammenheng med de andre næringspolitiske virkemidlene. Som sagt er det ikke en brå fjerning av hele muligheten til å få jordbruket til å spille inn sine synspunkter på rammevilkårene. Vi ønsker en konsultasjonsordning som gir en mulighet til å påvirke, slik at man ikke får uønskede effekter av en slik ordning.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [22:10:27]: Høyre ønsker fortsatt at det skal være overføringer til landbruket. Høyre ønsker også at det skal være diverse virkemidler som er tilrettelagt fra det offentlige, for en så viktig næring, og Høyre hevder at de er et parti som tar næringslivet på alvor.

I årets jordbruksoppkjøret vil Høyre ta fra næringsorganisasjonene forhandlingsretten med staten, ett av de virkemidler Høyre selv sier de er opptatt av. Ser Høyre at det er et paradoks at Høyre som parti legger til rette for mer statsstyre uten å ta næringsorganisasjonene med på råd og umyndiggjør viktige organisasjoner når det gjelder utvikling av norsk landbruk?

Torbjørn Hansen (H) [22:11:07]: Jeg vil gjøre representanten Slagsvold Vedum oppmerksom på at det er ingen andre bransjer i dette landet, og sannsynligvis ingen andre land i verden, som har en slik ordning for landbruket. Etter vårt syn vil en konsultasjonsordning være en helt naturlig modernisering av rammevilkårene for landbruket og vil fortsatt gi store muligheter for demokratiske innspill i den prosessen.

Så vil jeg også gjøre representanten oppmerksom på at Stortinget er demokratisk valgt, og at Regjeringen som regel er demokratisk utnevnt. Så det at storting og regjering fastsetter rammevilkår for en næring, er en demokratisk og naturlig prosess. Det som gjør landbruket spesielt, er at den næringen pr. i dag er så til de grader detaljregulert at man er nødt til å ha en prosess for å sørge for at virkemidlene ikke får uønskede effekter dersom man gjør endringer. Så lenge næringen er såpass detaljregulert som den er, må vi ha mekanismer som sikrer næringen god innflytelse.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [22:12:30]: Når Stortinget i kveld stemmer for årets jordbruksoppkjøret, går det et historisk sus gjennom luften. 1. desember 1975, for over 30 år siden, fattet Stortinget det berømte opptrapingsvedtaket, etter et initiativ fra SVs Berge Furre.

I dag godkjenner Stortinget en avtale og et jordbruksoppkjøret som for første gang i historien er gjort mellom landbruket og en regjering hvor SV deltar.

Disse to punktene i tid – i nyere norsk historie – bindes sammen av et SV som i hele denne perioden har et bankende, varmt hjerte for norsk landbruk. Det er det mange grunner til.

At mat produseres i Norge, betyr at maten transporteres kortere enn om vi hadde importert den samme maten, noe som er bra for miljøet. At maten produseres i vår egen bakhage, betyr at norske myndigheter har større mulighet til å legge føringer for kvalitet og trygghet på norske matvarer enn vi har for maten som importeres.

Men landbruk er også mer enn mat. Det dreier seg om arbeidsplasser i hele landet. Det dreier seg om skogbruk, om kultur og om tradisjon for dyrehold, og det dreier seg om kulturlandskap. Landbruket har mange funksjoner og mange verdier.

Dette betyr ikke at landbruket er feilfritt eller uten utfordringer. De fleste vet at SVs sterke kjærlighet til landbruket er krysset med en kritisk holdning til at det flere steder i landet må settes inn ekstraordinære tiltak for å rydde opp etter avrenning fra landbruket. Vi har sett mange eksempler på mishold av dyr de siste månedene. Det er ingen statshemmelighet at det er enkeltpersoner og ildsjeler innenfor landbruket som fungerer som pådrivere for å ta i bruk økologiske og mer framtidsrettede produksjonsformer.

Spørsmålet er hvordan man kan ta tak i disse utfordringene på en positiv måte, for samtidig å skape mer optimisme i næringen, for å øke rekrutteringen og skape ny glød i landbruket.

Jeg er stolt over at årets jordbruksoppkjøret har tatt fatt i flere av disse utfordringene. Det som skiller dette jordbruksoppkjøret fra den foregående regjeringens, er den genuine viljen til å få til noe – en ny retning, en ny optimisme i landbruket.

Når det gjelder optimisme og rekruttering, er det godt å kunne peke på at det i årets avtale er framforhandlet en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. For rekrutteringen er også behovet for bedre velferdsordninger innen landbruket viktig, og årets avtale har tatt høyde for dette. I tillegg til ordningen for ferie og fritid er det også forbedringer når det gjelder avløserordningen ved sykdom. Dette er positivt.

Investeringsbehovet i næringen er stort. Det er derfor viktig med midler til utviklingstiltak og ny næringsutvikling innen jordbruket. Rammen for investeringsvirkemidler økes derfor med 45 mill. kr., og dette er et viktig politisk signal om at det skal satses på norsk landbruk.

Miljøprofilen styrkes i årets avtale gjennom målretting av virkemidlene. Etablering av et nytt beitetilskudd er viktig for å stimulere til økt beiting, kulturlandskapspleie og for å demme opp mot gjengroing.

Avtalen innebærer en økning av bevilgningene til SMIL-ordningen, om spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap. Grønt reiseliv er også en viktig satsing, og i avtalen legges det opp til et utviklingsprogram for grønt reiseliv i Norge innenfor en ramme på 25 mill. kr.

Avtalen legger til rette for å øke produksjonen og forbruket av fornybar energi. Regjeringen varsler at den vil komme tilbake til fordeling på tiltak og utforming av virkemidler for både skogbruk og bioenergi i budsjettproposisjonen for 2007.

Det økologiske perspektivet skal også få sterkere fokus framover. Det er et ambisiøst mål Regjeringen har satt seg om økologisk produksjon og forbruk på 15 pst. i 2015. I denne sammenhengen vil jeg minne om at et flertall i næringskomiteen i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2006 uttalte:

«Dette flertallet peker på at grunnlaget for denne utviklinga bør legges så tidlig som mulig, og ber derfor Regjeringa om å komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan dette målet skal oppnås.»

I dagens innstilling understreker regjeringspartiene sammen med Kristelig Folkeparti viktigheten av å videreføre og forsterke tiltak som gir bedre marked for økologiske produkter. I det videre arbeidet med utvikling av det økologiske jordbruket ber også Stortinget partene om å vurdere tiltak for økologisk kjøttproduksjon. Dette er elementer som Regjeringen får anledning til å komme tilbake til i den varslede planen.

Jordbruket har fortsatt utfordringer. Det har også jordbrukspolitikken. Jeg vil derfor minne om at årets oppgjør er det første av i alt fire oppgjør i denne perioden. Det er en vei å gå, og den veien skal vi gå.

Selv om Norges Bondelag under høringen viser til at årets jordbruksoppgjør har vært en viktig snuoperasjon for å bedre rammevilkår for næringen, er vi ikke i mål med dette. Det var naturligvis trist at Bonde- og Småbrukarlaget valgte å bryte forhandlingene, men jeg kan forsikre om at regjeringspartiene har merket seg at det under høringen ble gitt uttrykk for behov for at små og mellomstore bruk og familiebruk i større grad skal prioriteres, noe som jeg er helt enig i.

I Soria Moria-plattformen heter det:

«Landbruket spiller en viktig rolle for bosetting og sysselsetting i store deler av landet.»

Og det står videre:

«Norsk matjord er en begrenset ressurs som det er et nasjonalt ansvar å ta vare på for våre etterkommere.»

Jeg er stolt av at vi i dag vedtar det første skrittet for å oppfylle disse løftene. Dette er det første av i alt fire oppgjør i denne perioden. Det er en vei å gå, og den veien skal vi gå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [22:17:56]: Jeg la merke til at representanten i sitt innlegg sa at man skulle satse på små og mellomstore bruk. Det kunne være interessant å spørre representanten om SV har merket seg at Småbrukarlaget har brutt disse forhandlingene, og hva

SV vil gjøre med det for å komme Småbrukarlaget i møte i senere forhandlinger.

Så kan det være på sin plass å stille spørsmål om hva SV synes om å bruke skatt som virkemiddel mot næringer. SV er jo et parti som ikke akkurat ønsker å stå for skattelette. Hvordan ser SV på at denne skatteletten ikke kommer unge bønder som investerer i eiendommene sine, og små bønder som sliter med å få opp inntekten, til gode?

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [22:18:58]: Til det første spørsmålet: Jeg synes naturligvis, som jeg også gav uttrykk for fra talerstolen, at det er trist at Bonde- og Småbrukarlaget valgte å bryte forhandlingene. Men jeg mente også det jeg sa fra talerstolen, at i forbindelse med kommende års jordbruksoppgjør er det viktig at små og mellomstore bruk og familiebruk blir prioritert, på grunn av strukturen i landbruket. I den sammenheng vil jeg også vise til det strukturutvalget som er satt ned som en oppfølging av årets jordbruksoppgjør.

Når det gjelder skatt som virkemiddel, er det en fundamental misforståelse at SV er imot å bruke skatt som virkemiddel. Tvert imot er SV veldig for å bruke skatt som virkemiddel i bl.a. fordelingspolitikken. Når det gjelder jordbrukspolitikken, ser vi på skatt som ett av flere virkemidler som i en helhet kan danne grunnlag for et livskraftig landbruk.

Petter Løvik (H) [22:19:55]: Representanten brukte uttrykk som «historisk sus», SV sitt bankande hjerte for landbruket og, ikkje minst, arbeidsplassar i heile landet – høg retorikk, fine ord, som for så vidt er positivt ladde på alle måtar. Men så er det dette med realitetane, altså frå retorikk til realitetar. Eit av dei store problema som dei små bruka slit med, iallfall på Vestlandet, som eg kjenner best, er dette med moglegheiter til å organisere drifta på ein slik måte at dei familiare som driv bruka, både kan få fritid og ha moglegheiter til å investere på ein skikkelig måte gjennom samdrift. Der er eit regelverk i dag som gjer at små bruk ikkje har moglegheiter til å kome opp i det volum som skal til, fordi det er sett eit tak. Vi foreslår no å fjerne eller iallfall å auke dette taket, slik at også små bønder kan kome med. Alternativet er at mange av dei legg ned. Korleis ser SV på dette?

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [22:21:01]: I utgangspunktet vil jeg vise til det nevnte strukturutvalget som er satt ned som en oppfølging av årets jordbruksoppgjør. Jeg regner med at dette er et av de spørsmålene som strukturutvalget kommer til å drøfte. Samdrift vil ha konsekvenser for struktur på sikt. Det vet vi skjer når bønder går sammen i samdrift. I første generasjon kan det drives som samdrift, men framtiden er uvis i forhold til om det kan få konsekvenser for størrelsen på norske bruk dersom denne driftsformen i framtiden en gang skulle bli endret. Det er en bekymring som vi har, i forhold til hvilke enheter vi skal ha innenfor jordbruket i framtiden. Dette spørsmålet er noe som man naturligvis må komme tilbake til.

Gunn Berit Gjerde (V) [22:21:56]: « Sauer er ålreite dyr», var eit munnhell som hang ved SV i mange år. Sjølv om representantane no viser til at dei vil ta parti for små bruk, er det ein realitet at Småbrukarlaget gjekk ut, og at det var Bondelaget som gjekk sigrande ut av desse forhandlingane. Er SV, som tidlegare har hevda at dei var forkjemparar for dei små og mellomstore bruka, for småbrukarane og for gardbrukarane i distrikta, komfortable med at dei har tapt i årets jordbruksforhandlingar, og at det er Bondelaget og dei større gardane som har fått fordelar?

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [22:22:40]: Jeg har med glede merket meg at det som partene i landbruket fremmet som sine forslag i forhandlingene, var preget av Bonde- og Småbrukarlagets interesser. Det mener jeg også er mulig å finne igjen i det endelige forhandlingsresultatet, og det er kanskje ikke overraskende, gitt at Bonde- og Småbrukarlaget gikk ut veldig sent i forhandlingsrunden. De klarte faktisk å sette et preg på forhandlingene selv om de brøt i siste omgang.

Jeg vil gjenta det som jeg sa innledningsvis, at jeg synes det er trist at Bonde- og Småbrukarlaget valgte å bryte. Men jeg tror vi har et utgangspunkt for kommende års jordbruksoppgjør, og vi har fortsatt tre igjen i denne stortingsperioden. Jeg tror at med satsing på små og mellomstore bruk og familiebruk, med det signalet som er gitt i forhold til privatisering av kvoterettigheter, og signalet som er gitt i forhold til økologisering av landbruket, har vi mye å samarbeide med Bonde- og Småbrukarlaget om i de videre oppgjørene.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [22:23:54]: Innstillinga i denne saka viser at det trass i alt er brei politisk einigheit om måla for landbrukspolitikken.

For Kristeleg Folkeparti er det viktig

1. å sikra bøndene stabile og føreseielege rammevilkår og same inntektsutvikling som andre yrkesgrupper
2. å ha ein matproduksjon som tek omsyn til mattryggleik, lokale tradisjonar og naturgrunnlag
3. å ha eit aktivt landbruk for å halda ved lag hovudtrekka i det busetnadsmønsteret me har i dag, og som kan leggja til rette for ein variert bruksstruktur

Kristeleg Folkeparti er glad for at eit breitt fleirtal – alle parti unnateke Framstegspartiet – sluttar opp om desse måla, som til forveksling er lik formuleringane i Kristeleg Folkeparti sitt partiprogram. Det har me sjølv sagt ingen ting imot!

I Kristeleg Folkeparti meiner me det er viktig med eit samarbeid mellom staten og organisasjonane i landbruket. Eit slikt samarbeid aukar moglegheitene for å nå måla i landbrukspolitikken. Me ønskjer eit demokratisk system som gjev organisasjonane ansvar og innverknad over utviklinga i næringa.

Når det gjeld sjølve avtalen som er inngått, er det noko ulike vurderingar. I Kristeleg Folkeparti opplever me det slik at regjeringspartia, som naturleg nok sterkast forsva-

rer avtalen, driv litt romantisk rosemåling. I Kristeleg Folkeparti meiner me det er grunn til ei litt meir edrueleg tilnærming.

Kristeleg Folkeparti meiner at dei viktigaste verkemidla for nyrekruttering til landbruksnæringa er inntektsutvikling på linje med andre yrkesgrupper og tilfredsstillande velferdsordningar.

Me er noko tvilande til om den føreliggjande avtalen gjev særleg auke i netto inntekt. For det er ikkje berre inntektene som stig. Kostnadene stig også, spesielt energikostnadene og renteutgiftene. Ein aukande gjeldsgrad gjer òg at denne næringa er meir sårbar for eventuell renteauke.

Noko overraskande er det òg at skattelette vert Regjeringa sitt hovudgrep for å auka landbruksinntektene. I Kristeleg Folkeparti er me ikkje negative til skattelette som verkemiddel, men det må skje i lag med andre tiltak. Eit auka jordbruksfrådrag er først og fremst eit gode for dei som har næringsinntekt over eit visst nivå, medan t.d. unge brukarar som nett har overteke garden, og andre utsette grupper som ofte har låg inntekt, berre i liten grad får nytte av eit auka jorbruksfrådrag.

Auka inntekt er det beste verkemidlet for å få ned det høge tempoet i nedlegginga av bruk. Også denne regjeringa legg til grunn ein nedgang i talet på årsverk på ca. 4 pst. I Kristeleg Folkeparti er me urolige for at eit høgt tempo i omstillinga kan gje ei utilsikta sterk nedbygging av landbruket.

Levande gardar er heilt nødvendige for å ta vare på kulturlandskapet vårt. Difor er Kristeleg Folkeparti einig i at me no set fokus på husdyrbeite gjennom eit eige beitetilskot, og at målprisane aukar for sau, lam og grønsakproduksjon.

St.meld. nr. 19 for 1999-2000 hadde sterkt fokus på det multifunksjonelle landbruket. Det er difor viktig at det ikkje vert bygt opp til motsetnad mellom volumproduksjon og nisjeproduksjon. Begge delar er nødvendig dersom me skal ha eit robust landbruk i tråd med måla i St.meld. nr. 19.

Matproduksjon vil alltid vera hovudpilaren, og her har òg økologisk landbruk sin naturlege plass. Men landbrukspolitikken må ha breidd nok til å utnytta heile potensialet for inntekt på gardane. Målet om ein variert bruksstruktur må vera styrande for utforminga av støtteordningane.

Innstillinga i denne saka viser at det er rimeleg brei politisk einigheit om måla for landbrukspolitikken, men at det er noko ulike vurderingar av kor god avtalen er, og av enkelte element i avtalen.

Kristeleg Folkeparti registrerer òg at Regjeringa gjennom denne avtalen ikkje gjev særleg nye politiske føringar for den framtidige landbrukspolitikken.

Frå Kristeleg Folkeparti si side vil me i landbrukspolitikken framover særleg leggja vekt på

- at landbruket treng ei betre nettoinntekt for å få ny rekruttering
- at tilskota til velferdsordningane må verta betre
- at produktivitetssauken må nyttast til å auka bøndene sine inntekter

- at omstillingstempoet ikkje må verta så høgt at me får ei utilsikta nedbygging
- at me ikkje ser nokon motsetnad mellom nisjeproduksjon og volumproduksjon; me treng faktisk begge delar

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne L. Haugen (A) [22:29:06]: Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet har ofte stått sammen i landbrukspolitikken, og vi i Arbeiderpartiet merker oss at vi ved årets oppgjør fant sammen med Kristelig Folkeparti i forbindelse med mange sentrale og viktige merknader i innstillingen. Det er vi glad for, for det vil si at vi har et breiere og mer solide flertall bak denne avtalen. Så jeg vil spørre representanten Sørfohn om dette betyr at Kristelig Folkeparti er enig i den retningen jordbrukspolitikken nå tar.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [22:29:57]: Kristeleg Folkeparti er oppteke av at norsk landbruk skal få gode vilkår, for me treng norsk landbruk, og me søker alliansar der det er mogleg for å få ein så god landbrukspolitikk som mogleg.

Det er rett at me støttar avtalen. Me synest at når det er inngått ein avtale, så er det rett å støtta han. Samtidig har me prøvd å peika på at han har visse svakheiter.

Det er nok rett som representanten seier, at Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti av og til har funne saman, men dersom ikkje minnet mitt er heilt på villspor, meiner eg òg at det ikkje har vore så uvanleg at Høgre og Arbeidarpartiet har funne saman under behandlinga av landbrukspolitikken i Stortinget. Så det er eit mangfaldig og brokete kart me har sett opp gjennom tidene når det gjeld alliansar i landbrukspolitikken.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [22:31:04]: Innstillingen spriker jo i alle retninger når det gjelder de tidlige regjeringspartiene. Jeg har merket meg at Kristelig Folkeparti ikke har noen egne forslag i innstillingen, og at de har funnet årets jordbruksoppgjør godt nok til at de vil stemme for innstillingen. Dette er gledelig.

Samtidig er det jo ikke overraskende at de tidlige regjeringspartiene skiller lag i synet på årets oppgjør. Avstanden er nokså stor mellom på den ene siden Høyre og Fremskrittspartiet, som ønsker å avvike forhandlingsinstituttet, og på den andre siden Kristelig Folkeparti og Venstre, som uttrykker tilfredshet med den landbrukspolitikken som har vært ført de siste årene.

Det kunne ha vært interessant å høre om Kristelig Folkeparti i grunnen ikke er nokså lettet over å slippe å diskutere jordbruksoppgjøret med sin gamle regjeringskollega Høyre, for ikke å snakke om å forhandle og gjøre opp budsjetter med tidligere budsjettkamerat Fremskrittspartiet?

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [22:31:56]: Nei, dette har ikkje vore og er ikkje noko problem. Me har aldri lagt skjul på at Kristeleg Folkeparti og Høgre, og for så vidt òg Venstre, er forskjellige parti som har ulik poli-

tikk på mange område. Men i regjering hadde me ikkje problem med å finna saman. Eg minner òg om at i alle dei jordbruksoppgjera som me hadde i den fireårsperioden me hadde Samarbeidsregjeringa, var det einigheit med Bondelaget om oppgjera. Så eg kjenner det ikkje på noko vis som ei lette. Eg vil berre gjenta det eg sa til den førre replikanten, at for oss i Kristeleg Folkeparti er det genuint viktig at me kan medverka, uansett om me er i posisjon eller i opposisjon, til at me får så gode rammevilkår som mogleg for norsk landbruk. Me treng norsk landbruk for å ta vare på heile landet, og dette kjem me til å fortsetja med.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Lars Peder Brekk (Sp) [22:33:25] (komiteens leder): Norge har rike beiteressurser, et kaldt klima og små eienommer. Den internasjonale kampen om billig mat vil Norge aldri vinne. Men Norge har et ansvar for å medvirke til å sikre matvaresikkerheten i verden. For Senterpartiet er det derfor viktig å føre en landbrukspolitikk som bidrar til å utnytte landets ressurser til matvareproduksjon.

Et sterkt landbruk i hele landet er avgjørende for å sikre bosetting og sysselsetting, og for å ivareta kulturlandskap og miljø. Landbrukspolitikken må ta utgangspunkt i den store betydning landbruket har for samfunnet og for distriktene, og ikke minst i en grunnleggende respekt for eiendomsretten.

I Soria Moria-erklæringen understreker Regjeringen at den vil «sikre utøvere i landbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper». I denne uttalelsen ligger det en klar forpliktelse om at Regjeringen i stortingsperioden skal øke inntektsmålsettingene og styrke velferdsordningene i næringen. Det er viktig å slå fast at denne regjeringen har et vesentlig høyere ambisjonsnivå for inntektsutviklingen i jordbruket enn det vi opplevde at den forrige regjeringen hadde.

Inntektsforskjellene mellom jordbruket og andre grupper har økt markert de siste årene. Den svake inntektsutviklingen over flere år er kanskje den viktigste årsaken til den sterke nedgangen i antall bruk. I lys av det var det nå nødvendig at det kom en jordbruksavtale der det er muligheter for inntektsvekst i næringen. Slik sett er jeg derfor glad for at det i år ble en avtale med Norges Bondelag. Uten denne avtalen hadde situasjonen for jordbruket i landet vært betydelig verre og mer uklar.

Hovedgrepet for økt inntekt i årets oppgjør er skattelettelser i form av økt jordbruksfradrag. Dette er et WTO-robust virkemiddel, og som sådant viktig også i en videre sammenheng. Når komiteens flertall uttrykker en noe reservert holdning til dette virkemidlet, har ikke dette sammenheng med at en ikke mener at skattelettelser kan benyttes i forbindelse med en jordbruksavtale, men først og fremst har det sammenheng med at dette virkemidlet i stor grad bare kommer dem til gode som allerede har en betydelig næringsinntekt. Unge brukere som nettopp har overtatt gården, og som er i en investeringsfase, vil som oftest ha lavere næringsinntekter. De vil bare i begrenset grad få nytte av økt jordbruksfradrag. Av den grunn må skattevir-

kemidler som økt jordbruksfradrag generelt kombineres med andre tiltak som øker inntektene i næringen.

I Soria Moria-erklæringen påpekes at en vil at næringens utøvere skal ha «sosiale vilkår på linje med andre grupper», og at en ønsker å gi «velferdsordningene en spesiell prioritet gjennom forslag til bedre avløserordninger og sikring av ferie og fritidsmuligheter».

Sosiale vilkår betyr i denne sammenheng først og fremst muligheter for ferie og fritid, sikkerhet ved sykdom og pensjon. Gode velferdsordninger er av stor betydning for landbruket, ikke minst for rekrutteringen. Ved årets avtale ble satsene for avløsning ved sykdom økt med ca. 20 pst. og ved ferie og fritid med 3 pst. Dette er også et viktig skritt i riktig retning, men disse ordningene må fortsatt styrkes i årene framover.

I Soria Moria-erklæringen påpekes også at en vil «sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet. Strukturprofilen må styrkes». I dette ligger det en klar forpliktelse om at en vil jobbe for fortsatt mangfold i næringen og for en styrking av familiejordbruket. Det er viktig å motarbeide en ytterligere todeling av landbruket mellom såkalt nisjeproduksjon og volumproduksjon. Dette innebærer også at en er nødt til å ta mer hensyn til den varierte bruksstrukturen i jordbruket når en utformer virkemiddelbruken.

Tilskuddsordningene må ha en strukturprofil som gjør det mulig med tradisjonell gårdsdrift for både små og større bruk. Det er også nødvendig å ha et regelverk som setter klare begrensninger i muligheten for å utvide produksjonen i retning av et industrialisert jordbruk. Det understreker Bondelaget i sin høringsuttalelse, og det er jeg helt enig i. Begrensningene i mulighetene for samdrift i melkeproduksjonen må forstås og forsvares i denne sammenheng.

Når det gjelder diskusjonen om struktur, synes jeg det er viktig å understreke at partene i sluttprotokollen ble enige om en gjennomgang av strukturutviklingen. Jeg forutsetter at dette arbeidet blir prioritert, slik at gjennomgangen, analysen og vurderingene kan inngå som viktige premisser under neste års jordbruksforhandlinger.

Generelt er det viktig å understreke at den påbegynte kursendring i landbrukspolitikken blir fulgt opp i hele stortingsperioden, slik at både ambisjonsnivå og lovnader i regjeringserklæringen blir innfridd over tid.

Avslutningsvis vil jeg understreke flertallsmerknaden fra regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti om betydningen av forhandlingsinstituttet og viktigheten av samarbeidet mellom staten og næringens organisasjoner. Det samarbeidet øker mulighetene for å nå målene i landbrukspolitikken.

Sett i relasjon til Høyre og Fremskrittspartiets holdning til denne problemstillingen er det viktig å understreke flertallets klare holdning om at forhandlingsystemet må bli ført videre, slik at organisasjonene i jordbruket gis reell mulighet til ansvar og innflytelse over utviklingen i næringen, både med hensyn til inntekt og andre forhold av betydning for næringens utøvere og ikke minst for sysselsetting og bosetting i hele landet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [22:38:31]:

Jeg stilte saksordføreren et spørsmål om en merknad i innstillingen som jeg ikke fikk noe særlig godt svar på. Det gjelder dette at man skal utnytte alle de ressursene som gården har. Senterpartiet er et parti der eiendomsretten – tradisjonelt i hvert fall – har stått veldig sterkt, og utnyttelse av ressursene på gården henger veldig nøye sammen med eiendomsretten. Beklageligvis er det slik at mange offentlige reguleringer begrenser den eiendomsretten som den enkelte bruker har, og som gjør at han ikke kan utnytte det ressursgrunnlaget gården har. Det kan være at han ønsker å fradele noen tomter til hytter for å få inn kapital til gårdsdriften, eller det kan være at han ønsker å utnytte andre ressurser som offentlige reguleringer legger begrensning på.

Er det slik å forstå at Senterpartiet er for en begrenset eiendomsrett når de ikke ønsker å oppheve disse reguleringene?

Lars Peder Brekk (Sp) [22:39:51]: Det er riktig at vi er opptatt av å utnytte alle ressurser på gården. Det er viktig for inntektsnivået til dem som driver gårdsbrukene, det er viktig for å videreutvikle gårdsbrukene, og det er ikke minst viktig for at bygdene der gårdene ligger, skal få en positiv utvikling. Men det er også slik at noen ganger må en veie selvstendig styring av gårdens ressurser opp mot det langsiktige formålet med driften av gården. Det å selge ut tomter kan bety at en på sikt bygger ned muligheten til å videreutvikle en god næring på gården, bygger ned muligheten til at gårdsbruket kan utvikles positivt og langsiktig, bygger ned muligheten for at neste generasjon kan overta og drive på et fornuftig vis. Så det å fradele tomter for å øke inntekten kan være å skjære seg selv i foten – en oppnår ikke mye. Vi ser det ikke slik at det er et problem i forhold til eiendomsretten at man har et langsiktig forhold til utnyttelsen av gårdens ressurser.

Petter Løvik (H) [22:40:58]: Sjølv om talet på bønder går nedover, og har gjort det i mange år, er det ein god del ungdom som har lyst til å satse på landbruket og jordbruket i åra framover, men dei vil ikkje ha dei same forholda som forfedrane. Dei krev ordna fritid, dei krev ei organisering av bruket som gjer at dei kan klare å få både fritid og ei rimeleg inntekt. Då må vi igjen inn på dei organiseringsmåtane som ligg i samdrift, og som har vore eit stort tema på Vestlandet i lang tid. Vi må forstå dei avgrensingane som ligg når det gjeld samdrift, seier representanten Brekk. Det er mogleg at Senterpartiet forstår dette, men det er svært vanskeleg å få dei små gardsbruka og bøndene som driv dei, til å forstå at dei skal nektast å gjere dette. Alternativet er ikkje at dei held fram som besteforeldra og foreldra gjorde, men rett og slett ei nedlegging. Korleis ser Senterpartiet på dette?

Lars Peder Brekk (Sp) [22:42:03]: Spørsmålet om strukturutvikling har vært et av de viktigste temaene i forbindelse med landbruksforhandlingene som har vært gjennomført, og samdriftsproblematikken er selvsagt en bit av det temaet. Det skal vurderes videre hvordan man

skal utvikle en positiv struktur i næringen. Det skal næringsorganisasjoner være med på. Jeg håper det skal gi gode signaler for oss før neste landbruksoppgjør.

Når det gjelder samdrift og størrelse, vil det bestandig være slik at når en velger å ha noen begrensninger, medfører det problemer. Landbrukets organisasjoner har valgt å sette begrensninger på antall bruk med samdrift og avstanden mellom brukene. Jeg tror det er riktig, selv om det dermed oppstår problemer for enkelte som ønsker å slå seg sammen, slik som representanten Løvik nevner i forbindelse med situasjonen i Ørsta kommune.

Det er viktig at vi ser på grenseproblematikken, men samtidig må vi sikre at vi fortsatt har samdriftsorganisering som ikke fører til et industrialisert landbruk.

Gunn Berit Gjerde (V) [22:43:26]: No forsvarer representanten samdrift og taket for det, og eg vil igjen inn på det som Petter Løvik var inne på.

Etter årets jordbruksforhandlingar vart taket halde ved lag. Det er bønder som har søkt dispensasjon, og som har sagt at viss dei ikkje får til ei ordning, ser dei ikkje noka anna moglegheit enn å leggje ned. Og det er ikkje enkelte bønder, det er ganske mange bønder både i Ørskog kommune og i Ørsta kommune, berre det eg kjenner til, og det er fleire på andre plassar. Korleis kan det ha seg at desse ikkje skal få dispensasjon, men må gjere slik som det står i dagens Sunnmørsposten: No legg dei ned.

Er det interessant for Senterpartiet og for landbruket at dei ikkje får til samdrift og får dispensasjon slik at dei kan ta seks eller sju inn i samdrifta, slik at dei kan halde fram med drifta si og berge dyr og kvote i bygdene? No forsvinn kvotane og dyra ut av bygda.

Lars Peder Brekk (Sp) [22:44:33]: Samdriftsproblematikken er viktig å jobbe vidare med, slik jeg påpekte i mitt tidlige svar på replikk.

Når det gjelder situasjonen i de kommunene, er det tilsvarende også andre steder. Men det kommer av at vi er nødt til å sette grenser for hvor stor samdriften skal være. Vi ønsker ikke å videreutvikle et industrialisert jordbruk, og vi ønsker ikke at vi skal drive strukturutviklingen slik at en tar bort for mange bruk fra bygdene rundt omkring. Det er den grensegangen vi må gå, og som man kommer opp i i de områdene representanten Gjerde nevner.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Gunn Berit Gjerde (V) [22:45:52]: Venstre meiner at landbruket skal ha ein viktig plass i Noreg også i framtida. Venstre vil ha eit levande og variert landbruk. Det er mange grunnar til at vi meiner det: Vi må sikre at vi har tilgang på mat – og trygg mat. Vi vil oppretthalde busetnaden i distrikta. Vi vil oppretthalde landbrukskulturen og kulturlandskapet som forfedrane våre har rydda stein for stein, og som er så umåteleg viktig for trivselen for fastbuande og for turistar som ønskjer å sjå sjø, fjell og vatn. I tillegg er dette viktige arbeidsplassar i distrikta.

Venstre ser på gardbrukaren som ein sjølvstendig næringsdrivande, men med eit spesielt forvaltaransvar. Difor

er vi heilt klare på at vi må ha statlege overføringar til gardbrukarane, men vi er også klare på at landbruket må moderniserast for å ha ein sjanse til å overleve i framtida. Landbruket må også få mindre øyremerking, færre skjema, færre og enklare retningslinjer.

Gründermentaliteten må vere der for å skape produkt og produksjonsmetodar som har framtida og økonomien i seg. I tillegg til å produsere mat og trevirke, ser vi det som naturleg at gardbrukaren i framtida får ei rekkje nye og utradisjonelle oppgåver, t.d. som småkraftprodusent, biobrenselprodusent, kulturlandskapsvernar – også utover sitt eige område – og ikkje minst leverandør av omsorg og opplevingar.

Framstegspartirepresentanten Hans Frode Kielland Asmyhr seier at Venstre, Høgre og Framstegspartiet i stor grad ser likt på landbrukspolitikken. Dette vil Venstre ta sterkt avstand frå. Venstre trur ikkje, i sterk motsetning til Framstegspartiet, at alle gardsbruk kan greie seg sjølve dersom berre bonden er flink nok, produktiv nok og oppfinnsam nok. Eg trur nok at framstegspartiordføraren i Stranda ville grine om framstegspartipolitikken vart innført og ein ikkje fekk tilskot til sau- og geithaldet som skulle halde kulturlandskapet oppe i Geiranger.

Vi erkjenner at det må vere overføringar frå staten på om lag same storleik som vi har i dag, dersom vi skal oppretthalde bruka. Men vi vil ha tilskotsordningar som er meir produksjonsnøytrale enn i dag. Vi vil ha jordbruksforhandlingar som ein reindyrtka inntektsavtale mellom staten og gardbrukaren. Alle andre tilskot og ordningar bør overførast til ordinære postar på statsbudsjettet, eller kommunebudsjettet, som blir vedteke etter opne diskusjonar i folkevalde organ og ikkje etter forhandlingar i lukka rom.

Men vi ser ingen grunn til at landbruket skal regulerast så sterkt at det ikkje er rom for lokale tilpassingar, og vi meiner det er direkte underleg at det skal vere geografiske avgrensingar for samdrifter, og endå meir underleg at det skal vere eit tak på kor mange gardbrukarar som kan gå saman om ei samdrift, så lenge dei held seg til taket på tallet mjøkeliter. Eg vil vise til eit eksempel i Bondal i Ørsta der 13 gardbrukarar ønskjer å gå saman i to samdrifter på seks og sju deltakarar, og no har dei fått avslag på dispensasjonssøknaden. Dei skulle ikkje produsere meir enn 500 000 liter pr. samdrift. Forstå det den som kan! Det er i alle fall det motsette av det som er intensjonen med desse reglane.

Eg har fleire gonger teke opp satsinga på økologisk landbruk med statsråden. Eg er difor glad for at løyvingane til økologisk landbruk vert auka med ca. 25 mill. kr i 2007 innafor ramma av jordbruksavtalen. Det er ei stor utfordring at desse midlane vert brukte mest mogleg effektivt.

Så til den generelle landbrukspolitikken som dette forhandlingsresultatet seier noko om. Frå dei raud-grøne partia, særleg frå Senterpartiet, var det sterke og hissige angrep på landbrukspolitikken som Bondevik II-regjeringa førte, både når det galdt overføringane og WTO-forhandlingane. Dette kulminerte i valkampen, og det skapte ei enorm forventning blant bøndene om at ei ny regjering vil

le kome med sterkt auka overføringar. Ut frå dette forstår eg at Bonde- og Småbrukarlaget sa nei til avtalen som Regjeringa og Bondelaget har vorte samde om.

Forslaget i jordbruksavtalen for 2006–2007 inneheld ei rekkje sentrale element frå landbrukspolitikken i Bondevik II-regjeringa. Avtalen, slik som vi ser det, inneber verken i ramme, utforming eller struktur noka kursendring. Vi kan difor ikkje forstå at det blir prøvt å provosere med at det skal vere ein konflikt mellom dei tidlegare regjeringspartia og dei noverande regjeringspartia når det gjeld jordbruksavtalen. Vi ser at det ikkje har vorte så stor forskjell. Regjeringa har no, trur eg, innsett at det er umogleg å halde fast på fortida. Det er viktig at denne politikken held fram. Og så langt eg kan forstå, er det det som skjer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Steinar Gullvåg (A) [22:51:20]: Vi har tidligere i dag hørt at Fremskrittspartiet og Høyre faktisk går inn for å avvikle forhandlingene mellom frie parter i jordbruket.

Jeg merket meg at Venstres representant nå gikk et skritt på samme vei ved å ta til orde for at man nå skal ha en såkalt rendyrket inntektsavtale mellom gårdbrukere og staten, mens da andre ordninger som påvirker bønderes inntekter og inntektsevne, skal avgjøres i denne salen. Jeg må nesten be representanten Gjerde utdype dette noe nærmere.

Gunn Berit Gjerde (V) [22:52:18]: Det vil eg gjerne utdype, for slik som jordbruksavtalen er i dag, inneheld han mykje anna enn det som går til inntekter for gardbrukaren. Ein del av dette vart jo overført til andre budsjett av den førre regjeringa. Eg trur vi må fullføre det.

I jordbruksavtalen skal ein ha dei reine inntektene og prisen på varene, ikkje det som f.eks. har med bygdeutvikling å gjere. Venstre vil ha ein jordbruksavtale, jordbruksforhandlingar, men det andre vil vi ha over i folkevalde organ.

Ole-Anton Teigen (SV) [22:53:05]: Venstre har skrevet i sine merknader:

«Landbruket må få mindre øyremerking, færre skjema, færre og enklere retningslinjer.»

I tillegg skal det være

«ein full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på ei kraftig modernisering».

Venstres Lars Sponheim var landbruksminister helt til i fjor høst. Hvorfor gjorde ikke Venstre noe med dette da de satt i maktens korridorer og hadde mulighet til å gjøre noe av det representanten etterspør? Er ordene «kraftig modernisering» et ønske om mer liberalisering og tro på markedets frie spill?

Gunn Berit Gjerde (V) [22:53:45]: Representanten kan ikkje ha følgt særleg godt med. Dersom han hadde følgt med på den jordbrukspolitikken som vart ført av den førre regjeringa, ville han ha oppdaga nettopp det som eg peikte på i det førre svaret mitt, at mykje vart overført

utanom jordbruksforhandlingane til opne folkevalde organ. Det er ei modernisering. Det er også ei modernisering at ein har gjeve gardbrukarane eit anna inntektsgrunnlag ved f.eks. å leggje til rette for grøn omsorg, satsing på biobrensel og også rydding av kulturlandskapet.

Ola Borten Moe (Sp) [22:54:34]: Også jeg har merket meg Venstres merknad om at man ønsker å ha en rendyrket inntektsavtale mellom gårdbrukerne og staten. Man nevner ikke bygdeutviklingsbildet spesielt, men man snakker om alle andre tilskudd og ordninger som bør overføres til ordinære poster i statsbudsjettet eller i kommunebudsjettet, hvis jeg har forstått representanten rett.

Jeg oppfatter at i det alt vesentlige omhandler de tilskudd og ordninger som går til landbruket, direkte de ulike bønderes inntektsforhold. Jeg vil gjerne ha utdypet litt nærmere hva man tenker på. Er det kun bygdeutviklingsmidlene, eller er man inne på tilskudd til drift, tilskudd til kulturlandskap og andre ting? Da synes jeg i så fall at det er vanskelig å skjelle mellom inntekt og øvrige poster.

Gunn Berit Gjerde (V) [22:55:40]: Som eg sa tidlegare, ønskjer vi å ta vekk frå jordbruksforhandlingane det som ikkje har direkte med bondens inntekter å gjere. Bygdeutviklingsmidlane var før, og er delvis også i dag, inne i jordbruksforhandlingane. Vi meiner at det høyrer til på andre budsjett, slik at det vert meir rom for andre til å samhandle om bygdeutviklingsmidlane. Det er også andre ting som ikkje har direkte innverknad på bondens inntekt og på prisen på matvarer, som vi meiner ikkje høyrer inn under jordbruksavtalen.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Statsråd Terje Riis-Johansen [22:56:35]: Jordbruksavtalen som behandles i kveld, er en god avtale for jordbruket. Det er den beste på veldig mange år. Den gir jordbruket et nødvendig inntektsløft og følger opp punkt for punkt med tiltak for å nå målsettingene flertallsregjeringa har beskrevet for landbrukspolitikken i vår politiske plattform, Soria Moria-erklæringa.

Avtalen styrker distrikts- og strukturprofilen. Den prioriterer bønder som henter en vesentlig del av inntektene fra gården. Den bedrer kapitaltilgangen ved å øke investeringsvirkemidlene. Den styrker miljøprofilen. Den styrker tiltak for beiting med husdyr vesentlig. Den forbedrer velferdsordningene. Den styrker det økologiske jordbruket kraftig, og den legger til rette for næringsutvikling. – Alt dette, samtidig som avtalen ivaretar verdikjedeperspektivene og tar hensyn til konkurransekraft i industrien. Det er god landbrukspolitikk. Det bygger opp under de målene vi har for landbrukspolitikk i Norge, og tar samtidig tak i noe av det som ble forsømt under Samarbeidsregjeringa.

Til tross for en rekke kritiske merknader og forslag til alternative vedtak, herunder å avvise hele avtalen, hevder opposisjonen at avtalen ikke representerer noen kursendring, verken i ramme, utforming eller struktur. Det er riktig at årets avtale ikke representerer noen revolusjon – det er uklokt å revolusjonere rammebetingelser for nærings-

(Statsråd Riis-Johansen)

drivende med generasjonsperspektiv – men det er en klar kursendring.

Under Bondevik II-regjeringa ble målprisene økt, samtidig som man kuttet i overføringene, dvs. i de vel 5 promillene av BNP vi bruker for å ha et aktivt jordbruk over hele landet. Bondevik II-regjeringa omfordelte produksjonstilskudd fra de minste til de store. Denne avtalen gjør det motsatte. Bondevik II-regjeringa satte i verk en rekke strukturtiltak. Denne avtalen endrer kursen på en ansvarlig måte. Bondevik II-regjeringa la til rette for nisjene og de største. Denne avtalen tar også ansvar for alle dem som er imellom, der de fleste er – ryggraden i distriktsjordbruket. Bondevik II-regjeringa gav ikke noen nivåheving i inntektene i sitt første virkeår – tvert om. De prøvde bare i sitt siste, valgåret.

Et aktivt jordbruk over hele landet har som forutsetning at jordbruksdrift er tilstrekkelig lønnsomt i et mangfold av produksjoner og bruksstørrelser. Med økende internasjonal konkurranse er vi nødt til å se at tiltak over budsjettet antakelig i økende grad blir viktig for å nå dette målet. Utvidelsen av jordbruksfradraget er et godt grep, både fordi skattetiltak ikke berøres av WTO-avtalen, og fordi det treffer foretak som forsøker å leve av jordbruket, på en god måte, både med fullt fradrag i bunnen og økt prosentvis fradrag deretter.

Samtidig må midlene i jordbruksavtalen også stimulere utvikling og ta i bruk hele gårdens ressurser og flere markeder. Derfor er satsing på grønt reiseliv, skog og bioenergi og økologisk landbruk viktige deler av avtalen. Det samme er økningen i investeringsvirkemidlene. Mange er nå i en investeringsfase. Investeringsstilskuddene reduserer viktige flaskehalsar og bidrar til en jevnere inntektsfordeling over generasjonsintervallene. Jeg er åpen for, som flere nevner i innstillinga, å styrke investeringsvirkemidlene ytterligere.

Flere har pekt på at avtalen benytter Budsjettmemndas prognose for reduksjon i arbeidsforbruket på vel 4 pst. i oppbygginga av rammen. Partene har lang tradisjon for å legge Budsjettmemndas tall til grunn. Det er også gjort i år. Partene har gjort anslag over utviklinga i driftskostnader, kapitalkostnader, redusert arbeidsforbruk og økning i inntekter. I tillegg er det lagt inn en nivåheving og andel av produktivitetsgevinsten på 270 mill. kr. Jeg mener det viktigste vi som politikere kan gjøre for å bremse strukturutviklinga, er å gi et økonomisk grunnlag som gjør det interessant å drive i ulik skala. Vi øker strukturtilskuddene med 100 mill. kr. Vi setter et tak på investeringsstøtte på foretak, så midlene fordeles på flere. Og vi sørger for at mer av melkekvotene kan fordeles på mange. Fram til neste år er partene enige om å gå igjennom strukturspørsmål og omsetning av melkekvoter.

For meg og Regjeringa er beiting og kulturlandskap en helt sentral del av en god landbrukspolitikk som skal bidra til å gi landbruket legitimitet framover. Derfor har vi en bevisst strategi, hvor det å få flere dyr ut på beite er et viktig tiltak. Sammen med en satsing på bioenergi skal det synes i kulturlandskapet at vi har et aktivt landbruk over hele landet. Det er viktig i samspill med reiselivet, og det

er viktig for å sikre en bred oppslutning om et landbruk som leverer levende bygder, trygg mat og et velpleiet landskap. Denne jordbruksavtalen bidrar på en god måte til å utvikle dette landbruket videre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [23:01:19]:

Sånn jeg ser det, har denne statsråden lagt lista veldig høyt for sin gjerning i Landbruksdepartementet. Han har sagt at ethvert bruk som blir nedlagt, er et nederlag for ham personlig. Og da er spørsmålet, fordi antall bruk vil fortsette å gå ned: Hvor går grensen, hvor mange bruk kan statsråden akseptere blir nedlagt, før han tar sin hatt og går – og reiser hjem til Telemark?

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:02:03]:

Denne statsråden er nok en gründer av legning, og sånn sett er det flott å se den utvikling som kan skje ute på bygda, og i og for seg i landet for øvrig. Jeg synes det er flott når et tømrerfirma får det til å svive og gå. Jeg synes det er flott når unggutter starter et bilfirma og klarer å få det til å gå. Og jeg synes det er negativt når det motsatte skjer; når folk av ulike årsaker ikke klarer å utvikle næringa si – det kan være gode grunner til det.

På samme måte er for meg gårdsbruk en mulighet til å utvikle. Det er en mulighet til å utvikle næringsvirksomhet, enten ved å produsere kjøtt, melk, korn og egg eller ved å produsere bioenergi, tjenester innenfor grønn omsorg eller andre tjenester knyttet til landbruket. Det å utvikle en gård er positivt, det er det vi prøver å oppnå. Det betyr at en gård som blir nedlagt, er en mulighet som forsvinner for oss.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Petter Løvik (H) [23:02:54]:

Statsråden sa nettopp at han er gründer av natur, og det synest eg er ein veldig god eigenskap. Men kva med alle dei gründerane i landbruket som prøver å organisere drifta på ein ny måte for å kunne skaffe seg ei betre inntekt og ei rimeleg fritid, ved samdrift? Eg stilte for få veker sidan spørsmål til statsråden om den saka, og fekk som svar at han ikkje kunne svare fordi saka var ein del av landbruksforhandlingane. No er landbruksforhandlingane i Stortinget, og eg håpar statsråden vil kunne seie litt om dette.

Det har vore sagt her no tidlegare i kveld av representanten frå SV, som svar på replikk frå meg, at dette vil bli vurdert. Men det hjelper lite dei bruka som no blir nedlagde i påvente av desse vurderingane. Frykta for industrielt landbruk og færre bruk har vore framtrédande i to av svara eg har fått på dette tidlegare, men å frykte framtidig nedlegging når alternativet er nedlegging i dag, er vel ein dårleg strategi for norsk landbruk.

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:04:03]: Jeg synes representanten Brekk svarte godt på samme spørsmål for kort tid tilbake.

Mitt utgangspunkt for å lykkes med landbrukspolitikken er at vi har flere mål for politikken vår. Det betyr kulturlandskap, det betyr levende bygder, det betyr trygg mat. Skal vi klare det, må vi også ha en variert bruksstruktur. Da er vi nødt til å ha noen grenser for politikken. Vi er nødt til å sette noen begrensninger som gjør at vi klarer å tilpasse landbruket, ser behovene i de ulike delene av landet. Da må landbruket i Norge nødvendigvis også ha en småskalaprofil. Det er det som er en naturlig landbrukspolitikk i Norge. Da må vi også kunne ha begrensninger som gjør at man i praksis har en profil som er tilpasset det målet. Jeg tror at det er framtidsrettet å ha denne varierte profilen, den varierte størrelsen på brukene, og at det er det som over tid gir resultater i forhold til kulturlandskap, levende bygder og trygg mat.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [23:05:03]: Eg har to spørsmål til statsråden.

Det første: Det er eit omgrep som har gått mykje igjen i jordbruksoppgjøret, nemleg familiebruk. Det er lagt vekt på familiebruk. Men det er ikkje eit eintydig omgrep, så ein liten definisjon av det kunne vore greitt.

Det andre spørsmålet er knytt til nisjeproduksjon og volumproduksjon, for like tilbake til St.meld. nr. 19 for 1999-2000, som Kåre Gjønnes la fram, har det multifunksjonelle landbruket vore understreka – fleire bein å stå på osv. Det har aldri vore snakk om anten-eller, men både-og – både nisje og volum for å få ein variert bruksstruktur. Mitt spørsmål til statsråden er då: Vil han bekrefte at han vil halda fram med denne linja, at det ikkje vert brot på den linja?

Statsråd Terje Riis-Johansen [23:05:06]: Det er vel en kjent sak at den regjeringa som representanten Sørfohns parti var en del av, fokuserte på nisje på den ene siden og volum på den andre siden. Det er et legitimt standpunkt å ha å ønske å utvikle landbruket i en todelt strategi. Jeg mener at det med en sånn inngang er noe helt vesentlig som glipper, og det gjelder alle dem som er i midten, det som faktisk er det tradisjonelle landbruket i Norge, som er ryggraden i distriktsjordbruket, og som jeg tror er det landbruket som over tid er det framtidsrettede landbruket i Norge. Jeg mener at det i forrige stortingsperiode ble satset for lite på det som er i midten: det tradisjonelle, vanlige norske landbruket, og jeg ønsker å satse mer på det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Arne L. Haugen (A) [23:07:02]: Årets jordbruksavtale er etter mitt skjønn så absolutt en akseptabel avtale for jordbruket. Ja, en av forhandlingspartene gav sågar uttrykk for at statens tilbud, som av noen ble dømt nord og ned, hadde vært et riktig så godt tilbud hvis det hadde kommet fra Bondevik-regjeringen. Og etter at avtalen er inngått, har det vært trivelig å få positive tilbakemeldinger på den fra forskjellige deler av landet.

Både krav og tilbud lå vesentlig over fjorårets nivå, og Arbeiderpartiet er tilfreds med at årets avtale oppleves

som et sporskifte når det gjelder jordbrukspolitikken. Det er en god start for en ny kurs. Men forventningene var alvorlig store, og det er grunn til å beklage at det ikke lyktes å få til en avtale med begge landbrukets organisasjoner. Men vi må respektere at Småbrukarlaget ikke fant å kunne undertegne.

Så er det, etter mitt syn, grunn til å merke seg at Høyre slår følge med Fremskrittspartiet i å avvise avtalen og også vil avvikle jordbruksavtalen som forhandlingsinstitutt for å fastlegge inntektsforholdene i landbruket. Det synes jeg er interessant – og beklagelig – ut fra at i hvert fall ikke jeg hørte sånne signaler fra Høyre i forbindelse med behandlingen av avtalen i fjor. Jeg tror de fleste skjønner at det vil avstedkomme betydelig usikkerhet og uheldige konsekvenser å kaste om på dette systemet i en hånd vending. Derfor vil Arbeiderpartiet signalisere at vi, sammen med de andre regjeringspartiene, og sammen med partene, vil videreutvikle og modernisere forhandlingssystemet.

Det er slik at jordbruksavtalen ved siden av å strukturere produksjonen og sikre gårdbrukerne forsvarlige inntekter også ivaretar viktige samfunnsmessige målsettinger med kulturlandskap og grunnlag for utvikling av et moderne, originalt reiselivsprodukt. Minst like viktig er det å sikre næringsmiddelbedriftene våre, som er en stor og viktig del av vår industri, gode råvarer til sin produksjon.

Fremskrittspartiet har en omfattende merknad knyttet til det forhold at bøndene skal være fanget i et nett av landbruksbyråkrater som hindrer dem i å utnytte mulighetene for arbeid og inntekt som ligger på det enkelte bruk. De skal være fanget på en slik måte at partiet har formulert et politisk slagord – «slipp bøndene fri». Med respekt å melde, president – jeg er usikker på hva det er lov å si fra denne talerstolen – det er mulig jeg er enfoldig, men jeg oppfatter dette som det reneste tøv.

Som gårdbruker og ordfører de siste 25 årene har jeg hatt omfattende samarbeid med landbruksbyråkratiet i egen kommune, i egen region og i egen landsdel. Jeg oppfatter dette miljøet som meget serviceorientert, det er nyttige samtalepartnere for den enkelte bonde, og de er i stand til å drive kompetent rådgivning. Jeg oppfatter, og jeg er helt sikker på at bøndene, i hvert fall i min del av landet, mener at den lokale landbruksforvaltningen er deres fremste samtalepartnere, støttespillere og heiagieng. Den fremskrittspartieta blerte myten om behovet for å slippe bonden fri fra et omfattende regelverk og regime er etter mitt skjønn totalt feil. Vår oppgave er nå å legge rammer, slik at vi sikrer bønder, i alle deler av landet og med ulik bruksstruktur, levelige inntekter.

Jeg mener at vi må slutte med å forsøke å stakkarsliggjøre bonden. Det er feilslått strategi. De fleste bøndene er dyktige fagfolk og bedriftsledere som satser på landbruket som en spennende og utfordrende næring. Der ser vi i dag mange som satser framtidsrettet og dristig. Vi må ønske dem lykke til.

Presidenten: Representanten Haugen antydde selv at «tøv» ikke er et parlamentarisk uttrykk.

Øyvind Korsberg (FrP) [23:11:45]: Etter å ha hørt det siste innlegget og en god del av innleggene her i dag synes jeg synd i den norske bonden. Mange av innleggene bærer preg av at man ønsker å stikke hodet enda lenger ned i sanden. For det er et faktum at fra 1989 og fram til i dag er antall jordbruksbedrifter halvert, fra 100 000 til 50 000.

Jeg tror ikke det finnes en annen næring som er blitt ut-satt for en sånn rasing, og det forteller vel alt om de rammevilkår næringen har, eller – sagt med kanskje litt andre ord – den tvangstrøyen næringen har på seg. Og så kan man stille spørsmålet: Hva er årsaken, og hva skjer i næringen? Det er rett og slett mangel på styring over egen eiendom og over egen arbeidsplass. For slik som sosialistene ser det, er en bonde en offentlig ansatt, og det er jo en god ideologi for sosialistene. For har bønder mulighet til å bli selvstendig næringsdrivende? Det har de ikke. De har ingen mulighet til frihet, til å møte virkeligheten, til å møte en hverdag som består av deregulering, avbyråkratisering og ikke minst det å kunne håndtere rovdyrpolitikken selv.

Så er det sikkert mange som vil stille spørsmålet: Hva er virkeligheten? Noen prøver jo å framstille Fremskrittspartiets forslag som en forferdelig virkelighet. For sosialistene her i salen finnes det faktisk en virkelighet som er verre, og den heter WTO. For å ruste den norske bonden, for å møte framtiden, som er WTO, må han få muligheten. Vi har bl.a. sett at man innenfor fiskeripolitikken har avviklet fiskeriatvaten. Norsk fiskerinæring har fått frihet og står i dag på egne ben – uten subsidier. Samtidig er norsk fiskerinæring i stand til å møte internasjonal konkurranse. At norske bønder ikke skal få den muligheten, er jeg forundret over, men det er altså et politisk flertall, sammen med bondeorganisasjonene, som ikke ønsker å gi den norske bonden denne muligheten.

Da jeg sa at det stod bra til med fiskerinæringen, glemte jeg å føye til at Regjeringen jo fører en fiskeripolitikk som gjør at Barentshavet blir plyndret av andre nasjoner.

Så er det mange som hevder at Fremskrittspartiet vil fjerne norske bønder. Nei da, vi har ingenting imot selvstendig næringsdrivende som driver med matproduksjon. Vi ønsker å gi dem muligheten og legge forholdene til rette. Vi vil ikke fjerne norske bønder. Vi vil fjerne den tvangstrøyen og den landbrukspolitikken som flertallet har tredd nedover skuldrene på dem. Vi vil fjerne systemet. Vi er imot det gammeldagse og umoderne systemet som man har hatt siden krigen. Vi vil møte framtiden for norske bønder med et nytt system, der de får friheten, der de får muligheten, der de får anledning til å råde over sin egen grunn, og sørge for at de vil kunne drive sånn som de vil som kan det best. Jeg tror ikke det er de som sitter i denne salen, som kan bestemme hvordan norske bønder i framtiden skal klare seg. Det tror jeg de klarer godt selv, og det viser faktisk også flere forskningsrapporter at de har muligheter til.

Så skal jeg helt sånn på slutten komme med en innrømmelse, og det er rett og slett: Vi har ikke fått gjennomslag for vår politikk i landbrukspolitikken. Vi har riktignok forhandlet og stemt subsidiært for en del budsjettforslag

tidligere, men gjennomslag i landbrukspolitikken har vi ikke fått. Allikevel har altså antall bønder blitt redusert i løpet av de 15 siste årene, og det forsvinner stadig vekk flere og flere bruk. Er det ikke på tide at flertallet etter hvert begynner å innse at den politikken man har ført, er riv ruskende gal? Skal man ha en mulighet til å overleve på landsbygda, skal bygdene ha en sjanse til å overleve, må det komme en ny og forbedret politikk. Men jeg har dessverre ikke noen tro på at det kommer til å skje før i 2009, og da har det vært et stortingsvalg.

Steinar Gullvåg (A) [23:17:19]: På Holm Gård i Re kommune i Vestfold går gårdbruker Ivar Sørby rundt med planer om å etablere et biogassanlegg. Anlegget er basert på kretsløpstenkning. Grunnlaget for produksjon av biogass er husdyrgjødsel fra gården og ferdigbehandlet matavfall. Biogass gir energi i form av kraft og varme. Biproduktet fra anlegget er gjødsel som foredles, og dermed øker i verdi. Produksjon av biogass vil også gi en vesentlig reduksjon i utslippene av klimagasser fra denne gården.

Investeringskostnadene er beregnet til 3 mill. kr. Energiproduksjonen fra anlegget vil dekke det årlige energibehovet for ca. 25 boliger. Prosjektets lønnsomhet er avhengig av rammebetingelsene for fornybar energi.

Det er svært viktig at myndighetene støtter opp om slike prosjekter. Bioenergi er et satsingsområde i landbruket. Landbruks- og matdepartementet har et eget bioenergi-program som nå har løpt over tre år. Interessen for prosjektmidler er økende, og målgruppen er nettopp jord- og skogbrukere. Også komiteflertallet peker på de mulighetene som produksjon av bioenergi representerer.

Når jeg nevner dette, er det selvfølgelig fordi norsk landbruk, som et resultat av WTO-forhandlingene, sannsynligvis vil møte betydelige omstillingskrav i åra som kommer. Vi må regne med at alle former for eksportstøtte blir fjernet innen utgangen av 2013, og at tollsatsene blir vesentlig redusert på viktige produksjonsområder. Dermed reduseres også importvernet. Utfordringen for norsk landbruk blir å finne fram til nye og lønnsomme produksjonsområder som kan holde liv i norske bygder, slik at kulturlandskapet kan holdes i hevd. Da må vi også finne fram til «grønne støtteordninger», som er unntaket i det jordbruksregimet som er i ferd med å etableres under WTO. Beitestøtten er i og for seg et godt eksempel på dette.

Paradoksalt nok kan EU komme til å bli en av norsk landbruks viktigste forbundsfeller i en slik sammenheng. EU har allerede innført nye støtteordninger som tilfredsstiller kravene i det man kan kalle «grønn boks» i WTO.

Jeg er ganske sikker på, og det er også et viktig element i jordbruksavtalen, at norsk landbruks evne til å produsere «ren og trygg mat» er et av de viktigste fortrinnene vi har. Nå skal det i sannhet medgis at vårt selvbilde på dette området er midlertidig svekket av den såkalte E. coli-skandalen. Alle sider av akkurat den saken skal som kjent belyses, inkludert Mattilsynets håndtering av saken. Jeg vil imidlertid be landbruksministeren interessere seg spesielt for den gjennomførte omorganiseringen av Mattilsynet og

privatiseringen av laboratorievirksomheten. Den kan ha svekket vår matsikkerhet. Og det er ting som tyder på at omleggingen av kontrollvirksomheten kan ha ført til mer lemfeldig kontroll, ikke minst i produksjonsbedriftene.

Altfor ofte når vi behandler jordbruks spørsmål, glemmer vi den gjensidige avhengigheten mellom bonden og industrien. Næringsmiddelindustrien sysselsetter hele 50 000 mennesker rundt om i landet. Dersom noen av disse skulle falle på tanken om å stemme Fremskrittspartiet ved et framtidig valg, er det i hvert fall ikke egeninteressen som driver dem.

Ved siden av kursendringen i norsk landbrukspolitik er det nemlig et annet trekk ved behandlingen av årets jordbruksavtale som påkaller interesse, nemlig det forhold at Fremskrittspartiet, og faktisk også Høyre på litt andre premisser, går til angrep på selve forhandlingsinstituttet. De vil ikke ha forhandlinger. Isteden vil de overlate alt til et internasjonalt åpent marked. Da vet vi hvordan det går: Da raseres norske bygder. Da gror kulturlandskapet igjen. Da vil de som arbeider i matindustrien, miste jobbene sine.

Da får min gode venn Åge Hovengen rett når han fra denne talerstol i sin tid fryktet at det skulle bli så langt mellom gårdene på bygdene at gårdbrukerne måtte holde seg med «hainkatt» selv.

Ikke engang katter vil kunne overleve Fremskrittspartiets landbrukspolitik.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [23:22:38]: Et aktivt landbruk i alle deler av landet er et viktig virkemiddel for å opprettholde hovedtrekkene i dagens bosettingsmønster og også et levende kulturlandskap. Dette medfører at vi må legge til rette for en variert bruksstruktur. Skal vi få dette til, må vi ha et robust jordbruk. Kristelig Folkeparti mener at vi trenger både volumproduksjon og nisjeproduksjon, og at disse ikke må settes opp imot hverandre. Når det gjelder volumproduksjon, må jo det defineres ulikt i de ulike delene av landet, og jeg ser derfor ikke noen motsetning mellom disse begrepene og det statsråden i sitt innlegg kaller «rygggraden» i landbruket.

I mitt fylke, Østfold, ligger landskapet godt til rette for å dyrke korn. Det gjør vi, og det skal vi fortsette med. Men skal vi få dette til, er det viktig å sikre bøndene stabile og forutsigbare rammevilkår som gir mulighet til den samme utviklingen i inntekt som for andre. At Regjeringen bruker skattelette som hovedgrep for å øke inntektene, ja det er nokså overraskende med denne regjeringen. Men for meg må det også være lov til å spørre: Hvor mange bønder vil få full uttelling på skatteseddelen? Jeg forutsetter at regningen for denne skatteletten ikke blir belastet kommunene, men at staten kompenserer dette på et gitt tidspunkt.

Et flatt og frodig fylke som Østfold er, gir noen miljømessige utfordringer – jeg tenker her på avrenning. Å satse på fangdammer er da av stor betydning. Det er derfor med stor skuffelse jeg registrerer at det ikke blir gjort un-

tak i årets jordbruksoppgjør i forhold til SMIL-forskriften når det gjelder finansiering av fangdammer i vassdrag med særskilte utfordringer. Statsråden sa i sitt innlegg at denne avtalen «styrker miljøprofilen». Ja, men et viktig tiltak for landbruket i min del av landet nådde dessverre ikke opp i denne miljøstyrkingen. Skal vi klare å drive med kornproduksjon til beste for landet, trenger vi noen ordninger som ivaretar dette i forhold til landskapet vi snakker om. Jeg må si det er skuffende å merke at det var Regjeringen som ikke så nødvendigheten av en slik endring, ikke landbruksnæringen.

Helt til slutt: Jeg er glad for den satsingen som kommer til uttrykk gjennom satsing på bioenergi. Dette er god landbrukspolitik, det er god energipolitikk, det er god miljøpolitikk – og da er det vel som et kindereg.

Bendiks H. Arnesen (A) [23:25:55]: Vi kan se av innstillingen at Høyre er enig med Fremskrittspartiet i å fjerne jordbruksavtalen. Dette gjør de gjennom å stemme mot årets avtale med den begrunnelse at partiet er prinsipielt mot avtalen.

Jordbruksavtalen ble vedtatt av Stortinget i 1950, og er noe langt mer enn en økonomisk avtale. Den er i høyeste grad også en samfunnsavtale.

For nøyaktig to år siden i dag vedtok Stortinget å si opp den 40 år gamle hovedavtalen for fiskerinæringen. Også dette var i høy grad en samfunnsavtale. Dette ble gjort med stemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Regjeringen Bondevik II kom med dette forslaget som lyn fra klar himmel, og det ble lagt inn i innstillingen om en helt annen sak. Fiskerinæringens representanter var helt uforberedt på dette og fikk ingen mulighet til å komme med sine motargumenter. Dette vakte meget sterke reaksjoner i fiskerinæringen, og i ettertid har det også vist seg hvor feil dette vedtaket var. Jeg har merket meg at verken Høyre eller Fremskrittspartiet har fått med seg virkningen av det.

I dag prøver Høyre og Fremskrittspartiet å gjenta dette, ved at de nå vil fjerne jordbruksavtalen. Også denne gangen fremmes forslaget uten at det har vært noen forutgående kontakt med de berørte i næringen. Igjen viser disse to høyrepartiene sitt sanne ansikt.

Denne gangen er det heldigvis slik at vi har et annet flertall på Stortinget, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Gledelig er det også at Kristelig Folkeparti og Venstre nå, i motsetning til da fiskerieravtalen ble vraket, står sammen med de rød-grønne partiene.

Jordbruksavtalen er, som jeg sa, noe langt mer enn en økonomisk avtale. Den er også i høyeste grad en samfunnsavtale, hvor en meget viktig næring forhandler med staten om hvordan næringen skal videreføres, og hvordan samfunnets interesser gjennom en slik avtale kan ivaretas. Høyrepartiene vil i kjent stil også overlate dette til markedet. Dette gir ikke et landbruk over hele landet, og det skaper heller ikke bosetting på bygdene. Det har vi faktisk fortsatt her til lands, uansett hva man måtte si om det.

Velgerne satte sist høst inn et nytt flertall og en ny regjering. Derfor berger vi jordbruksavtalen i dag, mens fis-

keriavtalen måtte vike for to år siden, under et annet flertall.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [23:28:50]: Landbruket og landbruksbasert næringsmiddelindustri er blant de absolutt største sektorene i norsk næringsliv når det gjelder både sysselsetting og verdiskaping – 100 000 årsverk og 107 milliarder kr i omsetning. De tiltak og overføringer vi i dag vedtar gjennom jordbruksavtalen, kommer hele denne verdiskapingskjeden til gode.

Landbrukssamvirket er hovedaktør i næringsmiddelindustrien med sine 54 milliarder kr i omsetning, 50 000 medlemmer og 18 500 ansatte. Gjennomføringen av jordbruksavtalen er avhengig av dette samvirket blant bønder. Dette er også inntatt i Regjeringens proposisjon, hvor det under henvisning til Soria Moria-avtalen heter at en vil videreføre markedsordningene og sikre samvirkets rolle som markedsregulator.

Det er helt riktig som det heter i stortingsproposisjonen, at det

«er et gjensidig avhengighetsforhold mellom primærproduksjonen og næringsmiddelindustrien. Primærproduksjonen er avhengig av en konkurransedyktig næringsmiddelindustri».

Det norske matvaremarkedet er ikke så beskyttet som det ofte hevdes. Bearbeidede matvarer tar større markedsandeler, og disse har begrenset beskyttelse mot import. Bakerverer er et eksempel på viktige importvarer, og for ost har importen økt med 21 pst. fra 2004 til 2005. Arla og Tulip er blitt vanlige merkevarer i norske butikkhylle.

«For å opprettholde en konkurransedyktig næringsmiddelindustri må det (...) legges til rette for å sikre industrien konkurransedyktige rammevilkår», heter det fra Regjeringen. Jeg er glad for at dette er så klart nedfelt, men spør meg om alle myndigheter har den samme strategi. Konkurransetilsynet har f.eks. en klar tendens til å se bort fra de store nordiske og internasjonale matvareelskap som posisjonerer seg i det norske matmarkedet, når de uttrykker at det er liten konkurranse i norsk matvareindustri. De synes dessuten å ha en antipati mot samvirkebaserte løsninger. Skal vi også i framtiden sikre at norske matvareprodusenter har en næringsmiddelindustri som prefererer norske råvarer og bidrar til å sikre en effektiv omsetning av norsk mat, er det svært viktig at Regjeringen står ved de positive signalene om å sikre samvirkebasert næringsmiddelindustri også når tilrettelegging av konkurransevilkår står på dagsordenen.

Samvirke er en vanlig organisering av matindustrien i store deler av verden, så vel som innenfor andre virksomhetsområder. Det er på tide at vi får på plass en samvirke-lovgivning også i Norge som gir trygge rammer for denne organisasjonsformen. Jeg håper Regjeringen vil sørge for å sette dette på dagsordenen snarest mulig.

Ole-Anton Teigen (SV) [23:31:51]: Jordbruksoppgjøret er i havn, og vi skal endelig banke det igjennom i denne sal nå i kveld.

Under årets jordbruksoppgjør brøt Norsk Bonde- og Småbrukarlag forhandlingene i tolvte time. Hovedbe-

grunnelsen for bruddet lå i statens tilbudsdokument, der det ble slått fast at de ulike tiltak som den forrige regjeringen gjennomførte, skal videreføres. Videre var det manglende strukturprofil på de forslag som staten kom med i sitt tilbud. Dette gjelder primært virkningen av det utvide- de jordbruksfradraget, som utgjorde om lag 75 pst. av rammen i statens tilbud. Den opprinnelige rammen ble under forhandlingene økt med 270 mill. kr, til 850 mill. kr, der halvparten er redusert skatt – noe lagt i bunnen og noe på toppen.

Årets avtale gav en brutto inntektsvekst pr. årsverk på ca. 14 000 kr. Etter fradrag av økte kostnader knyttet til driften, som utgjør ca. 10 000 kr pr. årsverk, blir det en netto inntektsvekst på ca. 4 000 kr pr. årsverk.

Norske bønder får ikke den inntektsutviklingen som sammenlignbare grupper får, men mye mindre. Nå vil noen si at det er mange måter å regne på – og det er det også – men det er slått fast at årets oppgjør ikke var det man ropte høyest hurra for ute på bygda, verken i nord eller sør, den 17. mai.

Hva vil så framtida vise? Jeg tror Regjeringens merknader legger noen klare føringer som kan være svært viktige for framtidige jordbruksoppgjør. Jeg tror regjeringspartiene vil gjøre noen viktige grep i løpet av høsten og vinteren som vil være med på å legge noen klare føringer for hvordan veien framover skal bli, slik at vi om ett år kan vedta en jordbruksavtale som vil gi ny optimisme fra landsende til landsende.

Endringene håper jeg vil gå på struktur og innretning, at de vil gå på noen klare prioriteringer, ikke minst på en ny politisk retning, og at det vil si noe om hvilke økonomiske premisser som blir lagt til grunn for framtidige oppgjør.

Jeg har god tro på at Regjeringen vil ta de grep som vil være nødvendige for å få ny optimisme i landbruket og på bygda. Det er nemlig tre svært viktige virkemidler for å skape optimisme, bosetting og verdiskaping på bygda. Det ene er differensiert arbeidsgiveravgift, som Regjeringen har kjempet på plass fra 1. januar 2007, og så er det jordbruksavtalen, som gir norske bønder inntektsmuligheter, og i tillegg er det å satse på å gi kommunene et skikkelig økonomisk fundament, slik at vi kan få de velferdstilbudene som folk vil ha.

Vi har fått en god start. Denne regjeringen leverer de varene folk trenger. Gi oss bare litt mer tid, så skal Norge virkelig bli det positive annerledeslandet som andre vil se som det gode eksempel. Det er en vei å gå, og den skal vi gå.

Ola Borten Moe (Sp) [23:35:10]: Denne landbruksavtalen markerer starten på en kursendring, hvis vi skal tro saksordføreren og det som står i merknadene. Og det er det behov for, for vi opplever et landbruk som har en veldig stor bruksavgang. Det er en stor sentralisering av produksjonen til de mest fruktbare områdene. Vi opplever mindre beiting, vi opplever gjengroing av landet. I min kommune bygger man nå store løsdriftsfjøs for storfe, der man føder inne hele året. Det betyr at de områdene der man ikke kommer fram med tremeters slåmaskin, gror

igjen og blir ikke brukt. Vi opplever dermed òg en bruksmåte og en bruksstruktur som jeg i alle fall ikke tror øker legitimiteten til norsk landbruk.

Vi står overfor store utfordringer for den viktige næringsmiddelindustrien. Vi opplever at økoproduksjon av mat stagnerer. I tillegg kommer utfordringene landbruket kommer til å møte innenfor WTO-avtalen. Det er mye som taler for reform og nytenkning, og jeg ønsker at vi i denne perioden skal ha en ambisjon om å tenke nytt innenfor landbruket for at vi skal kunne møte disse utfordringene.

Det betyr at vi nok er nødt til å foreta en del valg. For det første: Hvilke mål skal norsk landbruk primært oppfylle? Er det billig mat? Er det distriktslandbruk? Er det innen bosetting? Er det kulturlandskap? Er det miljø? Hvilke deler av norsk landbrukspolitikk er det som det er spesielt viktig å verne om? Og sist, men ikke minst: Kan vi gjøre noen ting annerledes og likevel oppnå de tingene vi ønsker? Det kan nemlig være slik at de målene vi har satt, har vært så vide, og den virkemiddelbruken vi har, er så spredt at vi ikke er i stand til å oppnå de målene vi må definere som de mest sentrale innenfor norsk landbrukspolitikk og -produksjon.

Det finnes land som har gjort slike valg før oss. Jeg vil peke på Sveits, og det vil selvsagt være en politisk oppfatning om det landet har lyktes bedre enn Norge. Men det er et faktum at hvis man peker på bosettingen i distriktene, hvis man peker på struktur, hvis man peker på miljø og kulturlandskap, har man etter mitt skjønn der kommet lenger.

En åpen diskusjon om målene og ambisjonene for norsk landbruk vil etter mitt skjønn ikke bare være en viktig og interessant debatt, men den vil også være avgjørende for oppslutningen om, for kunnskapen om og legitimiteten til norsk landbruk.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [23:38:15]: Innledningsvis vil jeg si at dette har vært en god debatt. Det er dog lite selvkritikk å spore fra de sittende regjeringspartiene i forhold til den politikken og de virkemidlene som de har stått for i landbruket, i forhold til om den har vært så vellykket som de ønsker å tro.

Flere talere har sagt at Fremskrittspartiet ikke ønsker å ha en matproduksjon basert på matsikkerhet og lokale tradisjoner og naturgrunnlaget. Fremskrittspartiet har valgt ikke å gå inn på noen av de merknadene som flertallet har, fordi vi har våre egne merknader som står godt, og som forklarer vår politikk godt.

Representanten Gunn Berit Gjerde fra Venstre vil ha seg frabedt at det er likhet mellom Fremskrittspartiets og Venstres landbrukspolitikk. Da må jeg sitere fra en av Venstres merknader i innstillingen:

«Skal vi lukkast med dette, må moderniseringa av det norske landbruket halde fram. Denne medlemmen ser på gardbrukaren som ein sjølvstendig næringsdrivande med eit spesielt forvaltaransvar. Difor er det viktig at gründermentaliteten får ein viktig plass innanfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttast til næringsutvikling og til busetting også

for folk utan direkte tilknytning til primærnæringsane. Det må bli meir mangfald i landbruket. Lokale styremakter må få betre høve til lokal tilpassing og til å sjå landbrukspolitikken i samanheng med annan næringspolitikk. Landbruket må få mindre øyremerking, færre skjema, færre og enklare retningslinjer.»

Dette er som musikk i mine ører. Fremskrittspartiet kunne ha sluttet seg til mye i Venstres merknader, men på grunn av at det var enighet i komiteen om at disse merknadene skulle stå for seg selv, gjorde vi ikke det. Men dersom Venstre fortsetter denne kritikken av Fremskrittspartiets landbrukspolitikk, vil vi vurdere å gjøre det i et senere år.

I tillegg er Venstre og Fremskrittspartiet veldig enige når det gjelder samdriftsproblematikken. Når det gjelder samdriftsproblematikken, synes jeg statsråden gav dårlige svar. Det har kommet mye kritikk både mot statsråden og mot Bondelaget for den holdningen som de har til dette, og det kunne være interessant å høre om statsråden mener at tidligere økning i deltakerantall og antall liter har vært uheldig. I tillegg kommer spørsmålet om vi kan vente oss en reversering av de rammevilkår som samdriften har, slik Bondelaget ønsker.

Samdrifter bidrar til samarbeid, det bidrar til å gi optimisme, og det bidrar til å gi unge bønder som ønsker å satse, en mulighet til å gjøre det i samarbeid med andre unge bønder som også ønsker å satse.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [23:41:36]: Det legges årlig ned 2 000–3 000 gårdsbruk. 2 000–3 000 arbeidsplasser forsvinner. Siden år 2000 er det fulldyrkede jordbruksarealet redusert med 170 000 dekar. Matvaresikkerheten svekkes. Landbrukets betydning som bærer av grunnleggende kulturelle verdier reduseres i takt med avviklinga.

På samme måte svekkes landbruksbedriftenes betydning som senter for innovasjon og knoppskyting i distriktene. Landbruket er i mange områder i ferd med å nærme seg en kritisk nedre grense. Fra fiskeriforvaltningen vet vi at når en populasjon kommer under en minste mengde, vil den nesten uavhengig av hvilke tiltak som settes inn, uttynnes og forsvinne.

Årets jordbruksavtale vil ikke snu denne utviklinga. Avtalen vil forhindre en ytterligere akselerasjon som ville ha vært resultatet av opposisjonens politikk, men en vil neppe oppnå noen markert oppbremsing i 2007. All verdens reparasjonstiltak og økonomiske stimulanser til innovasjon, kunstige ordninger for å holde landskapet åpent, og museumsbasert kulturbevaring vil ikke kunne kompensere for skadevirkningene av at landbruket i seg sjøl svekkes. Det er derfor ikke noen god avtale for de formål det snakkes varmt om at jordbruket skal fylle.

Avstanden mellom jordbruksinntekt og inntektene ellers i nærings- og arbeidslivet vil øke de kommende åra. De tilleggene som gis, er langt fra tilstrekkelige for å sikre samme kronemessige inntektsutvikling som andre grupper. Avtalen gir ikke inntektsløft til de grupper i landbruket som er mest truet. Avtalen gir heller ikke noe signal om at disse gruppene kan forvente noe løft framover.

Skattepolitikken er et sentralt spørsmål. Det er riktig og nødvendig å legge vekt på det. Men det er problematisk med avtalens innretning på dette området, og det må drøftes nærmere. I stortingsproposisjonen forutsettes det skatteendringer med en provenyramme på 283 mill. kr, som skal tilsvare en inntektsverdi på 425 mill. kr. Det må foreligge en dokumentasjon ved behandlingen av statsbudsjettet for 2007 som viser hvordan en kommer fram til dette.

Den inngåtte avtalen bør godkjennes av Stortinget. Noe annet ville innebære en alvorlig mistillit til Regjeringa og forhandlingssystemet. Stortinget har imidlertid et soleklart ansvar for å legge premisser for framtidige oppgjør. Erfaringene tilsier at det kreves klare og entydige signaler fra stortingsflertallet. Jeg velger å tro at Regjeringas ambisjoner for landbruket står ved lag, og at årets oppgjør er en svært forsiktig start på dette. Dette forutsetter imidlertid at en i kommende statsbudsjett og ved kommende jordbruksoppgjør tar betydelig mer effektive grep og vil signalisere noe annet framover enn det en har lagt til grunn videre. Inntektsutviklinga må gjøre det interessant for ungdommen å gå inn i næringa. Det må føres en offentlig strukturpolitikk som sikrer vanlige, mindre og mellomstore familiebruk. Privatisering av produksjonsrettigheter innenfor melkeproduksjonen må reverseres. Miljøpolitikken må forsterkes. Slike grep er avgjørende for måloppnåelsen på et område som er av avgjørende betydning for Regjeringas omdømme i by og bygd.

Ola Borten Moe (Sp) [23:45:00]: Jeg vil ta opp et punkt som Fremskrittspartiet brukte mye tid på i sitt hovedinnlegg, nemlig forholdet til næringsmiddelindustrien. Det ble understreket, og det er jeg helt enig i, at dette er en av Norges viktigste industrier. Det står at man skaper verdier for 120 milliarder kr. Det utgjør 20 pst. av den samlede industriproduksjonen i Norge. Fremskrittspartiet trekker da den feilslutning, etter mitt skjønn, at bare man får ned råvareprisen, vil denne industrien være berget for framtiden. Jeg skal fortelle hvorfor dette er feil. Representanten var selv inne på det i sitt innlegg da han sa at dette er en arbeidskraftintensiv industri. Jeg har lyst til å spørre: Finnes det eksempler på andre arbeidskraftintensive industrier som i vesentlig omfang har overlevd i Norge uten noen form for beskyttelse? Jeg er forholdsvis overbevist om at hvis man bygger ned norsk landbruk og produksjonen av mat, samtidig som man bygger ned tollvernet, vil man ikke bare bygge ned landbruket. Man vil også flytte produksjonen av mat ut av landet, og man vil følgelig også flytte industriarbeidsplasser ut av landet. Det regnestykket synes jeg Fremskrittspartiet bør ta med når de fremmer sin politikk for avfolkning av bygdene og avindustrialisering av Norge.

Jeg har også lyst til å si at det Fremskrittspartiet og Høyre derimot gjør, er systematisk å svekke den viktige næringsmiddelindustrien man har. Det understrekes skriftlig i innstillingen gjennom merknaden der man ønsker å dele Tine i to. Man har uttrykt seg negativt om viktige strukturtilpasninger innenfor næringen for å møte framtidig konkurranse. Her er det altså en stor forskjell

mellom Norge og de andre landene i umiddelbar nærhet. Hvis man ser på Sverige og Danmark, har myndighetene der bygd om sin landbruks- og næringsmiddelindustri. Det har ikke bare vært en nasjonal suksess, men det har også vært en internasjonal suksess. Det samme ser man i Finland.

Jeg synes at Fremskrittspartiet har liten eller ingen troverdighet når det gjelder industripolitikk, når man med åpne øyne velger å føre en politikk som ikke bare er imot interessene til industrien, men også er i direkte motstrid til en fornuftig utvikling innenfor næringsmiddelindustrien.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [23:48:01]: Fremskrittspartiet fører en aktiv og offensiv industripolitikk. Når det gjelder næringsmiddelindustrien, er råvareprisen et ledd i dette. Fremskrittspartiet er et industriparti, for vi vil gjøre det som er riktig for å beholde industrien i Norge. Hvis man snakker med næringsmiddelindustrien selv, påpeker man der dette med råvareprisen. Det er noe industrien selv ønsker.

Representanten Borten Moe nevnte i sitt første innlegg dette med at det blir mindre beiting. Spørsmålet er også hvordan Senterpartiet med sin nye rovdyrpolitikk vil kunne opprettholde dette og koble det sammen, for rovdyrpolitikken er et svært viktig rammevilkår for landbruket. Jeg kunne tenke meg at Borten Moe svarte på dette spørsmålet, slik at vi kan få se hvordan man skal koble mer beiting sammen med rovdyrpolitikken.

Presidenten: Presidenten mener at det kunne være en idé av Stortinget å observere at det begynner å bli ganske sent, og at vi har flere saker til behandling. Presidenten sier ikke dette av hensyn til stortingsrepresentantene, men av hensyn til en demokratisk behandling av sakene. Det er ingen god idé å behandle saker midt på natten.

Øyvind Korsberg (FrP) [23:49:46]: Siden klokken snart er fem på tolv både her i salen og for norske bønder, skal jeg holde et for så vidt kort innlegg.

Jeg har behov for å få oppklart en sak. Det gjelder faktisk fiskeriavtalen – det skulle man ikke tro når man behandler jordbruksoppgjøret. Representanten Arnesen var inne på fiskeriavtalen som ble avvirket for to år siden. Da er mitt spørsmål til regjeringens partiene og kanskje til komitelederen: Kommer Regjeringen til å gjeninnføre den fiskeriavtalen man hadde for to år siden, slik representanten Arnesen tok til orde for da han kritiserte den forrige regjeringen som fjernet den? Jeg håper at komitelederen kan avklare det.

Ellers har det vært interessant å høre på debatten, og ikke minst representanten Teigen fra SV og Troms. Da tilbudet fra staten kom, var det ikke måte på hvor hardt han trampet i fjøsgulvet i frustrasjon over det tilbudet. Da var han riktignok ikke her på Stortinget. Da var han hjemme i fjøset i Lyngen som vararepresentant. Nå når han har

kommet inn på Stortinget, har pipa fått en annen lyd. Det er jo interessant å merke seg at partipisken også fungerer for SV, og at de bare får stå på åkeren og protestere mot egen regjering.

Lundteigen gikk veldig langt i å kritisere Regjeringen i sitt innlegg. Jeg synes jo det er interessant at kritikken nå er flyttet inn i salen, og at den ikke bare kommer på ytter-siden.

Gunn Berit Gjerde (V) [23:51:40]: Eg skal ta hintet og vere kort. Eg skal heller ikkje snakke om fiskeriatvta.

Det er gledeleg dersom Framstegspartiet vil slutte seg til Venstres jordbrukspolitik. Og det er gledeleg at det vert sitert frå merknadene til Venstre, og at Framstegspartiet kan slutte seg til dei merknadene. Eg vil òg håpe at representanten la merke til at midt i den merknaden som han las opp, står det at gardbrukaren har «eit spesielt forvaltaransvar». Det er altså bakgrunnen for at Venstre lenger ut i merknaden seier veldig tydeleg at vi difor meiner at gardbrukarane også må ha overføringar frå staten som dei spesielle forvaltarane dei er.

Representanten Øyvind Korsberg viste til at sia krigen har alle regjeringar trekt på bøndene ei tvangstrøye, og at dette må dei frigjerast frå no – dei må få gjere slik som dei vil. Då lurar eg på: Har Framstegspartiet spurt bøndene om kva slags trøye dei vil ha på? Eller har dei tenkt å ta av tvangstrøya, som har vore ein omforeint landbrukspolitikk sia krigen, og dermed rasere heile landbruket – og deretter spørje kva bøndene vil?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

(Votering, se side 2878)

S a k n r . 1 5

Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m. (Innst. S. nr. 222 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 64 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Arne L. Haugen (A) [23:54:22] (ordfører for saken): Når næringskomiteen i dag legger fram reindriftsavtalen, står alle partiene med unntak av Fremskrittspartiet bak den. Med de kjempestore utfordringene som denne næringen og mange som er knyttet til den, står overfor, er det

etter mitt syn betydningsfullt at et bredt flertall i denne sal slutter opp om den avtalen som er framforhandlet.

Reindriftsavtalen 2006/2007 innebærer økonomiske tiltak i reindriftsnæringen på i alt 92,5 mill. kr, eksklusiv tiltak mot radioaktivitet. Dette er tilsvarende bevilgning som for inneværende avtale. Reindriftsavtalens viktigste mål er å legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt samt stimulere næringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping innenfor gitte rammer.

Utover selve avtalen foreslår Regjeringen og flertallet en disposisjonsbevilgning på 3 mill. kr i 2006 til tiltak mot radioaktivitet i reindriften. Videre foreslås det en omdisponering innenfor gjeldende budsjett for å dekke utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter er blitt forhindret fra å utnytte vinterbeiter i Sverige.

Det er ingen grunn til å legge skjul på at deler av reindriftsnæringen sliter med store utfordringer. En samlet komite gav ved behandlingen av fjorårets avtale også uttrykk for dette ved at den uttalte:

«Komiteen påpeker at mulighetene for en reintalls-tilpasning gjennom økonomiske stimulerings tiltak alene, nå i all hovedsak må anses som uttømt. På den bakgrunn mener komiteen at den videre oppfølging for å få redusert reintallet må ta sitt utgangspunkt i reindriftslovens bestemmelser.»

Dagens lov er ikke et hensiktsmessig verktøy, verken for aktørene i næringen eller for myndighetene, for at utviklingen i næringen kan komme over på et mer bærekraftig spor. Derfor henvises det til nytt lovverk, og det kommer til høsten.

Den nye reindriftsloven blir det viktigste virkemiddel for å sikre forsvarlige, ryddige og sunne forhold i næringen. Staten må ta ansvar for at områder, distrikter og sider får et bærekraftig reintall. Den nye reindriftsloven må sikre det juridiske grunnlaget for at de grep som må tas, kan gjennomføres på en effektiv og ryddig måte.

Jeg tror at med et robust og godt lovverk vil også næringens utøvere selv, i samspill med myndighetene, være mye bedre i stand til å utvikle reindriftsnæringen på en framtidsrettet og god måte. Men nettopp fordi det er behov for samarbeid og felles holdninger i forhold til disse store utfordringene, synes jeg det er trist at Fremskrittspartiet velger å hoppe av. Et halvår før vi får nytt lovverk på plass, velger de å avvise avtalen og konstruere et nytt opplegg for å håndtere de økonomiske overføringene, hvis det da i det hele skal være noe. Jeg synes dette bare er et trist utspill som åpenbart ikke bidrar til noe positivt framover.

Jeg er likevel tilfreds med at det er et bredt flertall som står bak den innstillingen og tilrådingen jeg med dette anbefaler.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [23:58:08]: Innledningsvis vil jeg si at jeg synes det er synd at saksordføreren valgte å kritisere Fremskrittspartiet i denne saken. Jeg opplever egentlig at det i bunn og grunn er ganske stor enighet i komiteen om at norsk reindriftspolitik må endres. Det var også saksordføreren en del inne på i sitt innlegg.

Reindrifftsavtalen er et eksempel på hvor feilslått en politikk kan være og på politikernes manglende evne til å innse dette og foreta et kursskifte. Jeg vil stille spørsmålet: Hva er det som har vært vellykket i norsk reindriffts-politikk, når man ser hvilke konsekvenser den førte reindriffts politikken har fått? Det er overproduksjon, det er blitt en økologisk katastrofe i deler av reindrifftsområdet, og det er også tvilsomme tilstander innen dyrevernet. Det er blitt et altfor høyt reintall. Det er usikkerhet om hva det reelle reintallet er, og det er sannsynlig at reintallet er betydelig høyere enn de offisielle tallene viser. Spesielt er situasjonen i Vest-Finnmark vanskelig.

Når man har denne typen fakta å beskrive en politikk på, er det på tide å snu og finne en ny kurs ut av det uføret som man er kommet i. Det er behov for en ny politikk. Det kan være smertefullt, men det kreves handling. Det er da ingen grunn til å fortsette i samme spor. Som jeg sa innledningsvis, synes det som om flertallet ser dette, både ut fra det som saksordføreren sa i sitt innlegg, og ut fra flertallets merknader. Men det er en manglende vilje til å ta tak i dette også når man har reindrifftsavtalen til behandling – til det beste for samene, for Finnmark og for resten av landet. Slik sett opptrer flertallet som reindriffts same-nes verste fiende.

Saksordføreren, Haugen, sa i sitt innlegg at det i den kommende behandlingen av reindrifftsloven er viktig å sikre et juridisk grunnlag, slik at myndighetene kan sette inn nødvendige tiltak. Jeg forstår det slik at flertallet ønsker en hjemmel om tvangstiltak for reindriffts næringen. Det synes jeg er positivt. Vi i Fremskrittspartiet skal være positive medspillere når reindrifftsloven kommer til behandling i Stortinget til høsten.

Det har vært vanskelig å kommunisere med reindriffts næringen om de utfordringene som er i næringen. Jeg håper at det kan bli bedre, og at komiteen i forbindelse med behandlingen av reindrifftsloven tar en tur til Finnmark for å se nærmere på situasjonen.

I forbindelse med behandlingen av reindrifftsloven er det viktig at det tas nødvendige grep. Det er nødvendig at Regjeringen viser handlekraft. Jeg var for ikke så lenge siden i et replikkordskifte i Stortingets spørretime med landbruksministeren om denne problematikken. Jeg forstod det slik at han ser at det er behov for betydelige endringer, og at man må ha økologisk balanse som en viktig ledestjerne i reindriffts politikken.

Jeg tror vi skal ta den store og grunnleggende debatten når vi får reindrifftsloven til behandling. Vi må stole på at Regjeringen kommer med en lovproposisjon til høsten.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr har tatt opp de forslagene han refererte til.

Torbjørn Hansen (H) [00:02:52]: Jeg synes saksordføreren på en god måte la fram innstillingen og gjorde rede for flertallets oppfatninger når det gjelder årets reindrifftsavtale. Høyre står bak innstillingen og flertallsmerk- nadene på samtlige punkt. Jeg har derfor ikke noe behov for å gå igjennom dette på nytt. Jeg vil nøye meg med et

par korte kommentarer til det som vi tror er en av de store utfordringene for reindriffts næringen framover for å få på plass en mer økonomisk og økologisk bærekraftig utvik- ling.

Jeg tror at hovedutfordringen ligger i at reinkjøtt, som en eksklusiv vare av høy kvalitet, knapt er tilgjengelig i norske dagligvarebutikker. Bortsett fra frossen finnbiff er det knapt mulig å finne vanlig reinkjøtt i butikkene, selv her i hovedstaden. Det er et paradoks, når vi kjenner et produktvalg som bl.a. inkluderer indrefilet fra Brasil. Utfordringen er altså å få gjort noe med prosessen som bringer kjøttet fra vidda og ut i markedet.

Høyre mener derfor at en økt bruk av ressurser på mar- keds- og logistikkledet innenfor reindrifftsavtalens ram- mer bør være en retning å orientere seg mot i tiden fram- over. Bondevik II-regjeringen brukte penger innenfor av- talen på bl.a. TV-markedsføring av reinkjøtt. Jeg vil anta at det norske markedet er fullt ut i stand til å ta imot et større volum dersom man legger opp til en produksjons- kjede som gir en forutsigbar leveranse til matvarekjedene, kombinert med innsats når det gjelder markedsføring.

Behovet for en økt innsats innen markedsarbeid er også framhevet i et avsnitt i en flertallsmerknad i innstil- lingen. Jeg håper at dette er signaler som statsråden og Regjeringen tar med seg i det videre arbeidet.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [00:04:43]: Reindriffts- avtalen er et av de viktigste operative virkemidlene vi har for å nå de reindriffts politiske målene. Reindrifften skal være bærekraftig både i økologisk, økonomisk og kultu- rell forstand. Dette er ingen liten ambisjon, og mange vil nok si at det er en umulig oppgave å forene disse målene. Jeg kan i hvert fall støtte at om det ikke akkurat er mulig, så har det historisk vært en stor utfordring å finne løsning- ger hvor disse tre hensynene blir balansert på en rimelig måte.

Jeg vil understreke det som en nesten samlet komite skriver i innstillingen, at

«økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjø- rende vekt på å forvalte beitegrunnlaget slik at beite- balansen sikres».

Der er vi ikke i dag. Det er for mange rein i forhold til beitegrunnlaget på Finnmarksvidda. Det hersker det ikke noen tvil om. Det må skapes en bedre balanse mellom beite- trykk og ressurser enn det som er tilfellet i dag. Storting- get har gjentatte ganger kommentert og diskutert dette at det er en ubalanse mellom reintall og beitegrunnlaget på Finnmarksvidda. Forholdet er altså kommentert og under- streket, til og med i en egen rapport fra Riksrevisjonen.

Det er svært viktig at arbeidet med å få ned reintallet på Finnmarksvidda blir prioritert, fordi det nettopp er av avgjørende betydning for å få en god balanse mellom reintall og beitegrunnlag i Vest-Finnmark. Dette må også reflekteres i det lovarbeidet som Regjeringen nå foretar. Den nye reindrifftsloven må utformes på en slik måte at hensynet til økologisk bærekraft blir ivaretatt.

Jeg er fornøyd med at verdiskapingsprogrammet for reindrifft er videreført. Verdiskapingsprogrammet er et viktig tiltak for å sikre en positiv økonomisk og økologisk

utvikling i næringen. I likhet med programmer for skog, for mat og for fiskeri er et slikt program en viktig måte å utvikle økt lønnsomhet i nye produkter og prosesser på.

Til slutt vil jeg få lov til å understreke at jeg er svært glad for at Fremskrittspartiet i denne innstillingen står alene om forslaget om å avvikle hele reindrifftsavtalen. Det håper jeg de vil gjøre også når det gjelder kommende reindrifftsoppgjør.

Gunn Berit Gjerde (V) [00:07:20]: Som alle parti, unntatte Framstegspartiet, sluttar Venstre seg til reindrifftsavtala 2006/2007 og dei andre sakene som er omtala i proposisjonen. Det var også ein grei gjennomgang her av saksordføraren.

Det vert understreka i tilrådinga frå komiteen at den varsla nye reindrifftslova vil verte eit viktig verkemiddel for å sikre reindriffta stabile rammevilkår. Dette håpar eg vert slik, men det er like viktig å få fastsett rammevilkår knytte til områdegrenser, beitetider og talet på rein, og at desse vert operative. Slik situasjonen no er, med dårleg kvalitet og dårleg avkastning for delar av næringa, må det innførast tvangstiltak for å få ned reintalet, slik den førre regjeringa varsla, dersom dette ikkje lukkast gjennom avtalar.

Mykje tyder på at det må setjast inn drastiske tiltak. Førebelse tal viser til ein markant nedgang i slaktetalet frå 2004/2005 til 2005/2006. Eg vil difor utfordre statsråden på om dette vert følgt opp godt nok i det arbeidet som no vert gjort. Det førre stortinget var veldig tydeleg på at dette var ein ønskt og villa politikk, og det understrekar òg komiteen i si tilråding her i dag.

Reindriffta er ei primærnæring som utnyttar marginale naturressursar på fjell og vidde. Reindrifft er òg eit materielt grunnlag for samisk kultur. For Venstre er det viktig at ein sikrar areal til reindrifft. Utbyggingar i område med reindrifft må vere tilpassa og i samarbeid med reinnæringa. Det må òg vurderast i høve til andre planlagde inngrep i dei same områda.

Den største utfordringa for ei berekraftig reindrifft er å få til samsvar mellom talet på rein og beitegrunnlaget, slik at ein kan få store og friske dyr som sikrar store og friske kalvar og eit godt økonomisk grunnlag. Venstre vil peike på kor viktig det er å finne eit samarbeid med næringa som er grunna i respekt for kunnskapen reingeigarane sjølv sit med, samstundes som vi ikkje kan halde fram med å sjå på ei forsterking av ubalansen mellom talet på rein og beitegrunnlaget. Dersom ikkje næringa sjølv tek ansvar for reduksjonen i reintalet, vil det vere naudsynt å vurdere kvoteavgrensingar for den enkelte reingeigar.

Venstre trur òg at kvinnene kan spele ei viktig rolle i reindriffta, som på alle andre plan, og vi vil derfor vere med og leggje til rette for at kvinnene vert meir sentrale aktørar i det reindrifftspolitiske arbeidet enn det dei er i dag.

Statsråd Terje Riis-Johansen [00:10:14]: Gjennom et drøyt halvår som landbruks- og matminister har jeg fått oppleve nær kontakt med en flott og spennende næring. Vi skal være stolte over at vi har samisk reindrifft i Norge.

Samtidig står vi som kjent overfor en rekke utfordringer både internt i næringa og når det gjelder forholdet til andre samfunnsinteresser. Jeg er derfor glad for at komiteen gir så klare signaler i forhold til de ulike problemstillingene som det må tas stilling til også nå her i debatten.

Reindrifftsavtalen har gjennom mange år vært et av de viktigste redskapene i reindrifftspolitikken. Den har på forskjellige måter vært rettet inn mot den overordnede målsettinga om at reindrifften skal være økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig.

De produktjonsavhengige tilskuddene som nå er framforhandlet, legger til rette for økt slakting og verdiskaping. Årets forhandlingsløsning underbygger den dreining man har hatt de senere årene, med mer vekt på næringsutvikling og en tilrettelegging for de reindrifftsutøverne som har reindrifft som hovednæring. Videre er Reindrifftens Utviklingsfond styrket, slik at vi er bedre i stand til å møte reindrifftens utfordringer knyttet til nødvendig infrastruktur.

Et annet område som er særlig vektlagt, er kvinne- og familierettede tiltak. Gode løsninger her er helt avgjørende for næringas framtid.

Beitesituasjonen i deler av Finnmark har, som komiteen peker på, vært bekymringsfull i lang tid. Det er ingen tvil om at det her fortsatt er et arbeid som må gjøres. Et viktig utgangspunkt er at man kommer fram til løsninger som er godt forankret i målsettinga om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft. I dette arbeidet er det viktig å legge opp til en samarbeidslinje der både den erfaringsbaserte naturkunnskapen som utøverne sjøl besitter, og vitenskapelig kompetanse trekkes inn. Samarbeidet mellom myndigheter, næring og forskning må skje så tidlig som mulig i prosessen. Kun gjennom en slik framgangsmåte kan vi få et resultat som er til det beste både for utøverne sjøl og for samfunnet for øvrig.

Reindrifftsloven er som kjent under revisjon, og vi har nå etter mitt syn etablert en god konsultasjonsprosess med Sametinget og Norske Reindrifftsamers Landsforbund. Jeg håper vi gjennom dette arbeidet vil få fram en lov som vil være et tjenlig verktøy i reindrifften.

Jeg vil også benytte anledningen til å komme litt inn på presset mot reindrifftens arealer. Dette er kanskje en av de største utfordringene som næringa nå står overfor. Også for myndighetene er dette en problemstilling som vi må ha en særlig oppmerksomhet rettet mot. Staten er gjennom flere folkerettslige kilder pålagt et ansvar for det materielle grunnlaget for samisk kultur. Reindrifften er en viktig del av dette grunnlaget, og uten tilfredsstillende beiter gjennom året kan ikke reindrifften, slik vi kjenner den og ønsker at den skal være, opprettholdes.

Jeg har derfor tatt initiativ til en systematisk gjennomgang av de utfordringene vi her står overfor, med sikte på å få en god og helhetlig arealpolitikk i forhold til reindrifften. I et slikt arbeid er det viktig å ha en brei innfallsvinkel, der problemstillinger og utfordringer nøye kartlegges, samt at disse vurderes både i forhold til andre brukere av arealene samt relevant lovverk.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [00:13:30]: Det er jo slik at Stortinget har vedtatt at antallet rein i Finnmark skal være på 64 100 dyr. I dag er vi i en situasjon hvor vi er langt over dette. Kanskje har vi så mange som 100 000 dyr mer enn det som Stortinget har vedtatt.

Hvilke konkrete tiltak ønsker statsråden å følge opp dette med, slik at vi kommer ned i 64 100 dyr – og da snakker vi om Vest-Finnmark?

En annen side av denne saken er at vi i dag i Finnmark i vesentlig grad har nomadisk reindrift. I de områdene hvor det er størst slitasje, er det kun nomadisk reindrift. Vil statsråden vurdere mulige tiltak for å kunne gå inn på en stasjonær reindrift, noe som krever et mye lavere antall rein for å kunne brødfø en familie?

Statsråd Terje Riis-Johansen [00:14:36]: Som både jeg sjøl og svært mange talere har vært innom, er vi nå midt inne i et lovarbeid knyttet til en ny reindrifftslov. Derfor ville det være svært uklokt av meg her og nå å gå inn på de enkelte tiltak som skal vurderes i forbindelse med det lovarbeidet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [00:15:15]: Norske myndigheters unnlattende holdning når det gjelder å følge opp stortingsvedtak, har gjennom mange regjeringer ført til at vi er kommet i en situasjon i dag som tilsier at vi kan stå foran en økologisk katastrofe i Finnmark. Grunnen til at Fremskrittspartiet ikke ønsker å stille seg bak merknadene til Regjeringen, er nettopp at statlige tilskudd er produksjonsdrivende og et incitament for å øke antall dyr. Det er ikke det vi trenger. Vi trenger noe helt annet.

Dagens situasjon tilsier at Regjeringen burde funnet helt andre løsninger på en rekke områder enn hva de faktisk foreslår. Reindrifftsneringen i Vest-Finnmark spesielt er i en alvorlig krise, både med hensyn til et stadig mer sviktende beitegrunnlag, fare for alvorlige brudd på dyrevernsloven og for inntjeningsgrunnlaget for næringsutøverne. Den økologiske sirkel er i ferd med å brytes ned. Grunnlaget for næringen, beitegrunnlaget, er i dag langt fra i stand til å fø opp et så stort antall dyr som det er på vidda. Dette medfører for svake individer, som igjen frambringer for svake kalver, som igjen skal klare seg på et kraftig redusert beitegrunnlag. Sunn fornuft tilsier at Regjeringen derfor burde ha gjennomført helt andre tiltak enn en økning av tilskuddet, som helt klart stimulerer til et høyere antall dyr.

Det oppleves i Finnmark at dyr på halvannet år ikke har en høyere slaktevekt enn årskalver har i våre naboland, bl.a. på bakgrunn av beitegrunnlaget, og at vi har nomadisk reindrift med to lange flyttinger i året. Nomadisk reindrift er meget ressurskrevende og tilsier at antall reinsdyr må være høyt for å ivareta inntektsgrunnlaget for en familie. Det kreves to bosetninger, flere kjøretøy, mer slitasje på beitegrunnlaget og for store driftsutgifter. Stasjonær reindrift kan utøves med under halvparten så man-

ge dyr som den nomadiske. Da burde det være klart og alle burde forstå at der dette er mulig, vil faktisk dette bli en suksess. Det har vært en suksess i Finland og Sverige: Høyere slaktervekt, sunnere dyr og en næring som blir drevet i et samspill med hva naturen kan frambringe av beiteressurser. At reinen blir matet i perioder om vinteren er riktig. Men dette er en mindre negativ faktor enn å opprettholde en politikk som vil bli en økologisk katastrofe.

Det sier seg også selv at mulighetene for å kunne fremme samisk tradisjon og kultur vil være vesentlig større ved en stasjonær reindrift.

Olav Gunnar Ballo (SV) [00:18:45]: Ingvild Vaggen Malvik har på en grei måte redegjort for SVs syn på selve reindrifftsavtalen, og jeg har ikke noen tilføyelser til den.

Men det er en annen betraktning jeg har lyst til å komme inn på. Man henviser i dokumentet til Riksrevisjonens rapport knyttet til beitesituasjonen i Finnmark som var en gjennomgang fra 2003-2004, og der man i februar 2005 fra kontroll- og konstitusjonskomiteens side avga en innstilling. Jeg har lest gjennom hele den innstillingen. Jeg må si at det er en sterk og klar innstilling som, så langt jeg kan se, hele komiteen i det vesentlige står samlet om. Den tydeliggjør veldig sterkt bekymringen for overbeite i Finnmark og påpeker at det er helt nødvendig med tiltak.

En ting er årets reindrifftsavtale. Men hvis man ser tilbake på en rekke rapporter år for år og betraktninger som har vært, er på mange måter hvert nytt år bare en kopi av det forrige. Det er også tankevekkende når man ser på Riksrevisjonens rapport, at de mest lønnsomme årene man har operert med, har vært etter at man har hatt til dels økologiske katastrofer med dyr som har sultet i hjel, og det med bakgrunn i erstatningsordninger. Når det blir slik at en næring går best året etter at man har tapt 50 000 dyr, er det noe som blir riv ruskende galt.

Jeg ser at landbruksministeren i forbindelse med Riksrevisjonens rapport påpekte at man på mange måter ble handlingslammet på grunn av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk. Når man får en fortolkning som går på folkerettslige prinsipper som gjør at man ikke kan gripe inn i forhold til et økologisk manglende beitegrunnlag, blir det helt galt.

Heldigvis var det ikke slik at kontroll- og konstitusjonskomiteen følte seg handlingslammet av den grunn. De påpeker derimot at det er en klar mistolkning i forhold til folkeretten dersom man av hensyn til den enkelte utøver ikke skulle gripe inn. Det er nettopp beitegrunnlaget, at næringen vil kunne overleve over tid, som må være avgjørende. Det betyr at man må redusere antall dyr og sikre at det er et beitegrunnlag. Det er ikke sikret i dag, og det betyr at man er nødt til å ha mye, mye mer aktive tiltak i framtiden enn det man har hatt til nå. Det gjør at det Regjeringen kommer tilbake med senere, er nødt til å ha aktive tiltak i seg.

Det man ser i Finnmark når man oppholder seg i de områdene, går ute i naturen og studerer den, er ødelagt natur. Det er et av de største, kanskje det største området i Norge i dag med store naturødeleggelser. Det kan vi ikke leve med videre. Det krever aktive tiltak fra Regjeringen

også fordi en rekke tidligere regjeringer nettopp ikke har kommet med de aktive tiltakene. Det gjør at vi kan ikke i Stortinget år om annet ha den samme typen betraktninger uten at det etterfølges av aktive tiltak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15.

(Votering, se side 2879)

S a k n r . 1 6

Innstilling frå næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Jørund Rytman og Kåre Fostervold om å opprette et samarbeidsprogram for å redusere skjemabelastningen for næringslivet og offentlig sektor (Innst. S. nr. 221 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:83 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 40 minutter og fordeles med 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter for medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Petter Løvik (H) [00:22:52] (ordfører for saka): Skjemabelastning er eit av dei største hindra for utvikling i norske bedrifter i dag. Norske bedriftsleiarar vil produsere. Dei vil ikkje fylle ut skjema. Derfor har det òg gjennom fleire år og i mange storting og i mange regjeringar vore lagt veldig stor vekt på å prøve å redusere belastninga. Det er vel brei semje om at ein til ein viss grad har lykkast i det. Det har gått rette vegen, men framleis er det ein lang veg å gå.

Dei hovudinnvendingane vi har fått frå næringslivet når det gjeld arbeidet med dette, går spesielt på to forhold. Det eine er at arbeidet er for fragmentert, altså for lite koordinert. Det andre går på at dette arbeidet heile tida må forserast. Det må bli betre enn det har vore så langt, og ein er òg nøydd å trekkje inn bedriftene i dette arbeidet for å få det betre. Det vil seie at bedriftene føler at dei kjem inn på eit litt for seint tidspunkt til å ha reell påverknad. Derfor har næringslivet, det gjeld NHO og fleire av dei andre organisasjonane, teke initiativ til å få til ei meir koordinert framdrift i dette arbeidet. Det er det mindretalsforslaget går ut på i dag, nemleg å få til ei styringsgruppe som kan koordinere arbeidet vidare.

Eg vil ta opp det forslaget som ligg frå mindretalet, og anbefaler det vidare.

Presidenten: Representanten Petter Løvik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [00:24:57]: Det er viktig å fokusere på regelforenkling og reduksjon av skjemabelastning for næringslivet og offentlig sektor. Forenkling og reduksjon av skjemamengda som næringslivet må halde seg til, har vore eit tema for Stortinget og for skiftande regjeringar i ei årrekke.

Eg hugsar godt da Lars Sponheim blei næringsminister i Bondevik I-regjeringa for om lag ni år sidan, da han med brask og bram annonserte at han ville skjemaveldet til livs. Dette skulle vere Venstre sitt store prestisjeprosjekt. Paradokset er at da han overlét kontora i Næringsdepartementet til sin etterfølgjar tre år seinare, var skjemaveldet større enn nokon gong.

Som komiteen viser til i si innstilling, er det allereie sett i verk fleire tiltak for å nå målet om å redusere næringslivet si arbeidsbyrde med innrapportering og å auke utbyttet næringslivet har av dei opplysningane som blir innrapporterte. Det er viktig at desse tiltaka får verke over tid og vidareutviklast for at dei skal kunne gje gode resultat.

Eit av tiltaka som er sette i verk, er Altinn, som i løpet av 2008 skal bli næringslivet sin inngangsportale til alle offentlege tenester. I revidert nasjonalbudsjett, som me skal behandle i denne sal i løpet av ganske få timar, har Regjeringa gjort framlegg om ei ekstraløyving på 6,6 mill. kr over Næringsdepartementet sitt budsjett for å styrkje Brønnøysundregisteret sitt arbeid med elektronisk innrapportering til det offentlege. Av dette skal 4,5 mill. kr brukast til å styrkje tilrettelegging av skjema og brukarvennlige løysingar. Dette syner at Regjeringa tek denne utfordringa på alvor.

I avisene på torsdag kunne ein lese at sju av ti bedriftsleiarar meiner forenklingarbeidet ser ut til å vere motivert ut frå styresmaktene sine eigne behov og ønske, og ikkje ut frå dei behova som næringslivet har. Dette er signal me må ta på alvor. Eg er sikker på at næringsministeren vil ta med seg dette inn i det vidare arbeidet på området. Men eg er einig i konklusjonen frå statsråden, som i brevet til komiteen seier at det me no treng, er ikkje å setje ned nok ei styringsgruppe, men at det må jobbast målretta med å styrkje, intensivere og forsterke dei tiltaka som allerede er etablerte.

Til slutt må eg seie at eg iblant er litt forundra over kor lite konsekvente opposisjonspartia er på dette området. På den eine sida seier dei at dei er opptekne av forenkling, medan dei på den andre sida kjem med fleire framlegg om enda meir skjema og enda meir byråkrati. Eit døme på det er Høgre sitt framlegg om å innføre kunngjeringsplikt for alle offentlege innkjøp under 500 000 kr, eit framlegg som dei andre opposisjonspartia støtta da det blei behandla i denne salen for nokre få veker sidan. Dersom dei hadde fått gjennomslag for det, ville det utan tvil ha vore eit tilbakesteg for arbeidet med å modernisere og forenkla regelverket for offentlege innkjøp, samtidig som det ville ha ført til at næringslivet hadde fått enda fleire skjema å halde seg til.

Kåre Fostervold (FrP) [00:29:44]: Det er riktig som de foregående talerne har vært inne på, at politikerne har

hatt som målsetting å redusere næringslivets arbeidsbyrde i forbindelse med å etterleve lover og regler gjennom mange år og gjennom flere regjeringer. Dette arbeidet har hatt høy prioritet blant politikkerne, fordi norske bedrifter har hatt en del utfordringer med høye driftskostnader i forhold til bedrifter i andre konkurrerende land.

På bakgrunn av dette er det opprettet en del samarbeidsfora mellom næringslivet og offentlig sektor, fordi man har erkjent at det er bedriftene selv som vet hvor skoen trykker. Med det som bakgrunn skulle det vel egentlig være nødvendig av forslagstillerne å fremme et eget forslag om å opprette en egen styringsgruppe med fokus på forenkling. Dessverre viser det seg at de eksisterende samarbeidsforaene, som statsråden viser til i sitt brev til komiteen, ikke fungerer for næringslivet.

Det kan se ut som om forankringen til disse foraene i det offentlige er heller dårlig, og at foraene mangler klare mandater. Samtidig er det en utfordring at ingen har det overordnede ansvaret for at forenklingprosesser i de forskjellige departementer og etater skal ha en fremdrift. Og det er jo det som er kjernen til problemet, og som mindretallet ønsker å gjøre noe med.

Hvordan sørge for at forenklingarbeidet har god fremdrift? Hvordan bryte ned brannmurene mellom departementene? Hvem kan ta et overordnet ansvar, og hvem kan man stille til ansvar hvis det ikke skjer noe?

Næringslivet har i alle år brukt måleparametere, og vet at tiltak som på en eller annen måte måles, også blir vellykket. Samtidig har jo også næringslivet intenciver for å drive forenkling, mens man i offentlig sektor ikke i den grad kan se resultatene på bunnlinsen.

Dessverre ser det ut til at flertallet gjemmer seg bak det argumentet at det allerede finnes fora for samarbeid, uten at de kommenterer hvilke mandater disse samarbeidsorganene har, eller hvilke resultater de kan vise til.

Jeg vil jo påstå at statsråden i sitt eget brev til komiteen viser behovet for en overordnet styringsgruppe. Der nevner han tre eksisterende fora for samarbeid, nemlig:

- Altinn brukerråd
- kontaktforum for forenkling for næringslivet
- brukerforum for elektroniske tjenester og samordning for næringslivet

Det er trolig flere fora som ikke er nevnt, men det faktum at det eksisterer minst tre fora som i prinsippet skal drive med det samme, viser jo hvor fragmentert dette arbeidet er i dag. Og hvem sitter egentlig fra offentlig sektor i disse foraene? Er det noen der med beslutningsmandat, eller er det bare fora for opplysningsutveksling?

Argumentet fra statsråden om at det er mange nok fora allerede, kan jeg til dels være enig i – vi kan jo kanskje til og med fjerne noen. Men det må eventuelt resultere i at ett av disse foraene får et mandat til å lede, samordne, overvåke og pålegge i forhold til forenklingstiltak på tvers av departementer og etater. Dessverre ser det ut til at statsråden kun vil bruke smykkeskrinet sitt til å pynte på de eksisterende foraene.

Vi finner det derfor påkrevd å stå på vårt forslag om å sette ned en ny styringsgruppe, sammensatt av representanter fra næringsliv og offentlig sektor. Det kunne kan-

skje vært ønskelig med en ansvarlig statsråd i gruppen, slik at man hadde makt til å få gjennomført tiltak det var enighet om. Da ville man hatt en viss mulighet til i hvert fall å få til en reell fremdrift i arbeidet med å redusere bedriftenes unødvendige kostnads- og tidsbruk.

Statsråden reiser land og strand rundt og snakker om beregninger som viser at det er spart inn 580 årsverk gjennom forenklingarbeidet. Og det gir dessverre et bilde av at alt går så bra. Det faktum at næringslivet rapporterer om det motsatte, ser ikke ut til å affisere statsråden det minste. Og det er jo da grunn til å spørre hvordan innspillene som næringslivet kommer med i de eksisterende foraene, blir respektert og behandlet.

Jeg er redd bedriftslederne som sa at forenklingarbeidet kun tjener de ansatte i offentlig sektor, har fullstendig rett. Næringslivsperspektivet ser dessverre ut til å være glemt, og dette viser seg kanskje spesielt når statsråden i sitt brev viser til at det skal være opp til de enkelte fagdepartementer å gjennomføre forenklingstiltakene som Regjeringen i fremtiden vil komme med.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [00:34:45]: Dette er ei så viktig sak at ho hadde fortennt å verta behandla på eit litt meir gunstig tidspunkt på døgnet.

Eg registrerer at regjeringspartia ikkje ønskjer å setja ned ei styringsgruppe for koordinering av forenklingarbeidet for næringslivet og offentleg sektor. Me er skuffa over dette, men fleirtalet bestemmer, så det ser helst mørkt ut for forslaget som Kristeleg Folkeparti òg er medforlagsstillar til.

Men eg håper likevel at statsråden kan stadfesta at han vil takka ja til invitasjonen frå NHO om samarbeid for å følgja opp det grundige forarbeidet som NHO har gjort gjennom rapporten «En enklere hverdag for bedriftene».

Gunn Berit Gjerde (V) [00:35:52]: Kampen for forenkling og mot skjemavelde har i mange år vore ei av dei viktigaste næringspolitiske sakene for Venstre. Vi støttar derfor heilhjarta opp om initiativet frå Framstegspartiet til å opprette eit samarbeidsorgan for å få redusert skjemabelastninga for næringslivet og for offentleg sektor. Vi trur dette er nødvendig for å få koordinert arbeidet med forenkling og for å få resultat av arbeidet.

Som ordførar i ein forholdsvis liten kommune har eg arbeidd tett mot næringslivet, og eg har sett korleis nystarta, små firma som ikkje har råd til å leige profesjonell hjelp, slit med skjemaveldet i tillegg til dei andre utfordringane dei har ved å starte og drive eiga bedrift. Og eg har sjølv sagt sett på veldig nært hald kor mykje tid og dobbeltarbeid kommunane brukar på å tilfredsstille staten sitt behov for innrapporteringar og skjemauffyllingar.

Eg har opplevd det slik at det er tverrpolitisk semje om at vi må gjere alt vi kan for å fjerne mest mogleg av slikt arbeid, både frå det offentlege og frå næringslivet, slik at kreftene vert nytta til å skape gode tenester for innbyggjarane våre og verdiar i næringslivet.

Eg kan derfor ikkje forstå at regjeringspartia ikkje kan slutte seg til dette forslaget.

Det er heller ikkje lenge sidan Stortinget handsama eit liknande Dokument nr. 8-forslag, som Venstre var med på, om eit forenkla regelverk for små aksjeselskap. Det vart gjort framlegg om ei rekkje forenklingstiltak fyrst og fremst knytt til små bedrifter, og dei fleste med svært små økonomiske konsekvensar.

Venstre har i samband med revidert budsjett fremja forslag om fleire forenklingstiltak for små og mellomstore bedrifter. Responsen frå regjeringspartia har vore negativ også i desse sakene.

Eg var på NHO sitt lanseringsseminar for ein enklare kvardag for bedriftene 4. mai i år, og der sa statssekretær Karin Yrvin:

«Vi må legge til rette for et ukomplisert, lite kostnadskrevende regelverk, og for gode offentlige tjenester. Forenklingsarbeidet skal i tiden fremover brukes aktivt for å få økt verdiskaping i bedriftene og til å styrke norsk økonomi.»

Då tenkte eg: Dette er vi iallfall einige om. Eg er derfor skuffa når eg ser at regjeringspartia ikkje er store nok til å vere med på gode forslag som nettopp kan føre oss framover i dette arbeidet.

No viser representanten Oppebøen Hansen til at Lars Sponheim ikkje greidde å gjere noko med dette som næringsminister. Vi veit alle at dette er eit vanskeleg og langiktig arbeid, men det er ingen grunn til å la vere å gjere noko med det for det. Eg må minne om det som statsråd Eriksen viser til i brev til komiteen, at det var under Bondevik II-regjeringa at skjemaavdelinga vart redusert slik at ein sparte 580 årsverk, nesten 10 pst. på eitt år.

Offentlege reglar, skjema og påbod har ofte ei velmeinandende hensikt, men like ofte fører det til unødvendige rapporteringskrav og kompliserte regelverk som hindrar menneske og bedrifter i å skape verdiar. Eg vil seie at Venstre alltid tenkjer på dette, også når vi er med på nye forslag. Vi gjorde også det når det gjaldt dette med offentliggjerding av anbod som var mindre enn 500 000 kr. Etter at vi hadde hatt ein runde med næringslivet, der ein påstod og forsikra om at dette ikkje ville vere byråkratiserende, var vi med på det for å skape større moglegheiter for næringslivet.

Men likevel vil eg kome med ei oppmoding til Framstegspartiet, som med dette forslaget viser at dei er opptekne av forenkling. Vi ser veldig ofte kor hissige Framstegspartiet er når det gjeld å skape nye reglar og lovar. Vi ser at den sentraliseringspolitikken og standardiseringspolitikken innan det offentlege som Framstegspartiet ynskjer å få til, vil føre til mykje byråkrati, kontroll og rapportering.

Venstre sitt mål er å redusere skjemabelastinga for bedriftene med ein tredjedel dei neste fire åra, gjennom samordning av skjema, full gjennomgang av forskriftsjungen og ei samordna elektronisk innrapportering av data til det offentlege. Det er mogleg, men det krevst eit krafttak, og det krevst konkrete tiltak og ikkje ulne programformuleringar. Det krevst i tillegg at vi tør å satse på lokaldemokratiet.

Stoltenberg-regjeringa kan halde fram der den borgerlege regjeringa slapp, og Venstre vil fullt ut slutte opp om det.

Statsråd Odd Eriksen [00:41:15]: Forenklingsarbeidet er viktig for at den enkelte bedrift skal kunne bruke mest mulig tid på produksjon og innovasjon, og minst mulig tid på administrasjon. For å få dette til trenger vi en systematisk oppfølging og en helhetlig tilnærming til de oppgavene vi skal løse. Her er jeg altså helt på linje med forslagsstillerne, og Regjeringens forenklingpolitikk er basert på dette som utgangspunkt.

Regjeringen har som klart mål at Norge skal være internasjonalt ledende i arbeidet med elektroniske tjenester fra det offentlige. Min jobb er å arbeide for gode tjenester til næringslivet, både for dem som er vel etablert, og for dem som er i en oppstartsfase. Derfor arbeider Regjeringen langs tre hovedlinjer for å forenkle og legge til rette for størst mulig verdiskaping i næringslivet. Det gjør vi for det første gjennom å videreutvikle Altinn, for det andre gjennom kompetansesenteret Orakel, som bidrar til at lovforarbeidene inneholder gode utredninger av konsekvensene for næringslivet, og for det tredje gjennom en totalkartlegging av bedriftenes administrative kostnader ved å etterleve regelverket, slik at vi kan finne fram til treffsikre forenklingstiltak.

Jeg er glad for at et samlet storting er enig i at forenklingsarbeid er viktig. Jeg er også glad for at komiteflertallet er enig med meg i at de fora som eksisterer, er tilstrekkelig for å ivareta dette viktige arbeidet på en god måte. I stedet for å opprette flere grupper, bør vi videreutvikle og styrke eksisterende strukturer og påse at de fungerer.

Det rådgivende kontaktforumet for forenkling for næringslivet skal være Regjeringens forum for dialog med næringslivet i forenklingsarbeidet.

Den 7. juni hadde jeg et møte i dette kontaktforumet. Her var vi enige om at dette er et viktig forum for å ivareta den nødvendige koordineringen i dette arbeidet. Vi drøftet oppgavene til forumet, og vi var enige om at strategiske spørsmål og prioriteringer skal være hovedfokus. Vi drøftet også mandatet for dette forumet, med det som utgangspunkt at vi skulle gjøre de nødvendige tilpasningene og endringene der det var nødvendig. Jeg vil følge opp dette arbeidet for å sikre at dette blir et nyttig forum, og at brukerne opplever å ha tilstrekkelige påvirkningsmuligheter.

Forenklingsarbeidet skal framover brukes aktivt for å få økt verdiskapingen i bedriftene, og for å styrke norsk økonomi. For å få dette til, er vi helt avhengig av tett og god kontakt med brukerne. I arbeidet framover vil det derfor være helt nødvendig å ha god kontakt med NHO og det øvrige næringslivet, for å få et best mulig resultat.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kåre Fostervold (FrP) [00:44:41]: Jeg var i mitt innlegg inne på det faktum at statsråden i media stadig viser til at det var en reduksjon i skjemabelastingen tilsvarende 580 årsverk i fjor. Dette er egentlig bare tall som en eller annen tallknuser i Oppgaveregisteret har kommet frem til, og det forefinnes absolutt ingen dokumentasjon fra bedriftene på at tallene stemmer.

I en undersøkelse gjennomført av Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening sier 65 pst. av bedriftslederne

at de ikke har merket en reduksjon i skjemabelastningen. Mine spørsmål til statsråden blir derfor: Hvorfor bruker statsråden disse tallene konsekvent når han vet at NHO og NARF rapporterer at dette vitterlig ikke er et faktum, og at de fleste bedriftslederne sier at de ikke merker noe til en redusert skjemabelastning? Mener ikke statsråden at man bør være mer forsiktig med bruk av disse tallene, og kanskje ta en ny gjennomgang for å se om de faktisk stemmer?

Statsråd Odd Eriksen [00:45:39]: De tallene som brukes, er korrekte tall, det er dokumenterbare tall – det er tall fra Oppgaveregisteret som ingen har stilt spørsmål ved eller dokumentert er feil. At noen ikke opplever en forenkling, tror jeg er reelt for dem det gjelder. Det er et faktum at forenklingsarbeidet har bidratt til å redusere belastningen for bedriftene. Det skyldes i hovedsak overgangen til elektronisk behandling av skjemaer. Derfor er nok tallene fra Oppgaveregisteret riktige, men den opplevelsen som næringslivet har, er også riktig.

Det som Regjeringen nå har grepet fatt i og vil sette i gang med, er å kartlegge tidsbruken og kostnadene i bedriftene ved etterlevelse av regelverk, noe som i hovedsak skal bidra til å forenkle arbeidet i bedriftene. Det arbeidet som har vært gjennomført, har nok i hovedsak bidratt til å gjøre ting enklere i det offentlige, men det kommer også næringslivet til gode fordi det reduserer kostnadene for næringslivet på lang sikt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jørund Rytman (FrP) [00:46:52]: Flere studier viser at skjemaveldet og oppfølging av lover og regler koster næringslivet over 30 milliarder kr årlig. Det er hva det koster næringslivet. Så har vi hva det offentlige bruker på å behandle alt dette.

Det kunne også være interessant å vite hva folk flest bruker av tid på byråkratiet i det vanlige liv, og hvor mye det koster det offentlige å drive inn alt av skatter og avgifter.

Det prates jo ofte om at skjemaveldet skal forenkles. Da jeg ble aktiv i politikken for ca. 10 år siden, husker jeg at dette også var et tema. Bare mellom 1998 og 2006 har fire regjeringer gått inn for forenklinger. Men byråkratiet har villet det annerledes.

Jeg er også i stor tvil om denne regjeringen har fått redusert skjemaveldet noe særlig. Det er ikke sjelden at vi får tilbakemeldinger fra bedrifter, enkeltpersoner og interesseorganisasjoner, som f.eks. Bedriftsforbundet, NHO, Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening og Skattebetalerforeningen, om at det går tregt med forenklingen. Riksrevisjonen har tidligere påpekt at tallet på antall skjemaer og forskrifter ble redusert med kun 2,9 pst. i perioden 1998–2004. Samtidig hadde lengden på hver forskrift økt med 12,5 pst.

I samme rapport fra Riksrevisjonen skriver man at godt over halvparten av 4 500 små og mellomstore bedrifter har de to–tre siste årene opplevd at det er blitt flere regler

de må følge, og at 39 pst. av disse bedriftene mener at de bruker mer ressurser på skjemarapportering nå enn de gjorde for to–tre år siden. Halvparten av de spurte bedriftene svarer at de fortsatt må svare på de samme spørsmålene flere ganger.

Behovet for en overordnet styringsgruppe for å redusere skjemabelastningen for næringslivet og offentlig sektor kommer jo også godt til uttrykk i et brev jeg fikk fra statsråden i går – for øvrig svar på et brev om «en enklere hverdag for bedriftene», som Kåre Fostervold og jeg sendte til nærings- og handelsministeren for ca. halvannen måned siden. Der skriver statsråden selv:

«Noe av den største utfordringen er å få etablert gode tjenester på tvers av etatsgrensene, noe som krever et godt samarbeid mellom etatene og med brukerne.»

Det er nemlig det som er problemet.

Riksrevisjonen forklarer den beskjedne belastningsreduksjonen med at de etater som belaster mest, Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet, har hatt en relativ liten belastningsreduksjon, og viser bl.a. til at det kun var tre av 51 statlige etater som stod for hele reduksjonen.

Riksrevisjonen skrev i sin rapport ganske treffende:

«Sentrale mål i arbeidet med å forenkle regelverket og redusere belastningen knyttet til utfylling og innføring av skjema for næringslivet er realisert i begrenset grad.»

Altså, sagt på en mindre byråkratisk måte: Skjemaveldet lever og blomstrer som aldri før, og med den informasjonen vi har fått siden det, tyder det på at byråkrati-blomstene med den nye regjeringen har fått masse gjødsel til å vokse enda mer.

Petter Løvik (H) [00:50:17]: Som saksordfører konstaterer eg at det er brei einigheit om at dette er ei viktig problemstilling, og at vi må arbeide vidare med saka. Den reelle ueinigheita går i måten å organisere den vidare framdrifta på, og det blei sagt både frå statsråden og frå representantar frå regjeringspartia at vi har nok organ, vi har nok organisering som det er, når det gjeld dette arbeidet. Det er tvert imot det motsette synet som ligg til grunn i eit brev frå NHO av 6. juni, som også andre organisasjonar sluttar seg til, der dei seier at det nettopp er det som er poenget at dei eksisterande organisasjonane ikkje klarer å ta opp i seg desse problemstillingane. Det er bakgrunnen for forslaget. Her ligg skiljelinjene, og eg anbefalar det forslaget som mindretalet i komiteen har lagt fram.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16.

(Votering, se side 2880)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Vi går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 15 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 7–10, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 11, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 12, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 13–15, fra Line Henriette Holten Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti og Venstre
Det voteres først over forslagene nr. 13–15, fra Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre det eksisterende nullutslippsregimet for havområdet utenfor Lofoten og Barentshavet for landanlegg tilknyttet petroleumsvirksomheten.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å søke PSSA-status for de sårbare og verdifulle havområdene utenfor Lofoten og Barentshavet.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen etablere en petroleumsfri sone utenfor Lofoten og Vesterålen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 92 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.59.33)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen åpne for at alle båter med torskevote gis tillatelse til fri fangst av kongekrabbe i hele forvaltningsplanens virksomhetsområde.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.59.53)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen justere de påbudte seilingsledene i tråd med anbefalingene i forvaltningsplanen så snart som praktisk mulig.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 67 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.00.16)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7–10, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan Petroleumstilsynet og tilsynsoppgavene best kan ivaretas når petroleumsaktiviteten øker i de nordlige havområdene, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen konsekvensutrede helårlig petroleumsvirksomhet i Nordland VII, Troms II og de delene av Nordland VI som hittil ikke er åpnet for petroleumsaktivitet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen åpne for at det kan hentes seismikk også fra de uåpnede områdene av Nordland VI, på samme måte som Regjeringen legger opp til for Nordland VII og Troms II.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om at det i tråd med tidligere praksis på norsk sokkel og i forbindelse med Goliat-feltet, heller ikke etableres utenfor Finnmark en egen sone langs kystlinjen med begrensninger på petroleumsaktiviteten.»

Jan Sahl (KrF) (fra salen): President! Fra Kristelig Folkeparti har vi varslet at vi stemmer for forslag nr. 7.

Presidenten: Det voteres da først over forslag nr. 7.

V o t e r i n g :

Forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet og Høyre, ble med 61 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.00.44)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8–10, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

V o t e r i n g :

Forslagene nr. 8–10, fra Fremskrittspartiet og Høyre, ble med 70 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.01.05)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–6, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bevilge tilstrekkelig med midler til å dekke kunnskapsbehovet knyttet til den helhetlige forvaltningen av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten i forbindelse med statsbudsjettet for 2007.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest ratifisere ballastvannkonvensjonen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa snarest sikre en slepebåtkapasitet som tar hensyn til det sårbare kystmiljøet langs hele norskekysten – med en normal responstid på 6 timer, og maksimalt 12 timer.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede et samarbeidsorgan der OLF og Fiskarlaget sammen med andre aktører bestemmer når og hvor det er formålstjenlig at seismikkskyting og lete-/prøveboring skal finne sted.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for en tilfredsstillende oljevernberedskap dimensjonert i forhold til risiko fra petroleumsaktivitet og skipstrafikk.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oppdatert analyse av ressursbehovet innen oljevernberedskapen i løpet av våren 2007.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 56 mot 50 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 01.01.26)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 8 (2005-2006) – helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et selskapsmessig skille av vertikalt integrerte selskaper som bedre ivaretar forbrukernes interesser.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 60 mot 46 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 01.02.02)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et selskapsmessig og funksjonelt skille for vertikalt integrerte selskaper med mer enn 10 000 nettkunder.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 69 mot 37 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 01.02.23)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra André N. Skjelstad på vegne av Venstre.

Det votes over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en forpliktende opptrappingsplan for minstepensjon opp til 2 ganger grunnbeløpet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 92 mot 14 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 01.02.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–4, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«I

Grunnbeløpet i folketrygden settes til kr 65 144 med virkning fra 1. mai 2006.

II

I statsbudsjettet for 2006 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 240 000 000 til kr 252 000 000	12 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 582 000 000 til kr 611 000 000	29 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 663 000 000 til kr 719 000 000	56 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 800 000 000 til kr 839 000 000	39 000 000
2543		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 11 003 100 000 til kr 11 540 100 000	537 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 7 390 600 000 til kr 7 751 600 000	361 000 000
2655		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 16 554 000 000 til kr 17 362 000 000	808 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 25 037 000 000 til kr 26 259 000 000	1 222 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 370 000 000 til kr 1 437 000 000	67 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 225 000 000 til kr 236 000 000	11 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 119 100 000 til kr 4 320 100 000	201 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 80 000 000 til kr 84 000 000	4 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 34 520 000 000 til kr 36 205 000 000	1 685 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 48 900 000 000 til kr 51 287 000 000	2 387 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 82 000 000 til kr 86 000 000	4 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 755 000 000 til kr 4 987 000 000	232 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 205 000 000 til kr 1 264 000 000	59 000 000
	71	Tilleggpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 031 000 000 til kr 1 081 000 000	50 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 62 000 000 til kr 65 000 000	3 000 000
2683		Stønad til einsleg mor og far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 315 000 000 til kr 2 428 000 000»	113 000 000

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme en opptrappingsplan med en økning av grunnbeløpet på 2,5 pst. pr. år i tillegg til den årlige utviklingen basert på lønnsutviklingen med 1. gangs virkning fra 1. mai 2006.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2007 fremme de nødvendige lovendringsforslag for å nå målet om 100 pst. grunnpensjon til gifte/samboende pensjonister i løpet av 3 år.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag i forbindelse med statsbudsjettet for 2007 om å heve nivået på dagens minstepensjonsytelser i tråd med det som har vært utviklingen for lavtlønnsgruppene.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.03.16)

Komiteen hadde innstilt:

II

I statsbudsjettet for 2006 blir det gjort følgende endringer:

I

Grunnbeløpet i folketrygda blir sett til kr 62 892 med verknad frå 1. mai 2006.

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 240 000 000 til kr 246 000 000	6 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 582 000 000 til kr 596 000 000	14 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 663 000 000 til kr 691 000 000	28 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 800 000 000 til kr 819 000 000	19 000 000
2543		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 11 003 100 000 til kr 11 268 100 000	265 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 7 390 600 000 til kr 7 568 600 000	178 000 000
2655		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 16 554 000 000 til kr 16 953 000 000	399 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 25 037 000 000 til kr 25 640 000 000	603 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 370 000 000 til kr 1 403 000 000	33 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 225 000 000 til kr 230 000 000	5 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 119 100 000 til kr 4 218 100 000	99 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 80 000 000 til kr 82 000 000	2 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 34 520 000 000 til kr 35 351 000 000	831 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 48 900 000 000 til kr 50 077 000 000	1 177 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 82 000 000 til kr 84 000 000	2 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 755 000 000 til kr 4 870 000 000	115 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 205 000 000 til kr 1 234 000 000	29 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 031 000 000 til kr 1 056 000 000	25 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 62 000 000 til kr 64 000 000	2 000 000
2683		Stønad til einsleg mor og far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 315 000 000 til kr 2 371 000 000	56 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Carl I. Hagen satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at UDIs holdning til ulike søknader om asyl, opphold, familiegjennforening og lignende er slik at ved tvil skal søknadene avslås.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at stillingen som direktør i UDI gjøres til en embetsstilling.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at alle saksbehandlerstillinger og stillinger i UDI som medfører instruksjonsmyndighet over saksbehandlere som behandler konkrete søknader om asyl, oppholdstillatelse, familiegjennforening og lignende, forbeholdes norske statsborgere.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.03.49)

Komiteen hadde innstilt:

Innst. S. nr. 237 (2005-2006) – vedrørende Utlendingsdirektoratets (UDI) behandling av 197 saker, hvor arbeidstillatelse er innvilget i medhold av utlendingsloven § 8 annet ledd til nordirakere som tidligere har hatt midlertidig tillatelse som ikke dannet grunnlag for bosettingstillatelse eller familiegjennforening (MUF-tillatelse) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Per-Kristian Foss satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå regelverket for behandling av saker i Innovasjon Norge, med sikte på å sikre at systemet på en tilfredsstillende måte ivaretar behovet for overvåking og etterprøvbarehet av beslutninger og beslutningsgrunnlag i Innovasjon Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 58 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.04.44)

Komiteen hadde innstilt:

Innst. S. nr. 239 (2005-2006) – om forhold vedrørende Innovasjon Norges tilskudd til oppstart av dørfabrikk i Årdal – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. juli-31. desember 2005 – vedkommende:

Statsministerens kontor
Arbeids- og sosialdepartementet
Barne- og familiedepartementet
Finansdepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kultur- og kirkedepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Miljøverndepartementet
Moderniseringsdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Samferdselsdepartementet
Utdannings- og forskningsdepartementet
Utenriksdepartementet og
Utenriksdepartementet – utviklingssaker – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 2 (2005-2006) – Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:7 (2005-2006) Riksrevisjonens undersøkelse av kodekvaliteten ved helseforetakene – vert lagd ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2006 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>U t g i f t e r :</i>			
732		Regionale helseforetak	
	71	Tilskot til Helse Øst RHF, <i>kan overføres, blir auka med</i> frå kr 17 373 301 000 til kr 17 382 101 000	8 800 000
	72	Tilskot til Helse Sør RHF, <i>kan overføres, blir auka med</i> frå kr 9 765 579 000 til kr 9 768 879 000	3 300 000
	73	Tilskot til Helse Vest RHF, <i>kan overføres, blir auka med</i> frå kr 8 915 009 000 til kr 8 918 409 000	3 400 000
	74	Tilskot til Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres, blir auka med</i> frå kr 6 474 483 000 til kr 6 475 983 000	1 500 000
	75	Tilskot til Helse Nord RHF, <i>kan overføres, blir auka med</i> frå kr 5 741 090 000 til kr 5 742 090 000	1 000 000
2711		Diverse tiltak i spesialisthelsetenesta	
	70	Refusjon spesialisthjelp <i>blir auka med</i> frå kr 1 070 000 000 til kr 1 088 000 000	18 000 000
	71	Refusjon psykologhjelp <i>blir auka med</i> frå kr 168 000 000 til kr 174 000 000	6 000 000
2755		Helseteneste i kommunane:	
	62	Tilskot til fastlønnsordning fysioterapeutar, <i>kan nyttast under post 71, blir auka med</i> frå kr 185 000 000 til kr 189 000 000	4 000 000
	70	Refusjon allmennlegehjelp <i>blir auka med</i> frå kr 2 381 500 000 til kr 2 483 500 000	102 000 000
	71	Refusjon fysioterapi, <i>kan nyttast under post 62, blir auka med</i> frå kr 1 095 000 000 til kr 1 136 000 000	41 000 000

V o t e r i n g :

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 61 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.06.14)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten har Hans Frode Kielland Asmyhr satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av høsten 2006 fremme en sak for Stortinget som med utgangspunkt i de granskningene som har vært foretatt i forbindelse med smitte av E. coli-bakterier våren 2006, inneholder en tiltaksplan for hvordan arbeidet med matsikkerhet kan bedres, herunder fremtidig organisering av Mattilsynet.»

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:73 (2005-2006) – Forslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Torbjørn Hansen, Peter Løvik og Inge Lønning om tiltak for bedring av matsikkerhet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Laila Dāvøy på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lov om endring i lov om svangerskapsavbrudd § 9 slik at kvinnens evne til å ta omsorg for barnet samt hensyn til om kvinnen har disposisjon for sykdom, ikke skal være relevante hensyn når svangerskapsavbrudd skal vurderes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.06.50)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det blir votert over forslag fra stortingsrepresentant Laila Dāvøy på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2006:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i lov om psykisk helsevern §§ 3-1, 3-2 og 3-3 slik at psykologer med relevant praksis og videreutdanning på linje med leger gis adgang til å etablere tvungen psykisk helsevern, og § 6-2 slik at psykologer med relevant praksis og videreutdanning sidestilles med lege som medlem av kontrollkommisjonen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 66 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.07.12)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre
- forslagene nr. 2–5, fra Hans Frode Kielland Asmyhr på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 6 og 7, fra Torbjørn Hansen på vegne av Høyre.

Det voteses først over forslagene nr. 6 og 7, fra Høyre Forslag nr. 6 lyder:

«Forslaget til ny jordbruksavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forkant av fremleggelsen av statsbudsjettet for 2007 foreta en konsultasjon mellom partene i jordbruksoppgjøret der formålet er å komme med forslag til næringens rammevilkår for 2007. På bakgrunn av dette fremmer Regjeringen for-

slag for Stortinget i sammenheng med den ordinære budsjettbehandlingen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 90 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.07.53)

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) (fra salen): President! Denne voteringen er litt merkelig fordi forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, og forslag nr. 6, fra Høyre, er identiske. Det vil være ganske merkelig hvis Fremskrittspartiet skulle stemme imot. Jeg ber om at det blir særskilt votering på dem, eller om det kan voteses over forslag nr. 2 og 6 samlet.

Presidenten: Kunne Hans Frode Kielland Asmyhr gjenta dette fra talerstolen?

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [01:08:48]: Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, og forslag nr. 6, fra Høyre, er etter hva jeg kan se, helt identiske. Derfor bør de forslagene kunne slås sammen, eventuelt at Fremskrittspartiet og Høyre får mulighet til å stemme for forslagene fra partiene.

Presidenten: Dette skulle vært klarlagt i innstillingen. Siden det ikke er gjort, så må vi anse dette for pakker. Da får Stortinget stemt over forslagene.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) (fra salen): Det er i så fall en veldig merkelig fremgangsmåte.

Presidenten: Det er i henhold til innstillingen – det er slik det er formulert i innstillingen. Det burde vært formulert annerledes i innstillingen hvis man ønsket det slik.

Det som er poenget, er at under en votering skal alle få mulighet til å stemme for det de er for. Det blir det gitt anledning til hvis man stemmer på den måten som er foreslått her.

Det voteses da over forslagene nr. 2–5, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Forslaget til jordbruksavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag til overføringer til jordbruket i statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan hvor det stilles opp konkrete forslag til en avbyråkratisering av landbruket.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk, som ikke begrenses til fylkes- eller regionnivå, men gjøres landsomfattende.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.11.24)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til oppmyking av regelverket for samdrifter slik at taket på antall deltakende bruk blir økt eller fjernet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 63 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.11.42)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	50	Fondsavsetninger, ø k e s med fra kr 411 590 000 til kr 577 720 000	166 130 000
	70	Markedsregulering, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 215 500 000 til kr 190 841 000	24 659 000
	74	Direkte tilskudd, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 6 581 685 000 til kr 6 476 502	105 183 000
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 222 970 000 til kr 221 884 000	1 086 000
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , r e d u s e r e s med fra kr 1 591 354 000 til kr 1 556 152 000	35 202 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte jordbruksavtalen, herunder tiltak som er knyttet til bevilgninger i 2007.

III

For å følge opp jordbruksavtalen og den vedtatte innvilgningsrammen over LUF, overføres bevilgningen til LUF på kap. 1149 post 50 til kap. 1150 post 50 fra 2007.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 66 mot 36 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.12.06)

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Under debatten har Hans Frode Kielland Asmyhr satt fram fire forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Eksisterende ordning med reindriftsavtale oppheves.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i den bebudede revisjonen av reindriftsloven fremme forslag som muliggjør bruk av tvangstiltak, slik at antall rein kommer ned på et nivå som er økologisk og økonomisk bærekraftig.»

Det vil bli votert alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
1147		Reindriftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark r e d u s e r e s med fra kr 11 870 000 til kr 8 870 000	3 000 000
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet ø k e s med fra kr 34 300 000 til kr 37 300 000	3 000 000
	82	(Ny) Kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt b e v i l g e s med	3 000 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte rein-driftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2007.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 77 stemmer for komiteens innstilling og 19 stemmer for forslagene fra Fremskrittspartiet.

(Voteringsutskrift kl. 01.12.46)

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) (fra salen): President! Motknappen min slo ikke inn.

Presidenten: Da tar vi voteringen om igjen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 83 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.13.18)

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Under debatten har Petter Løvik satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa sette ned ei styringsgruppe som har som mandat å koordinere forenklingsarbeidet for næringslivet innan offentlig sektor. Styringsgruppa skal vere sett saman av representantar både frå næringslivet og offentlig sektor. Styrings-

gruppa vert etablert i samband med statsbudsjettet for 2007.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:83 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Jørund Rytman og Kåre Fostervold om å opprette et samarbeidsprogram for å redusere skjemabelastningen for næringslivet og offentlig sektor – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 59 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.14.04)

*S a k n r . 1 7**Referat*

1. (270) Forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Carl I. Hagen, Per Ove Width og Jan Arild Ellingsen om opprettelse av en sikkerhetskomité i Stortinget. (Dokument nr. 8:102 (2005-2006))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen, som forelegger utkast til innstilling for Presidentskapet, som deretter avgir innstilling.

Møtet hevet kl. 01.15.
